

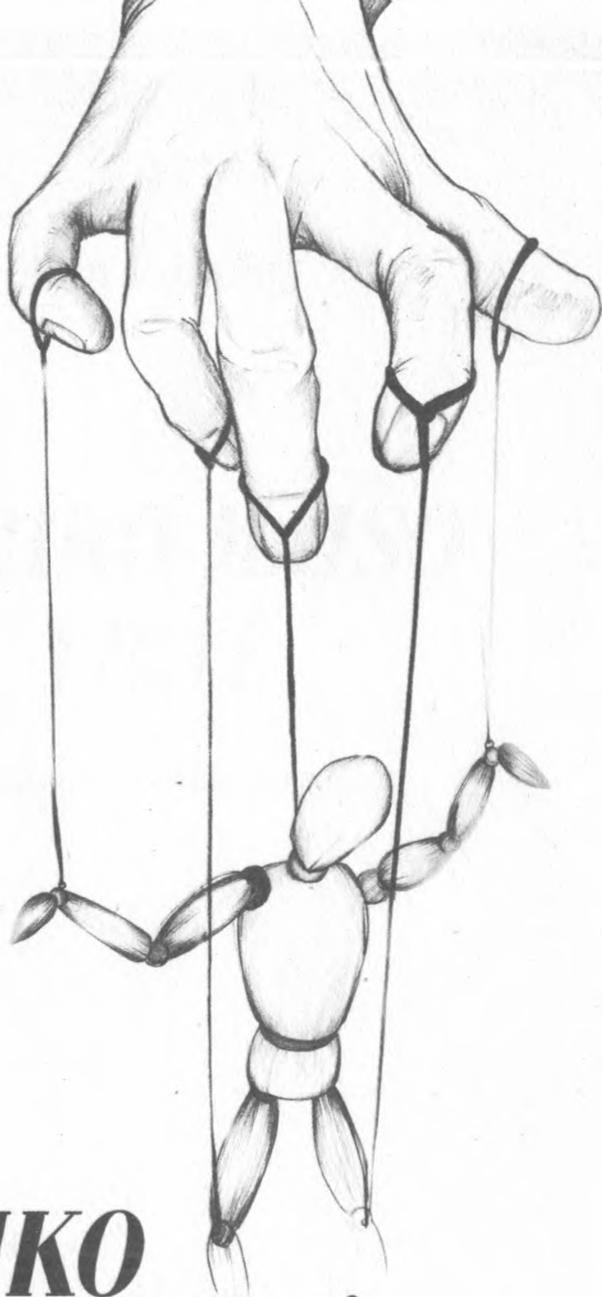
Antroji bestselerio **SALDUMAS PYRAGO DUGNE** dalis

Alan Bradley

KORIKO MAIŠO VIRVĖ

VAGA

Alan Bradley

KORIKO MAIŠO VIRVĖ

Alan Bradley

KORIKO MAIŠO VIRVĖ

Iš anglų kalbos vertė Lina Krutulytė

Vilnius
2011

UDK 821.111(73)-31
Br31

Alan Bradley
The Weed that Strings the Hangman's Bag

ISBN 978-5-415-02197-0

Širlei – vėl

SERAS VALTERIS REILIS – SAVO SŪNUI

Puikiausiai egzistuoja trys dalykai,
Kol viens nuo kito kuo toliau gyvena,
Bet vieną dieną trijulė susitinka,
O susitikusi, viens kitą sugadina.

Dalykai tie – tai medis, virvė, tinginys:
Iš medžio statomos kartuvės;
Virve užtraukiamas koriko maišas;
O tinginys, brangusis, tu esi.

Dabar klausyk, mielasis: kol jie skyrium,
Žaliuoja medis, auga pluoštas, dykinėja tinginys;
Bet vos krūvon sueina, medis ima pūti,
Virvė susiveržia, o vaikas ima ir uždūsta.

PIRMAS

Gulėjau negyva šventoriuje. Nuo tada, kai gedintieji paskutinį kartą liūdnai atsisveikino, praslinko valanda.

Dvyliktą valandą, kaip tik tuo metu, kai kitomis aplinkybėmis būtume susėdę priešpiečių, išvykome iš Bukų giraitės: poliruoto palisandro karste mane išnešė iš svetainės, plačiais akmeniniais laiptais lėtai nunešė prie kelio ir taip lengvai, kad širdį veria, įstūmė pro atviras laukiančio katafalko duris, po karstu sutraiškę laukinių gėlių puokštelę, kurią ten atsargiai padėjo kažkoks gedintis kaimietis.

Tada ilgai riedėjome kaštonų alėja link Mulfordo vartų, kurių grifai, tupintys ant užpakalinių kojų, mums pravažiuojant nukreipė akis, tik nežinia, iš liūdesio ar abejingumo.

Dogeris, atsidavęs mano Tėvo visų darbų meistras, lygiais žingsniais ėjo greta lėtai važiuojančio katafalko, nuleidęs galvą, švelniai padėjęs ranką ant jo stogo, tarsi mėgintų pridengti mano palaikus nuo kažko, ką matė tik jis. Prie vartų rankų mostais vienas santūriųjų laidojimo biuro darbuotojų pagaliau įtikino jį sėsti į išnuomotą automobilį.

Tada jie nuvežė mane į Bišop Leisio kaimą, niūriai slinkdami pro tas pačias žalias gatveles ir dulkėtas gyvatvores, kur būdama gyva aš kasdien laksčiau dviračiu.

Pilname Šv. Tankredo šventoriuje jie mane atsargiai nukėlė nuo katafalko ir sraigės lėtumu nunešė taku tarp liepų. Ten trumpam padėjo ant ką tik nupjautos žolės.

Tada jie atliko apeigas prie atviro kapo, ir vikaro balse pasigirdo nesuvaidinto sielvarto gaidų, šiam tariant tradicinius žodžius.

Pirmą kartą klausiausi Mirusiųjų laidojimo apeigų žodžių pati būdama mirusi. Prieš metus su Tėvu dalyvavome senojo pono Dyno, kaimo krautuvininko, laidotuvėse. Tiesą sakant, jo kapas buvo vos už kelių jardų nuo mano dabartinės vietos. Jis jau buvo įgriuvęs, ir žolėje buvo likęs tik stačiakampis įdubimas, dažniausiai pilnas stovinčio lietaus vandens.

Mano vyriausioji sesuo Ofelija sakė, kad jis įgriuvo, nes ponas Dynas prisikėlė ir jo kūno ten nebėra, o Dafnė, kita sesuo, tikino taip nutikus todėl, kad šis įgriuvo į senesnį kapą, kurio gyventojas suiro.

Pagalvojau apie kaulų krūvelę po manimi: mišinį, kurio dar vienu ingredientu netrukus aš tapsiu.

Flavija Sabina de Liuka, 1939–1950, užsakys iškalti ant mano antkapio, kuklaus ir skoningo pilko marmurinio daikto, ant kurio nebus vietos netikriems jausmams.

Gaila. Jei būčiau pakankamai ilgai gyvenusi, palikčiau raštišką instrukciją, reikalaujančią šiek tiek Vordsvorto:

Mergaitė, kurios niekas nepagyrė
Ir beveik niekas nemylėjo.

O jeigu jie būtų prieštaravę, būčiau palikusi antrą variantą:

Širdys pačios nuoširdžiausios
Žiaurumą ištveria sunkiausiai.

Tik Filė atpažintų eilutes iš Tomo Kampiono „Trečiosios eilių knygos", nes dainavo jas, grodama pianinu, bet niekam neprasitartų, nes ją graužtų sielvartas ir kaltės jausmas.

Mano mintis nutraukė vikaro balsas.

– Žemė į žemę, pelenai į pelenus, dulkės į dulkes; su tikėjimu ir neblėstančia viltimi prisikelti amžinajam gyvenimui, per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų; kuris pavers mūsų nuodėmingus kūnus...

Ir tada jie staiga dingo, paliko mane vieną – vieną klausytis kirmėlių.

Štai ir viskas: vargšės Flavijos kelio pabaiga.

Dabar šeima, ko gero, jau sugrįžo į Bukų giraitę ir susirinko aplink ilgą valgomojo stalą: Tėvas sėdės, kaip visada tylėdamas lyg uola, Dafi ir Filė – laikysis apsikabinusios, ištįsusiais ašarotais veidais, poniai Mulet įnešant dubenį keptos mėsos.

Prisiminiau, ką man kartą sakė Dafi, rydama „Odisėją": kepta mėsa senovės Graikijoje buvo tradicinis laidotuvių valgis. Aš tada atsakiau, kad turint omenyje ponios Mulet kulinariją, per tuos du su puse tūkstančio metų niekas nepasikeitė.

Bet pamaniau, kadangi esu mirusi, galbūt reikėtų tapti atlaidesnei.

Dogeris, žinoma, bus nepaguodžiamas. Mielasis Dogeris: liokajus, vairuotojas, kamerdineris, sodininkas ir dvaro tvarkytojas: kontūzytas vargšelis, kurio sugebėjimai tai pagerėja, tai vėl nuslūgsta lyg Severno potvyniai; Dogeris, kuris neseniai išgelbėjo man gyvybę, o kitą rytą jau buvo apie tai pamiršęs. Siaubingai jo pasiilgsiu.

Ir pasiilgsiu savo chemijos laboratorijos. Prisiminiau ten, apleistame Bukų giraitės priestate, praleistas nuostabias valandas, mėgavimąsi vienatve tarp mėgintuvėlių, retortų ir linksmai burbu-

liuojančių vamzdelių bei menzūrų. Tik pamanyk: daugiau jų nebepamatysiu. Tai buvo beveik nepakeliama.

Klausiausi kylančio vėjo, šnabždančio virš galvos kukmedžių šakose. Čia, Šv. Tankredo bokšto pavėsyje, darėsi vėsu, netrukus ims temti.

Vargšė Flavija! Vargšė, negyva kaip šaltas akmuo Flavija.

Dabar Dafi ir Filė gailėsis, kad taip niekingai elgėsi su savo mažąja sesute, kuri tik vienuolika metų praleido šioje žemėje.

Taip pagalvojus, mano skruostu nuriedėjo ašara.

Kažin, ar Harieta lauks, kad pasitiktų mane Danguje?

Harieta buvo mano motina, žuvusi per nelaimingą atsitikimą kalnuose, praėjus metams po mano gimimo. Ar pažins mane po dešimties metų? Ar tebevilkės alpinistės kostiumą, kurį vilkėjo žūties dieną, ar bus persirengusi baltu apdaru?

Na, nors ir ką vilkėtų, žinau, bus elegantiška.

Staiga suplazdėjo sparnai: jų triukšmas garsiai nuaidėjo, atsimušęs į akmeninę bažnyčios sieną, jį baugiai sustiprino pusakris vitražų ir mane supantys palinkę antkapiai. Sustingau.

Gal tai angelas – arba, labiau tikėtina, arkangelas – nusileido grąžinti brangiąją Flavijos sielą į Rojų? Truputėlį pramerkusi akis galėjau matyti pro blakstienas, kad ir miglotai.

Nepasisekė: tai tebuvo viena nutriušusių kuosų, kurios amžinai sukiojasi aplink Šv. Tankredą. Šios bastūnės bokšte susuko lizdus, vos tik jį pastatę tryliktojo amžiaus akmendirbiai susirinko įrankius ir iškeliavo.

O dabar šis bukagalvis paukštis nerangiai nutūpė ant marmurinio piršto, ištiesto į Dangų, ir pakreipęs galvą ėmė šaltakraujiškai mane apžiūrinėti blizgančiomis lyg sagutės kvailomis akimis.

Kuosos nepasimoko. Nors ir kiek kartų ėmiausi tos pačios gudrybės, jos visada anksčiau ar vėliau atplasnodavo nuo bokšto paty-

rinėti. Instinktų valdomam kuosos protui bet koks kūnas, horizontaliai išsitiesęs šventoriuje, reiškė viena: maistą.

Kaip šimtąsyk anksčiau, pašokau ant kojų ir sviedžiau akmenį, paslėptą kumštyje. Beveik kaip visada – nepataikiau.

Paniekinamai karktelėjęs, padaras šoktelėjo į orą ir nuplasnojo už bažnyčios, link upės.

Pašokusi ant kojų suvokiau, kad esu alkana. Tikrai! Juk nevalgiau nuo pusryčių. Akimirką dvejojau, gal parapijos salėje pavyktų rasti likusių pyragėlių su uogiene arba gabalėlį torto. Ten vakar buvo susirinkęs Šv. Tankredo Veteranų moterų klubas – galėtų ir pasisekti.

Brisdama kelius siekiančia žole, išgirdau keistą šnarpštimą ir pamaniau, kad ta akiplėša kuosa grįžo tarti savo žodį.

Sustojau ir įsiklausiau.

Nieko.

O tada vėl pasigirdo.

Paveldėta aštri Harietos klausa kartais man kenkia, o kartais padeda, nes sugebu, kaip mėgstu girtis Filei, išgirsti tokių dalykų, nuo kurių jums pasišiauštų plaukai. Vienas tokių garsų, kuriuos sugebu puikiai atpažinti, yra verksmas.

Jis sklido iš šiaurės vakarinio šventoriaus kampo, maždaug nuo medinės pašiūrės, kurioje duobkasys laiko savo įrankius. Kai ant pirštų galiukų lėtai ėmiau sėlinti artyn, verksmas sustiprėjo: kažkas gailiai verkė, lyg norėtų kaip reikiant iš visos širdies išsižliumbti.

Gamtoje galioja dėsnis: nors dauguma vyrų gali praeiti pro raudančią moterį, tarsi prisidengę akis ir prisipylę ausis smėlio, jokia moteris, matydama kitos kančią, neištvers neatskubėjusi į pagalbą.

Žvilgtelėjau už juodo marmuro kolonos ir radau ją, išsitiesusią visu ūgiu, įsikniaubusią į kalkakmenio kapo plokštę, išsidraikiusiais

raudonais plaukais, lyg kraujo upeliais užliejusiais sudūlėjusį užrašą. Jei ne cigaretė, elegantiškai įsprausta tarp pirštų, atrodytų kaip vieno iš pre-rafaelitų, sakykime, Burno-Džonso tapytas paveikslas. Net nesinorėjo trukdyti.

– Alio, – tariau, – kas atsitiko?

Dar vienas paprastas gamtos dėsnis: tokie pokalbiai prasideda kvailomis frazėmis.

Vos išsižiojusi, bemat pasigailėjau.

– Oi! Nieko neatsitiko, – sušuko ji, pašokdama ant kojų ir šluostydamasi akis. – Kokio galo čia prie manęs prisėlinai? Ir išvis, kas tu tokia?

Krestelėjusi galvą, atmetė plaukus ir atkišo smakrą. Buvo aukštų skruostikaulių, dramatiško trikampio veido, lyg nebylaus kino žvaigždė, o iš to, kaip iššiepė dantis, buvo matyti, kad labai išsigando.

– Flavija, – tariau. – Mano vardas – Flavija de Liuka. Gyvenu netoliese, Bukų giraitėje.

Nykščiu parodžiau į tą pusę.

Ji tebespoksojo į mane lyg apimta košmaro.

– Atsiprašau, – pasakiau. – Nenorėjau išgąsdinti.

Ji išsitiesė visu ūgiu – ne daugiau kaip penkios pėdos ir vienas ar du coliai – ir žingtelėjo link manęs, lyg įsikarščiavusi Botičelio Venera, kurią kartą mačiau ant „Huntley and Palmers“ sausainių dėžutės.

Nepajudėjau iš vietos, tik spoksojau į jos suknelę. Ji buvo medvilninė, kremo spalvos, aptemptu korsažu ir pūstu sijonu, išmarginta daugybe raudonų, geltonų, mėlynų ir ryškiai oranžinės aguonų spalvos gėlyčių, be to, negalėjau nepastebėti sudžiūvusio purvo ant padurkų.

– Kas yra? – tarė, teatrališkai patraukdama pakreiptos cigaretės. – Niekad neteko matyti garsenybės?

Garsenybės? Neturėjau nė menkiausio supratimo, kas ji tokia. Knietėjo išrėžti, kad iš tikro esu mačiusi garsenybę, tai yra, Vinstoną Čerčilį. Tėvas man jį kartą parodė, kai Londone važiavome taksi. Čerčilis stovėjo priešais „Savoją“, nykščius įsikišęs į liemenės kišenes, jis kalbėjosi su vyriškiu geltonu lietpalčiu.

– Šaunusis senis Vinis, – tada atsiduso Tėvas, lyg kalbėdamas su savimi.

– Ak, kas iš to? – tarė moteris. – Prakeiktas kaimas... prakeikti žmonės... prakeiktos mašinos! – Ir ji vėl ėmė verkti.

– Gal Jums kaip nors padėti? – paklausiau.

– Ak, eik sau, palik mane ramybėje, – sukūkčiojo.

„Na, tiek to“, – pamaniau. Tiesą sakant, pamaniau šį tą daugiau, bet kadangi stengiausi būti geraširdė...

Truputį pastovėjau, kiek pasilenkusi į priekį, stebėdama, ar jos krentančios ašaros reaguoja su akytu antkapio paviršiumi. Žinojau, kad ašaros sudarytos iš vandens, natrio chlorido, mangano ir kalio, o kalkakmenį daugiausia sudaro kalcitas, kuris tirpsta su natrio chloridu – bet tik kai aukšta temperatūra.

Nebent Šv. Tankredo šventoriuje temperatūra staiga pašoktų keliais šimtais laipsnių, turbūt, chemiko požiūriu, nieko įdomaus čia neįvyks.

Nusisukau ir nuėjau.

– Flavija...

Atsisukau. Ji tiesė man ranką.

– Atsiprašau, – tarė ji. – Ši diena buvo velniškai klaiki.

Sustojau, o tada lėtai, atsargiai nužingsniavau atgal, kol ji atbula ranka šluostėsi akis.

– Rupertas ir šiaip buvo šlykščiai nusiteikęs, net prieš tai, kai šį rytą išvažiavome iš Stoutmoro. Deja, kaip reikiant susibarėm, o paskui ėmė streikuoti furgonas – tai buvo paskutinis lašas. Jis išėjo ieškoti, kas galėtų pataisyti, o aš... o aš atėjau čia.

– Man patinka jūsų raudoni plaukai, – pasakiau. Ji iškart juos palietė ir nusišypsojo, kaip aš kažkodėl ir tikėjausi.

– Kai buvau tavo amžiaus, mane vadino morkaplauke. Morkaplaukė! Įsivaizduoji!

– Morkų plaukai žali, – tariau. – Kas tas Rupertas?

– Kas Rupertas? – perklausė ji. – Turbūt juokauji!

Ji bakstelėjo pirštu ir aš atsisukau pažiūrėti: gatvėje prie šventoriaus kampo stovėjo nutriušęs furgonas – „Ostino" aštuntasis modelis. Ant jo šono rėksmingomis auksinėmis raidėmis, lyg cirke, dar įskaitomi pro storą purvo ir dulkių sluoksnį, buvo užrašyti žodžiai „Porsono lėlės".

– Rupertas Porsonas, – patikino, – visi pažįsta Rupertą Porsoną. Rupertas Porsonas ir voveriukas Snodis iš „Magiškosios karalystės". Negi nematei per televiziją?

Voveriukas Snodis? „Magiškoji karalystė"?

– Bukų giraitėje neturime televizoriaus, – tariau. – Tėvas mano, kad tai bjaurus išradimas.

– Tas Tėvas – neįprastai išmintingas žmogus, – atsakė ji. – Tėvas, be abejo...

Ją pertraukė metalinis atsipalaidavusios grandinės apsaugos džerškėjimas, kai iš už bažnyčios kampo netvirtai vairuodamas dviratį pasirodė vikaras. Jis nusėdo nuo savo išklerusio „Reilio" ir atrėmė į artimiausią antkapį. Jam einant link mūsų pamaniau, kad kanauninkas Denvinas Ričardsonas visai nepanašus į tipišką kaimo vikarą. Didžiulis, smarkus ir širdingas, ir jei dar būtų tatuiruotas,

palaikytum kokio nors surūdijusio krovininio garlaivio kapitonu, pavargusio garlaivio, kuris velkasi iš vieno saulės nugairinto uosto į kitą kokioje nors dar išlikusioje klaikioje Britų imperijos kolonijoje.

Juoda dvasininko sutana buvo dėmėta, išterliota kreidos dulkėmis, tarytum jis būtų nudribęs nuo to savo dviračio.

– Po velnių! – sušuko, pamatęs mane, – pamečiau savo klešnės apsagą ir suplėšiau kelnių apačią į skutelius.

Paskui, besivalydamas ir eidamas link mūsų, pridėjo:

– Sintija iškvies mane ant kilimo.

Moteris išplėtė akis ir žvilgtelėjo į mane.

– Ji neseniai pradėjo žymėti inicialus ant mano daiktų, – tęsė jis. – Bet aš vis tiek ką nors pametu. Prieš savaitę pamečiau parapijos biuletenio hektografo lapus, o užpraėjusią savaitę – zakristijos durų rankeną. Kaip tai siutina.

– Labas, Flavija, – tarė jis. – Visad malonu matyti tave bažnyčioje.

– Tai mūsų vikaras, kanauninkas Ričardsonas, – paaiškinau raudonplaukei moteriai. – Gal jis padėtų.

– Denvinas, – prisistatė vikaras, tiesdamas ranką nepažįstamajai. – Po karo mes čia nelabai laikomės ceremonijų.

Moteris atkišo du ar tris pirštus ir palietė jo delną, bet nieko nepasakė. Kai ištiesė ranką, trumpa suknelės rankovė atsismaukė ir ant jos žąsto pastebėjau bjaurią žaliai violetinę mėlynę. Jinai skubiai ją prisidengė kaire ranka ir slėpdama truktelėjo medvilninę medžiagą žemyn.

– Kuo galėčiau pasitarnauti? – paklausė vikaras, mosteldamas link furgono. – Mūsų kaimiškame užkampėlyje nedažnai pasitaiko proga pagelbėti tokioms ryškioms teatro žvaigždėms.

Ji narsiai nusišypsojo.

– Mūsų furgonas sugedo, kažkas nutiko jo karbiuratoriui. Jei būtų susiję su elektra, Rupertas tikrai būtų akimirksniu pataisęs, bet, deja, kuro sistema jam per sudėtinga.

– Vaje vaje, – atsiduso vikaras. – Manau, kad Bertas Arčeris savo garaže sugebėtų pataisyti. Jei norite, aš jam paskambinsiu.

– Oi, ne, – skubiai tarė moteris – gal net pernelyg skubiai. – Nesinorėtų jūsų varginti. Rupertas nuėjo į pagrindinę gatvę. Tikriausiai, ką nors jau rado.

– Jeigu būtų radęs, jau būtų sugrįžęs, – tarė vikaras. – Verčiau paskambinsiu Bertui. Jis dažnai popietėmis pargrįžta namo pasnausti. Žinote, jau nebe toks jaunas kaip anksčiau, nors, kai pagalvoji, niekas iš mūsų nejaunėja. Ir vis dėlto mėgstu sakyti, turint reikalų su variklių mechaniku, net jeigu šis ir ramus žmogus, nepakenks ir Bažnyčios palaiminimas.

– Oi, ne. Per daug vargo. Tikrai susitvarkysim patys.

– Nesąmonė, – tarė vikaras, skubėdamas pro antkapių mišką link klebonijos. – Jokio vargo. Beregint grįšiu.

– Vikare! – sušuko moteris. – Prašau...

Jis sustojo viduryje žingsnio ir nenoromis grįžo link mūsų.

– Matote, mes...

– Aha! Veikiausiai, pinigų klausimas, – pareiškė vikaras.

Moteris liūdnai linktelėjo ir nuleido galvą, o plaukai pasklido ant jos veido.

– Manau, ką nors įmanoma sugalvoti, – tarė vikaras. – Ak! Štai ir jūsų vyras.

Per šventorių link mūsų kreivai klibikščiavo mažas vyrukas didele galva, kiekvienu žingsniu mostelėdamas į šoną dešine koja ir nubrėždamas ja platų, nerangų pusratį. Jam priartėjus, pamačiau, kad jo blauzda įsprausta į sunkų geležinį įtvarą.

Sunku pasakyti, bet, tikėtina, jam buvo apie keturiasdešimt.

Nepaisant mažo ūgio, išpūsta krūtinė ir stambios rankos veržte veržėsi iš ankšto dryžuoto indiškos medvilnės kostiumo. Jo dešinioji koja atrodė apgailėtina: sprendžiant iš kabančios ir besiplaikstančios kelnių klešnės, buvo aišku, jog koja plona kaip degtukas. Dėl didžiulės galvos jis man pasirodė panašus į milžinišką aštuonkojį, kuris, remdamasis nevienodais čiuptuvais, šliaužė per šventorių.

Krypuodamas jis stabtelėjo ir pagarbiai kilstelėjo plokščią vairuotojo kepuraitę su snapeliu, atidengdamas susivėlusį šviesių plaukų kuokštą, kuris idealiai tiko prie jo „vandeikiškos"* ožio barzdelės.

– Numanau, kad jūs – Rupertas Porsonas? – tarė vikaras, džiugiai ir draugiškai spausdamas atėjūnui ranką. – Aš – Denvinas Ričardsonas, o čia – mano jaunoji draugė Flavija de Liuka.

Porsonas linktelėjo man, slapta mesteldamas nedraugišką žvilgsnį į moterį, o tada tarsi prožektorius nušvito akinama šypsena.

– Sustreikavo variklis, kiek supratau, – tęsė vikaras. – Pasiutimas. Tačiau jeigu dėl to pas mus pasirodė „Magiškosios karalystės" ir voveriuko Snodžio kūrėjas, tai tik patvirtina, koks teisingas tas senas posakis, ar ne?

Jis nepasakė, apie kokį seną posakį kalba, bet niekam ir nerūpėjo, kad paklaustų.

– Kaip tik žadėjau pasakyti jūsų gerajai žmonai, – tarė vikaras, – kad Šv. Tankredas būtų tiesiog pagerbtas, jeigu jūs kaip nors surengtumėte kokį spektakliuką parapijos salėje, kol taisysime jūsų furgoną? Aš, žinoma, suprantu, koks jūs esate populiarus, tačiau būtų aplaidu iš mano pusės bent jau nepamėginti vaikų labui – be abejo, ir suaugusiųjų! – kurie gyvena čia, Bišop Leisyje. Juk naudin-

* Dailininkas Van Deikas – *red. past.*

ga retkarčiais suteikti progą vaikams nusiaubti savo taupykles dėl vertingo kultūros reikalo, kaip jūs manote?

– Ką gi, vikare, – atsakė Porsonas balsu, lyg medum pateptu (man jis pasirodė pernelyg gilus, rezonuojantis ir saldus, kad sklistų iš tokio mažo žmogelio), mūsų tvarkaraštis išties gerokai įtemptas. Matote, gastrolės mus labai išvargino, o Londonas laukia...

– Suprantu, – tarė vikaras.

– Bet, – pridūrė Porsonas, dramatiškai iškeldamas pirštą, – dainuoti už vakarienę, kaip sakoma, mums būtų didžiausias malonumas. Ar ne, Niala? Kaip senais gerais laikais.

Moteris linktelėjo, bet nutylėjo. Ji žvelgė kažkur į tolį už kalvų.

– Ką gi, – suskubo vikaras, energingai trindamas rankas, tarytum mėgintų įkurti ugnį. – Sutarta. Eime, parodysiu salę. Ji kiek nutriušusi, bet užtat joje yra scena, o akustika, sako, netgi nuostabi.

Nieko nelaukę vyriškiai dingo už bažnyčios.

Akimirką atrodė, kad neliko apie ką kalbėti. Bet moteris prabilo:

– Tu, aišku, cigaretės neturi, ar ne? Mirštu, kaip noriu parūkyti.

Aš kaip kvailelė papurčiau galvą.

– Hmmm, – tarė ji, – o atrodai panaši į vaiką, kurie kartais turi.

Pirmąkart gyvenime praradau amą.

– Aš nerūkau, – sugebėjau išspausti.

– O kodėl? – paklausė. – Per jauna ar pernelyg išmintinga?

– Svarsčiau pradėti kitą savaitę, – nevykusiai pasiteisinau. – Tiesą sakant, paprasčiausiai neprisiruošiau.

Ji atmetė galvą ir visa burna nusikvatojo kaip kino žvaigždė.

– Tu man patinki, Flavija de Liuka, – pasakė, – bet aš naudojuosi padėtimi, ar ne? Tu man savo vardą pasakei, o aš tau savo – ne.

– Tu – Niala, – tariau, – ponas Porsonas minėjo, kad tu Niala.

Ji rimtu veidu ištiesė ranką.

– Teisingai jis sakė, – ištarė. – Bet tu gali vadinti mane Mama Žąsimi.

ANTRAS

Mama Žąsis!

Niekad nemėgau nepagarbių pastabų, ypač kai jomis svaidosi kiti, o ypač tegul eina varlės pasturgalin tie, kas taip daro, būdami suaugę žmonės. Esu patyrusi, kad jeigu taip juokauja tie, kurie yra pakankamai dideli, kad suprastų, jog taip negalima, tai dažniausiai tik kamufliažas, po kuriuo slepiasi kai kas daug daug blogiau.

Ir vis dėlto, nepaisydama nieko, nurijau itin kandžią (ir nuostabiai nepadorią!) repliką, jau kabėjusią ant liežuvio galiuko, ir vietoj jos įstengiau šiaip ne taip nusišypsoti.

– Mama Žąsimi? – abejodama perklausiau.

Ji vėl prapliupo raudoti, ir aš apsidžiaugiau prikandusi liežuvį. Galbūt už tai man bus iškart atlyginta – išgirsiu ką nors pikantiško.

Be to, jau ėmiau justi menką, bet nematomą trauką prie šios moters. Galbūt tai gailestis? O gal baimė? Sunku pasakyti: žinojau tik tiek, kad kažkur giliai vienoje iš mudviejų slypėjo kažkokia cheminė medžiaga, besišaukianti papildinio (o gal priešnuodžio?), esančio kitoje.

Švelniai padėjau ranką jai ant peties ir padaviau nosinaitę. Ji skeptiškai nužvelgė nosinaitę.

– Viskas gerai, – pasakiau, – ji išsižaliavo nuo žolės.

Tai ją sukrėtė. Įsikniaubė į nosinaitę, o jos pečiai ėmė taip smarkiai krūpčioti, akimirką net pamaniau, jog subyrės į šipulius. Kad duočiau jai laiko atsitokėti ir dar dėl to, kad buvo šiek tiek nejauku dėl jos protrūkio, pasitraukiau į šalį apžiūrėti užrašo ant aukšto, nutrinto antkapio, kuris žymėjo kažkokios Lidijos Žaliosios kapą, kuri „myrė" 1638 metais, būdama „vieno šimto ir trisdešimtpenkių metū."

„Ji buvo Žalioji, o dabar išbalo", skelbė užrašas akmenyje, „gedi keletas draugų."

Jei Lidija tebebūtų gyva, pamaniau, dabar jai būtų keturi šimtai keturiasdešimt septyneri metai. Turbūt su tokiu žmogum vertėtų susipažinti.

– Oi, jaučiuosi tokia kvaiša.

Atsisukusi pamačiau, kad moteris šluostosi akis ir liūdnai man šypsosi.

– Aš – Niala, – tarė, ištiesdama ranką, – Ruperto asistentė.

Įveikiau pasibjaurėjimą ir žaibo greitumu paspaudžiau jos pirštus. Kaip ir maniau, jos ranka buvo šlapia ir lipni. Kai tik buvo galima nepažeidžiant padorumo taip pasielgti, užkišau ranką už nugaros ir nusišluosčiau į marškinių nugarą.

– Asistentė? – žodis išsprūdo iš burnos, nespėjus susiturėti.

– Žinau, vikarui pasirodė, kad aš Ruperto žmona. Bet nieko panašaus. Tikrai! Visiškai nieko panašaus.

Nenorom žvilgtelėjau į „Porsono lėlių" furgoną. Ji iškart pastebėjo.

– Na, taip... keliaujame kartu. Manau, mudu su Rupertu esame, galima sakyti... labai prisirišę vienas prie kito. Bet vyras ir žmona...?

Gal ji mane laiko kvaile? Vos prieš savaitę Dafi man ir Filei garsiai skaitė „Oliverį Tvistą", ir aš buvau įsitikinusi taip tvirtai, kaip

tvirtai žinau savo vardą, kad ši moteris Niala ir Rupertas Porsonas yra kaip Nensė ir Bilas Saiksas. Argi ji nesusiprato, kad aš pastebėjau tą didžiulę bjaurią mėlynę jai ant rankos?

– Tiesą sakant, dardėti per Angliją su Rupertu yra labai smagu. Visur, kur važiuojam, jį atpažįsta, supranti. Štai vos užvakar mes vaidinome Selbio turguje, ir pašte mus atpažino tokia stora moteriškė su skrybėle, panašia į vazoną. „Rupertas Porsonas!“, sukliko ji, „Rupertas Porsonas naudojasi karališkuoju paštu kaip visi!“

Niala nusijuokė.

– O tada ji ėmė maldauti autografo. Žinai, visi jo prašo. Pareikalavo, kad jis parašytų „Linkėjimai nuo voveriuko Snodžio“. Kai jis taip rašo, visad nupiešia porą riešutėlių. Ji tvirtino, kad prašo savo sūnėnui, bet mačiau, kad meluoja. Kai daug važinėji, pradedi tokius dalykus nujausti. Viskas iškart matyti.

Ji įsiplepėjo. Jei būčiau tylėjusi, neužtruktų nė minutės, kol pasipasakotų, kokio dydžio jos kelnaitės.

– Kažkas iš BBC kanalo pasakė Ričardui, kad dvidešimt tris procentus jo žiūrovų auditorijos sudaro bevaikės namų šeimininkės. Atrodo daug, ar ne? Bet „Magiškoji karalystė“ kažkaip patenkina vidinį žmonių troškimą pabėgti. Būtent taip jie ir pasakė Rupertui: „vidinis žmonių troškimas pabėgti“. Pabėgti visi nori, ar ne? Na, vienaip ar kitaip.

– Visi, tik ne Mama Žąsis, – pasakiau.

Ji nusijuokė.

– Klausyk, aš iš tavęs nesišaipiau. Aš *esu* Mama Žąsis. Bent jau tada, kai apsivelku kostiumą. Palauk, pamatysi: aukšta raganos skrybėlė nudribusiais kraštais ir sidabrine sagtimi, žilas perukas su nukarusiomis garbanėlėmis, didelė pūsta suknia, kuri atrodo tar-

si kažkada būtų priklausiusi Mamai Šipton. Žinai, kas tokia buvo Mama Šipton?

Aišku, žinojau. Žinojau, kad ji buvo kažkokia senė, kuri neva gyveno šešioliktajame amžiuje ir numatė ateitį, be kita ko, išpranašavo Didįjį marą, Didįjį Londono gaisrą, lėktuvus, šarvuotus laivus, ir kad 1881 metais bus pasaulio pabaiga. Lygiai kaip ir Nostradamo, Mamos Šipton pranašystės buvo parašytos prastomis eilėmis: „Ugnis ir vanduo stebuklus darys" ir panašiai. Dar žinojau, kad iki šiol yra lengvatikių, manančių, kad ji numatė sunkiojo vandens panaudojimą atominės bombos gamybai. Aš pati netikėjau nė vienu žodžiu. Senas šlamštas ir nieko daugiau.

– Vardas girdėtas, – tariau.

– Na, nesvarbu. Į ją aš panaši, kai išsipustau prieš pasirodymus.

– Puiku, – sumelavau. Ji pastebėjo, kad truputį bjauriuosi.

– O ką čia veikia tokia miela mergaitė kaip tu? – šypsodamasi paklausė, rankos mostu rodydama visą šventorių.

– Dažnai ateinu čia pamąstyti, – pasakiau.

Panašu, kad tai ją pralinksmino. Ji papūtė lūpas ir nutaisė erzinantį sceninį balsą.

– O apie ką Flavija de Liuka mąsto savo unikaliame sename kaimiškame šventoriuje?

– Apie vienatvę, – nukirtau, nenorėdama pasirodyti nemandagi. Paprasčiausiai pasakiau tiesą.

– Apie vienatvę, – linktelėjo. Pastebėjau, kad jos nesupykdė mano šiurkštus atsakymas. – Vienatvė turi daug privalumų. Bet mes su tavimi, Flavija, žinome, kad būti vienam ir būti vienišam – visai ne tas pats?

Kiek pralinksmėjau. Pasirodo, kažkas irgi yra apmąstęs tuos pačius dalykus kaip aš.

– Ne tas pats, – sutikau.

Ilgokai tylėjome.

– Papasakok apie savo šeimą, – galiausiai tyliai tarė Niala.

– Nėra ką pasakoti, – tariau. – Turiu dvi seseris, Ofeliją ir Dafnę. Filei septyniolika, o Dafi – trylika. Filė groja pianinu, o Dafi mėgsta skaityti. Tėvas – filatelistas. Atsidavęs savo pašto ženklams.

– O motina?

– Mirusi. Žuvo per nelaimingą atsitikimą, kai man buvo vieneri.

– Gerasis Viešpatie! – atsiduso. – Kažkas man pasakojo apie šeimą, gyvenančią didžiuliuose klaidžiuose senuose rūmuose netoli nuo čia: ekscentriškas pulkininkas ir krūva mergaičių, lakstančių be priežiūros kaip krūva raudonodžių indėnų. Tikiuosi, tu nesi viena iš *jų*?

Iš mano veido ji iškart suvokė nepataikiusi.

– Oi, tu vargšas vaike! – tarė ji. – Atsiprašau, aš ne tai turėjau galvoje... Aš norėjau...

– Nieko tokio, – pasakiau, – iš tikrųjų yra kur kas blogiau, bet aš nemėgstu apie tai kalbėti.

Pastebėjau, kad jos akių žvilgsnis tapo išsiblaškęs: žvilgsnis suaugusiojo, desperatiškai mėginančio surasti bendrą kalbą su jaunesniu.

– O ką tu mėgsti veikti? – paklausė, – juk turi kokį užsiėmimą... ar hobį?

– Domiuosi chemija, – atsakiau, – ir mėgstu daryti iškarpų albumus.

– Tikrai? – susižavėjo ji, – nieko sau! Aš irgi mėgau, kai buvau tavo amžiaus. Rinkau cigarečių pakelius ir džiovintas gėles: našlai-

tes, razetas, rusmenes, šarkakojus; senas sagas, meilės laiškus, eilėraščius apie senelės verpimo ratelį iš „Mergaičių kalendoriaus"... Būdavo labai smagu!

Mano iškarpų albumai – trys stori violetiniai tomai iškarpų iš daugybės senų žurnalų ir laikraščių, kuriais buvo užpilta ir apsemta biblioteka ir svetainė Bukų giraitėje, taip pat užversti nenaudojami miegamieji ir užgriozdinti kambariai, kol dalis galiausiai nutempta į kriptas rūsyje ir suversta į drėgnas, supelijusias krūvas. Iš tų lapų aš rūpestingai iškarpiau viską, ką tik radau apie nuodus ir nuodytojus, kol mano iškarpų albumai sprogte sprogo nuo tokių kaip majoras Herbertas Rauzis Armstrongas, mėgėjas sodininkas ir advokatas, kuris nugalabijo savo žmoną, su meile jai paruošęs piktžolių naikinimo antpilą su arsenu; Tomas Neilas Krymas, Holis Harvis Kripenas ir Džordžas Kapmenas (nuostabu, kiek daug didžiųjų nuodytojų vardų prasideda raide K, ar ne?), kurie strichninu, hioscinu ir stibiu pasiuntė ištisą armiją žmonų ir kitų moterų į kapus; Meri Ana Koton (matote, apie ką aš?), kuri po kelių sėkmingų bandymų su kiaulėmis arsenu nunuodijo septyniolika žmonių; Deizė de Melker, moteris iš Pietų Afrikos, aistringai mėgusi nuodyti santechnikus: pirmiausia už jų ištekėdavo, po to išsiskirdavo su jais strichnino doze.

– Kaupti iškarpas albume – tai puikus jaunos panelės užsiėmimas, – kalbėjo Niala, – aristokratiška... ir gera mokymo priemonė.

Aš irgi taip pat maniau.

– Mano albumą mama išmetė į šiukšlių dėžę, kai pabėgau iš namų, – tarė, nesėkmingai bandydama sukikenti.

– Pabėgai iš namų? – paklausiau.

Šis faktas mane sudomino beveik tiek pat, kiek jos rusmenės, iš kurių, kiek pamenu, galima išgauti augalinį alkaloidą digitaliną (tiems iš mūsų, kas yra chemikai, geriau žinomą kaip $C_{36}H_{56}O_{14}$).

Pasimėgaudama akimirką prisiminiau kaip kelis kartus savo laboratorijoje alkoholiu užpyliau rusmenės lapus, nuskintus virtuvės sodelyje, ir stebėjau, kaip kristalizuojasi plonos, blizgančios adatos, o paskui ištirpinau jas druskos rūgštyje, pridėjau vandens ir gavau puikų smaragdo žalumo tirpalą. Žinoma, nusėdusią dervą buvo galima nudažyti buvusia žalia spalva, naudojant sieros rūgštį, arba šviesiai raudona – bromo garais, ir vėl atgal į smaragdo žalumą, įpylus vandens. Magiška! Be to, aišku, tai buvo mirtini nuodai, ir todėl kur kas labiau intrigavo nei kvailos sagos ir „Mergaičių kalendorius“..

– Mmmm, – tęsė, – pavargau plauti, džiovinti, šluoti, šluostyti dulkes ir klausytis, kaip už sienos vemia žmonės; pavargau naktį gulėti ir klausytis, kaip grindiniu kaukši princo žirgo kanopos.

Nusišypsojau.

– Kai atsirado Rupertas, aišku, viskas pasikeitė, – pasakojo ji. – „Važiuojame su manimi prie Diarbekiro Vartų“, – tarė jis man. „Važiuojame į Rytus ir aš tave paversiu princese, išpuošta vaiskiais šilkais ir deimantais, didžiuliais kaip kopūstai turguje.“

– Tikrai taip sakė?

– Ne. Iš tikrųjų pasakė: „Mano sumauta asistentė pabėgo. Važiuojam šį savaitgalį į Laimo Regisą, sumokėsiu tau ginėją, gausi šešis kartus pavalgyti ir miegmaišį. Išmokysiu tave manipuliavimo meno“, – pakvietė jis, o aš buvau sumauta kvaiša ir pamaniau, kad jis kalba apie lėles.

Nespėjau paklausti apie smulkmenas, kai ji pašoko ant kojų ir nusipurtė sijoną.

– Kalbant apie Rupertą, – tarė, – geriau eime, pažiūrėsim, kaip jam sekasi bendrauti su vikaru. Parapijos salėje – grėsminga tyla. Kaip manai, gal jiedu jau vienas kitą nužudė?

Jos gėlėta suknelė gracingai nučežėjo tarp antkapių, ir man beliko tursenti iš paskos.

Viduje radome vikarą, stovintį salės viduryje. Rupertas stovėjo ant pakylos scenos centre, įsirėmęs rankomis į klubus. Apšvietimas buvo toks dramatiškas, tarsi jis lenktųsi publikai po vaidinimo „The Old Vic“ teatre. Tarsi likimo pasiųstas, pro vitražą salės gale įspindo saulės spindulys, apskritą auksinį pluoštą nutaikęs tiesiai į pakeltą Ruperto veidą. Jis nutaisė pozą ir ėmė deklamuoti Šekspyrą:

Kai man imi prisiekinėt, mieloji,
Jog tu švari kaip angelas likai, –
Tikiu aš, nors jaučiu, kad tu meluoji,
Nes pienburniu paiku mane laikai.

Ir vis dėlto, patenkintas be galo,
Kad man dar pakeliui su jaunatve,
Klausausi tavo saldžiabalsio melo,
Kuris mane apraizgo kaip tave.

Kaip vikaras minėjo, salės akustika buvo įspūdinga. Viktorijos laikų statytojai jos vidų pavertė kriauklės formos kupolu, apkaltu lenkto, poliruoto medžio plokštėmis, kurios net menkiausią triukšmą atmušė kaip rezonatorius: lyg būtum Stradivarijaus smuiko viduje. Ruperto šiltas medaus saldumo balsas mus apsupo ir apsivyniojo sodriu rezonansu:

Bet kam gi tiesą tu slepi taip uoliai?
Ko gėdiniesi taip žilų plaukų?
Širdies apnuogint nedera gražuolei,
O meilei metais girtis – nejauku.

Išbrist iš melo nematau aš būdo,
Nes lygiai mes meluojame abudu.

[V. Šekspyras. 138 sonetas. Iš anglų kalbos vertė A. Churginas]

– Ar gerai girdite mane, vikare?

Burtai akimirksniu nutrūko. Tarsi Lorencas Olivje viduryje „Būti ar nebūti" leptelėtų: „Au! Au! Testas... vienas... du... trys".

– Nuostabu! – sušuko vikaras.

Ruperto kalba mane nustebino todėl, kad aš ją supratau. Dėl beveik nejuntamos pauzės kiekvienos eilutės gale, ir dėl to, kaip jis ypatingai iliustravo prasmės niuansus ilgais baltais pirštais, aš supratau žodžius. Visus iki vieno.

Tarsi būčiau juos įsiurbusi per poras osmozės būdu, suvokiau, dar jiems tebesiliejant manimi, kad girdžiu žodžius, kuriuos senas vyriškis karčiai taria mylimajai, kur kas jaunesnei už jį.

Žvilgtelėjau į Nialą. Ji laikė ranką prie gerklės.

Aidinčioje medinėje tyloje, kuri įsivyravo, vikaras stovėjo net nekrusteldamas, lyg būtų išskaptuotas iš juodo ir balto marmuro.

Stebėjau kažką, ko kai kurie iš mūsų nesuprato.

– Bravo! Bravo!

Vikaras staiga ėmė ploti katučių, paskleisdamas aidžius griaustinio garsus.

– Bravo! Šimtas trisdešimt aštuntasis sonetas, jei neklystu. Ir jei galima pareikšti savo kuklią nuomonę, tai nuostabiau deklamuojamo šio kūrinio dar nesu girdėjęs.

Didžiuodamasis Rupertas net išsipūtė.

Lauke debesis užslinko ant saulės. Jos auksinis spindulys akimirksniu išdilo, o kai šis dingo, mes vėl atvirtome keturiais paprastais žmogeliais blankioje, dulkėtoje patalpoje.

– Nuostabu, – tarė Rupertas, – salė nuostabiai tinka.

Jis nušlubčiojo per sceną ir ėmė nerangiai ropštis siaurais laiptais žemyn, išskėstais vienos rankos pirštais pasiramsčiuodamas į sieną.

– Atsargiai! – perspėjo Niala, skubiai žengdama link jo.

– Pasitrauk! – nuožmiai šis atšovė, – pats susitvarkysiu.

Ji tiesiog sustingo, lyg jis būtų jai skėlęs antausį.

– Niala mano, kad aš mažas vaikas, – nusijuokė jis, mėgindamas tai nuleisti juokais.

Sprendžiant iš kraugeriško žvilgsnio, Niala nemanė nieko panašaus.

TREČIAS

– Na, ką gi! – trindamas rankas guviai tarė vikaras, tarsi nieko neįvyko. – Viskas nuspręsta. Nuo ko pradėsim? – Entuziastingai nužvelgė juos abu.

– Manyčiau, reikia iškrauti furgoną, – atsakė Rupertas. – Tikriausiai, iki pasirodymo galime laikyti daiktus čia?

– Ak, žinoma... žinoma, – patikino vikaras, – parapijos salėje saugu kaip namie. Gal net saugiau.

– O dar reikės, kad kas prižiūrėtų furgoną... ir mums prireiks vietos pernakvoti keletą naktų.

– Tuo pasirūpinsiu aš, – tarė vikaras, – ką nors sugalvosiu. Na, atsiraitokim rankoves ir imkimės darbo. Eikš, Flavija, brangute. Manau, rasime kur panaudoti ir tavo ypatingus talentus.

Panaudoti mano ypatingus talentus? Aš tuo suabejojau – nebent reikėtų ką nors nusikalstamai nunuodyti, nes būtent tai mane domino labiausiai.

Bet vis dėlto, kadangi nenorėjau iškart keliauti namo į Bukų giraitę, nutaisiau vikarui kuo įtikimiausią skaučių vadovės (pensininkės) šypseną ir kartu su Rupertu ir Niala nusekiau paskui jį į šventorių.

Kai Rupertas pravėrė užpakalines furgono duris, pirmąkart pasitaikė proga pamatyti, kaip atrodo keliaujančio artisto gyvenimas.

Tamsus „Ostino“ interjeras buvo aklinai užpildytas ištisomis eilėmis lakuotų stalčių, tvarkingai suspaustų tarpusavyje iš viršaus, apačios ir šonų. Tarsi batų dėžės gerai prižiūrimose batsiuvio dirbtuvėse, kiekvienas iš jų buvo įstumiamas ir ištraukiamas atskirais bėgiais. Ant furgono grindų buvo suverstos didesnės dėželės – veikiau išsiųsti skirtos dėžės – su galuose įtaisytomis virvių rankenomis, už kurių buvo galima jas ištraukti ir nešti, kur reikia.

– Rupertas pats viską sumeistravo, – išdidžiai paaiškino Niala, – stalčius, sulankstomą sceną, apšvietimo įrangą... Ir padarė prožektorius iš senų dažų skardinių, ar ne, Rupertai?

Rupertas išsiblaškęs linktelėjo, traukdamas geležinių vamzdžių ryšulį.

– Ir tai dar ne viskas. Jis supjaustė laidus, padarė butaforiją, nudažė dekoracijas, išdrožė lėles... Viską, išskyrus, aišku, *šitą*.

Ji parodė griozdišką juodą lagaminą odine rankena ir skylėtu šonu.

– Kas ten viduje? Gyvūnas?

Niala nusijuokė.

– Dar geriau. Tai Ruperto džiaugsmas ir pasididžiavimas: magnetinis savirašis. Atsisiuntė iš Amerikos. Kainavo nemažai, patikėk. Bet vis tiek pigiau, nei samdytis BBC orkestrą, kad grotų spektaklio muziką!

Pūkšėdamas Rupertas pradėjo traukti dėžes iš „Ostino“. Jo rankos dirbo kaip uosto kranai: pakelia, pasisuka... pakelia, pasisuka, kol galų gale beveik viskas atsidūrė krūvoje ant žolės.

– Leiskite pagelbėti, – tarė vikaras, griebdamas virvinę rankeną viename juodo karsto formos lagamino gale, o Rupertas pakėlė kitą galą. Ant lagamino baltomis raidėmis buvo užrašyta „Galigantas.“

Niala ir aš zujome pirmyn atgal, pirmyn atgal, nešiodamos lengvesnius daiktus ir smulkmenas, ir po pusvalandžio viskas buvo sukrauta parapijos salėje priešais sceną.

– Puikiai padirbėjom! – tarė vikaras, valydamasis švarko rankoves, – tikrai puikiai. Tai ką, šeštadienis tiks? Turiu galvoje pasirodymą. Pažiūrėkim... šiandien ketvirtadienis... išeitų, jums liks dar diena pasiruošti, užteks laiko ir suremontuoti furgoną.

– Skamba neblogai, – atsakė Rupertas. Niala linktelėjo, nors jos niekas neklausė.

– Vadinasi, šeštadienį. Paprašysiu Sintijos hektografu atspausti skelbimus. Rytoj ji galės nunešti juos į parduotuvę... Kelis prilipdys strateginėse vietose. Sintija šauniai tvarkosi su tokiais reikalais.

Mėginant pavaizduoti Sintiją Ričardson, į galvą ateitų daug frazių, bet „šauniai tvarkosi“ niekaip neliptų; užtat tiktų „žmogėdra“.

Juk būtent žiurkiasnukė Sintija kartą mane pričiupo pasistiebusią ant Šv. Tankredo altoriaus, kai Tėvo skustuvu krapščiau mėlynosios zaferos mėginį nuo viduramžių vitražo stiklo. Zafera yra negrynas kobalto arseno junginys, susidarantis kaitinant, kurį viduramžių amatininkai naudojo piešdami ant stiklo, o aš netvėriau savame kailyje ištyrinėti savo laboratorijoje ir nustatyti, kaip jo gamintojams sekėsi esminis dalykas – išvalyti iš jo geležies priemaišas.

Sintija tąsyk mane sugriebė, pargriovė ir čia pat iškaršė kailį, bet man pasirodė nesąžininga tam panaudoti po ranka pasitaikiusį „Senovinių ir šiuolaikinių giesmių“ (standartinio leidimo) tomą.

– Tavo poelgis, Flavija, nevertas pagyrimo, – tarė Tėvas, kai pranešiau jam apie šį įžeidimą, – juk sugadinai puikiausią „Thiers-Issard“ įgaubto galandinimo skustuvą.

Vis dėlto turiu pripažinti, kad Sintija yra puiki organizatorė, bet tokie pat buvo ir prievaizdai su bizūnais, prižiūrėję piramidžių

statybas. Tai jau tikrai, jeigu kas ir būtų sugebėjęs per tris dienas nuo vieno galo iki kito išklijuoti Bišop Leisį skelbimais, tai tik Sintija Ričardson.

– Pala! – sušuko vikaras, – man šovė gera mintis! Sakykit, ką manot. Kodėl nesurengus *dviejų* pasirodymų? Tikrai nesakau, kad esu lėlių teatro ekspertas (nes nežinau, kas įmanoma, o kas ne, ir taip toliau), bet kodėl nesurengus vaikams skirto pasirodymo šeštadienio popietę, o šeštadienį vakare – dar vieno, kai galės apsilankyti daugiau suaugusiųjų?

Rupertas iš pradžių neatsakė, tik stovėdamas trynė smakrą. Net aš iškart supratau, kad du pasirodymai padvigubins bilietų kasos įplaukas.

– Ką gi, – galiausiai ištarė, – tikriausiai. Tačiau abu kartus reikės rodyti tą pačią programą...

– Puiku! – sušuko vikaras, – o kokia ji bus... toji programa?

– Iš pradžių parodysim trumpą muzikinį numerį, – paaiškino Rupertas, – tai naujas numeris, kurį dar rengiu. Jo dar niekas nematė, todėl bus gera proga išbandyti. Tada bus „Džekas ir pupos stiebas“. Visi visada rėkia, kad rodyčiau „Džeką ir pupos stiebą“, tiek jauni, tiek seni. Klasika. Labai populiaru.

– Nuostabu! – tarė vikaras. Išsitraukęs iš vidinės kišenės sulankstytą popieriaus lapą ir pieštuko galiuką, jis pakeverzojo kelis žodžius.

– Kaip jums atrodo? – paklausė, baigęs rašyti iškilmingu užraitu, o tada patenkintu veidu garsiai perskaitė, ką parašęs:

TIESIAI IŠ LONDONO!

– Tikiuosi, atleisite, kad trupučiuką sumelavau ir dar parašiau šauktuką, – sukuždėjo Nialai.

PORSONO LĖLĖS

(VALDOMOS GARSIOJO RUPERTO PORSONO,
KURĮ RODO PER BBC TELEVIZIJĄ)

PROGRAMA

I. MUZIKOS INTERLIUDIJA

II. DŽEKAS IR PUPOS STIEBAS

(PIRMĄKART PRISTATOMAS SCENOJE;
PASTARASIS LAIKOMAS VISUOTINAI POPULIARIU TARP JAUNIMO IR SENIMO.)

ŠEŠTADIENĮ, liepos 22-ąją, 1950,
Šv. Tankredo parapijos salėje, Bišop Leisyje.

PASIRODYMAI LYGIAI 2:00 IR 7:00 PO PIETŲ!

– Kitaip jie paprasčiausiai užsuks kada panorėję, – pridūrė. – Paprašysiu Sintijos brūkštelti piešinuką – besilankstantį žmogeliuką su virvelėmis, kurį įdėsime skelbimo viršuje. Ji yra nepaprastai talentinga menininkė, žinote, nors jai ir nepasitaikė tiek progų, kiek norėtųsi, kad galėtų pasireikšti... Oi, oi, nuklydau į lankas. Geriau lekiu tvarkyt reikalų telefonu.

Tai taręs, išskubėjo.

– Keistas seniokas, – tarė Rupertas.

– Jis geras, – pasakiau jam, – tik jo gyvenimas liūdnas...

– Ak, – tarė Rupertas, – suprantu, ką turi omenyje. Laidotuvės ir panašiai.

– Taip, – tariau, – laidotuvės ir panašiai.

Bet aš turėjau galvoje Sintiją.

– Kur maitinimas? – staiga paklausė Rupertas.

Akimirką pasimečiau. Turbūt atrodžiau tikra besmegenė.

– Maitinimas, – pakartojo šis, – srovė. Elektros skydinė. Tik spėju, kad tu nežinai, kur ji yra, ar ne?

Tačiau aš žinojau. Tik prieš kelias savaites mane prievarta užverbavo stovėti už scenos su ponia Viti ir padėti perjunginėti masyvius senovinės apšvietimo kontrolės svertus, o tuo metu jos pirmaklasiai baleto mokiniai kliuvinėjo už lentų, repetuodami „Auksinius saulės obuolius", kurių metu Pomona (vaidino Deirdrė Skidmor, apsigaubusi tinkleliu nuo vabzdžių) piršosi besipriešinančiam Hajesui (vaidino išraudęs Džeraldas Planketas, mūvintis aptemptas pėdkelnes, sukirptas iš žieminių apatinių kelnių), dovanodama jam kuo įvairiausių popierinių vaisių.

– Scenos dešinėje, – paaiškinau, – už juodų pirmųjų kulisų užuolaidų.

Rupertas kartą kitą sumirksėjo, sviedė dygų žvilgsnį ir užbarškėjo siauraisiais laiptais atgal ant scenos. Kelias akimirkas klausėmės, kaip šis murma po nosimi, garsiai darinėdamas metalinius skydelius ir junginėdamas jungiklius.

– Nekreipk dėmesio, – sušnabždėjo Niala, – nuo tos akimirkos, kai paskiriamas pasirodymo laikas, iki kol nusileidžia uždanga, jis aikštingas kaip katinas. Po to paprastai jis vėl nusiramina.

Kol Rupertas krapštėsi su elektra, Niala pradėjo atrišinėti lygių medinių kuolų ryšulius, tvirtai suveržtus odiniais diržais.

– Scena, – paaiškino, – tvirtinama varžtais ir sparnuotomis veržlėmis. Rupertas pats ją suprojektavo ir pagamino. Saugok pirštus.

Mat priėjau padėti jai tvarkytis su ilgesniais kuolais.

– Viską galiu pati, ačiū, – tarė ji, – esu tai dariusi šimtą kartų – moku tiksliai iki smulkmenų. Dviejų žmonių reikia tik pakelti grindis.

Už manęs pasigirdo šnarėjimas, ir aš atsisukau. Ten stovėjo vikaras, nutaisęs ne itin laimingą veidą.

– Deja, prastos naujienos, – pranešė, – ponia Arčer sako, kad Bertas išvažiavo į kursus Londone ir iki rytdienos negrįš, o Karvelidės fermoje, kur tikėjausi jus apgyvendinti, niekas neatsiliepia. Bet ponia I. ne visada atsiliepia telefonu, kai būna namuose viena. Šeštadienį ji atneš kiaušinių, bet tada gali būti vėloka. Žinoma, pasiūlyčiau apsistoti vikariate, bet Sintija man griežtokai priminė, kad kaip tik dabar mes perdažome svečių kambarius: lovos išardytos ir sukrautos koridoriuose, laiptinės užgriozdintos spintomis ir taip toliau. Pasiutimas.

– Nesikrimskite, vikare, – nuo scenos tarė Rupertas.

Net pašokau. Buvau pamiršusi, kad jis kažkur ten.

– Įsikursime čia, šventoriuje. Furgone turime gerą palapinę su vilnoniais kilimais ir guminiu pagrindu, nedidelį primusą ir pupų konservų pusryčiams. Įsitaisysime jaukiai kaip blusos antklodėje.

– Na, – tarė vikaras, – jeigu tai priklausytų vien nuo manęs, tai aš...

– Ak, – pasakė Rupertas, iškeldamas pirštą, – žinau, ką galvojate: negalim leisti klajokliams kurtis stovyklos tarp kapų. Reikia gerbti brangiuosius velionius ir taip toliau.

– Na, – tarė vikaras, – gal ir yra truputėlis tiesos, bet...

– Mes įsikursime neužimtame kampe, ar ne? Taip nieko neišniekinsime. Ir jau ne pirmas kartas, kai nakvosime šventoriuje, ar ne, Niala?

Niala truputį nuraudo ir susidomėjo kažin kuo ant grindų.

– Manyčiau, susitarėm, – tarė vikaras. – Nelabai yra iš ko rinktis, ar ne? Be to, juk tik vienai nakčiai. Kas čia bloga?

– O kad tave! – žvilgtelėjo į laikrodį. – Na ir *tempus fugit*! Iškilmingai pažadėjau Sintijai, kad iškart pargrįšiu. Mat ji ruošia ankstyvą vakarienę. Mes visada ketvirtadieniais anksti vakarieniaujame, nes būna choro repeticijos. Pakviesčiau jus pasivaišinti, bet...

– Nieko panašaus, – įsiterpė Rupertas, – jau pakankamai šiandien užsikorėm jums ant sprando, vikare. Be to, jei norit – netikėkit, bet Niala moka meistriškai iškepti kiaušinienę su kiauliena ant šventoriaus laužo. Puotausime kaip Korsikos banditai ir miegosime kaip lavonai.

Niala įtartinai atsargiai prisėdo ant uždarytos dėžės, ir aš supratau, kad ji visiškai išsekusi. Tamsūs ratilai aplink akis pasirodė staigiai lyg audros debesys, užstoję mėnulį.

Vikaras pasitrynė smakrą.

– Flavija, brangute, – kreipėsi jis, – man šovė puiki mintis. Gal tu galėtum ryt prisistatyti kuo anksčiau ryte ir padėti jiems? Esu įsitikinęs, kad Porsono lėlės bus dėkingos už uolios asistentės paslaugas.

– Man rytoj reikės lankyti ligonius ir atsiskyrėlius, taip pat susitikti su altoriaus patarnautojais, – pridūrė jis. – Tu galėtum pabūti mano *locum tenens*, kaip sakoma. Aprodysi mūsų svečiams parapiją, reiškia, be to, pabūsi jiems visų galų meistre ir padirbėsi pastumdėle.

– Mielai, – tariau, nepastebimai tūpteldama.

Bent jau Niala už tai atsidėkojo šypsena.

Šventoriaus gale susiradau Gledis, savo dviratį aukštoje žolėje ir netrukus skriejau saulės nutviekstomis gatvelėmis namo į Bukų giraitę.

KETVIRTAS

– Sveiki visi, – tariau Filės nugarai, nepastebimai įslinkusi į svetainę.

Neatsigręždama nuo veidrodžio, priešais kurį apžiūrinėjo save, Filė žvilgtelėjo į mano atvaizdą stikle, susiraukšlėjusiame nuo senumo.

– Dabar tai jau prisidirbai, – pareiškė. – Tėvas visą dieną tavęs ieško. Ką tik baigė telefonu kalbėtis su kaimo konstebliu Linetu. Tiesa, atrodė kiek nusivylęs, kai išgirdo, kad ančių tvenkinyje nerado tavo išmirkusio lavonėlio.

– Kodėl manai, kad nerado? – gudriai paklausiau. – Kodėl manai, kad aš nesu vaiduoklis, grįžęs tau vaidentis iki mirties?

– Nes tavo batas atsirišęs ir nosis varva, – įsiterpė Dafi, pakeldama akis nuo knygos. Tai buvo „Amžinasis gintaras“, o skaitė ją jau antrą kartą.

– Apie ką ji? – paklausiau, kai skaitė pirmą sykį.

– Apie muses sakuose, – atsakė, gudriai nusišypsodama, o aš mintyse pasižymėjau, kad reikia ją įtraukti į skaitymo sąrašą. Dievinu knygas apie gamtos mokslus.

– Nesiruošiat paklausti, kur buvau? – tariau aš.

Mirtinai nekantravau papasakoti joms apie Porsono lėles ir apie Nialą.

– Ne, – atsakė Filė, pirštu čiupinėdama smakrą, ir palinko apžiūrėti save iš arčiau, – niekam nė gramo neįdomu, ką tu veiki. Tu kaip nereikalingas šuo.

– Aš nesu nereikalinga, – paprieštaravau.

– Ot ir esi! – nusikvatojo, – nurodyk bent vieną žmogų šiuose namuose, kuriam tavęs reikia, duosiu tau ginėją. Nagi – nurodyk bent vieną.

– Harieta! – tariau. – Harietai buvau reikalinga, kitaip ji nebūtų manęs gimdžiusi.

Filė atsisuko ir nusispjovė ant grindų. Tikrai *nusispjovė!*

– Tavo žiniai, Brisiau, iškart po tavo gimimo Harieta psichiškai nugrimzdo į pelkę.

– Cha! – atsakiau, – pakliuvai! Sakei, kad aš įvaikinta.

Tikrai. Kai tik Dafi ir Filė norėdavo išvesti mane iš kantrybės, tvirtindavo tą patį.

– Ir esi, – tarė ji, – Tėvas ir Harieta susitarė tave įvaikinti dar prieš tau gimstant. Bet kai atėjo laikas ir biologinė motina tave pagimdė, per klaidą tave atidavė kažkam kitam – atrodo, kažkokiai porai rytų Kento grafystėje. Deja, jie tave grąžino. Sako, tai buvęs pirmas kartas dviejų šimtų metų pamestinukų ligoninės istorijoje, kai kažkas grąžino kūdikį, nes jis jiems nepatiko.

– Harietai tu irgi nepatikai, kai ši parsivežė tave namo, bet popieriai jau buvo pasirašyti ir valdytojų taryba atsisakė atsiimti tave antrą kartą. Niekad nepamiršiu tos dienos, kuomet persirengimo kambaryje išgirdau Harietą sakant Tėvui, jog niekada nepamils tokios žiurkiaveidės zirzlės. Bet ką ji galėjo padaryti?

– O ji pasielgė taip, kaip tokiomis aplinkybėmis pasielgtų kiekviena normali moteris: nugrimzdo į gilaus nerimo būseną ir, turbūt, niekada iš jos neišsikapstė. Ji tebebuvo jos apimta, kai nukrito (o gal

nušoko?) nuo to kalno Tibete. Tėvas iki šiol dėl to kaltina tave, tu juk supranti?

Kambarys pasidarė šaltas kaip ledas, ir aš staiga nutirpau nuo galvos iki kojų. Pravėriau burną atsikirsti, bet mano liežuvis sumedėjo ir susitraukė į susisukusį odos gabalėlį. Iš akių pasipylė karštos ašaros, sprukau iš kambario.

Parodysiu tai sumautai kiaulei Filei, ką sugebu. Susuksiu ją į tokį mazgą, kad teks samdyti jūreivį, kad atnarpliotų prieš jos laidotuves.

Brazilijoje auga toks medis, *Carica digitata*, kurį vietiniai vadina *chamburu*. Jie tiki, kad jis yra toks mirtinas nuodas, jog užtenka vien pernakvoti po jo šakomis – pirmiausia tave išvers pūliuojančiomis votimis, o tada anksčiau ar vėliau mirsi kankinama mirtimi.

Tačiau Filės laimė, kad *Carica digitata* neauga Anglijoje. Užtat mano laimei auga kvailio petražolė, dar žinoma kaip nuodingoji mauda. Tiesą sakant, žinojau Sytono pievoje vos už dešimties minučių nuo Bukų giraitės įdubusį pelkėtą kampą, kur jis kaip tik tuo metu augo. Galėjau sulakstyti ten ir atgal iki vakarienės.

Neseniai atnaujinau savo užrašus apie koniiną, aktyviąją to augalo medžiagą. Galėčiau jį išgauti distiliuodama su bet kokiu po ranka pasitaikiusiu šarmu – galbūt su trupučiu natrio bikarbonato, kurį laikiau laboratorijoje po ranka, kad galėčiau apsisaugoti nuo ponios Mulet kulinarinių ekscesų. Tada šaldydama rekristalizacijos būdu pašalinčiau vaivorykštinius silpnesnio konhidrino žvynus. Gautas beveik grynas koniinas būtų nuostabiai nejuntamo kvapo, ir užtektų mažiau nei pusės lašo šio riebaus junginio, kad suvesčiau senas sąskaitas.

Nerimas, vėmimas, konvulsijos, putos, siaubingi spazmai – skaičiuodama svarbiausius momentus, lenkiau pirštus.

Pašventinas cianidas,
super greitas arsenas
bet kaip keliauja
į sriubą.
Užgesinkite gedulo lempas,
Teatneša karsto vinis,
Menki juokai su
Flavija de Liuka!

Žodžiai aidėdami grįžo, atsimušę nuo aukštų dažytų prieškambario lubų ir nuo tamsių medžiu apkaltų sienų viršutiniuose koridoriuose. Nepaisant, kad jame nebuvo paminėta nuodingoji mauda, šis eilėraštukas, kurį buvau sukūrusi visai kitokia proga, kuo puikiausiai išreiškė mano jausmus.

Juodomis ir baltomis plytelėmis ir aukštyn lenktais laiptais nubėgau į rytinį namo priestatą. „Taro" priestatas, kaip mes jį vadinome, gavo savo vardą iš Tarkino de Liukos, vieno iš senųjų Harietos dėdžių, kurie prieš mus gyveno Bukų giraitėje. Dėdė Taras didžiąją savo gyvenimo dalį praleido užsirakinęs didingoje Viktorijos laikų chemijos laboratorijoje pietrytiniame namo kampe, tirdamas „visatos trupinius", kaip jis parašė viename iš daugelio laiškų serui Džeimsui Džinsui, „Dinaminės dujų teorijos" autoriui.

Tiesiai po laboratorija, Ilgajame koridoriuje, kabo aliejiniais dažais tapytas dėdės Taro portretas. Jis žiūri, pakėlęs akis nuo mikroskopo, suspaudęs lūpas ir suraukęs kaktą, tarytum kažkas, nešinas molbertu, palete ir dažų dėže, storžieviškai įsibrovė kaip tik tada, kai jis buvo beatrandąs deLiukijaus elementą.

– Dink iš čia, – akivaizdžiai sako jo išraiška, – dink ir palik mane ramybėj!

Tas ir dingo, o paskui galiausiai dingo ir dėdė Taras.

Laboratorija ir viskas, kas joje buvo, jau daugelį metų priklausė man. Čia niekas niekada nesilankydavo – ir labai gerai.

Kai įkišau ranką į kišenę ir išsitraukiau raktą, ant grindų nuplazdėjo kažkas baltas. Tai buvo nosinaitė, kurią šventoriuje buvau paskolinusi Nialai – ji tebebuvo drėgnoka.

Mintyse iškilo Nialos vaizdas, kaip ji atrodė, kai pirmąkart ją pamačiau, kai ji gulėjo įsikniaubusi į sudilusį antkapį, jos plaukai buvo pasklidę kaip raudona jūra, o karštos ašaros krito į dulkes.

Staiga viskas stojo į vietas lyg spynos mechanizmo dalys. Žinoma!

Kerštas palauks.

Nuo Filės makiažo stalelio nukniauktomis žirklutėmis odelėms aplink nagus karpyti iš lininės nosinaitės išsikirpau keturis drėgnus diskus, atsargiai, kad išvengčiau žolės dėmių, kur pati buvau išžaliavusi. Kirpau tik tas dalis, kurios buvo įstrižai priešais šias dėmes, – vietas, į kurias priverkė Niala.

Tuos diskus sukišau (pincetu) į mėgintuvėlį, į kurį po to įleidau trijų procentų sulfosalicilo rūgšties tirpalo, kad išsiskirtų baltymai. Tai buvo vadinamasis Erlicho testas.

Dirbdama mėgavausi mintimi apie didįjį Aleksandrą Flemingą, kuris taip nepaprastai pakeitė pasaulį, netyčia nusičiaudėjęs į Petri lėkštelę. Toks mokslo metodas man buvo itin prie širdies. Galų gale, kas galėtų duoti garbės žodį, kad niekada neteko nusičiaudėti į bakterijų kultūrą? Taip juk gali nutikti kiekvienam. Ir man taip yra buvę.

Po to, kai nusičiaudėjo, pats pastabiausias Flemingas pastebėjo, kad indelyje bakterijos traukiasi, lyg išsigandusios jo gleivių purslų lašelių. Netrukus jis išskyrė tam tikrą baltymą, esantį snargliuose,

kurio bakterijos bijo panašiai kaip plėšikai bijotų apsiputojusio šuns. Pavadino jį lisozimu, ir būtent šios medžiagos aš dabar ieškojau.

Laimė, net vidurvasarį Bukų giraitės protėvių dvare buvo šalta ir drėgna lyg kape. Nepaisant šildymo sistemos, kurią bekariaudami broliai iš piktumo įrengė tik vakariniame priestate, nes namas buvo politiškai susiskaldęs, kambario temperatūra rytiniame priestate, kuriame buvo mano laboratorija, niekada nepakildavo aukščiau nei iki šešiasdešimt laipsnių Farenheito, taigi labai pasisekė, nes kaip tik tokioje temperatūroje išsiskiria lisozimas, įdėjus sulfosalicilo rūgšties.

Apimta ekstazės stebėjau, kaip pradėjo formuotis kristalų plėvelė, o jų balti dribsniai ėmė švelniai leistis žemyn, tarsi mėgintuvėlyje atėjo žiema.

Po to uždegiau Bunzeno degiklį ir atsargiai įkaitinau menzūrą su vandeniu iki septyniasdešimt laipsnių. Užtruko neilgai. Kai termometras parodė, kad viskas paruošta, įmerkiau mėgintuvėlio dugną į šiltą vonelę ir švelniai pasukiojau.

Kai ką tik susiformavusios nuosėdos ėmė tirpti, aiktelėjau iš džiaugsmo.

– Flavija, – laboratoriją pasiekė tolimas Tėvo balsas. Atkeliavęs iš priekinio vestibiulio, pakilęs lenktaisiais laiptais, įsiskverbęs į rytinį priestatą ir ilgu koridoriumi atvingiavęs į patį piečiausią jo tašką, įsismelkė pro mano uždarytas duris visai išsikvėpęs, toks menkas, tarsi būtų pasiekęs Angliją iš tolimiausios Šiaurės.

– Vakarienė, – pasigirdo jo šūksnis.

– Kaip veda iš kantrybės, – tarė Tėvas.

Mes sėdėjome aplink ilgą valgomojo stalą, Tėvas tolimajame gale, Dafi ir Filė šonuose, o aš pačiame tolimiausiame taške, Horno iškyšulyje.

– Kaip veda iš kantrybės, – pakartojo jis, – kai turi sėdėti ir klausytis dukters prisipažinimo, kad ji pabėgo, pasisavinusi mano odekoloną kažkokiam sumautam chemijos eksperimentui.

Nesvarbu, ar aš neigdavau tokius dalykus, ar pripažindavau kaltę, Tėvą tai erzino vienodai. Laimėti neįmanoma. Pasimokiau, kad geriau paprasčiausiai tylėti.

– Velnias, Flavija, aš tą sumautą marmalą ką tik nusipirkau. Juk negaliu, kai taip karšta, važiuoti į Londoną dvokdamas kaip sugedusi kiaulės mentė, ar ne?

Tėvas tampa labai iškalbingas, kai pyksta. Nukniaukiau buteliuką „Roger & Gallet“ kvepalų ir pripildžiau juo pulverizatorių, kuriuo man reikėjo išpurkšti namus po įspūdingai nepasisekusio eksperimento, susijusio su vandenilio sulfidu.

Papurčiau galvą.

– Atsiprašau, – tariau, nutaisiusi susigėdusį veidą ir tapšnodama akį nosinaite, – nupirkčiau naują buteliuką, bet neturiu pinigų.

Filė tylėdama spoksojo į mane iš kito stalo galo kupinu paniekos žvilgsniu, lyg būčiau skardinė antis šaudykloje. Dafi tebebuvo įrėmusi nosį į Virdžinijos Vulf knygą.

– Bet galėčiau tau pagaminti, – gyvai pasiūliau, – ten juk nieko ypatingo, tik etanolis, citrusiniai aliejai ir sodo augalai. Paprašysiu Dogerio, kad paskintų rozmarino ir levandų, o apelsinų, citrinų ir laimų gausiu iš ponios Mulet...

– Nieko panašaus, panele Flavija, – pareiškė ponia Mulet, įsiverždama į kambarį, ji atidarė duris plataus klubo smūgiu ir nutrenkė ant stalo didžiulį padėklą.

– Oi, ne! – išgirdau, kaip Dafi sukuždėjo Filei. – Ir vėl „Svirdulys“.

„Svirduliu“ mes vadinome pačios ponios Mulet sukurtą desertą, kuris, kiek galėjome atpažinti, buvo pagamintas iš kažkokių gumulėliais sušokusių žalių drebučių, įvilktų lyg dešrelės, užlietas dviguba Devono kremo porcija ir papuoštas mėtų šakelėmis bei kitomis daržovių atliekomis. Jis drybsojo, kartkartėmis nepadoriai suvirpėdamas, lyg koks didžiulis bjaurus daržo šliužas. Net sudrebėjau.

– Skanumėlis, – tarė Tėvas, – koks skanumėlis.

Jis kalbėjo ironiškai, bet ponios Mulet antenos nesugebėjo priimti sarkazmo.

– Žinojau, kad jums patiks, – tarė ji, – dar šį rytą sakiau savo Alfiui: „Pulkininkas ir jo mergaitės jau seniai neragavo mano puikiųjų drebučių. Jie visad ką nors pasako apie mano drebučius (tikra teisybė) ir aš labai mielai juos gaminu savo brangučiams.“

Ji kalbėjo apie savo darbdavius kaip apie kokius žvėrelius.

Filė išleido garsą, kokį galėtum išgirsti iš kenčiančio „Karalienės Marijos“ keleivio, persisvėrusio per turėklus, kai ši plaukia per Šiaurės Atlantą lapkričio mėnesį.

– Žiūrėk, kad viską suvalgytum, brangute, – nesutriko ponia Mulet, – labai sveika.

Tai tarusi prašapo.

Tėvas įsistebeilijo į mane tuo savo žvilgsniu. Nors prie stalo, kaip įprasta, buvo atsinešęs paskutinį „Londono filatelisto“ numerį, kol kas jo net neatsivertė. Tėvas visad labai entuziastingai, kaip pasiutęs, kolekcionavo pašto ženklus, ir visą gyvenimą padidinamuoju stiklu uoliai apžiūrinėjo nesibaigiantį mažų spalvotų galvų ir vaizdingų peizažų srautą. Bet dabar jis į pašto ženklus nežiūrėjo – stebeilijo į mane. Tai buvo negeras ženklas.

– Kur buvai visą dieną? – paklausė.

– Bažnyčioje, – atsakiau skubiai, santūriai ir, tikiuosi, truputį dievobaimingai. Esu tokių nukreipiamųjų plepalų meistrė.

– Bažnyčioje? – perklausė jis. Atrodė kiek nustebęs. – Kodėl?

– Padėjau vienai moteriai, – atsakiau, – jos furgonas sugedo.

– Ak, – tarė jis, teikdamasis vos vos šyptelėti, – o tu kaip tik pasipainiojai ir pasiūlei savo, automobilių meistrės, paslaugas.

Dafi šyptelėjo į knygą, supratau, kad ji klausosi ir mėgaujasi mano pažeminimu. Tačiau Filė, šaunuolė, liko susidomėjusi tik savo nagais, kuriuos poliravo balta šilkine palaidinuke.

– Ji keliauja su lėlių teatru, – paaiškinau. – Vikaras jų paprašė, tai yra, paprašė Ruperto Porsono ir Nialos, toks jos vardas, kad jie šeštadienį surengtų pasirodymą parapijos salėje, ir jis nori, kad aš padėčiau.

Tėvas truputį nurimo. Vikaras yra vienas iš nedaugelio jo draugų Bišop Leisyje, tad kažin ar jis atsisakys man leisti padėti.

– Rupertą rodo per televiziją, – pridūriau, – tiesą sakant, jis garsenybė.

– Tik ne mano kompanijoje, – tarė Tėvas, žvilgtelėjęs į savo rankinį laikrodį ir atstumdamas kėdę nuo stalo.

– Aštunta valanda, – tarė jis, – ketvirtadienis.

Jam neteko nieko aiškinti. Be žodžių Dafi, Filė ir aš pakilome ir pareigingai pasukome į svetainę netvarkinga vorele.

Ketvirtadienio vakarai Bukų giraitėje būdavo Belaidės naktys. Tėvas neseniai paskelbė, kad mums, šeimai, reikia daugiau laiko praleisti drauge, todėl Belaidės naktys buvo skirtos papildyti seriją privalomųjų periodiškų paskaitų, kurios vykdavo trečiadieniais. Šią savaitę buvo numatyta atlikti pasakiškąją Liudvigo van Bethoveno Penktąją simfoniją. Kai norėdavau paerzinti Filę, vadindavau jį „Lariu“. Prisimenu, ji mums kartą sakė, kad ant originaliai atspausdintų natų buvo nurodytas Bethoveno vardas „Luji“.

„Luji Bethovenas“ man skambėjo kaip kokio antro plano gangsterio vardas Edvardo G. Robinsono filme. Tokio veikėjo veidas būtų išblyškęs, raupuotas, baisiai trūkčiotų, o dar jis smuiko futliare nešiotųsi Tompsono automatą.

Kai ji repetuodama grodavo pianinu, kartais užsukdavau į kambarį ir užkimusiu gangsterio balsu suurgzdavau: „Pagrok tą Mėnulio *snarktą*, kur parašė Lujis B.“ Akimirksniu man tekdavo raityt kulnus, nes Filė puldavo mane vytis, o lapai su natomis nučiuoždavo ant kilimo.

Dabar Filė energingai įsitaisė ant ilgosios sofos, meniškai atsigulė visu ūgiu, tarsi kino žvaigždė. Dafi šonu nugriuvo ant minkšto fotelio ir nukorė kojas nuo ranktūrio.

Tėvas įjungė belaidį radijo aparatą ir ištiesęs nugarą kaip mietą atsisėdo ant paprastos medinės kėdės. Kol kaito vožtuvai, aš persiverčiau kūlio ant kilimo, rankomis perėjau per kambarį, nusileidusi atsisėdau ir Budos poza sukryžiavau kojas, nutaisiusi, tikiuosi, paslaptingą veido miną.

Tėvas perliejo mane deginamu žvilgsniu, bet kadangi programa jau prasidėjo, nusprendė nieko nesakyti.

Kai pranešėjas perskaitė ilgą nuobodžią įžangą, kuri užsitęsė, atrodytų, net iki kito amžiaus, pagaliau prasidėjo Penktoji simfonija.

Da-da-da-DA.

Pasirėmiau smakrą rankomis, atsirėmiau alkūnėms į kelius ir atsidaviau muzikai.

Tėvas mums buvo sakęs, kad svarbiausia padorios moters išsilavinimo dalis yra muzikos supratimas. Tiksliai taip ir pasakė, o aš supratau, kad būna muzika, tinkama medituoti, muzika, tinkama rašyti, ir muzika, skirta atsipalaiduoti.

Primerkusi akis, atsukau veidą į langus. Iš savo vietos ant grindų mačiau abu terasos galus, atsispindinčius pravirų prancūziškųjų durų stikluose. Ir jeigu akys man nemelavo, ten kažkas sujudėjo: lauke priešais langus prasłinko tamsi figūra.

Tačiau neišdrįsau pašokti ir pasižiūrėti. Tėvas reikalavo, kad klausytumės atidžiai. Jeigu išdrįstum nors pirštelį krustelėti, jis iškart nutaisytų įniršusį žvilgsnį ir kaltinamai bakstelėtų pirštu žemyn.

Trupučiuką pasilenkusi pamačiau, kad po rožių krūmais ant suoliuko ką tik atsisėdo visiškai juodai apsirengęs vyriškis. Jis atsilošė užsimerkęs ir klausėsi muzikos, sklindančios pro praviras duris. Tai buvo Dogeris.

Dogeris buvo Tėvo Žmogus iš didžiosios „Ž“: sodininkas, vairuotojas, liokajus, dvaro tvarkytojas ir visų galų meistras. Jau sakiau, jis dirbo visus darbus.

Dogerio karo belaisvio patyrimas kažką jo viduje sulaužė: kažką, kas kartais neįtikėtinu nuožmumu perplėšdavo ir sudraskydavo jo smegenis lyg alkanas žvėris ir palikdavo iš jo tik virpančias nuolaužas.

Bet šįvakar jis buvo ramus. Šįvakar, rengdamasis klausytis simfonijos, jis apsivilko juodą kostiumą ir pasirišo kažką panašaus į pulko kaklaraištį, o batus nusišveitė iki veidrodinio blizgesio. Nejudėdamas sėdėjo ant suoliuko po rožėmis, užmerkęs akis, pakėlęs veidą aukštyn tarsi laimingas koptų šventasis, kokį buvo tekę matyti „Kaimo gyvenimo“ meno puslapiuose, o jo baltų plaukų kupetą iš nugaros apšvietė nežemiškas besileidžiančios saulės spindulys. Smagu, kad jis ten.

Patenkinta pasirąžiau ir sutelkiau dėmesį į Bethoveną ir jo galingąją Penktąją.

Nors Bethovenas buvo didis muzikas ir magiškų simfonijų kūrėjas, deja jam dažnai tiesiog beviltiškai nesisekė parašyti jų pabaigų. Penktoji – puikus to pavyzdys.

Prisiminiau, kad šios simfonijos pabaiga, *allegro* dalis, buvo kaip tik vienas iš tų kartų, kai Bethovenas paprasčiausiai negalėjo rasti išjungimo mygtuko.

Dum... dum... dum-dum-dum, nuskambėdavo, ir jau atrodydavo, kad baigėsi.

Bet ne:

Dum, da, dum, da, dum, da, dum, da, dum, da, dum – DA dum.

Jau norėdavau atsistoti ir pasirąžyti patenkinta, kad išklausiau tokį puikų kūrinį, ir staiga:

DA dum. DA dum. DA dum. Ir taip toliau. *DA dum.*

Tarytum prie piršto prilipo gabalėlis musgaudžio, kurio niekaip nesiseka atsikratyti. Bjaurybė įsikibo kaip moliuskas.

Prisiminiau girdėjusi, kad Bethoveno simfonijos kartais gaudavo vardą: *Eroica, Pastorale* ir taip toliau. Šią reikėjo pavadinti „Vampyre“, nes ji niekaip nesugebėjo atsigulti ir numirti.

Bet jei nekreipsime dėmesio į lipnią pabaigą, Penktoji man labai patiko, o labiausiai man patiko tai, kad ją laikiau „bėgimo muzika“.

Įsivaizdavau, kaip ištiesiu rankas ir šiltoje saulėkaitoje pasileidžiu lėkti nuo Gudžerio kalvos, nardau plačiais zigzagais, kasytės plasnoja vėjyje man už nugaros, o aš iš visų plaučių bliaunu Penktąją.

Malonią svajonę nutraukė Tėvo balsas.

– Dabar prasidės antroji dalis, *andante con moto,* – garsiai tarė jis. Tėvas visad ištardavo dalių pavadinimus tokiu balsu, kuris geriau skambėtų per pratybas, o ne svetainėje. – Reiškia „žingsniuo-

jant, judant", – pridūrė, atsilošdamas savo kėdėje, lyg atlikęs pareigą, bent jau kol kas.

Man tai atrodė daugiažodžiavimas: kaip galima žingsniuoti *nejudant*? Tai prieštarautų fizikos dėsniams, bet, kita vertus, kompozitoriai kitokie nei mes.

Pavyzdžiui, dauguma jų jau negyvi.

Kai pagalvojau apie mirusiuosius ir apie šventorių, prisiminiau Nialą.

Niala! Vos nepamiršau apie Nialą! Tėvo kvietimas vakarieniauti pasigirdo tada, kai aš pabaigiau savo chemijos eksperimentą. Mintyse įsivaizdavau lengvą drumstumą, mėgintuvėlyje besisukančius dribsnius ir sukrečiančią jų nešamą žinią.

Jeigu aš neklystu, Mama Žąsis laukiasi.

Penktas

Kažin, ar ji žino.

Niala dar nespėjo ašarodama atsistoti nuo kalkakmenio plokštės, o aš jau pastebėjau, kad ji nemūvi vestuvinio žiedo. Aišku, tai nieko nereiškia: Oliverio Tvisto motina irgi buvo netekėjusi.

Bet ant jos suknelės buvo šviežio purvo. Nors tą faktą kažkur giliai susipainiojusiose mintyse pasižymėjau, iki dabar apie tai visai negalvojau.

Geriau pagalvojus, atrodė visiškai akivaizdu, kad į šventorių ji užsuko *pasiusioti*. Kadangi lietaus nebuvo, šviežias purvas ant sijono apačios rodo, kad tai atliko skubėdama, šiaurės vakariniame kampe, kad niekas nematytų, pasislėpusi už sukastos žemių krūvos, kurią duobkasys ponas Haskinsas laikė po ranka, jei prireiktų kapų kasimo operacijoms.

Tikriausiai mirtinai prisireikė, nusprendžiau.

Taip! Būtent! Pasaulyje nebūna tokių moterų, kurios rinktųsi tokią nepatogią vietą (apgailėtinai žalinga sveikatai, pasakytų Dafi), jeigu turėtų iš ko rinktis. Yra daug galimų priežasčių, bet į galvą iškart šovė ta, kurią neseniai buvau radusi „Australijos moterų savaitraščio“ puslapiuose, kol lūkuriavau dantų chirurgo laukiamajame Faringdono gatvėje. „Dešimt ankstyvų požymių, kad esate palai-

minta", vadinosi tas straipsnis, o poreikis dažnai šlapintis buvo kone pačiame sąrašo viršuje.

– Ketvirtoji dalis. Allegro. C mažorinė tonacija, – nugriaudėjo Tėvo balsas, tarsi būtų geležinkelio konduktorius, šaukiantis kitos stoties pavadinimą.

Skubiai jam linktelėjau, rodydama, kad klausausi, ir vėl panirau į savo mintis. Tai apie ką aš čia? Ak, taip – Oliveris Tvistas.

Kartą, kai važiavome į Londoną, Dafi mums pro taksi langą parodė tą vietą Blumsberyje, kur anksčiau buvo Oliverio pamestinukų ligoninė. Nors ten dabar buvo visai mielas lapuočių skverelis, visai nesunkiai įsivaizdavau, kaip užkopčiau tais seniai nugriautais, bet vis tiek apsnigtais laiptais, pakelčiau didžiulį varinį durų belstuką ir paprašyčiau prieglobsčio. Kai papasakočiau apie pusnašlaitės gyvenimą Bukų giraitėje su File ir Dafi, daugiau jie nieko neklausinėtų. Priimtų išskėstomis rankomis.

Londonas! Kad tave kipšai ir velniai! Visai pamiršau. Kaip tik šiandien turėjau važiuoti į miestą su Tėvu, kad man įtaisytų naujas dantų kabes. Nieko keista, kad jis suirzęs. Kol mėgavausi mirtimi šventoriuje ir maliau liežuviu su Niala ir vikaru, Tėvas tikrai siautėjo ir niršo namuose kaip pernelyg pakurstytas garlaivis. Nujaučiau, kad dar gausiu velnių.

Ką gi, dabar jau per vėlu. Bethovenas (pagaliau) nuvargęs vingiavo į galą lyg Tomo Grėjaus artojas, o pasaulyje liko tik tamsa ir aš – ir Tėvas.

– Flavija, jei galima, norėčiau porą žodžių, – tarė jis, grėsmingai išjungdamas belaidį radiją.

Filė ir Dafi pakilo iš savo vietų ir tylėdamos išėjo iš kambario, stabtelėjusios prie durų akimirkai, kurios užteko sviesti man porą patentuotų „įkliuvai!“ grimasų.

– Po velniais, Flavija, – tarė Tėvas, kai šios dingo, – tu juk žinojai, kad šiandien popiet buvom susitarę tvarkyti tau dantis.

Tvarkyti dantis! Jo pasiklausius, pagalvotum, kad Nacionalinė sveikatos komisija ketina man išduoti visą komplektą dirbtinių dantų.

Bet jis buvo teisus: visai neseniai sugadinau kuo puikiausias vielines kabes, nes ištiesinau jas ir panaudojau vietoj visrakčio. Tėvas, aišku, bambėjo, bet susitarė pagauti mane ir nutempti atgal į Londoną, į geležies kalvio dirbtuves trečiajame aukšte Faringdono gatvėje, kur mane pririš prie lentos tarsi Borisą Karlofą, o tada prikimš į burną visokių geležies dirbinių, prisuks juos ir pritvirtins prie dantenų.

– Pamiršau, – tariau, – atsiprašau. Reikėjo priminti man per pusryčius.

Tėvas sumirksėjo. Jis nesitikėjo tokio energingo (o gal taip grakščiai nukreipto!) atsakymo. Nors jis ir padarė karininko karjerą armijoje, namų kariniuose manevruose jo patirtis buvo kaip kūdikio.

– Gal galėtume nuvažiuoti rytoj, – protingai pasiūliau.

Nors iš pirmo žvilgsnio ir nepasakytum, tai buvo meistriškas ėjimas. Tėvas neįtikėtinai aistringai nekentė telefono. Tą daiktą – „tą instrumentą“, kaip jis vadino, – laikė ne tik pašto išdavimu, bet apskritai tiesioginiu puolimu prieš Karališkojo pašto tradicijas, o ypač puolimu prieš pašto ženklų naudojimą. Dėl to jis griežtai atsisakydavo juo naudotis, nebent būtų mirtinas reikalas. Žinojau, kad užtruks ištisas savaites, jei ne mėnesius, kol vėl pakels ragelį. Net jeigu parašys dantistui, užtruks, kol tęsis būtinas susirašinėjimas. O kol kas galėjau džiaugtis išsisukusi.

– Ir nepamiršk, – tarė Tėvas, lyg ką tik prisiminęs, – kad rytoj atvažiuoja tavo teta Felicitė.

Mano širdis nugrimzdo neviltin tarsi profesoriaus Pikardo batiskafas.

Kiekvieną vasarą Tėvo sesuo mus užgriūdavo iš savo namų Hampstede. Nors ji niekad neturėjo savo vaikų (turbūt todėl, kad niekada nebuvo ištekėjusi), nepaisydama nieko, ji laikėsi gana priblоškiamos nuomonės apie tinkamą vaikų auklėjimą. Ir šio požiūrio ji niekad nepavargdavo skelbti garsiai.

– Vaikus reiktų lupti bizūnu, – sakydavo, – nebent jeigu jie ruošiasi eiti į politiką arba teisę, tokiu atveju juos reikėtų dar ir skandinti.

Tai gana aiškiai atspindėjo jos visą filosofiją. Tačiau, kaip ir visi šiurkštūs ir žiaurūs tironai, kažkur viduje ji slėpė keletą lašų sentimentų, ir šie kartais burbuliuodami išsiverždavo į paviršių (dažniausiai per Kalėdas, bet kartais, nors ir pavėlavę, per gimtadienius), o tada ji mus kankindavo rūpestingai išrinktomis dovanomis.

Pavyzdžiui, Dafi, kuri ryte prarijo „Melmotą klajūną“ arba „Košmarų vienuolyną“, iš tetos Felicitės gavo „Didžiosios mergaičių knygos“ egzempliorių, o Filė, kuriai niekas nerūpi, išskyrus kosmetiką ir nuosavą spuoguotą kailį, praplėšusi siuntinį rado vairuotojo kaliošus iš gutaperčios („Idealiai tinka, kai mašina sugenda kaime“).

Tačiau kai kartą pasišaipėm iš tetos Felicitės Tėvui girdint, šis akimirksniu taip supyko, kaip niekad nebuvau mačiusi. Bet netrukus susitvardė ir pirštu palietė akies kamputį, kuriame trūkčiojo nervas.

– O jums niekad nešovė į galvą, – tarė jis tokiu baisiai tolygiu balsu, – kad jūsų teta Felicitė – visai ne tokia, kaip atrodo?

– Tai nori pasakyti, – atšovė Filė, – kad ji tik apsimeta kvanktelėjusi?

Aš tik išpūčiau akis dėl tokio įžūlumo.

Tėvas akimirką paspoksojo į ją nuožmiu šaltų mėlynų de Liukos akių žvilgsniu, o tada apsisuko ant kulno ir išžygiavo iš kambario.

– Viešpatėliau! – tarė Dafi, bet tik po to, kai jis buvo dingęs.

Nuo to laiko klaikios dovanos iš tetos Felicitės buvo priimamos be replikų – bent jau kiek aš girdėjau.

Man net nespėjus atsiminti jos nusižengimų prieš mano pačios gerą širdį, Tėvas tęsė:

– Jos traukinys bus Dodingslyje po dešimt penkios, prašau tavęs ją pasitikti.

– Bet...

– Prašau nesiginčyti, Flavija. Esu susitaręs kaime apmokėti keletą sąskaitų. Ofelija ketina koncertuoti per pusryčius Moterų institute, o Dafnė paprasčiausiai atsisakė nuvažiuoti.

Kad mane kur! Taip ir žinojau, kad nutiks kas nors panašaus.

– Paprašysiu, kad Mandis atsiųstų mašiną. Užsakysiu, kai jis šįvakar atvažiuos ponios Mulet.

Klarencui Mandžiui priklausė vienintelis Bišop Leisio taksi automobilis.

Ponia Mulet pasiliko ilgiau, kad pabaigtų šveisti puodus ir keptuves: tai ritualas, kartojamas dukart per metus, po kurio virtuvė prisipildydavo riebių, įkaitusių garų, o Bukų giraitės gyventojus imdavo pykinti.

Tokiais atvejais, kai viskas baigdavosi, Tėvas visada būtinai išsiųsdavo ją namo taksi automobiliu. Bukų giraitėje buvo svarstoma ne viena teorija, kodėl jis taip elgėsi.

Buvo akivaizdu, kad negalėsiu keliauti į Dodingslį ir atgal su teta Felicite bei tuo pat metu padėti Rupertui ir Nialai statyti lėlių

teatrą. Paprasčiausiai teks nusistatyti prioritetus ir imtis svarbiausių darbų.

Nors rytinėje dangaus pusėje jau kyšojo aukso atplaišėlė, saulė dar nebuvo patekėjusi, kai aš dūmiau keliu į Bišop Leisį. Gledis padangos dūzgė gyvai, lyg vapsva, kaip dūzgia, kai ji būna ypač patenkinta.

Laukuose abiejose griovių pusėse žemai tvyrojo rūkas, o aš apsimečiau, kad esu Katrinos Ernšo šmėkla (jei nekreipsime dėmesio į dviratį), skriejanti pas Hitklifą per Jorkšyro durpynus. Retkarčiais iš dygliuotų gyvatvorių išlįsdavo kokia kaulėta ranka ir bandydavo pagriebti mano raudoną vilnonį megztuką, bet mes su Gledis joms buvome per greitos.

Kai privažiavau prie Šv. Tankredo, pamačiau mažą baltą Ruperto palapinę, pastatytą aukštoje žolėje pačiame užstatyto šventoriaus gale. Jiedu pasistatė palapinę vargetų kapinėse: tuose sklypeliuose buvo laidojami skurdžiai, todėl ten buvo numirėlių, bet nebuvo antkapių. Ko gero, Ruperto ir Nialos niekas neperspėjo ir aš nusprendžiau, kad irgi jiems nieko nesakysiu.

Vos spėjau žengti per žolę keletą žingsnių, mano batai ir kojinės kiaurai peršlapo.

– Alio? – tyliai pašaukiau, – jūs namie?

Niekas neatsakė. Nė garso. Pašokau, kai viena smalsi kuosa stryktelėjo nuo bokšto viršūnės ir tobulai aerodinamiškai šleptelėjo ant griūvančios kalkakmenio sienos.

– Alio? – pašaukiau vėl, – tuk tuk. Kas nors namie?

Palapinėje sušnarėjo ir Rupertas iškišo galvą. Jo plaukai kaip šieno kupeta krito į akis, o šios buvo raudonos, tarsi varomos elektros variklių.

– Kristau, Flavija! – tarė jis. – Čia tu?

– Atsiprašau, – tariau, – truputį ankstokai pasirodžiau.

Jis įtraukė galvą į palapinę lyg vėžlys, išgirdau, kaip mėgina prikelti Nialą. Pasigirdo žiovulys ir niurnėjimas, o tada brezentas ėmė staiga kilnotis netikėtose vietose, tarsi viduje kažkas šluotražiu šluotų sudaužytus stiklus.

Po kelių minučių Niala pusiau išropojo iš palapinės. Ji vilkėjo tą pačią suknelę kaip vakar, ir nors medžiaga atrodė nemaloniai sudrėkusi, ji išsitraukė „Woodbine“ cigaretę ir, net nespėjusi atsistoti, prisidegė.

– Labas, – pasisveikino, ranka pamodama į mano pusę, o jos dūmai nuslinko ir įsimaišė į rūką, tvyrantį tarp antkapių.

Staiga ji taip atsikosėjo, kad net susisuko nuo mėšlungio, o kuosa, pakreipusi galvą, nustraksėjo į šoną sienos viršumi, tarytum pasibjaurėjusi.

– Negalima tau jų rūkyti, – pasakiau.

– Geriau, negu rūkyti silkes, – atsakė ir nusijuokė iš savo pačios pokšto. – Be to, ką tu išmanai?

Žinojau, kad mano velionis tėvo dėdė Tarkinas de Liuka, kurio chemijos laboratoriją paveldėjau, savo studijų laikais buvo nušvilptas ir jėga išgrūstas iš „Oksford Union“ draugijos, kai debatų metu bandė įrodyti tezę „Išaiškinta: tabakas yra pražūtingas augalas.“

Ne taip seniai buvau radusi dėdės Taro užrašus, įkištus į dienoraštį. Atrodė, kad jo skrupulingi cheminiai tyrimai patvirtino ryšį tarp rūkymo ir to, kas tais laikais buvo vadinama „bendruoju paralyžiumi“. Kadangi jis iš prigimties buvo kiek drovus ir santūrus, „visiškas ir apgailėtinas pažeminimas“, kaip jis tai pavadino, kuriuo jį nubaudė kolegos studentai, nulėmė, kad nuo to laiko gyveno atsiskyrėlio gyvenimą.

Apsivijau savo kūną rankomis ir žengiau žingsnį atbula.

– Nieko, – tarstelėjau.

Pasakiau per daug. Šventoriuje buvo šalta ir drėgna, staiga įsivaizdavau šiltą lovą, iš kurios išlipau, kad atskubėčiau į talką.

Niala išpūtė į viršų porą apsimestinai atsainių dūmų ratilų. Stebėjo juos kylant, kol šie išsisklaidė.

– Atsiprašau, – tarė, – man sunkoka gražiai elgtis, kol neišaušo. Nenorėjau pasakyt nieko nemandagaus.

– Viskas gerai, – atsakiau. Bet tai buvo netiesa.

Trakštelėjo šakelė. Stebėtinai garsiai, nes rūkas slopino visus garsus. Kuosa išskleidė sparnus ir nuplasnojo į kukmedžio viršūnę.

– Kas ten? – šūktelėjo Niala, puolė prie kalkakmenio sienos ir pasilenkė virš jos. – Sumauti vaikai, – tarė ji, – nori mus išgąsdinti. Girdėjau, kaip vienas juokėsi.

Nors ir paveldėjau itin aštrią Harietos klausą, išgirdau tik šakelės trakštelėjimą ir nieko daugiau. Nesakiau Nialai, kad būtų labai keista šventoriuje tokį ankstyvą rytą rasti ką nors iš Bišop Leisio vaikų.

– Pasakysiu Rupertui apie juos, – tarė ji. – Bus jiems pamoka. Rupertai! – garsiai šūktelėjo, – ką ten veiki?

– Kertam, kad tas tinginys įsiropštė į guolį, – pridūrė mirkteldama.

Ji pasiekė ir timptelėjo vieną atotampą, tada visas statinys sukrito į lėtai besileidžiančio brezento krūvą, tarsi be oro subliuškęs parašiutas. Palapinė buvo pastatyta ant puraus dirvožemio vargetų kapinėse, užteko vieno prisilietimo, kad susmuktų.

Rupertas akimirksniu iššoko iš susmukusios palapinės. Jis griebė Nialą už riešo ir užlaužė jai ranką. Jos cigaretė nukrito į žolę.

– Niekada! – sušuko jis, – niekada!..

Niala akimis parodė į mane, ir Rupertas iškart ją paleido.

– Velnias, – ištarė, – aš skutausi. Galėjau persipjauti gerklę, po galais.

Jis atkišo smakrą ir truktelėjo jį į šoną, lyg atlaisvindamas nematomą apykaklę.

„Keista, – pamaniau, – *jo vakarykščiai šeriai niekur nedingo, be to, ant skruostų nė ženklo skutimosi kremo."*

– Burtas mestas, – tarė vikaras.

Jis atėjo šventoriumi dūgzdamas kaip vilkelis, švytuodamas tai juoda, tai balta spalva rūke, trindamas rankas ir šūkčiodamas.

– Sintija sutiko zakristijoje atspausdinti keletą skelbimų, mes juos išplatinsime dar iki priešpiečių. O dėl pusryčių...

– Mes jau pavalgėme, ačiū, – tarė Rupertas, nykščiu rodydamas į palapinę, kuri gulėjo tvarkingai sulankstyta ant žolės.

Tai buvo tiesa. Nuo užgesinto laužo tebesklido kelios dūmų sruogelės. Iš furgono galo Rupertas atnešė malkų dėžę ir stulbinamai greit šventoriuje užkūrė traškantį laužą. Po to jis ištraukė kavinuką, duonos kepalą ir porą paaštrintų lazdelių, kad galėtų išsikepti skrebutį. Niala netgi sugebėjo kažkur jųdviejų bagaže rasti puodą škotiško marmelado.

– Ar tikrai? – paklausė vikaras, – Sintija sakė jums pasakyti, kad jeigu...

– Tikrai, – tarė Rupertas, – mes pripratę...

– Susitvarkyti patys, – užbaigė Niala.

– Tuomet gerai, – tarė vikaras, – eime į vidų?

Jis nulydėjo mus per pievą link parapijos salės, o kai išsitraukė raktų ryšulį, atsisukau ir pažvelgiau į numirėlių vartelius šventoriaus gale. Jeigu ten kas nors ir buvo, seniai paspruko. Ūkanotose kapi-

nėse vietų pasislėpti – daugybė. Kas nors galėtų tūnoti už antkapio vos už dešimt pėdų ir nieko nepajustum. Paskutinį kartą baimingai apžvelgusi tvyrančio rūko likučius, apsisukau ir žengiau į vidų.

– Na, Flavija, ką manai?

Man pritrūko kvapo. Vietoj plikos scenos, kurią palikau vakar, stovėjo dailus mažytis lėlių teatras, toks, koks galėjo čia magiškai atkeliauti per naktį iš Zalcburgo aštuonioliktajame amžiuje.

Avanscenos anga, mano spėjimu, buvo penkių ar šešių pėdų pločio, uždengta raudono velveto užuolaidomis, gausiai apsiuvinėtomis ir papuoštomis aukso kutais, su išsiuvinėtomis Komedijos ir Tragedijos kaukėmis.

Rupertas dingo už kulisų, apstulbusi pamačiau, kaip po truputį įsižiebė rampos šviesų eilė, o apatinė užuolaidų dalis sušvito tarsi velvetinė vaivorykštė.

Greta manęs vikaras įkvėpė oro, nes užuolaidos lėtai prasivėrė. Jis susižavėjęs sugniaužė rankas.

– Magiškoji karalystė, – atsiduso jis.

Prieš mus, įsitaisiusi tarp žalių kalvų, stovėjo neįprasta kaimo trobelė iš rąstų, šiaudiniu stogu, išbaigta iki smulkmenų, nuo medinio suolelio po langu iki mažyčių popierinių rožių sodelyje priešais namą.

Akimirką panorau ten apsigyventi: kad sumažėčiau ir nuropočiau į mažytį tobulą pasaulėlį, kuriame kiekvienas daiktas švytėjo, tarsi apšviestas iš vidaus. Įsikūrusi trobelėje, įsirengčiau chemijos laboratoriją už tų mažyčių langiukų su vidlotėmis ir...

Kerai staiga išsisklaidė, nes kažkas nuvirto, kažkur ten, už mėlyno dažyto dangaus, pasigirdo: „Velniava!“

– Niala! – už užuolaidų pasigirdo Ruperto balsas, – kur kablys nuo to dalykėlio?

– Atsiprašau, Rupertai, – šūktelėjo ji, ir pastebėjau, kad truputį palaukė prieš atsakydama, – tikriausiai, liko furgone. Ruošeisi jį suvirinti, atsimeni?

– Ten tas daiktas, ant kurio laikosi milžinas, – paaiškino ji, – bet, kita vertus, – pridūrė, šypsodamasi man, – neturėčiau išduoti per daug paslapčių. Kitaip nebebus nieko paslaptinga, ar ne?

Man nespėjus atsakyti, prasivėrė durys parapijos salės gale ir pasirodė saulės šviesos įrėmintas siluetas. Tai buvo Sintija, vikaro žmona.

Ji nežingtelėjo vidun, bet paprasčiausiai laukė, kol vikaras atbėgs pas ją, o šis iškart nukurnėjo. Belaukdama, kol vikaras prisiartins, ji pakreipė veidą prieš lauko šviesą – aiškiai išvydau jos šaltas mėlynas akis, nors stovėjau tolokai.

Buvo taip sučiaupusi lūpas, tarsi jos būtų tvirtai surištos virvele, o jos reti, šviesūs žili plaukai buvo (rodėsi, iki skausmo) susukti į ovalo formos kuodelį virš itin ilgo kaklo. Apsirengusi smėlio spalvos taftos palaidinuke, raudonmedžio spalvos sijonu ir rudais marškiniais atrodė panaši į pernelyg smarkiai prisuktą senovinį laikrodį.

Jei nekreipčiau dėmesio į tai, kad ji tada man smarkiai iškaršė kailį, būtų sunkoka pasakyti, dėl kokios konkrečios priežasties man taip nepatiko Sintija Ričardson. Pasak visų, ji buvo šventoji, tigrė, ligonių vilties spindulys ir gedinčiųjų guodėja. Apie jos gerus darbus Bišop Leisyje sklido legendos.

Ir vis dėlto...

Jos laikysena atrodė kažkokia keista: bjauriai suglebusi, ištižusi, nuvargusi ir pasidavėliška, lyg bombardavimo aukų veidai ar kūnai, kokių galima pamatyti karo laikų „Iliustruoto korespondento“ leidimuose. Bet juk čia vikaro žmona..?

Tokios mintys sukosi mano galvoje, kol ji pašnibždomis kalbėjosi su savo vyru. O tada, sviedusi žaibišką žvilgsnį į vidų, pradingo.

– Viskas gerai, – tarė vikaras, lėtai artindamasis ir išsišiepdamas, – pasirodo, Inglbiai mums perskambino.

Gordonui ir Greisei Inglbiams priklausė Karvelidės ferma, į šiaurės vakarus nuo Šv. Tankredo esantis visokiausių dirbamų laukų ir senovinių miškų raizginys, tarsi iš gabalėlių sudygsniuota antklodė.

– Gordonas maloniai siūlo jums vietą pasistatyti palapinę Iškilmių pievos gale – ten smagi vietelė. Ant upės kranto, netoli nuo čia. Galima net pėsčiomis nueiti. Galėsite mėgautis šviežiais kiaušiniais, neprilygstamų gluosnių pavėsiu ir tulžių draugija.

– Skamba nuostabiai, – tarė Niala, – tarsi rojaus kampelis.

– Sintija minėjo, kad paskambino ir ponia Arčer. Deja, ten naujienos ne tokios linksmos. Bertas išvažiavęs į Koulį, į kursus Moriso fabrike, negrįš namo iki rytdienos vakaro. Ar jūsų furgonas nors kiek dar gali važiuoti?

Iš susirūpinusio vikaro veido supratau, kad šiam jau dingojasi – furgonas su užrašu „Porsono lėlės" tebestovės prie bažnyčios durų, išaušus sekmadienio rytui.

– Kokią mylią turėtų nuvažiuoti, – pasakė Rupertas, staiga išlindęs scenos šone, – dabar, kai jis iškrautas, važiuos lengviau, o jeigu springs variklis, galėsiu paminkyt sklendes.

Mano mintyse šmėstelėjo šešėlis, bet nekreipiau dėmesio.

– Puiku, – tarė vikaras. – Flavija, brangute, kaip manai, gal galėtum pasivažinėti kartu? Parodytum jiems kelią.

Šeštas

Tai aišku, kad teko važiuoti ilgesniu keliu aplink.

Jei būtume ėję pėsčiomis, būtume galėję paprasčiausiai pasivaikščioti pavėsyje: pereiti brastą akmenimis už bažnyčios, o tada keliauti upės pakrante senuoju laivavilkių taku, juosiančiu pietinį Malplakė fermos pakraštį, ir pro vartelius į Iškilmių pievą.

Tačiau netoliese nebuvo jokių tiltų, todėl Karvelidės fermą keliu buvo galima pasiekti tik važiuojant į vakarus link Hinlio, o tada, nuvažiavus į vakarus mylią nuo Bišop Leisio, pasukti į šalį ir kilti vingiais į statų vakarinį Kartuvių kalvos šoną vieškeliu, nuo kurio mums už nugaros kilo balti dulkių kamuoliai. Jau pakilome iki pusės kalvos, apvažiavę Kartuvių mišką tokiu siauru keliuku, kad jo gyvatvorės braižė ir draskė besikratančio furgono šonus.

– Vargšai mano kauleliai, – nusijuokė Niala.

Ant priekinės sėdynės grūdomės susispaudę tarsi kirminai žvejo skardinėje. Rupertas vairavo, o mudvi su Niala kone sėdėjome viena kitai ant kelių, rankomis apsikabinę per pečius.

„Ostino“ variklis smarkiai čiaudėjo, o Rupertas, laikydamasis vien jam žinomos senovinės slaptos formulės, vis spaudinėjo tai vieną karbiuratoriaus sklendę, tai kitą.

– Klausyk, tie Inglbiai, – sušuko jis, perrėkdamas netilstantį variklio čiaudulį, – papasakok, kas jie tokie.

Inglbiai – tai tokie paniurę atsiskyrėliai. Esu mačiusi, kaip Gordonas Inglbis atveždavo savo smulkią tarsi lėlytė žmoną Greisę į kaimo turgų, kur jinai, visad apsitaisiusi juodai, po dryžuota stogine be jokio džiaugsmo pardavinėdavo kiaušinius ir sviestą. Kaip visi Bišop Leisyje, žinojau, kad Inglbiai atsiskyrė nuo visų, kai tragiškai žuvo jų vienintelis vaikas Robinas. Iki tol jie buvo draugiški ir mėgo bendrauti, bet po to įvykio pasidarė uždari. Nors jau praėjo penkeri metai, kaimiečiai vis dar stengėsi netrukdyti jiems gedėti.

– Jie fermeriai, – atsakiau.

– Ak! – tarė Rupertas, tarytum aš ką tik būčiau padeklamavusi visą Inglbių šeimos istoriją nuo Viljamo Užkariautojo laikų.

Kopdamas vis aukščiau furgonas šokinėjo ir kratėsi, todėl man ir Nialai teko įsiremti delnais į prietaisų skydą, kad nesitrankytume viena į kitą galvomis.

– Kokia niūri vieta, – ištarė, linkteldama į tankius miškus kairėje. Net ir tie keli saulės spindulėliai, prasibrovę pro tankią lapiją, atrodė paskendę tarp apsiblaususių senutėlių medžių kamienų.

– Tai Kartuvių miškas, – pasakiau. – Netoliese gal iki aštuonioliktojo amžiaus buvo kaimas, kuris vadinosi Virvės kalva, bet dabar nieko iš jo nebelikę. Kartuvės stovėjo senoje kryžkelėje miško viduryje. Jeigu užkoptum tuo takeliu, pamatytum rąstus. Bet jie perpuvę.

– Fu, – ištarė Niala, – tai jau ačiū.

Nusprendžiau, kad kol kas geriau jai nesakyti, jog būtent toje Kartuvių miško kryžkelėje buvo rastas pasikoręs Robinas Inglbis.

– Gerasis Dieve! – tarė Rupertas, – kas čia, po velniais?

Jis parodė į kažką kabantį ant medžio šakos ir besisupantį ryto vėjyje.

– Čia buvo beprotė Megė, – atsakiau, – ji pakelėse renka tuščias skardines, šiukšles ir suraišioja juos virvagaliais. Mėgsta blizgučius. Visai kaip šarka.

Prieš saulę sukinėjosi pyragų padėklas, surūdijusi „Bovril" skardinė, gabalėlis sidabrinio radiatoriaus apvalko ir sulankstytas stalo šaukštas, tarsi koks groteskiškas gotiškas žvejybos jaukas.

Rupertas papurtė galvą ir vėl ėmė susikaupęs spaudinėti sklendes. Kai pasiekėme Kartuvių kalvos viršūnę, variklis siaubingai barkštelėjo ir gurguliuodamas lyg siurblys užgeso. Rupertas patraukė rankinį stabdį ir furgonas trūktelėjęs sustojo.

Iš to, kaip pagilėjo raukšlės jo veide, buvo matyti, kad jam gana. Jis ėmė kumščiais trankyti vairą.

– Nieko nesakyk, – pasakė Niala, – turim svečių.

Akimirką pamaniau, kad ji kalba apie mane, bet ši pirštu parodė pro priekinį stiklą į šalikelę, kur iš gyvatvorės gelmių į mus stebeilijosi tamsus, murzinas veidas.

– Tai beprotė Megė, – pasakiau, – ji kažkur ten gyvena – kažkur miške.

Kai Megė atbėgo prie furgono šono, pajutau, kad Niala nuo jos traukiasi.

– Nesijaudink, ji visai nepavojinga.

Megė vilkėjo nudriskusį murziną juodo bombazino drabužį ir atrodė tarsi maitvanagis, įsiurbtas tornado ir vėl išspjautas. Jos juodos vazoninės skrybėlės viršuje ant vielos linksmai lingavo raudona stiklinė vyšnaitė.

– Taip, nepavojinga, – pro atvirą langą atsiliepė Megė, – „Tad būkite išmintingi kaip gyvatės ir nepavojingi kaip balandžiai." Sveika, Flavija.

– Mege, čia mano draugai, Rupertas ir Niala.

Kadangi „Ostine" sėdėjom susiglaudę skruostais, nutariau, kad nieko tokio bus vadinti Rupertą vardu.

Megė ilgokai spoksojo į Nialą. Tada ištiesė murziną pirštą ir palietė Nialos lūpų dažus. Niala truputėlį atšlijo, bet subtiliai viską užmaskavo, apsimestinai nusičiaudėdama.

– Tai „Mandarinas", – linksmai pasakė, – „Teatro raudonasis". Keičia spalvą, kai pasidažai. Imk, išbandyk.

Puikiai suvaidinta; teko skirti jai aukščiausią įvertinimą už tai, kaip užglaistė baimę linksmu ir nuoširdžiu elgesiu.

Prisiėjo truputį pasislinkti, kad ji galėtų kišenėje sužvejoti lūpdažį. Kai jį ištiesė, purvini Megės pirštai captelėjo auksinį cilindrą. Neatitraukdama akių nuo Nialos veido Megė nusipiešė platų ruožą ant savo sudžiūvusių murzinų lūpų ir suspaudė jas, tarsi siurbtų gėrimą per šiaudelį.

– Žavinga! – pagyrė Niala, – žavu!

Ji vėl įkišo ranką į kišenę ir išsitraukė pudrinę, rafinuotą drugelio formos metalinę dėžutę, inkrustuotą liepsninga emale. Kai ją pravėrė, dangtelyje pasirodė apskritas veidrodėlis. Žvilgtelėjusi į save, padavė pudrinę Megei.

– Štai, pažiūrėk.

Megė stvėrė pudrinę ir ėmė atidžiai apžiūrinėti save veidrodyje, gyvai kraipydama galvą į šalis. Patenkinta tuo, ką pamatė, apdovanojo mus plačia šypsena su juoduojančiomis trūkstamų dantų skylėmis.

– Žavinga! – sumurmėjo ji, – pribloškiama!

Ir susigrūdo oranžinį drugelį kišenėn.

– Ei! – Rupertas pabandė jį pagriebti, ir Megė atšoko, išsigandusi, tarsi pirmąkart jį pastebėjusi. Jos šypsena išnyko taip pat staiga, kaip buvo pasirodžiusi.

– Pažįstu tave, – piktai tarė, įsmeigusi akis į jo ožio barzdelę, – tu Velnias esi, tikrai. Taip, štai kas ėmė ir nutiko: Velnias sugrįžo į Kartuvių mišką.

Taip tarusi, atbula žengė link gyvatvorės ir pranyko.

Rupertas nerangiai išsiropštė iš furgono ir užtrenkė duris.

– Rupertai... – pašaukė Niala.

Bet, užuot nusekęs paskui Megę į krūmus, kaip aš maniau, Rupertas paėjėjo keliu, apsidairė ir lėtai grįžo, kojomis keldamas dulkes.

– Įkalnė visai nestati ir iki viršukalnės gali nusviest akmenį, – pranešė jis. – Jei nustumtume jį iki to seno kaštainio, nuriedėtume žemyn. Gal net iš naujo pavyktų užvesti. Pavairuosi, Flavija?

Nors ištisas valandas praleidau sėdėdama senajame Harietos „Fantome" mūsų karietinėje, tai dariau, norėdama pamąstyti arba pabėgti. Iš tikrųjų niekad neteko valdyti judančios mašinos. Nors ši idėja iš pradžių pasirodė patraukli, greit suvokiau, kad visai netrokštu be stabdžių riedėti rytiniu Kartuvių kalvos šonu žemyn ir prisitrėkšti kur nors tarp medžių.

– Ne, – atsakiau, – gal Niala...

– Niala nemėgsta vairuoti, – nukirto jis.

Iškart supratau, kad leptelėjau, kaip sakoma, ko nereikėjo. Pasiūliusi, kad Niala vairuotų, tuo pat metu pasiūliau, kad jis pats pajudintų užpakalį ir pastumtų – nepaisant jo sudžiūvėlės kojos.

– Norėjau pasakyti, – tariau, – kad tu turbūt vienintelis iš mūsų sugebėsi užvesti variklį.

Tai buvo pati seniausia gudrybė iš visų: sužadinti vyrišką tuštybę. Galėjau didžiuotis taip sumaniusi.

– Gerai, – sutiko, ropšdamasis atgal ant vairuotojo sėdynės.

Niala išsikabarojo lauk, aš paskui ją. Akimirksniu supratau, kad nieko išmintinga, esant jos padėties, karštą vasaros dieną stumti į kalną furgoną. Be to, negalėjau apie tai užsiminti.

Niala akimirksniu stryktelėjo už furgono, prisispaudė nugara prie plokščių galinių durų ir ėmė stumti galingomis kojomis.

– Išjunk tą sumautą rankinį stabdį, Rupertai! – sušuko.

Užėmiau vietą greta jos, įsispyriau kojomis iš paskutiniųjų ir ėmiau stumti.

Stebuklų stebuklas, tas bukas daiktas pajudėjo. Gal dėl to, kad visas lėlių teatras liko iškrautas parapijos salėje, smarkiai palengvėjęs furgonas netrukus jau šliaužė, lėtai lyg sraigė, bet nesustabdomas, aukštyn į kalvos viršūnę. Išjudinę jį iš vietos, apsisukome ir ėmėme stumti rankomis. Furgonas sustojo tik kartą, ir tai tada, kai Rupertas atleido sankabą ir pasuko uždegimo raktą. Iš išmetimo vamzdžio pliūptelėjo juodas debesis, ir net nepažvelgusi žemyn supratau, kad teks Tėvui paaiškinti, kaip sunaikinau dar vieną porą baltų kojinių.

– Neatleisk dabar sankabos – palauk, kol pasieksim viršūnę! – suriko Niala.

– Tie vyrai! – sumurmėjo ji man, – vyrai ir jų išmetamosios dujos, kad juos kur.

Po dešimties minučių pasiekėme Kartuvių kalvos keterą. Tolumoje matėsi Iškilmių pieva ir nuolydis link upės. Ją dengė švelniai banguotas linų kilimas, žydintis tokia ryškia elektros mėlynumo spalva, kad van Gogas apsiverktų.

– Dar kartą gerai stumtelėsim, – tarė Niala, – ir galės riedėti.

Dejuodamos ir pūkšdamos stūmėme, prisispaudę prie karšto metalo, kai staiga, tarsi praradęs svorį, furgonas ėmė judėti pats. Atsidūrėme kalvos nuokalnėje.

– Greičiau! Šok į vidų! – paragino Niala, ir mes nuskuodėme iš paskos, mat furgonas ėmė greitėti, šokinėdamas ir lėkdamas provėžiuotu keliu.

Užšokome ant laiptelio, Niala atplėšė duris. Po akimirkos apsikabinusios įgriuvome ant sėdynės, o Rupertas ėmė minkyti sklendes. Nuriedėjus pusę kelio, variklis pagaliau užsivedė, furgonas baisiai nusičiaudėjo ir aprimęs ėmė nesveikai kosėti. Kalvos papėdėje Rupertas palietė stabdžius ir mes ramiai įsukome į keliuką, vedantį į Karvelidės fermą.

Perkaitęs nuo pastangų „Ostinas" burbėdamas ir garuodamas tarsi kiauras arbatinukas stovėjo apleistame fermos kiemelyje. Kiek teko patirti, kada tik atvažiuoji į kokią fermą, iš daržinės visada išeina pasisveikinti koks nors žmogus, valydamasis tepaluotas rankas į skudurą ir šaukdamas moteriai, nešinai krepšiu kiaušinių, kad iškeptų sklindžių ir užkaistų arbatą. Mažų mažiausiai turėtų bent šuo loti.

Nors kiaulių nesimatė nė ženklo, suklypusių pašiūrių eilės gale buvo apgriuvęs kiaulių aptvaras, pilnas aukštų dilgėlių. Už jo stovėjo pastatas su bokšteliais, skirtas karveliams. Po kiemą mėtėsi pieno kibirai, visi surūdiję, o tarp piktžolių abejingai kapstėsi vieniša višta, baikščiai mus stebėdama geltona akimi.

Rupertas išlipo iš furgono ir garsiai užtrenkė duris.

– Ei? – pašaukė jis. – Yra čia kas nors?

Jokio atsako. Jis praėjo pro apdaužytą malkų trinką prie galinių namo durų ir griausmingai į jas pabeldė kumščiu.

– Ei? Ar kas nors yra namie?

Jis prisidengė delnais nuo šviesos ir pažiūrėjo pro suodiną langą į vidų, kur kadaise, tikėtina, buvo maisto sandėliukas. Tada pamojo, kad išliptume iš furgono.

– Keista, – sukuždėjo jis, – kambario viduryje kažkas stovi. Matau jo siluetą tolimojo lango fone.

Jis dar porą kartų garsiai pabeldė.

– Pone Inglbi, – pašaukiau aš, – ponia Inglbi, čia aš, Flavija de Liuka. Atvedžiau tuos žmones iš bažnyčios.

Ilgą laiką buvo tylu, o tada išgirdome kažką einant sunkiais batais medinėmis grindimis. Durys girgždėdamos atsidarė, pasirodė tamsus namo vidus ir kombinezonu apsirengęs aukštas šviesiaplaukis vyriškis, besimarkstantis nuo šviesos.

Gyvenime nebuvau jo mačiusi.

– Aš Flavija de Liuka, – tariau, – iš Bukų giraitės.

Neaiškiai pamojau ranka į pietryčius.

– Vikaras paprašė, kad parodyčiau šiems žmonėms kelią į Karvelidės fermą.

Šviesiaplaukis vyriškis žengė į lauką, tik turėjo gerokai susilenkti, kad tilptų pro žemas duris nesusitrenkęs galvos. Filė būtų jį pavadinusi „nepadoriu gražuoliu“: nepaprastai aukštas Šiaurės Europos dievaitis.

Kai šis šviesiaplaukis Zigfridas nusisuko ir rūpestingai uždarė duris, ant jo kombinezono nugaros pamačiau nupieštą didelį, išblukusį raudoną apskritimą.

Tai reiškė, kad jis – karo belaisvis.

Akimirksniu pagalvojau apie trinką malkoms kapoti ir apie trūkstamą kirvį. Gal jis sukapojo Inglbius ir sukrovė kūnų dalis tarsi malkas virtuvės užkrosnyje?

Kokia absurdiška mintis. Karas baigėsi prieš penkerius metus, o Inglbius – bent jau Greisę – mačiau vos prieš savaitę.

Be to, žinojau, kad vokiečių karo belaisviai nėra labai pavojingi. Pirmąsyk juos mačiau pirmąjį kartą lankydamasi Hinlio kino teatre

„Rūmai". Kai ginkluoti sargybiniai įvedė ir susodino belaisvius mėlynais švarkais, Dafi man bakstelėjo ir parodė pirštu.

– Priešas! – sukuždėjo.

Užgesus šviesoms ir prasidėjus filmui, Filė pasilenkė prie manęs ir pasakė:

– Tik pamanyk, sėdėsi šalia jų tamsoje dvi valandas. Viena... jeigu mes su Dafi išeisime saldainių.

Filmas vadinosi „Kuriame mes tarnaujame", ir negalėjau nepastebėti: kai pikiruojantys Liuftvafės bombonešiai nuskandino „HMS Torrin" laivą Viduržemio jūroje, nors kaliniai jiems atvirai ir neplojo, vis dėlto nemažai ėmė šypsotis.

O kai sugrįžome namo, Tėvas, cituodamas kalbą, girdėtą per belaidį radiją, mums pasakė:

– Su vokiečių belaisviais negalima elgtis nežmoniškai, bet reikia labai aiškiai parodyti, kad juos, ir karininkus, ir eilinius, mes laikome padorių žmonių visuomenės atmatomis.

Nors ir gerbiau Tėvo žodį, bent jau iš principo, buvo akivaizdu, kad šis vyriškis, pasitikęs mus Karvelidės fermoje, nėra atmata; tai būtų neįsivaizduojama.

Taika jau tęsėsi penkerius metus, taigi šį darbo drabužį su taikiniu ant nugaros jis galėjo dėvėti tik iš pasididžiavimo.

– Gal galėčiau prisistatyti? Aš esu Dyteris Štrancas, – tarė, plačiai šypsodamasis, kiekvienam mūsų iš eilės, pradėjęs nuo Nialos, spausdamas ranką.

Vien iš tų kelių žodžių supratau, kad anglų kalba jis kalba beveik tobulai. Net savo vardą ištarė taip, kaip jį tartų bet kuris anglas, kietai tardamas „r" ir „a", ir jokio nemalonaus urzgimo, tariant pavardę.

– Vikaras sakė, kad jūs atvažiuosite.

– Sumautas furgonas sugedo, – tarė Rupertas, nykščiu rodydamas į „Ostiną“, galbūt, kaip man pasirodė, truputėlį agresyviai. Tarsi jis...

Dyteris nusišypsojo.

– Nesirūpink, padėsiu nuvaryti keliuku į Iškilmių pievą. Žinai, drauguži, ten numatyta vieta apsistoti.

Drauguži? Akivaizdu, kad Dyteris jau ilgokai gyvena Anglijoje.

– Ar ponia Inglbi namie? – paklausiau.

Pamaniau, kad turbūt būtų geriausia aprodyti Nialai patogumus, jei taip galima juos pavadinti, anksčiau, negu jai teks pačiai paklausti.

Dyterio veidu nuslinko debesies šešėlis.

– Gordonas išėjo į mišką, – tarė jis, mosteldamas link Kartuvių kalvos, – jam dažniausiai patinka dirbti vienam. Jis greitai grįš padėti Sali pievoje. Pamatysim juos, kai vešim jūsų autobusą prie upės.

„Sali“ buvo Sali Stro, Moterų sausumos kariuomenės narė, arba, kaip jas vadindavo, „sausumos mergaitė“, kuri dirbo Karvelidės fermoje dar nuo karo laikų.

– Gerai, – tariau. – O! Štai Tikė ir Takė.

Iš pašiūrės palengva išsėlino dvi rainos ponios Inglbi katės, žiovaudamos ir rąžydamosi prieš saulę. Ji dažnai jas atsiveždavo kartu, kad palaikytų jai draugiją turguje, kaip ir keletą kitų savo fermos gyvūnėlių, įskaitant retkarčiais ir naminę žąsį Matildą.

– Tikė, – jinai man kartą paaiškino, kai paklausiau kačių vardų, – nes ji turi erkių[1]. O Takė – todėl, kad plepi kaip šarka.

Takė artinosi link manęs ištisai miauksėdama. Tuo tarpu Tikė nuslinko prie karvelių gūžtos, niūriai iškilusios virš nutriušusių, žolėmis apaugusių pašiūrių labirinto.

[1] Tick – erkė.

– Eikit be manęs, – pasakiau, – po kelių minučių ateisiu į pievą.

Pakėliau Takę ant rankų.

– Kas čia tokia graži katytė? – suburkavau, akies kampučiu stebėdama, ar kas patikės. Supratau, kad katė nepatikėjo: iškart ėmė rangytis.

Bet Rupertas ir Niala jau grūdosi į furgoną, kuris tebestovėjo drebėdamas kieme. Dyteris jį stumtelėjo, užšoko ant laiptelio ir po akimirkos, pamojavę, išdardėjo iš kiemo į keliuką, vedantį nuokalne į Iškilmių pievą prie upės. Tolstantis čiaudinčio variklio garsas patvirtino, kad jie išvažiavo.

Kai tik jie dingo iš akių, nuleidau Takę į kiemo dulkes.

– Kur Tikė? – paklausiau, – eik, susirask ją.

Takė vėl prabilo kačių kalba ir nusėlino link karvelių gūžtos.

Neverta nė sakyti, kad nusekiau iš paskos.

Septintas

Ta karvelių gūžta – tikras meno kūrinys. Kitaip jos nepavadinsi, ir visiškai nėra ko stebėtis, kad Nacionalinė priežiūra jau į jį taikosi.

Būtent dėl šio įspūdingo architektūros pavyzdžio Karvelidės ferma gavo savo vardą, nes „karvelidė“ tą ir reiškia – karvelių gūžtos pastatą. Šis pastatas buvo aukštas apskritas bokštas iš senovinių plytų, kurios buvo išblukusių rožių spalvos, bet visos skirtingos. Jis buvo pastatytas karalienės Anos laikais ir buvo skirtas veisti ir auginti karvelius fermos pietų stalui. Tais laikais karvelių jaunikliams prispausdavo kojas, kad jie liktų lizduose ir nusipenėtų (šį faktą sužinojau, besiklausydama ponios Mulet plepalų virtuvėje). Tačiau laikai pasikeitė. Gordonas Inglbis – pakvaišęs balandžių entuziastas, ir šiais laikais bokšte gyvenantys paukščiai veikiau būdavo glostomi, o ne virinami. Savaitgaliais šis juos išsiųsdavo traukiniu į kokį nors baisiai tolimą musės padėtą tašką Anglijos žemėlapyje, o ten juos išleisdavo, ir jie iškart parplasnodavo į Karvelidės fermą. Čia juos pasitikdami užplodavo per sudėtingą mechaninį laikrodį, o tada glostydavo, girdavosi ir vaišindavo paukščius krūvomis grūdų iki apsirijimo.

Bent jau taip buvo, kol mažojo Robino Inglbio nerado siūbuojančio supuvusiose kartuvėse Kartuvių miške. Nuo tos dienos,

išskyrus keletą laukinių egzempliorių, Karvelidės fermoje karvelių nebeliko.

Kai vargšelis Robinas mirė, jis buvo mano amžiaus, ir man buvo sunku patikėti, kad kas nors gali mirti toks jaunas. Bet taip atsitiko.

Gyvenant kaime, kuo labiau stengiamasi ką nors nuslėpti, tuo daugiau apie tai tenka išgirsti, ir aš prisiminiau povandenines paskalų sroves, kurios tuomet nesiliovė teliūškavusios po Bišop Leisį, tarsi potvynio vanduo šliurpsėtų į rąstus po prieplauka.

„Sako, kad mažasis Robinas Inglbis ėmė ir nusižudė." „Robiną Inglbį nudobė jo paties tėvai." „Tą mažylį nužudė satanistai. Pamatysi dar..."

Daugelį šių teorijų tada nugirdau iš ponios Mulet, ir dabar ėmiau apie jas galvoti, artindamasi prie bokšto ir su nuostaba žvelgdama į daugybę jo kiaurymių.

Tarsi viduramžių vienuolis, vienuolynuose vadintas lektoriumi, Dafi dažnai garsiai mums skaitydavo, kol valgydavome. Neseniai teko klausytis, kaip Henris Savidžas Landoras knygoje „Per trokštamas žemes" aprašė Tylos bokštus Persijoje, kurių viršūnėse persai sodindavo lavonus, parėmę jų smakrus lazdomis, kad laikytųsi stati. Jeigu varnos, atlėkusios peštis prie lavono, pirmiausia sulesdavo dešiniąją akį, tai buvo laikoma bilietu į Dangų. Kairioji reiškė, kad nepasisekė.

Niekaip negalėjau liautis galvojusi apie tai ir apie autoriaus aprašytus keistuosius Persijos apskritus balandžių bokštus, kurių kiekvieno viduje buvo gili centrinė duobė, skirta kaupti išmatoms, nes vien tik dėl jų tie paukščiai ir buvo laikomi.

Kažin, pagalvojau, galbūt bokštai, paukščiai, mirtis ir puvimas yra kažkaip keistai susiję? Kai stabtelėjau, mėgindama sugalvoti, koks tas ryšys galėtų būti, iš bokšto atsklido keistas garsas.

Iš pradžių pamaniau, kad ten, gūžtoje aukštai virš galvos, burkuoja ir ulba karveliai. O gal vėjas?

Tačiau garsas pernelyg užsitęsė, kad tiktų kuris nors iš šių paaiškinimų, jis tai kilo, tai lėidosi tarytum pamėkliškos oro pavojaus sirenos signalas ties girdimumo riba.

Sukrypusios medinės durys buvo praviros, pabandžiusi lengvai įlindau į centrinę bokšto tuštumą. Takė brūkštelėjo man per kulkšnis ir išnyko šešėliuose, ieškodama pelių.

Per veidą tvojo aštri patalpos smarvė: atpažįstamas cheminis kvapas karvelių mėšlo, iš kurio didysis Hamfris Deivis sugebėjo distiliuodamas išskirti amonio karbonatą su kalkių karbonato ir paprastosios druskos priemaišomis. Šį jo atradimą aš kartą patvirtinau eksperimentu savo chemijos laboratorijoje Bukų giraitėje.

Aukštai virš galvos daugybė saulės spindulių nuožulniai krito pro atviras angas, išmargindami lenktas sienas geltonos šviesos dėmėmis. Tarsi būčiau įžengusi į kiaurasamtį, kuriuo koks nors milžinas graibytų iš sriubos kaulus.

Čia, viduje, kaukimas girdėjosi dar garsiau, tarsi garso sūkurys, sustiprintas išgaubtų sienų, kurių pačiame viduryje stovėjau aš. Negalėčiau surikti – net jei būčiau išdrįsusi.

Patalpos viduryje stovėjo kilnojamieji pastoliai, sukinėjami ant senutėlio medinio stulpo, panašiai kaip kopėčios bibliotekoje. Tikriausiai, juos kadaise naudojo augintojai, kad pasiektų pasmerktus paukštelius.

Ėmus jais kopti, pastoliai kraupiai sugirgždėjo.

Kopiau colį po colio, mirtinai įsikibusi, įtempusi kojas ir rankas, kad pavyktų peržengti neįmanomai didelį atstumą nuo vieno skersinio iki kito. Žemyn pažvelgiau tik kartą, ir iškart apsisuko galva.

Kuo aukščiau lipau, tuo garsiau aidėjo tas veriamas garsas, o jo aidas virto sutartiniu balsų choru, sakytum, susirinkusiu beprotiškai kažko apverkti.

Kairėje virš manęs buvo skliautuota anga į nišą, didesnę už kitas. Pasistiebusi ant pirštų galiukų, nagais įsitvėrusi plytinės atbrailos, sugebėjau prisitraukti, kol mano akys atsidūrė šios grotos grindų aukštyje.

Nusisukusi nuo manęs, viduje klūpėjo moteris. Ji dainavo. Plonas balsas aidėjo nuo plytų ir sukosi man aplink galvą:

Liepsnelė[a] pakibo ore.
Vėjas ją supa delne
Švelnia lėta lopšine
Maloniai tai šen, tai ten
Supa lyg valtyje.

Tai buvo ponia Inglbi!

Priešais ją ant apverstos dėžės degė žvakė, dūmų kvapu sustiprindama karštį, tvyrojusį šiame dusinančiame plytų urvelyje. Dešinėje atremta nespalvota vaiko nuotrauka: jos miręs sūnus Robinas linksmai šypsojosi į kamerą, o šviesūs plaukai atrodė iki baltumo išblukinti saulės, švietusios tą seniai pasibaigusią vasarą. Kairėje ant šono gulėjo žaislinė valtelė, tarytum ištempta į paplūdimį, kad būtų galima nugramdyti moliuskus.

Sulaikiau kvapą. Kad tik manęs nepastebėtų. Lėtai nulipsiu žemyn ir...

Ėmė virpėti kojos. Laikiausi ne itin tvirtai, mano odiniai padai pradėjo slysti sutrūnijusiu mediniu karkasu. Kai pradėjau leistis žemyn, ponia Inglbi vėl ėmė aimanuoti, tik šįkart jau kitą dainą ir,

[a] Robin – liepsnelė (paukštis).

nors ir labai keista, kitokiu balsu: ėmė karkti šiurkščiai, tarsi padauža piratas:

Nors Robino nebėra,
Jo narsi širdis gyva,
išgerkim už jį tris kartus po tris.

Ir siaubingai šnarpšdama nusijuokė.

Vėl pasistiebiau ant pirštų galiukų ir spėjau pamatyti, kaip ji nusuko aukšto permatomo butelio kamštį ir skubiai iš jo siurbtelėjo. Atrodė panašu į džiną, buvo akivaizdu, kad geria jį jau kurį laiką.

Drebėdama lėtai atsiduso, pakišo butelį po šiaudų krūva ir uždegė naują žvakę nuo gęstančios liepsnelės tos, kuri jau buvo besibaigianti. Varvančio vaško lašais prilipdė ją greta tos nusibaigėlės.

O tada užtraukė dar vieną dainelę, šįkart žemesne minorine gaida. Dainavo lėčiau, panašiau į laidotuvių giesmę, kiekvieną žodį tardama siaubingai, perdėtai aiškiai:

Nenaudėlis Robinas vakarienės norėjo,
Tai gaus pusryčiauti virve su sviestu,
Tebus pakviesti visi jo draugai,
Tepasidžiaugs šiais tamsiais darbais.

Virvė su sviestu? Tamsūs darbai?

Staiga pajutau, kaip mano plaukai atsistojo piestu, kaip tada, kai Filė patrynė savo juodąsias ebonito šukas į kašmyro megztuką ir priglaudė man prie sprando. Bet kol bandžiau apskaičiuoti, kaip greitai galėčiau nusiropšti mediniu karkasu žemyn ir pasprukti, moteris prabilo:

– Eikš, Flavija, lipk čia, sudalyvauk mano gedulingose mišiose.

Gedulingos mišios? Pagalvojau. *Argi aš norėčiau užsiropšti į plytų kamerą pas moterį, kuri geriausiu atveju yra gerokai įkaušusi, o blogiausiu – žudikė maniakė?*

Prisitraukiau ir užkopiau į tamsą.

Kai akys priprato prie žvakės šviesos, pamačiau, kad ji vilki baltą medvilninę palaidinukę trumpomis pūstomis rankovėmis ir gilia valstietiška iškirpte. O dėl juodų plaukų ir ryškiaspalvio plataus sijono buvo nesunku palaikyti ją čigone būrėja.

– Robino nebėra, – tarė ji.

Man vos neplyšo širdis, išgirdus šiuos du žodžius. Kaip ir visi kiti Bišop Leisio gyventojai, aš visad maniau, kad Greisė Inglbi gyvena atskirame, uždarame pasaulyje: pasaulyje, kur Robinas tebežaidžia dulkėtame kieme, kartais užbėgdamas į virtuvę paprašyti saldumynų.

Bet tai buvo netiesa: juk ji greta manęs stovėjo šalia antkapėlio Šv. Tankredo šventoriuje ir skaitė paprastą užrašą: *„Robinas Tenisonas Inglbis, 1939–1945, miega Avinėlyje.“*

– Robino nebėra, – pakartojo, šį kartą tarytum dejuodama.

– Taip, – atsakiau, – žinau.

Pieštuko storumo saulės spinduliuose, persmelkusiuose tamsią ertmę, tarsi mažyčiai pasauliai skraidė dulkės. Atsisėdau ant šiaudų.

Man prisėdus, balandis staiga išplasnojo iš lizdo ir išskrido pro skliautuotą langelį. Vos širdis nesustojo. Maniau, kad balandžių čia seniai nebėra, o vos ant to kvailo padaro neatsisėdau.

– Nusivežiau jį prie jūros, – nepastebėjusi paukščio, tęsė Greisė, glostydama valtelę, – žinok, Robinui patiko prie jūros.

Prisitraukiau kelius prie smakro ir apsivijau juos rankomis.

– Jis žaidė smėlyje. Pastatė smėlio pilį.

Stojo tyla, pamačiau, kad ji užsisvajojo.

– Ar valgėte ledų? – paklausiau, tarsi tai būtų svarbiausias dalykas pasaulyje.

Daugiau nieko nepavyko sugalvoti.

– Ledų? – ji linktelėjo galva, – mums juos padavė popieriniuose indeliuose... mažuose smailuose popieriniuose indeliuose. Norėjome vanilinių – abu mėgom vanilę, ir Robinas, ir aš. Bet keista... – ji atsiduso, – kai valgėme, jautėme šokolado skonį... Tarsi pasitaikė prastai išplautas samtelis.

Išmintingai linktelėjau.

– Kartais taip pasitaiko, – pasakiau.

Ji vėl ištiesė ranką ir palietė valtelę, perbraukė pirštais jos lygų dažytą korpusą. O tada užpūtė žvakę.

Kurį laiką pasėdėjome tamsoje tarp saulės taškelių, prasisunkusių į tą raudonų plytų urvą. *Turbūt toks jausmas būtų gimdoje*, pagalvojau.

Karšta. Lyg lauktume, kol kas įvyks.

– Kodėl čia atėjai? – galiausiai paklausė.

Pastebėjau, kad jos liežuvis nesipina taip smarkiai, kaip anksčiau.

– Vikaras atsiuntė porą žmonių įsikurti Iškilmių pievoje. Manęs paprašė parodyti jiems kelią.

Ji griebė mane už rankos.

– Ar Gordonas žino? – pasidomėjo.

– Manau, žino, – atsakiau, – jis pasakė vikarui, kad nieko tokio, jeigu jie įsikurs kelio gale.

– Kelio gale... – ji lėtai iškvėpė, – taip, juk nieko tokio, ar ne?

– Tai keliaujantis lėlių teatras, – pasakiau, – Porsono lėlės. Šeštadienį jie surengs pasirodymą. Vikaras jų paprašė. Matote, sugedo jų furgonas, todėl...

Staiga mane apėmė įkvėpimas.

– Gal ir jūs ateisite? – paklausiau. – Ten bus visas kaimas. Galėtumėt sėdėti šalia manęs, ir...

Ponia Inglbi spoksojo į mane siaubo kupinu žvilgsniu.

– Ne! – tarė ji, – ne! Jokiais būdais.

– Galėtumėt ateiti kartu su ponu Inglbiu ir...

– Ne!

Ji pašoko ant kojų, sukeldama tirštą pelų debesį, ir keletą akimirkų, kol jie sukosi aplink mus, stovėjome sustingusios tarsi figūrėlės stikliniame sniego prespapjė.

– Geriau jau eik, – staiga ištarė kimiu balsu. – Prašau išeiti.

Netarusi nė žodžio apgraibomis susiradau angą ašarojančiomis nuo dulkių akimis. Stebėtinai lengvai sugebėjau nutūpti ant medinės mentės ir ėmiau lėtai leistis žemyn.

Prisipažinsiu, kad prisiminiau ir pasaką apie Džeką ir pupos stiebą.

Kieme buvo tuščia. Dyteris kartu su Rupertu ir Niala nuvažiavo keliuku prie upės, dabar jie, regis, jau statė stovyklą. Jei pasiseks, gal kaip tik spėsiu arbatos. Pasijutau tarsi visą naktį nemiegojusi.

Ir apskritai, kiek dabar valandų?

O Dieve, kad man šakutę į akį! Juk tetos Felicitės traukinys atvažiuoja po dešimt penkios, o aš visai ją pamiršau! Tėvas man žarnas paleis. Net jeigu teta Felicitė dar nesiunta ir neputoja stotyje, kaip po galais aš nusigausiu į Dodingslį? Juk tai geros šešios mylios nuo Karvelidės fermos, jei skristum tiesia linija, o man, kiek pastebėjau, sparnai dar neišdygo.

Nuskuodžiau keliuku, mojuodama rankomis lyg malūnas, tarsi tai pridėtų greičio. Laimė, visą kelią bėgau į nuokalnę, o kelio gale pamačiau Ruperto furgoną, stovintį po gluosniais.

Dyteris buvo atsidaręs „Ostino" variklio dangtį ir kuitėsi jo viduriuose. Niala krūmuose džiaustė marškinėlius. Gordono Inglbio niekur nesimatė, kaip ir Sali Stro.

– Pagaliau pasitaikė proga pasidžiaugti saulėkaita, – tarė man Niala, – Dyteris apžiūrinėja variklį. Kur užtrukai?

– Kiek valandų? – maldaudama paklausiau.

– Iš kur aš žinau, – atrėžė, – Rupertas vienintelis turi laikrodį, o jis kažkur išsinešdino.

Kaip visada. Garsiai to nepasakė, bet akivaizdu, kad turėjo galvoje, tarsi būtų surikusi nuo Big Beno viršūnės.

– Dyteri? – kreipiausi.

Dyteris papurtė galvą.

– Deja. Per ilgai buvo draudžiama turėti laikrodį...

– Atsiprašau, – įsiterpiau, – bet aš skubu į traukinį.

Jiems nespėjus atsakyti, visu greičiu nudūmiau laivavilkių taku. Buvo lengva bėgti senąja krantine, juosiančia pietinį Iškilmių pievos pakraštį, todėl praėjo vos kelios minutės, ir aš jau šuoliavau upės brastos akmenimis į šventorių.

Bažnyčios bokšto laikrodis rodė be dvidešimt keturias, bet tai buvo neįmanoma: tas kvailas daiktas, ko gero, sustojo dar Henrio Aštuntojo valdymo laikais ir niekas nepasirūpino jį vėl paleisti.

Gledis, mano ištikimasis „BSA" dviratis, tebebuvo ten, kur palikau, prie parapijos salės. Pasileidau į Bukų giraitę.

Kai pralėkiau Verpsto gatvės kampą, „Trylikos gaigalų" sienoje įtaisytas laikrodis rodė, kad dabar arba vidurdienis, arba vidurnaktis. Man išsprūdo, deja, ne itin padorus žodis.

Išvažiavus iš kaimo, skriejau kaip vėjas į pietvakarius link Bukų giraitės, kol pagaliau atsidūriau prie Mulfordo vartų, o ten atsisėdęs laukė Klarencas Mandis, įsitaisęs ant savo taksi sparno, godžiai

traukdamas cigaretę. Iš šūsnies nuorūkų ant kelio buvo matyti, kad tai ne pirma cigaretė.

– Labas, Klarencai, – tariau, – kiek laiko?

– Dešimt nulis nulis, – atsakė, žvilgtelėjęs į savo įmantrų karišką laikrodį, – lipk ant denio.

Kai įsėdau, jis atleido sankabą ir mes pasileidome kaip raketa.

Mums lekiant žalitvorėmis apsodintais keliukais, Klarencas darbavosi pavarų svirtimi tarsi gyvačių kerėtojas, einantis imčių su užsispyrusia kobra. Kas kelios sekundės griebdavo jos galvą ir grūsdavo ją vis kita kompaso kryptimi. Už lango pro šalį lėkė kaimo vietovės, susiliejančios į vis greičiau judančias žalias dėmes, o man norėjosi klykti „Jarūūū!“ – bet susivaldžiau.

Karo laikais Klarencas pilotuodavo didžiules skraidančias „Sunderland“ valtis ir nenuilsdamas patruliavo virš Atlanto platybių, ieškodamas vokiečių povandeninių laivų. Mums skriejant siaurais tarpais tarp žalitvorių atrodė, kad jis įsivaizduoja tebesąs už pabaisos šturvalo. Pamaniau, dar akimirka, jis patrauks vairą į save ir mes pakilsime į orą. Galbūt kildami į vasaros dangų net pamatysime Harietą.

Prieš ištekėdama už Tėvo, Harieta pilotavo savo „de Havilland“ firmos „Gypsy Moth“ lėktuvėlį, kurį praminė *Nerūpestinga dvasia*, ir aš kartais vaizduodavausi, kaip ji viena skrajoja saulėkaitoje ir nardo tarp pūstų kamuolinių debesų, nepriklausoma nuo nieko, išskyrus vėją.

Klarencas čiuoždamas sustabdė šalia vieno Dodingslio stoties platformos galo, o traukinys, leisdamas garą, pasirodė kitame.

– Dešimt nulis penkios, – tarė, žvilgtelėjęs į laikrodį, – sekundės tikslumu.

Kaip ir tikėjausi, pirmoji keleivė, išlipusi iš vagono, buvo teta Felicitė. Nepaisydama karščio, ji vilkėjo ilgą, šviesų kelioninį paltą

ir didelę atogrąžų skrybėlę nuo saulės, surištą plačiu mėlynu kaspinu po smakru. Nuo jos į visas puses atsikišę styrojo įvairūs daiktai: smeigtukai, skėčių rankenos, susukti žurnalai, išskleidžiamos kėdutės ir taip toliau. Atrodė lyg vaikštantis paukščių lizdas arba, veikiau, kilnojamoji šieno kupeta.

– Klarencai, atnešk mano bagažą, – tarė ji, – ir atsargiau su aligatoriumi.

– Aligatorium? – paklausė Klarencas, kilsteldamas antakius.

– Tai krepšys, – tarė teta Felicitė, – ką tik pirktas „Harrods“, ir aš nenoriu, kad jį sugadintų koks nerangus kaimietis kažkokioj nususiusioje geležinkelio stotyje.

– Flavija, – pareiškė ji, – gali nešti mano šildyklę.

AŠTUNTAS

Prie paradinių durų mus pasitiko Dogeris. Jis išsitraukė iš kišenės medžiaginę piniginę su monetomis ir klausiamai kilstelėjo antakius Klarencui.

– Du šilingai, – tarė Klarencas, – ten ir atgal, įskaitant laukimą.

Kol Dogeris skaičiavo monetas, teta Felicitė atsilošė ir akimis perbėgo namo fasadą.

– Tiesiog skandalas, – tarė ji, – namas baigia akyse nutriušti.

Nutariau, kad ne mano reikalas jai aiškinti, kad Tėvas jau nebežino, ką daryti dėl išlaidų. Namas iš tikrųjų buvo Harietos, o ji mirė jauna, netikėtai, nepagalvojusi parašyti testamentą. Dabar dėl „komplikacijų", kaip tai vadino Tėvas, tikimybė, kad galėsime ilgiau gyventi Bukų giraitėje, vis mažėjo.

– Dogeri, nunešk mano krepšius į mano kambarį, – tarė teta Felicitė, grįždama prie žemiškesnių reikalų, – ir atsargiai su aligatorium.

– Klausau, panele Felicite, – atsakė Dogeris, pasikišęs po šiaudinę pintinę po pažastimis ir įsitvėręs po lagaminą kiekvienoje rankoje, – matau, jis iš „Harrods".

– Atvažiavo teta Felicitė, – pranešiau nugūrinusi į virtuvę, – staiga praradau apetitą. Manau, man užteks sumuštinio su salotomis, valgysiu savo kambaryje.

– Nieko panašaus, – tarė ponia Mulet, – aš juk paruošiau puikių drebučių salotų su burokėliais ir kitkuo.

Nutaisiau klaikią grimasą, bet kai ji netikėtai žvilgtelėjo į mane, prisiminiau, kaip išsisuko Niala, ir savo veido išraišką, pridengdama burną ranka, gudriai paverčiau žiovuliu.

– Atsiprašau. Šįryt anksti kėliausi, – tariau.

– Aš irgi. Nors ir labai būtų gaila.

– Buvau Inglbių fermoje, – pasisakiau.

– Jau girdėjau, – atsakė ji.

Kad ją sutrauktų! Negi niekas nepraslysta jai pro ausis?

– Ponia Ričardson sakė, kad padedi lėlių žmonėms, kažkokiai raudonplaukei ir tam su nesveika koja.

Sintija Ričardson. Galėjau ir nuspėti. Aišku, kad lėlininkų apsilankymas atrišo jos suraukta lūpas.

– Jos vardas Niala, – pasakiau, – o jo – Rupertas. Ji visai miela, tiesą sakant. Daro iškarpų albumus ar bent jau anksčiau darydavo.

– Visa tai labai įdomu, aš suprantu, brangute, bet tau teks...

– Susitikau ir ponią Inglbi, – nerimau aš, – tiesą sakant, mes visai įdomiai paplepėjom.

Ponia Mulet ėmė lėčiau blizginti salotų lėkštes, kol visai sustojo. Užkibo.

– Paplepėjot? Su ja? Cha! Taip ir patikėjau!

– Vargšelė, – pavėlavusi pridūrė.

– Ji kalbėjo apie Robiną, savo sūnų, – tariau, beveik nemeluodama.

– Eik tu sau!

– Ji sakė, kad Robino nebėra.

To jau buvo per daug net poniai Mulet.

– Nebėra? Tai jau tikrai, kad nebėra. Negyvas kaip durų bumbulas, penktus metus ar daugiau. Miręs ir palaidotas. Atsimenu tą dieną, kai jį surado pakartą Kartuvių miške. Buvo pirmadienis, skalbimo diena, ir kaip tik buvau išdžiausčius krepšį skalbinių ant virvės, kai prie vartų atėjo paštininkas Tomas Batsas. „Ponia M.", – sako jis man, ir sako: „Kokią blogą naujieną jums pasakysiu." „Ar kas mano Alfui!" – sakau, o jis sako: „Ne, mažajam Robinui, Gordono Inglbio vaikui," ir tik *fuuušš*! Taip ir iškvėpiau visą orą. Galvojau, kad man tuoj...

– Kas jį rado? – pertraukiau. – Na, mažąjį Robiną.

– Kas, taigi beprotė Megė. Ta, kur gyvena ten, Kartuvių miške. Pastebėjo šviesų daiktą po medžiu – taip ji vadina bet kokį seną šlamštą, ką tik randa: „šviesus daiktas", ir kai nuėjo pasiimti, pamatė, kad miške mėtosi žaislinis kastuvėlis, na toks, kokius nešasi į paplūdimį, žinai, ir dar skardinis smėlio kibiriukas mėtėsi miške.

– Robino mama vedėsi jį į paplūdimį, – jau norėjau pasakyti, bet laiku susilaikiau.

Prisiminiau, kad nutylėtos paskalos pritraukia daugiau paskalų: „tarsi magnetas muses", kaip kartą pati ponia Mulet sakė visai apie ką kita.

– Ir tada jinai jį pamatė, kadaruojantį ant tų senų kartuvių, – tęsė ji, – sakė, jo veidas buvo klaikus – kaip pajuodęs melionas.

Jau ėmiau gailėtis, kad neatsinešiau užrašų knygutės.

– Kas jį užmušė? – tiesmukai paklausiau.

– Ak, – tarė ji, – tas ir yra. Niekas nežino.

– Bet jį nužudė?

– Tai galbūt, kai pagalvoji. Bet kaip ir sakiau, niekas tikrai nežino. Atliko apklausą, kaip sako bibliotekoj, tai toks pats dalykas, kaip skrodimas, kaip Alfas sakė. Daktaras Darbis atėjo ir pasakė

jiems, kad tas mažiukas pakartas, ir daugiau nieko jis negalėjo nustatyti. Beprotė Megė tvirtino, kad Velnias jį pasiėmė, bet žinai, kokia ji. Jie išsikvietė Inglbius ir tą vokietį, kuris vairuoja jų traktorių, – jo vardas Dyteris – ir dar Sali Stro. Buki kaip Dorotės asilas, visi iki vieno. Ir policija irgi.

Policija? Tai jau tikrai!

Policija tikrai tyrė Robino Inglbio mirtį, ir, jeigu spėjau teisingai, mano senasis draugas inspektorius Hjuitas tikriausiai prisidėjo.

Na, senu draugu inspektorių gal ir *netiksliai* pavadinau, bet neseniai padėjau jam tirti vieną bylą, kurioje jis ir jo kolegos visiškai pasimetę.

Užuot pasikliovusi ponios Mulet nuogirdomis iš kaimo, faktus, kaip sako, ištrauksiu tiesiai iš pirmųjų lūpų. Tereikėjo progos numinti dviračiu į policijos nuovadą Hinlyje. Paprasčiausiai imsiu ir užsuksiu, kaip tik popiečio arbatėlės.

Važiuodama dviračiu pro Šv. Tankredą, nesusilaikiau nepagalvojusi, kaip sekasi Rupertui ir Nialai. Na, pamaniau, stabdydama ir sukdama atgal, daug neužtruksiu sužinoti.

Tačiau parapijos salės durys buvo užrakintos. Gerokai jas papurčiau ir smarkiai padaužiau, bet niekas manęs neįleido. Gal jie dar Karvelidės fermoje?

Nustūmiau Gledis per šventorių iki upės kranto ir pernešiau ją brastos akmenimis. Nors laivavilkių takas buvo vietomis apaugęs piktžolėmis ir išraižytas provėžų, netrukus juo grįžau į Iškilmių pievą.

Niala su Dyteriu rūkydama sėdėjo po medžiu. Mane pamatęs, šis iškart atsistojo.

– Na, na, – tarė, – žiūrėk, ką parvilko katės.

– Maniau, jūs būsit prie bažnyčios.

Niala nuožmiai sutrynė nuorūką į medžio kamieną.

– Turbūt reikėtų ten būti, – pasakė, – bet Rupertas dar nepasirado.

Tai man pasirodė keistoka, nes vargu ar jis ką nors pažinojo Bišop Leisio apylinkėse. Dėl ko – ar su kuo – jis taip ilgai užtruko?

– Gal jis rūpinasi furgonu, – pasakiau, pastebėjusi, kad „Ostino“ variklio dangtis uždarytas ir užkabintas.

– Labiau tikėtina, kad šiaip išsinešdino dėl ko nors supykęs, – tarė Niala, – kartkartėmis jis taip daro. Nori pabūti vienas ir tiek. Bet jau pora valandų, kaip negrįžta.

– Dyteriui pasirodė, kad jis patraukė į tą pusę, – tarė, pirštu rodydama sau per petį.

Pasisukau ir įdėmiai apžvelgiau į Kartuvių mišką.

– Flavija, – tarė Niala, – duok jam ramybę.

Bet aš visai ne Rupertą norėjau pamatyti.

Laikydamasi žole apaugusių lauko pakraščių, sugebėjau apeiti augančius linus, atkakliai kopiau vis aukštyn. Man nebuvo labai sunku lipti, bet Rupertui, kurio koja buvo geležiniame įtvare, tai, ko gero, tapo kankyne.

Kas, po galais, jį apsėdo, kad koptų atgal į Kartuvių kalvos viršūnę? Gal sumanė išbaidyti Megę iš tankių brūzgynų ir pareikalauti, kad ši grąžintų Nialos drugelio formos pudrinę? O gal jam nuotaika sugedo dėl grėsmę keliančio šviesiaplaukio gražuolio Dyterio?

Atkapsčiau tuziną priežasčių, bet nė viena nebuvo tikra.

Kartuvių miškas pūpsojo virš manęs lyg žalia kepurė Kartuvių kalvos viršūnėje. Kai prisiartinau ir įlindau po šimtamečio miško šakomis, pasijutau lyg įžengusi į Arturo Rakhemo paveikslą. Čia,

žalioje blausioje prieblandoje, oras aštriai kvepėjo puvėsiais: grybais ir lapų pelėsiais, juodžemiu, gličiu purvu ir vabalų į dulkes sugraužta žieve. Tarp supuvusių kelmų tarsi šviesūs nuleidžiami grotuoti vartai kabėjo tviskantys voratinkliai. Po senais ąžuolais ir apkerpėjusiais skroblais tamsiuose šešėliuose tarp paparčių kyšojo katilėliai, o tolimajame laukymės gale pastebėjau dantytų nuodingojo daugiamečio laiškenio lapų, iš kurių, užplikius vandeniu, galima išgauti nuostabios indigo spalvos nuodų, kuriuos aš kartą nudažiau ryškiai raudona arterinio kraujo spalva, paprasčiausiai įdėjusi dviejų procentų druskos rūgšties tirpalo.

Pasimėgaudama galvojau, kaip amoniakas ir amidai, kuriuos miško žemėje skleidžia susidarantis gilus komposto sluoksnis, yra puota visaėdžiams puvėsiams, kurie paverčia juos azotu ir kaupia savo protoplazmoje, o tada juo gali maitintis bakterijos. Šis pasaulis man atrodė tobulas: pasaulis, kuriame neišvengiamas bendradarbiavimas.

Giliai įkvėpiau, įsiurbdama į plaučius šio rūgštaus aromato, mėgaudamasi cheminiu puvimo kvapu.

Bet nebuvo kada pasinerti į malonumus. Jau gerokai įdienoję, o dar reikia rasti kelią į Kartuvių miško vidurį.

Kuo giliau lindau tarp medžių, tuo darėsi tyliau. Net paukščiai paslaptingai nutilo. Dafi man sakė, kad šis miškas kadaise buvo karališkoji giria ir joje prieš daugelį amžių Anglijos karaliai medžiodavo laukinius šernus. O vėliau Juodoji mirtis pasiglemžė beveik visus, kas gyveno mažame kaimelyje, išdygusiame girios pakraštyje.

Truputį suvirpėjau, kai aukštai virš manęs šakose neramiai sušlamėjo lapai, nors negalėjau nuspėti, ar ten skubėdamos pralėkė karaliaus medžiotojų šmėklos, ar nerimstančios maro aukų dvasios – juk jos, tikėtina, palaidotos kažkur netoliese?

Užkliuvau už kupsto ir ištiesiau rankas, kad nenugriūčiau. Kad neįkrisčiau į purvą, mane galėjo išgelbėti tik supuvęs, samanomis apaugęs medžio strampgalys, tad instinktyviai griebiausi jo.

Atgavusi pusiausvyrą, pamačiau, kad šis medžio gabalas kadaise buvo stačiakampis, o ne apskritas. Tai buvo ne šaka ir ne medžio kamienas, o išpjauta sija, gerokai sutrūnijusi ir sugraužta kažko panašaus į pilkus koralus. Tarytum suakmenėjusios smegenys.

Sąmonė jį atpažino anksčiau, nei aš pati: ne iškart supratau stovinti mirtinai įsikibusi supuvusių senųjų kartuvių liekanų.

Tai ta pati vieta, kur mirė Robinas Inglbis.

Mano žastų plaukeliai pasišiaušė lyg perbraukti varvekliu.

Paleidau tą daiktą iš rankų ir žengiau atatupsta.

Iš statinio mažai kas liko, tik rėmai ir sulūžę laiptai. Beveik visos grindlentės, išskyrus vieną ar dvi, buvo suėstos laiko ir orų, tad iš platformos liko tik griaučiai, išlindę tarp gervuogių tarsi mirusio milžino šonkauliai.

Kaip tik tada išgirdau balsus.

Kaip minėjau, mano klausa yra labai aštri, todėl, stovėdama po kartuvių likučiais, išgirdau kažką kalbant, nors balsas sklido iš toli.

Lėtai sukdamasi vietoje, pridėjusi suskliaustus delnus už ausų tarsi laikinus reflektorius, aš greitai nustačiau, kad balsai sklinda man iš kairės, ir atsargiai žengdama nusėlinau link jų, tyliai pereidama nuo vieno medžio prie kito.

Staiga miškas ėmė retėti ir man teko labai pasisaugoti, kad likčiau nepastebėta. Pasižiūrėjau iš už uosio kamieno ir pamačiau, kad esu didelės proskynos pakraštyje, pačiame Kartuvių miško viduryje.

Čia pasirodė esąs įdirbtas daržas, o vyriškis aplamdyta skrybėle ir darbo drabužiais uoliai dirbo kauptuku tarp plačiais tarpais susodintų augalų eilių.

– Tai kad jų visur pilna, kad juos kur, – sakė jis kažkam, ko dar nepamačiau.

– Už kiekvieno tvoros mieto... po kiekviena sumauta šieno kupeta.

Kai jis nusiėmė skrybėlę ir ėmė šluostytis veidą bei pakaušį spalvota nosine, atpažinau, kad kalbėjo Gordonas Inglbis.

Jo vėjo nugairintame veide buvo matyti stulbinamai raudonos lūpos, išduodančios „sangviniškų temperamentą", kaip tai vadino Tėvas, ir man bežiūrint jis nusivalė seiles, ištiškusias kartu su piktais žodžiais.

– Ak! „Dangus siunčia mums šnipų", – dramatišku balsu tarė kitas pašnekovas: iš to balso iškart atpažinau Rupertą.

Jis drybsojo pavėsyje po krūmu, rūkydamas cigaretę.

Man vos širdis krūtinėje nesustojo! Ar jis mane pastebėjo?

Verčiau nejudėti, nusprendžiau. *Kad nė raumenėlis nekrustelt̨ų. Jeigu pačiups, apsimesiu, kad ėjau ieškoti Ruperto ir pasiklydau miške tarsi Auksaplaukė.* Žmonės visada patiki pasiteisinimais iš pasakų, nes jose slypi kažkas tokio, kas skamba lyg teisybė.

– Praėjusią savaitę vėl buvo atėjęs skvairas Mortonas ir šnekėjo nesąmones Dyteriui. Kaišioja nosį, štai kas.

– Tu už juos visus protingesnis, Gordonai. Jų galvose – mūro siena vietoj smegenų.

– Gal ir taip, – atsakė Gordonas, – o gal ir ne. Bet aš jau sakiau, kad čia paskutinė stotis. Aš čia jau ir išlipsiu.

– O kaip aš, Gordai? Kaip mes visi? Ar mus paprasčiausiai paliksi kabėti?

– Tu, *šunsnuki*! – sušuko Gordonas, iškeldamas kauptuką į orą lyg alebardą ir grasindamas žengė du žingsnius. Net pamėlo iš pykčio.

Robinas nevikriai atsistojo ant kojų ir besigindamas prisidengė ranka.

– Atsiprašau, Gordai. Ne tą norėjau pasakyti. Tai tik posakis. Nepagalvojau.

– Ne, aišku, nepagalvojai, ką? Tu niekad negalvoji. Tu nežinai, koks jausmas būti mano kailyje dieną naktį – gyventi su negyva moterimi ir kabančio vaiko šmėkla.

Negyva moteris? Nejaugi jis kalba apie ponią Inglbi?

Na, bet kuriuo atveju buvo akivaizdu: du žmonės, kurie šį rytą pirmąkart susitiko, kalbėtųsi visai kitaip. Sprendžiant iš pokalbio, Gordonas ir Rupertas buvo pažįstami labai seniai.

Jie pastovėjo kelias sekundes, spoksodami vienas į kitą, nežinodami, ką sakyti.

– Verčiau grįšiu atgal, – galiausiai tarė Rupertas. – Niala nerimaus.

Jis apsisuko ir patraukė į tolimąjį proskynos galą, o paskui dingo miške.

Kai jis dingo, Gordonas vėl nusišluostė veidą, o kai išsitraukė iš marškinių kišenės maišelį tabako ir popieriaus pakelį suktinėms, pamačiau, kad jo rankos dreba. Jis negrabiai susisuko cigaretę, per skubėjimą barstydamas tabaką, pasirausė kelnių kišenėje, ieškodamas varinio žiebtuvėlio, prisidegė, giliai įraukė dūmą, o tada iškvėpė taip lėtai, jog man pasirodė, kad dūsta.

Surūkė stebėtinai greitai. Bato kulnu sutrynė nuorūką į dirvą, užsimetė kauptuką ant peties ir dingo.

Apie dešimt minučių palaukiau, kad įsitikinčiau, jog jis negrįš, tada nuskubėjau ten, kur jis stovėjo. Nesunkiai atkapsčiau drėgnas cigaretės liekanas iš po kulnu įspaustų žemių. Nuo kažkokio augalo nusiskyniau porą lapų, naudodama juos vietoje puodkėlės pakėliau

nuorūką, suvyniojau į du naujo lapo sluoksnius ir įsikišau giliai į kišenę. Rupertas irgi paliko kelias nuorūkas po tuo krūmu, kur sėdėjo. Šitas irgi susirinkau ir pridėjau prie kitų. Ir tik tada grįžau per mišką tuo pačiu keliu, kaip atėjusi, ir atgal Kartuvių kalvos ketera.

Niala ir Rupertas sėdėjo ant poros supuvusių polių, įmerkę basas kojas į tekantį vandenį. Dyterio niekur nesimatė.

– Oi, štai kur jūs! – linksmai tariau, – visur jūsų ieškojau.

Atsirišau batus, nusimoviau puskojines ir prisidėjau prie jų. Popiečio saulė jau buvo žemai. Regis, per vėlu važiuoti dviračiu į Hinlį. Kol ten nusigausiu, bus po penktos, ir inspektorius Hjuitas bus išėjęs namo.

Smalsumas palauks.

Turint galvoje, kad jam ką tik grasino aštraus kauptuko geležte, Rupertas buvo stebėtinai gerai nusiteikęs. Jo sudžiūvėlė koja matėsi vandenyje, ji plūduriavo kaip blyški žuvytė.

Jis pasilenkė, pamerkė du pirštus į vandenį ir žaismingai sprigtelėjo kelis vandens purslus link manęs.

– Tu gal drožk namo sočiai pavalgyti ir išsimiegoti. Rytoj laukia svarbi diena.

– Kurgi ne, – atsakiau stodamasi, – nė už ką jos nepraleisčiau. Baisiausiai mėgstu lėlių pasirodymus.

Devintas

Kažkaip pavyko ištverti vakarienę, ir stalas jau buvo sutvarkytas. Sėdėjome aplink jį lūkuriuodami, kol kas nors sugalvos mums dingstį keliauti savais keliais: Tėvas eis prie savo pašto ženklų, Dafi į biblioteką, Filė prie veidrodžio, teta Felicitė keliaus į tolimą svečių kambarį, o aš – į savo laboratoriją.

– Kaip Londonas šiais laikais, Lise? – paklausė Tėvas.

Jis kuo puikiausiai žinojo viską apie Londoną, nes nepraeidavo nė pusės mėnesio, kad ten nevažiuotų į kokią nors pašto ženklų parodą. Tačiau į šias keliones leisdavosi tarsi į slaptas karines operacijas. Tėvas verčiau leistųsi iškepamas, negu išsiduotų tetai Felicitei, kad važiavo į miestą.

– Jos visi dantys yra tikri, – sakydavo mums, – ir jinai puikiai sugeba jais naudotis.

O tai reiškė, pasak Filės, jog teta nori, kad viskas būtų jos valioje. Dafi nuomone, tai reiškia, kad ji yra krauju permirkusi tironė.

– Londonas? – tarė teta Felicitė. – Londonas toks pats kaip visada: suodžiai, balandžiai ir Klementas Atlis[3]. Amžinai, po galais, kas nors neveikia. Reiktų pasiųsti žmones su tinklais, kad išgaudytų tuos vaikus, kurių amžinai pilna Kensingtone, ir išmo-

[3] Clement Attlee, britų politikas, 1945–1951 Jungtinės Karalystės premjeras ministras.

kytų juos valdyti elektrines Batersyje ir Benksaide. Jeigu jungiklius valdytų aukštesnės klasės žmonės, gal elektra nedingtų taip dažnai.

Dafi, kuriai dėl svečių buvo uždrausta skaityti per vakarienę, sėdėjo kitoje stalo pusėje priešais mane. Jos akių obuoliai ėmė lėtai ir skausmingai suktis vienas link kito, tarytum jos smegenys ką tik numirė, o optinius nervus ir raumenis apėmė priešmirtiniai spazmai. Net neketinau jai nusišypsoti.

– Nežinau, kur ritasi pasaulis, – tęsė teta Felicitė. – Net krečia pagalvojus, kokių žmonių šiais laikais pasitaiko – sakykime, tas vyriškis traukinyje. Ar matei jį stotyje, Flavija?

– Ir aš nemačiau, – tęsė ji, – bet manau, kad jis laikėsi atokiau išsigandęs, kad sušvilpsiu sargybai. Visą kelią iš Londono kaišiojo galvą į kupė ir klausinėjo, ar mes dar ne Dodingslyje. Ir atrodė įtartinas. Ant alkūnių – odiniai lopai, ant kaklo – skarelė, tarsi koks gyvulys, chuliganas šokėjas iš Paryžiaus. Reikėtų uždrausti. Galiausiai teko pastatyti jį į vietą. „Kai traukinys visiškai sustos, o lentoje už lango bus parašyta „Dodingslis“, pasakiau jam, „tada ir būsime Dodingslyje, ir nė akimirkos anksčiau.“

Atrodė, kad Dafi smegenys ne tik numirė, bet pradėjo stingti. Jos dešinioji akis nusisuko į vieną kamputį, o kita, rodės, tuoj išsprogs lauk.

Ji ištisus metus mokėsi, kaip pasiekti tokį efektą – išversti akis į skirtingas puses tuo pačiu metu.

– Šiek tiek egzoftalmijos, – taip ji kartą pavadino, o aš maldavau, kad išmokytų ir mane. Treniravausi prieš veidrodį, kol ėmė plyšti galva, bet pavyko tik truputėlį išversti į šonus akis.

– Nežinomi Viešpaties keliai ir jo stebuklai, – tarė ji, kai pasiguodžiau, jog nepavyko.

Tai jau tikrai. Vien nuo minties apie Dafi žodžius man šovė idėja.

– Atsiprašau, ar galiu eiti? – paklausiau atstumdama kėdę. – Šį rytą pamiršau sukalbėti maldą. Einu, sukalbėsiu dabar.

Dafi akys išsilygino, o žandikaulis atvipo – manyčiau, iš pagarbos.

Kai atsirakinau duris ir užėjau į laboratoriją, „Leitz" mikroskopas, kadaise priklausęs dėdei Tarui, širdingai man blykstelėjo variniu spindesiu. Čia, prie pat lango, galėsiu nustatyti jo atspindžio veidrodį, kad nukreiptų vėlyvą saulės spindulį pro bandinio laikiklį į okuliarą.

Atsikirpau rombo formos bandinį nuo lapo, atsinešto iš vietos, kurią mintyse pavadinau Kartuvių miško Slaptuoju daržu, ir padėjau jį ant objektinio stiklelio po lęšiu.

Nustačiusi prietaisą, pasukiojau okuliarą, kad didintų šimtą kartų, ir beveik iškart radau, ko ieškojau: nuo lapo paviršiaus tarsi spyglių atsikišusių dantytų cistolitų. Apverčiau lapą pincetu, nukniauktu iš perlamutrinio Filės makiažo rinkinio. Jeigu teisingai spėjau, tai apatinėje pusėje bus dar daugiau šitų naguotų plaukelių – ir štai! – jie tai pasirodydavo, tai vėl susiliedavo, keičiant atsikišusio lęšio fokusą. Kelias akimirkas pasėdėjau žiūrėdama į šiuos kietus kalcio karbonato plaukelius, kuriuos, kaip prisiminiau, pirmąkart aprašė Hju Aldžernonas Vedelis, didis botanikas ir keliautojas.

Veikiau savo malonumui, ne dėl ko kito, įkišau lapą į mėgintuvėlį, įpyliau kelias uncijas skiestos druskos rūgšties, tada užkimšau ir energingai papurčiau. Pakėlusi prieš šviesą pamačiau anglies dioksido burbuliukus, kurie formavosi ir kilo į paviršių, rūgščiai reaguojant su mažuosiuose dygliukuose esančiu kalcio karbonatu.

Tačiau šis testas ne galutinis, nes cistolitų kartais būna ir, pavyzdžiui, kai kuriose dilgėlėse. Kad patvirtinčiau savo išvadas, reikėjo dar šiek tiek padirbėti.

Buvau amžinai dėkinga dėdei Tarui, nes jis prieš mirtį 1928-aisiais įsigijo „Cheminių abstrakcijų ir transakcijų" prenumeratą iki gyvos galvos, ir tikriausiai todėl, kad redakcijai niekas nepranešė apie jo mirtį, žurnalas ištikimai kas mėnesį pasirodydavo ant stalo Bukų giraitės vestibiulyje.

Visi mano laboratorijos kampai buvo prikrauti šių viliojančių žurnalų, kiekvieno viršelis tokio pat mėlynumo, kaip dangus kovo viduryje, ir būtent juose (tiesą sakant, viename 1941-ųjų numeryje) radau aprašytą ką tik atrastą Dukenua-Levin testą. Dabar ketinau atlikti vieną iš šios procedūros variantų, kurį pati išradau.

Pirmiausia man reikės trupučio chloroformo. Kadangi paskutinį buteliuką sunaudojau kovo mėnesį, kai Bukų giraitės pietinėje pievelėje dariau nenusisekusį fejerverką Džozefo Pristlio gimtadienio proga, *pirmiausia* teks pasigaminti šviežių jo atsargų.

Skubiai nusiaubusi patalpas po laiptais, radau (ponios Mulet valymo reikmenų spintoje) skardinę chloro baliklio miltelių, o podėlyje – gryno vanilės ekstrakto buteliuką.

Saugiai pargrįžusi laiptais į laboratoriją, užsirakinau duris ir pasiraitojau rankoves.

„Bličitolio" baliklio skardinėje iš tikrųjų buvo ne kas kita, kaip kalcio hipochloritas. Kažin, pamaniau, jei kalcio hipochloritą pavadintum kitu vardu, ar jis kvepėtų taip pat saldžiai? Pakaitinus jį su acetonu iki maždaug 400–500 laipsnių Farenheito, kol įvyks haloforminė reakcija, iš gautų acetato druskų paprasčiausiai distiliuojant galima gauti visai padorų chloroformą. Ši dalis, kaip sako, buvo vieni juokai.

– Jarūū! – sušukau, pildama gautą medžiagą į rudą butelį, užkimšau jį kamščiu.

Po to pusę arbatinio šaukštelio vanilės ekstrakto sumaišiau su keliais acetaldehido lašais (šį junginį, kadangi jis yra lakus ir užverda prie kambario temperatūros, dėdė Taras apdairiai laikė po argono sluoksniu hermetiškame butelyje), tada supyliau mišinį į švarią menzūrą, į kurią jau buvau įdėjusi šešis su puse šaukšto etanolio – paprasčiausio C_2H_5OH. Šito aš nukniaukiau iš Tėvo bufeto, kuriame jis amžinybę gulėjo nepaliestas po to, kai jį padovanojo kolega filatelistas, Užsienio biuro pasiųstas į tarnybą Rusijoje.

Ir štai viskas paruošta.

Į švarų mėgintuvėlį įdėjau naują augalo lapo bandinį, įpyliau kelis lašus savo alkoholinio vanilės preparato (jį ketinau pavadinti Dukenua-Levin-de-Liuka reagentu), o minutę palaukusi – šlakelį koncentruotos druskos rūgšties.

Vėl, kaip ir ankstesnio eksperimento metu, mėgintuvėlyje ėmė kilti burbuliukai, susiformavus anglies dioksidui, bet šį kartą skystis mėgintuvėlyje greitai nusidažė melsva violetine spalva.

Susijaudinusi įlašinau į mišinį porą lašų savadarbio chloroformo, kuris, kadangi chloroformas nesimaišo su vandeniu, iškart nuskendo.

Kai medžiagos susisluoksniavo į du aiškius sluoksnius (skaidrus chloroformas dugne, o melsvai violetinis Dukenua reagentas pakilęs virš jo), kaip reikiant viską išmaišiau stikline maišymo lazdele ir sulaikiusi kvapą laukiau, kol nusistovės paskutinį kartą.

Ilgai netruko: chloroformo sluoksnis įgavo savo viršutinės dangos spalvą ir nusidažė rausva ir violetine spalva tarsi paslėptas sumušimas.

Kadangi numaniau, koks bus rezultatas, nesivarginau sušukti „Eureka!“

Ne pastarnokus Gordonas Inglbis augino savo slaptoje laukymėje: tai buvo indiška kanapė!

Apie ją buvau skaičiusi O'Šonesio straipsnyje „Apie indiškosios kanapės, arba Gandžos, preparatus; jų poveikis gyvūnų organizmų sveikatai, panaudojimas gydant stabligę bei kitas konvulsines ligas", kurio kopiją radau užkištą viename dėdės Taro stalčiuje.

Ar dėdė Taras vartojo indišką kanapę? Galbūt tai labiau paaiškintų, kodėl jis jaunystėje netikėtai ir dramatiškai išsinešdino iš Oksfordo?

Gandža, dar vadinama hašišu, buvo seniai žinoma kaip opijaus pakaitalas, ir pats daktaras O'Šonesis aprašė labai nusisekusių bandymų juo gydyti vaikų traukulius.

O kas daugiau yra Ruperto vaikystės paralyžius, pamaniau, jeigu ne raumenų traukuliai, žiauriai besitęsiantys ištisą dieną, kasdien, kol tik šis bus gyvas?

Eksperimentai su nuorūkomis cigarečių, kurias rūkė Gordonas ir Rupertas, tapo nebeįdomūs. Rezultatai buvo tokie, kokius ir numačiau. Išplovusi ir išdėliojusi stiklinius indelius (uch! – kaip nekenčiu plauti indų!), užrašų knygelėje parašiau:

Penktadienis, liepos 21 d. 1950 m., 9:50 po pietų.

Dukenua-Levin testas, kuriuo ištirti lapai ir cigarečių liekanos iš Kartuvių miško, rodo, kad esama indiškosios kanapės (Cannabis sativa). Gordonas Inglbis jas augina ir rūko. Išgirdau jo pastabą, kad tai „paskutinė stotis". Ką jis norėjo pasakyti? Kas tie „mes visi", apie kuriuos kalbėjo Rupertas? Kas ta „negyva moteris"? Ar galėtų būti ponia Inglbi? Kad ir kas vyksta Karvelidės fermoje, Rupertas Porsonas yra įsipainiojęs.

„Na, ką gi", kaip rašydavo tasai Pepys, „į lovą."

Bet negalėjau užmigti. Ilgai spoksojau į lubas, klausydamasi užuolaidų, kurios tyliai šnabždėjosi tarpusavyje, judinamos nakties vėjelio.

Bukų giraitėje laikas bėga visai kitaip negu kitur. Bukų giraitėje, atrodo, laiką valdo ne tie paklaikę, skubrūs sraigteliai vestibiulio laikrodyje, kurie tarsi žiurkėnai suka ratus uždangstytuose narveliuose, bet veikiau didingi, didžiuliai krumpliaračiai, kurie visą ratą sugeba nuslinkti tik kartą per metus.

Kaip aš galiu būti tokia patenkinta, staiga pamaniau, kai kažkas, ką aš asmeniškai pažįstu, slapstosi tamsiame karvelių gūžtos bokšte?

O tada, aiškus daiktas, prisiminiau „Karalių Lyrą". Kartą Tėvas mus nusivežė į Stratfordą prie Avono pasižiūrėti, kaip Džonas Gielgudas atlieka pagrindinį vaidmenį, tačiau nors Gielgudas vaidino nuostabiai, ausyse tebeskambėjo Vargšo Tomo, elgetos iš beprotnamio, žodžiai, pasakyti audros apimtuose viržynuose (nors iš tikro ten buvo juo apsimetęs Edgaras):

Rolandą privedė prie bokšto juodo;
Jis nepabūgo tarti savo žodžių:
„Fe, fe! Aš britų kraują čia užuodžiu!"

[V. Šekspyras. Karalius Lyras. Iš anglų kalbos vertė A. Danielius]

„Ar Šekspyras šitą pavogė iš „Džeko ir pupos stiebo?"" – sukuždėjau tuomet Dafi į ausį. O gal pasaka pasiskolino Šekspyro žodžius? „Nei tas, nei anas", – sušnibždėjo – „abudu nusirašė nuo Tomo Nešo „*Eik tu į Safron Valdeną*", kuris buvo išleistas 1596-aisiais, anksčiau už juos abu."

Šaunuolė Dafi. Kartais beveik galėčiau jai atleisti už tai, kad manęs nekenčia.

Ką gi, vos po kelių valandų Rupertas pristatys savąją „Džeko ir pupos stiebo“ versiją. Gal net ką nors naujo sužinosiu.

Neilgai trukus atsikėliau, apsirengiau ir išsėlinau į lauką.

Radau Dogerį, besėdintį ant suolelio priešais dekoratyvinį ežerą ir „kaprizą“.

Jis atrodė taip pat, kaip praėjusį vakarą: vilkėjo tamsų kostiumą, avėjo nublizgintus batus ir ryšėjo kaklaraištį, kuris, tikėtina, labai daug reiškė tiems, kas tai išmano.

Dangumi kaip didžiulis sidabrinis sūris riedėjo mėnulio pilnatis, o Dogeris sėdėjo pasitempęs, užvertęs galvą, tarytum šildytųsi jo spinduliais, virš galvos išskleidęs juodą lietsargį.

Tyliai prisėdau greta ant suoliuko. Jis nepažiūrėjo į mane, o aš į jį, ir kurį laiką mudu sėdėjome tarsi pora orių senų astronomų, tyrinėjančių mėnulį.

Po kiek laiko tariau:

– Nelyja, Dogeri.

Kažkada per karą Dogerį kankino smarkios liūtys: negailestingos liūtys; liūtys, nuo kurių nei prisidengsi, nei išsigelbėsi. Bent jau taip sakė ponia Mulet.

– Tas skėtis, brangute, jį labai ramina, – tąsyk pasakė ji, – net kai šunys neturi kuo kvėpuoti nuo dulkių.

Lėtai, tarsi prisukamas žaislas, Dogeris pakėlė ranką ir paspaudė lietsargio rankenos užraktą, leisdamas virbams ir neperšlampamam audiniui susiglausti tarytum šikšnosparnio sparnams, kol jo ranką apgaubė juoduma.

– Ką nors girdėjai apie poliomielitą? – galiausiai paklausiau aš.

Neatitraukdamas akių nuo mėnulio, Dogeris tarė:

– Vaikų paralyžius. Heinės-Medino liga. Rytinis paralyžius. Prikaustymas prie lovos.

– Bent jau taip esu girdėjęs, – pridūrė, pirmąkart pažvelgdamas į mane.

– Ką nors dar?

– Kančia, – tarė jis. – Žiauri kančia.

– Ačiū, Dogeri, – padėkojau, – rožės šiemet labai gražios. Labai daug dirbai prie jų.

– Ačiū, kad taip sakote, panele, – tarė jis, – rožės būna gražios kasmet, su Dogeriu ar be Dogerio.

– Labanakt, – tariau, pakildama nuo suoliuko.

– Labanakt, panele Flavija.

Pievelės viduryje sustojau ir atsisukau. Dogeris vėl buvo išskleidęs skėtį ir sėdėjo po juo pasitempęs tarytum Merė Popins, šypsodamasis vasaros mėnuliui.

Dešimtas

– Prašau šiandien neprašapti, Flavija, – po pusryčių pareiškė Tėvas. Kažkaip netikėtai susidūriau su juo ant laiptų.

– Teta Felicitė nori peržiūrėti kai kuriuos šeimos dokumentus, ji primygtinai prašė, kad tu pabūtum su ja ir padėtum nukelti dėžes.

– O gal Dafi galėtų? – paklausiau, – ji bibliotekų ir panašių reikalų specialistė.

Tai nebuvo visiška teisybė, nes man priklausė nuostabi Viktorijos laikų chemijos biblioteka, jau nekalbant apie tonas dėdės Taro popierių.

Paprasčiausiai tikėjausi, kad neteks užsiminti apie lėlių spektaklį, iki kurio liko vos kelios valandos. Bet Pareiga svarbiau už Pramogas.

– Dafnė ir Ofelija išėjo į kaimą pasiųsti laiškų. Jos ten papietaus ir keliaus pas Fosterius pasižiūrėti Šeilos ponio.

Niekšybė! Kokios klastingos bjaurybės!

– Bet aš pažadėjau vikarui, – pasakiau, – jam manęs reikia. Jie bando surinkti pinigų kažkokiam reikalui, nežinau kam. Jeigu devintą nebūsiu bažnyčioje, Sintijai, tai yra, poniai Ričardson, teks atvažiuoti „Oksfordu“ manęs pasiimti.

Kaip ir tikėjausi, šis nelabai garbingas smūgis privertė Tėvą kaip reikiant susimąstyti.

Jis net suraukė antakius, svarstydamas, ką pasirinkti, tik variantų buvo nedaug: arba gracingai pasiduoti, arba rizikuoti iš arčiau pamatyti „Hespero sudužimą“.

– Tavim negalima pasikliauti, Flavija, – tarė, – visiškai neįmanoma.

O kaipgi! Tai viena iš mėgstamiausių mano savybių.

Vienuolikmečiai ir turi būti nepatikimi. Jau išaugę iš lėliukų amžiaus: tokio amžiaus, kai kitiems smagu pasilenkti ir pirštu bakstelėjus į pilvą skleisti idiotiškus garsus, pavyzdžiui „buf-buf“, – vien apie tai pagalvojus, norėjosi išvemti suvalgytą „Bovril“. Bet dar ir ne tokio amžiaus, kai galėtume kam nors pasirodyti suaugę. Išties mes paprasčiausiai nematomi – išskyrus tada, kai norime, kad mus pastebėtų.

Šią akimirką buvau matoma. Tėvas įdėmiai lyg nuožmus tigras stebėjo mane, neatitraukdamas žvilgsnio. Porą kartų suplazdėjau blakstienomis: tik tiek, kad nepasirodyčiau nepagarbi.

Iškart supratau, kad jis suminkštėjo. Jo žvilgsnis pasikeitė.

– Na, gerai, – tarė jis, maloningai pasiduodamas, – gali bėgti. Ir perduok linkėjimų vikarui.

Kad mane žirniukais *išpeckiotų*! Atgavau laisvę! Taip lengvai!

Gledis padangos garsiai dūzgė savo laimės dainą, kai mudvi lėkėme plentu.

– „Vasarėlė jau ateina,“ – uždainavau pasauliui. – „Ir gegutės garsiai gieda!“[4]

Džersio karvė ganykloje pakėlė galvą, o aš atsistojau ant pedalų ir netvirtai jai tūptelėjau pravažiuodama.

Privažiavau parapijos salę kaip tik tada, kai Niala ir Rupertas atbrido per aukštą žolę šventoriaus gale.

[4] XIII a. anglosaksų eilėraštis „Summer is icumen in, / Lhude sing cuccu!“

– Ar gerai miegojot? – mojuodama šūktelėjau jiems.

– Kaip numirėliai, – atsakė Rupertas.

Niala būtent taip ir atrodė. Jos neplauti plaukai buvo sulipę ilgomis sruogomis, o tamsūs ratilai po paraudusiomis akimis priminė kažką tokio, ko geriau neminėti. Arba ji visą naktį su raganomis jodinėjo nuo varpinės prie varpinės, arba jiedu su Rupertu smarkiai susiriejo.

Iš jos tylėjimo supratau, kad tai dėl Ruperto.

– Šviežias kumpis... švieži kiaušiniai, – tęsė Rupertas, lyg Tarzanas energingai daužydamas kumščiais sau krūtinę, – suteikia vyrui jėgų visai dienai.

Net nežvilgtelėjusi į mane, Niala pralėkė pro šalį ir nėrė į parapijos salę – regis, į moterų tualetą.

Savaime aišku, nusekiau iš paskos.

Niala klūpėjo ir šaukė „Veu!“ į klozetą, verkdama ir vemdama tuo pat metu. Užrakinau duris.

– Laukiesi vaiko, ar ne? – paklausiau.

Ji pažvelgė į mane pravira burna, išblyškusiu veidu.

– Iš kur tu žinai? – žioptelėjo.

Norėjau pasakyti „elementaru“, bet supratau, kad ne laikas įžūlauti.

– Tą nosinaitę, kur tu naudojai, ištyriau lisozimo testu.

Niala pašoko ant kojų ir sugriebė mane už pečių.

– Flavija, kad niekam nė žodžio nesakytum! Nė žodžio! Niekas nežino, tik tu.

– Net Rupertui? – paklausiau. Sunku patikėti.

– *Ypač* Rupertui, – atsakė, – jis užmuštų mane, jei sužinotų. Pažadėk. Prašau, Flavija... pažadėk man!

– Garbės žodis, – iškėliau tris pirštus lyg skautė. Nors iš tos organizacijos mane išmetė už neklusnumą (be kita ko), kažin, ar būtina Nialai pasakoti šias pikantiškas smulkmenas.

– Po galais, kaip gerai, kad mūsų stovykla už kaimo. Tikriausiai už mylių girdėjosi, kaip mes kibom vienas kitam į gerkles. Žinoma, dėl moters. Visos bėdos dėl moterų, ar ne?

Toli gražu tokių dalykų neišmanau, bet vis tiek pasistengiau apsimesti, kad man rūpi.

– Rupertas niekad nepraleidžia progos lakstyti paskui sijonus. Pati matei, nė sekundės nepraleidome Iškilmių pievoje, ir jis jau iškūrė į miškus paskui tą sausumos mergaitę Sarą, ar kuo ten ji vardu.

– Sali, – patikslinau.

Nors tai įdomi mintis, žinojau, kad iš tikrųjų Rupertas Kartuvių miške rūkė kanapes su Gordonu Inglbiu. Bet juk nepasakysi to Nialai. Sali Stro ten nebuvo nė padujų.

– Bet tu minėjai, kad jis išėjo ieškoti, kas pataisytų furgoną.

– Oi, Flavija, tu tokia... – ji pačiu laiku prikando liežuvį, – aišku, kad sakiau. Girdint svetimam žmogui nenorėjau skalbti nešvarių baltinių.

Čia ji apie mane ar apie Dyterį?

– Rupertas visad apsidūmija, mėgindamas nuslėpti savo kekšių kvapą. Bet aš užuodžiu.

– Bet truputį peržengiau ribas, – apgailestaudama pridūrė ji, – atidariau furgoną ir sviedžiau į jį, kas po ranka pasitaikė. Nevertėjo. Ten buvo naujoji Džeko lėlė: ištisas savaites ją kūrė. Matai, senoji jau nudriskusi, pačiu netinkamiausiu momentu ima ir neišlaiko.

– Visai kaip aš, – sudejavo ir vėl apsivėmė.

Gailėjausi, kad iš manęs jokios naudos, bet tokiose situacijose pašaliniai niekuo ir negali padėti.

– Jis visą naktį nemiegojo, bandydamas tą daiktą pataisyti.

Sprendžiant iš šviežių žymių ant jos kaklo, Rupertas tą naktį pasidarbavo ne tik taisydamas lėlę.

– Ach, kaip noriu mirti, – aimanavo ji.

Kažkas ėmė baladoti duris: pasipylė smarkių, greitų *tra-ta-ta* smūgių salvė.

– Kas ten viduj? – paklausė moteriškas balsas, ir mano širdis susigūžė. Tai buvo Sintija Ričardson.

– Šitų patogumų gali prireikti ir kitiems, – sušuko ji, – pasistenkite pagalvoti apie kitų poreikius.

– Tuoj išeinu, ponia Ričardson, – atsiliepiau, – tai aš, Flavija.

Kad ją kur! Kaip mikliai apsimetus, kad sergu?

Nuo žiedo prie kriauklės pačiupau medvilninį rankšluostėlį ir šiurkščiai pasitryniau veidą. Betrindama pajutau, kaip kraujas plūsta į skruostus. Susivėliau plaukus, atsukau kraną ir sušlapinau paraudusią kaktą, o nuo burnos kampučio išleidau bjaurią nutįsusią seilę.

Tada nuleidau vandenį ir atrakinau duris.

Žinodama, kad Sintija jas būtinai atidarys, žvilgtelėjau į veidrodį: atrodžiau kaip maliarijos auka, kurios gydytojas ką tik išėjo paskambinti į laidojimo biurą.

Kai pasisuko rankena ir durys atsivėrė, žengiau porą netvirtų žingsnių į koridorių, išpūsdama žandus, tarsi tuoj apsivemsiu. Sintija atsitraukė prie sienos.

– Atsiprašau, ponia Ričardson, – tariau drebančiu balsu, – man bloga. Turbūt kažką suvalgiau. Niala man labai padėjo... bet turbūt reikia šviežio oro, kad atsigaučiau.

Nusvirduliavau pro ją, Niala sekė paskui mane, Sintija į ją net nežvilgtelėjo.

– Tu *siaubinga*, – tarė Niala, – tikrai baisu. Ar supranti?

Mudvi sėdėjome ant kapo plokštės šventoriuje, laukiau, kol karščio išmuštą veidą pradžiovins saulė. Niala įsidėjo lūpdažį ir ėmė kuistis rankinėje, ieškodama šukų.

– Taip, – sausai atsakiau.

Nes tai tiesa, ir nėra čia ko slėpti.

– Aha! – pasigirdo balsas, – tai *štai* kur jūs!

Prie mūsų skubiai artinosi žvitrus vyrukas, apsivilkęs ilgomis laisvomis kelnėmis, švarku ir geltono šilko marškiniais. Kaklą buvo apsivyniojęs violetine kaklaskare, įsikandęs neuždegtą pypkę. Jis atsargiai žingsniavo zigzagais, stengdamasis nepataikyti į kokį įdubusį kapą.

– O, Dieve, – nejudindama lūpų suurzgė Niala ir kreipėsi į jį: – Labas, Matai. Beždžionyne gavai atostogų, ar ką?

– Kur Rupertas? – paklausė jis, – viduje?

– Kaip malonu tave matyti, Niala, – tarė Niala. – Kaip nuostabiai tu šiandien atrodai, Niala. Pamiršai kaip elgtis, Matai?

Matas, ar kas jis toks, apsisuko ant kulno žolėje ir nužygiavo link parapijos salės, vis dar spoksodamas po kojomis.

– Matas Vilmotas, – pasakė Niala, – Ruperto prodiuseris iš BBC. Praėjusią savaitę jie žiauriai susiriejo, o Rupertas viduryje kivirčo ėmė ir pasišalino. Paliko Matą aiškintis Tetulei – tai yra, Korporacijai. Bet kaip jis, po galais, mus rado? Rupertas manė, kad čia bus saugu. „Pagyvensim kaime“, – sakė.

– Vakar ryte jis išlipo iš traukinio Dodingslyje, – tariau, staiga priėjusi prie išvados, žinojau, kad neklystu.

Niala atsiduso.

– Reikia eiti vidun. Turbūt kils velniava.

Dar nepriėjusi durų, išgirdau įsiutusį Ruperto balsą, aidintį salėje.

– Man neįdomu, ką pasakė Tonis. Tonis tegul susikiša šepetį į kelnes, o tu irgi, Matai, jeigu jau apie tai kalbam. Paskutinį kartą nusišikot ant Ruperto Porsono – visi jūs.

Kai įėjome, Rupertas stovėjo viduryje laiptelių, vedančių į sceną, o Matas – salės viduryje, rankomis įsisprendęs į klubus. Nė vienas iš jų tarsi nepastebėjo manęs su Niala.

– Oi, raminkis, Rupertai. Tonis turi teisę tau pasakyti, kai peržengi ribas. Ir paklausyk manęs, Rupertai, šįkart tu *tikrai* peržengei ribas, peržengei galutinai. Tau labai lengva sujudinti širšių lizdą, o tada išsisukti nuo ugnies ir iškeliauti į gastroles. Tu juk visada taip elgiesi, ar ne? Bet šįkart tu privalai bent išklausyti.

– Toniui aš nė švilpt neskolingas.

– O čia tai tu klysti, bičiuli. Kiek kartų jis tave ištraukė iš bėdos?

Rupertas nieko neatsakė, ir Matas ėmė skaičiuoti ant pirštų.

– Pasižiūrim: pirmiausia tas reikaliukas su Marko. Po to nutikimas su Sandra Peisli – ten tai buvo bjaurastis. Po to įvykis su Sparkmenu ir Blondeliu – už tą BBC gražiai sumokėjo. Jau nekalbant apie...

– Užčiaupk snukį, Matai!

Matas vardijo toliau.

– Jau nekalbu apie tą mergaitę Bekenheme... koks ten jos vardas... Lulu? *Lulu,* dėl Dievo meilės!

– Nutilk! Nutilk! Nutilk!

Rupertą ištiko isterija. Jis atlėkė nuo laiptų nelanksčiomis kojomis, baisingai barškėdamas įtvaru. Žvilgtelėjau į Nialą, staiga išbalusią ir sustingusią lyg Madonos paveikslas. Ji ranka prisidengė burną.

– Lipk į savo suknistą „Jaguarą“, sutrauka, ir varyk po velnių! – riaumojo Rupertas, – palik mane ramybėje!

Matas nepabūgo. Nors jie stovėjo surėmę nosis, neatsitraukė nė per colį. Atvirkščiai, jis peštelėjo neregimą pūkelį nuo savo švarko rankovės ir apsimetė stebįs, kaip šis leidžiasi ant grindų.

– Ne mašina atvažiavau, bičiuli. Britanijos geležinkeliu. Mes abu puikiai žinom, kad BBC mažina išlaidas, nes kitais metais – Britanijos šventė ir taip toliau.

Rupertas pastebėjo Nialą ir išplėtė akis.

– Kas tau pasakė, kad mes čia? – suriko, rodydamas pirštu, – ji?

– Pala, pala, – Matas pirmąkart pakėlė toną, – tik nekaltink Nialos. Tiesą sakant, ponia Kažkokia-ten iš šio Bišop Leisio kaimo. Jos vaikas pamatė tavo furgoną prie bažnyčios ir pardūmė namo pasakyt mamytei, kad nekvėpuos, kol sprogs, jeigu Porsono lėlės nevaidins per jo gimtadienį, bet kol jis ją atitempė, tu jau buvai dingęs. Tada ji tarpmiestiniu telefonu paskambino į BBC, o komutatorius perdavė ją Tonio sekretorei. Tonis man liepė tuoj pat važiuoti ir tave pasiimti. Štai aš ir čia. Pabaiga. Ir nekaltink Nialos.

– Susikukavot su Niala, ką? – siuto Rupertas, – iš pasalų...

Matas palietė delnu Ruperto krūtinę:

– Apie tai kalbant, Rupertai, galiu patikinti: jeigu dar nors pirštu ją paliesi, aš...

Rupertas šiurkščiai nustūmė Mato ranką.

– Nebandyk grasinti, šlykštus šliuže. Gal tau gyvent atsibodo!

– Ponai! Ponai! Kas čia, po galais? Tuoj pat liaukitės.

Tai buvo vikaras. Jis stovėjo tarpduryje – tamsus siluetas dienos šviesos fone. Niala nėrė pro jį į lauką. Aš skubiai nusekiau iš paskos.

– Miela ponia, – tarė vikaras, ištiesdamas graviruotą varinį aukų padėklą, – paragaukite sumuštinio su agurkais ir salotomis. Sako, jie puikiai ramina. Pats pagaminau.

Pats pagamino? Nejaugi vikariate paskelbtas šeimyninis karas?

Mes vėl buvome lauke, šventoriuje, visai netoli tos vietos, kur pirmąkart pamačiau raudančią Nialą, įsikniaubusią į antkapį. Negi tai buvo vos prieš dvi dienas? Atrodė, amžinybė.

– Ne, ačiū, vikare, – tarė Niala. – Aš jau visiškai nusiraminau ir turiu reikalų.

Priešpiečiai buvo kankynė. Kadangi salės langai dėl spektaklio buvo užtemdyti sunkiomis užuolaidomis, sėdėjome kone aklinoje tamsoje, o vikaras bėgiojo su sumuštiniais ir ąsočiu limonado, neaišku, iš kur jį gavo. Mes su Niala sėdėjome viename priekinės kėdžių eilės gale, o Matas kitame. Rupertas jau kurį laiką buvo dingęs už scenos.

– Greitai reikės atidaryti duris, – tarė vikaras, pakeldamas užuolaidos kraščiuką ir žvilgteldamas laukan, – mūsų žiūrovai pradeda rikiuotis į eilę, o jų kišenės apsunkę nuo valstybinės valiutos.

Jis pasitikrino laikrodį.

– Iki uždangos pakėlimo devyniasdešimt minučių, – sušuko suglaudęs delnus, – devyniasdešimt minučių.

– Flavija, – tarė Niala, – būk gerutė, nubėk už scenos ir pasakyk Rupertui, kad pritildytų muziką, kai aš pradėsiu kalbėti. Fringforde jis viską sugadino, nenoriu, kad tai vėl pasikartotų.

Nustebusi pažvelgiau į ją.

– Prašau paslaugos. Man dar reikia pasiruošti kostiumą, be to, nelabai noriu jį dabar matyti.

Tiesą sakant, aš irgi nelabai norėjau susidurti su Rupertu. Sunkiai kopdama laiptais ant scenos, prisiminiau, kaip sunkiai Sidnis Kartonas kopė ant ešafoto susipažinti su ponia Giljotina. Radau angą juodose kulisų užuolaidose, kurios kabėjo abiejuose lėlių scenos šonuose, ir įžengiau į visai kitą pasaulį.

Visur buvo pilna šviesos telkinukų, kurie apšvietė elektros jungiklių ir rankenėlių eiles, nuo jų į visas puses driekėsi laidai ir kabeliai. Už scenos viskas skendėjo tamsoje ir dėl lempučių švytėjimo, nors ir neryškaus, buvo neįmanoma ką nors įžiūrėti šešėliuose.

– Lipk čia, – pakvietė balsas tamsoje iš aukštai.

Tai buvo Rupertas.

– Abiejose pusėse yra kopėčios. Žiūrėk, kur eini.

Apgraibomis apėjau užkulisius ir apčiuopiau skersinius. Palypėjusi porą pakopų pamačiau, kad stoviu ant pakeltos medinės platformos, juosiančios lėlių scenos viršų.

Tvirtas juodo metalo vamzdynas buvo skirtas Rupertui atsiremti liemeniu, kai jis palinkdavo į priekį valdyti savo lėlių. Keletas šių lanksčių veikėjų kabėjo ant lazdos man už nugaros, nors buvo nusisukę ir nemačiau veidų: sprendžiant iš valstietiškos aprangos, tai buvo senutė, vyriškis ir berniukas.

Vienoje pusėje buvo įtaisytas nesunkiai pasiekiamas magnetinis savirašis, o dvi jo ritės buvo apvyniotos blizgia ruda juosta, kuri, sprendžiant iš spalvos, tikriausiai buvo padengta geležies oksido emulsija.

– Niala prašė nepamiršti pritildyti muzikos garsą, kai pradės kalbėti, – sušnabždėjau, lyg patikėčiau jam paslaptį.

– Gerai, – tarė jis, – nebūtina šnabždėti. Užuolaidos sugeria garsą. Mūsų čia niekas negirdi.

Nepasakyčiau, kad tai nuramino. Panorėjęs Rupertas galėtų suimti man už kaklo galingomis rankomis ir patyliukais pasmaugti. Scenos priekyje niekas nieko nenumanytų, kol iš manęs liktų tik bejausmis lavonas.

– Ką gi, tada jau eisiu, – tariau, – padėsiu tikrinti bilietus.

– Gerai, – atsakė Rupertas, – bet prieš eidama dar apsidairyk. Ne tiek daug vaikų gauna progą užeiti į užkulisius.

Kalbėdamas jis ištiesė ranką, pasuko didelę rankeną ir scenoje po mumis sušvito šviesos. Vos nepraradau pusiausvyros, kai po mano kojomis tarytum iš nieko išdygo mažas pasaulis. Staiga su-

vokiau, kad aš kaip Dievas iš aukštybių žvelgiu į pasakišką mėlyno dangaus ir žaliai dažytų kalvų peizažą. Slėnyje glūdėjo šiaudais dengta trobelė su suoleliu kieme ir apgriuvęs karvių tvartelis.

Man užgniaužė kvapą.

– Tu pats viską padarei?

Rupertas nusišypsojo ir ištiesė ranką prie kitos svirties. Kai ją pajudino, dienos šviesa užtemo ir trobelės languose įsižiebė šviesos.

Nors į viską žiūrėjau atbulai, iš viršaus, pajutau dieglį – tokį keistą nepaaiškinamą maudulį, kokio dar niekad neteko patirti.

Tai buvo gimtinės ilgesys.

Dar labiau nei tada, kai pirmą kartą pamačiau, užsinorėjau į tą mažą tylią šalį, kur galėčiau nueiti taku, išsiimti iš kišenės raktą, atsidaryti trobelės duris, atsisėsti prie židinio, apglėbti save ir pasilikti ten amžinai.

Rupertas irgi pasikeitė. Pamačiau tai iš jo veido. Apšviesti iš apačios platūs jo veido bruožai tapo švelnesni, atsiplaidavo ir nušvito švelnia, geranoriška šypsena.

Atsirėmęs į turėklo vamzdį, jis ištiesė ranką ir nutraukė juodą medvilninį gobtuvą nuo stambaus daikto scenos pakraštyje.

– Susipažink su milžinu Galigantu, – pasakė, – paskutinis šansas, nes paskui jis sulauks pelnyto atpildo.

Tai buvo pabaisos veidas amžino pykčio surakintais bruožais, nusėtas votimis, žilstelėjusiais juodais šeriais lyg smeigtukais apžėlusiu smakru.

Aiktelėjau ir žengiau atbula.

– Jis iš *papier-mâché* , – tarė Rupertas, – nebijok, jis ne toks baisus, kaip atrodo. Vargšelis Galigantas, jis man iš tikro labai mielas. Mes su juo praleidžiame daug laiko kartu, laukdami čia, kol baigsis spektaklis.

– Jis... įspūdingas, – išlemenau, nurydama seiles, – bet jis be virvelių.

– Ne, jis visai ne marionetė, tiesą sakant, jis tėra galva su pečiais. Be kojų. Ten, kur turėtų būti juosmuo, įtaisyti vyriai, ir jis būna pastatytas už kulisų kampo... pažadėk, kad niekam nesakysi, nes tai verslo paslaptis.

– Prižadu, – tariau.

– Spektaklio gale, kai Džekas nukerta pupos stiebą, man užtenka pakelti šitą skersinį... matai, jis užtaisytas spyruokle ir...

Kai jis palietė mažo metalinio skersinio galą, tas pašoko lyg geležinkelio ženklas – Galigantas griuvo į priekį, tvojosi priešais trobelę ir užgriozdė savo kūnu beveik visą scenos priekį.

– Priešakyje visi visada aikteli, – tarė Rupertas, – man visuomet taip juokinga. Bet reikia saugotis, kad jam nepasipainiotų Džekas ir jo vargšė senutė motina. Kitaip krentantis milžinas juos sutraiškytų.

Rupertas pasilenkė, pačiupo Galigantą už plaukų, pastatė ir įtaisė atgal į vietą.

Tą akimirką man iš atminties gelmių kažkodėl iškilo vikaro pamokslas, kurį šis sakė metų pradžioje. Jis paminėjo sakinį iš Pradžios knygos: „*Tais laikais žemėje buvo milžinų.*“ Originaliame hebrajų tekste, kaip mums sakė vikaras, žodis „milžinai“ buvo parašytas *nephilim*, o tai reiškė, pasak jo, kad jie buvo žiaurūs skriaudikai ir nuožmūs tironai: ne fiziškai dideli, o grėsmingi. Ne pabaisos, bet piktavaliai žmonės.

– Verčiau grįšiu atgal, – pasakiau, – ačiū, kad parodei man Galigantą.

Nialos niekur nesimatė ir neliko laiko jos ieškoti.

– Varge, varge, – pasakė vikaras, – nežinau, ką tau liepti daryti. Gal tu paprasčiausiai pasistenk kaip nors padėti.

Aš taip ir padariau. Likusią valandą tikrinau bilietus ir rodžiau žmonėms (daugiausia vaikams), kur jų vietos. Rūsčiai nužvelgiau Bobį Brokstoną ir pamojau jam, kad nukeltų kojas nuo kėdės priešais.

– Ji rezervuota man, – grasindama sušnypščiau.

Užsiropščiau ant virtuvės stalo, suradau antrąjį arbatinuką, kuris kažkodėl buvo nugrūstas į patį viršutinės lentynos galą, ir padėjau poniai Deleini ant arbatos padėklo išdėlioti tuščius puodelius ir lėkštutes. Netgi nubėgau Aukštąja gatve į paštą iškeisti dešimties svarų banknotą į monetas.

– Jeigu vikarui reikia monetų, – tarė panelė Kūl, pašto viršininkė, – kodėl jis neatsidaro tų popierinių aukų dėžučių iš sekmadieninės mokyklos? Žinau, kad pinigai skirti misijoms, bet juk galėtų ten prikišti banknotų už tai, ką išėmė. Tada nereiktų atiminėti monetų iš Jo Didenybės, ar ne? Bet, kita vertus, vikarai ne visada būna tokie ūkiški, kaip galėtum tikėtis, ar ne, brangute?

Iki antros valandos visai nebetekau jėgų.

Kai pagaliau atsisėdau į savo vietą – priekinėje eilėje, viduryje, – nekantrus žiūrovų gaudesys pasiekė kulminaciją. Salė buvo pilna.

Kažkur už kulisų vikaras išjungė pagrindines šviesas, kelias akimirkas sėdėjome visiškoje tamsoje.

Įsitaisiau kėdėje, ėmė groti muzika.

Vienuoliktas

Tai buvo Mocarto kūrinėlis: tokia melodija, kurios klausant atrodo, kad kažkur ją girdėjai, net jei girdi pirmąkart.

Įsivaizdavau, kaip užkulisiuose sukasi Ruperto kasetinės mašinos ritės, magnetų galia iškviesdamos melodiją iš subatominio geležies oksido pasaulio. Kadangi, tikėtina, jau praėjo beveik du šimtai metų, kai Mocartas ją pirmąkart išgirdo mintyse, kažkodėl atrodė priderama, kad simfoninio orkestro garsai buvo išsaugoti paprasčiausiose rūdžių dalelėse.

Kai pakilo uždanga, nustebau: vietoje trobelės ir idiliškų kalvų, kurių tikėjausi, scenoje tvyrojo juoduma. Matyt, Rupertas kaimiškas dekoracijas uždengė juodu užtiesalu.

Nušvito vienas prožektorius ir pačiame scenos centre atsirado miniatiūrinis klavesinas, kurio dviejų klaviatūrų dramblio kaulo klavišai ryškiai baltai sušvito juos supančioje juodumoje.

Muzika nutilo, žiūrovai nuščiuvo. Visi palinkome į priekį, tikėdamiesi...

Mūsų dėmesį prikaustė krustelėjimas scenos pakraštyje, o tada link klavesino tvirtai nužingsniavo kažkokia figūra – tai buvo Mocartas!

Apsirengęs žalio šilko kostiumą nėriniuota apykakle, užsimovęs baltas kojines iki kelių ir batus su sagtimis, atrodė tarsi per lan-

gą įlipęs iš aštuonioliktojo amžiaus į mūsiškį. Tobulai nupudruotas baltas perukas įrėmino rausvą įžūlų veidą, pakėlęs ranką, prisidengė akis, įsižiūrėjo į tamsą, kas čia tokie drįsta kikenti.

Papurtęs galvą priėjo prie savo instrumento, išsitraukė iš kišenės degtuką ir uždegė žvakes: po vieną kiekviename klavesino gale.

Stulbinama! Žiūrovai ėmė ploti. Manau, kiekvienas iš mūsų suprato, kad esame meistriškos vaidybos liudininkai.

Mažasis Mocartas atsisėdo ant laibos kėdės, pastatytos priešais klaviatūrą, pakėlė rankas, tarytum pradėdamas – ir garsiai sutraškino krumpliais.

Žiūrovų salė pratrūko juokais. Pamaniau, kad Rupertas tikriausiai iš arti įrašė medinio spaustuko, traiškančio riešutus, garsą: nuskambėjo taip, tarsi ta lėlytė susitraiškė visus rankų kaulelius.

O tada ėmė groti, pirštais lengvai lakstydamas klavišais tarytum audimo staklių šaudyklėmis. Jis grojo „Turkų maršą“: smagią, veržlią, gyvybingą melodiją, nuo kurios ėmiau šypsotis.

Nėra reikalo visko pasakoti: nuo griūvančios kėdutės iki dvigubos klaviatūros, kuri gaudė lėlės rankas tarsi ryklio dantys, visas pasirodymas nuo pradžios iki galo vertė mus griūti iš juoko.

Kai pagaliau figūrėlei pavyko, nepaisant visko, šiaip ne taip pasiekti paskutinį pergalingą akordą, klavesinas atsistojo piestu, nusilenkė ir tvarkingai susilankstė į lagaminėlį, kurį pasiėmė lėlė. Tada jis išžygiavo nuo scenos, lydimas ovacijų audros. Kai kurie net pašoko ant kojų.

Šviesos vėl užgeso.

Stojo pauzė – tyla.

Kai žiūrovai nurimo, mūsų ausis pasiekė muzikos – kitokios muzikos – melodija.

Iškart ją atpažinau. Tai buvo „Rytas" iš Edvardo Grygo siuitos „Peras Giuntas", kuris, mano manymu, idealiai čia tiko.

– Sveiki atvykę į Pasakų šalį, – tarė moters balsas, ir muzika nutilo, o užsižiebęs prožektorius apšvietė keisčiausią įspūdingą veikėją! Scenos dešinėje sėdėjo (pamaniau, kad ji tikriausiai ten atsisėdo, kai buvo tamsu) moteris raukta Elžbietos laikų nėrinių apykakle, juoda piligrimų stiliaus suknele suvarstytu korsažu, juodais bateliais su stačiakampėmis sidabrinėmis sagtimis ir mažyčiais akinukais, nesaugiai patupdytais ant pačio nosies galiuko. Jos plaukai – žilų garbanų kaugė – kyšojo iš po aukštos smailos skrybėlės.

– Mano vardas – Mama Žąsis.

Tai Niala!

Žiūrovai ėmė aikčioti ir ūkčioti, o ji kantriai šypsojosi, kol nurimo triukšmas.

– Ar norite, kad pasekčiau pasaką? – paklausė ji tokiu balsu, kuris skambėjo ne kaip Nialos, bet tuo pat metu kaip niekieno kito.

– Taip! – sušuko visi, įskaitant vikarą.

– Tada gerai, – porino Mama Žąsis, – pradėsiu nuo pradžių ir pasakosiu iki pabaigos. O tada sustosiu.

Stojo tokia tyla, kad išgirstum net smeigtuką.

– Kartą seniai seniai, – tarė ji, – viename kaime netoliese...

Jai bekalbant, prasivėrė raudono velveto uždanga su auksiniais kutais ir pasirodė jaukioji trobelė, kurią buvau pastebėjusi iš užkulisių, bet dabar mačiau žymiai detaliau: langus rombų stiklais, pieštas piliarožes, trikoję melžimo kėdutę...

– ...gyveno vargšė našlė ir turėjo sūnų Džeką.

Po šių žodžių į sceną nerūpestingai švilpiniuodamas, į muzikos toną nepataikydamas išėjo berniukas trumpomis odinėmis kelnaitėmis, siuvinėtu švarkeliu bei odinuke.

– Motin, – sušuko jis, – ar tu namie? Noriu vakarienės.

Kai jis atsisuko apsidairyti, ranka prisidengęs akis nuo pieštos saulės šviesos, žiūrovai sutartinai aiktelėjo.

Visi atpažino Džeko drožinėtą medinį veidą: tarsi Rupertas būtų tyčia sukūręs lėlės galvą pagal Robino, mirusio Inglbių sūnaus, nuotrauką. Panašumas kėlė šiurpą.

Tarytum vėjas lapkritį šaltuose miškuose per salę nusirito neramių kuždesių banga.

– Ššš! – galiausiai tarė kažkas. Tikriausiai vikaras.

Kažin kaip *jis* jaučiasi, pamaniau, išvydęs veidą vaiko, kurį pats palaidojo šventoriuje.

– Džekas buvo baisus tinginys, – tęsė Mama Žąsis, – ir kadangi atsisakė dirbti, neilgai trukus jo mamos menkos santaupos visiškai pasibaigė. Namie nebebuvo ką valgyti, nebeliko nė skatiko maistui nusipirkti.

Tada iš už trobelės kampo pasirodė vargšė našlė, nešina virve rankoje. Prie kito virvės galo buvo pririšta karvė. Iš jų abiejų buvo likę vien kaulai ir oda, tačiau karvę dar puošė nuostabios didelės rudos akys.

– Karvę teks parduoti mėsininkui, – atsiduso našlė.

Tai išgirdusi, karvė liūdnai nukreipė didžiules akis į našlę, tada į Džeką ir, galiausiai, į žiūrovus. *„Gelbėkit!“* – tarytum prašė jos.

– Aaaaak, – sutartinai užjausdami atsiduso žiūrovai.

Našlė atsuko vargšui gyvuliui nugarą ir nuėjo, palikdama juodą darbą Džekui. Vos tik ji dingo, prie vartų pasirodė prekeivis.

– Sveikas, žmogau, – tarė jis Džekui, – atrodai gudrus vaikis – toks, kuriam gal reikia pupų.

– Gal ir reikia, – atsakė Džekas.

– Džekas manė esąs gudrus prekijas, – tarė Mama Žąsis, – ir, nespėtum nė ištarti „Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwyllllantysiliogogogoch“ (taip vadinasi vienas Velso kaimas), kaip jis iškeitė karvę į saują pupų.

Karvė įsirėžė, įsispyrė kanopomis, bet prekeivis ją nusitempė, o Džekas liko stovėti, žiūrėdamas į pupų saują.

Tuomet staiga pasirodė motina.

– Kur karvė? – paklausė ji.

Džekas parodė į kelią ir ištiesė delną.

– Tu, bukagalvi! – suklykė našlė, – kvailas bukagalvi!

Ir spyrė jam į užpakalį.

Tai labai prajuokino vaikus žiūrovų salėje, turiu prisipažinti, kad irgi sukikenau. Esu tokio amžiaus, kai tokius dalykus stebiu neapsispręsdama, viena vertus, kvatoju iš tokių išdaigų, kita vertus, tarsi Mona Liza išspaudžiu iškankintą, drovią šypseną.

Nuo spyrio Džekas net išlėkė į orą, pažerdamas pupas į visas puses.

Dabar žiūrovai jau griuvo iš juoko.

– Miegosi vištidėje, – tarė našlė, – jei išalksi, palesk kukurūzų.

Tai tarusi, dingo.

– Koks aš vargšelis, – suaimanavo Džekas ir išsitiesė ant suoliuko prie trobelės durų.

Dienos šviesa kaipmat užgeso ir staiga stojo naktis. Virš klostytų kalvų švietė mėnulio pilnatis. Trobelėje degė žiburys, jo šilta oranžinė šviesa liejosi į kiemą. Džekas krūptelėjo per miegus, apsivertė ir ėmė knarkti.

– Bet, žiūrėkit! – tarė Mama Žąsis, – darže kažkas juda!

Muzika tapo mistiška, tarytum fleita rytietiškame turguje.

Darže kažkas krutėjo! Tarytum užburtas iš dirvos ėmė vyniotis kažkoks daiktas, kuris iš pradžių atrodė kaip žalias siūlas, po to –

kaip žalia virvė, kraipydamasis ir sukiodamasis tarsi kobra fakyro krepšyje, kol jo viršūnė dingo iš akių.

Jam kylant į dangų, naktis greitai pavirto diena, o stiebas vis storėjo ir storėjo, kol galiausiai pavirto smaragdo žalumo medžiu, šalia kurio trobelė atrodė tikra neūžauga.

Vėl pasigirdo „Rytas".

Džekas pasirąžė, nusižiovavo ir nerangiai nusirito nuo suolelio. Įsirėmęs rankomis į klubus neįtikėtinai žemai atsilenkė atbulas per liemenį, mėgindamas pramankštinti sustingusius sąnarius. O tada jis pastebėjo pupos stiebą.

Susverdėjo atbulas, tarsi gavęs kumščiu, vos neprarado pusiausvyros, klupdamas ir mojuodamas rankomis kaip malūno sparnais.

– Motin! – sušuko jis, – Motin! Motin! Motin! Motin!

Senutė iškart pasirodė nešina šluota, o Džekas ėmė kaip beprotis lakstyti aplink ją, rodydamas pirštu.

– Matote, tos pupos, – tarė Mama Žąsis, – buvo stebuklingos ir per naktį jos išaugino pupos stiebą, iškilusį virš debesų.

Na, visi žino pasaką apie Džeką ir pupos stiebą, tad nebūtina man ją kartoti. Visą valandą pasaka rutuliojosi kaip ir prieš šimtmetį: Džekas užkopė, rado debesyse pilį, susitiko milžino žmoną, ta paslėpė Džeką krosnyje. Ir magiška arfa, ir aukso, ir sidabro maišai – viskas ten buvo, viską genialusis Rupertas talentingai įgyvendino.

Laikė mus sugniaužęs savo kumštyje nuo pradžių iki galo, tarytum jis būtų milžinas, o mes visi – Džekas. Juokino ir virkdė kartais tuo pačiu metu. Dar niekad nebuvau mačiusi nieko panašaus.

Mano galva dūzgė nuo klausimų. Kaip Rupertas įsigudrino valdyti šviesas, garso efektus, muziką ir scenos dekoracijas tuo pačiu metu, kai manipuliavo keletu marionečių ir kalbėjo jų balsais? Kaip

jis padarė augantį pupos stiebą? Kaip milžinas sugebėjo taip nutrūktgalviškai persekioti Džeką, o jų virvelės nesusipainiojo? Kaip patekėjo saulė? O mėnulis?

Mama Žąsis buvo teisi: tos pupos *buvo* magiškos, jos mus užkerėjo.

Priartėjo pabaiga. Džekas ropštėsi pupos stiebu žemyn, prie juosmens prisirišęs aukso ir sidabro maišus. Milžinas vijosi nedaug atsilikęs.

– Stok! – riaumojo milžinas. – Stok, vagie, stok!

Dar nespėjęs pasiekti žemės, jis ėmė šaukti savo motinai:

– Motin! Motin! Atnešk kirvį! – suriko. Nušokęs ant žemės, griebė jai iš rankų ir ėmė įnirtingai kapoti pupos stiebą, kuris iš skausmo nuo aštrios geležtės tarytum traukėsi.

Muzika pasiekė kulminaciją, ir vieną keistą akimirką atrodė, kad laikas sustojo. Tada pupos stiebas lūžo, o dar po sekundės į žemę tvojosi milžinas.

Jis nukrito trobelės kieme, jo kūnas buvo didesnis už namą, jo stiklinės akys tuščiai spoksojo mums virš galvų. Jis buvo negyvas tarsi šaltas akmuo.

Vaikai sukliko – net kai kurie tėvai pašoko ant kojų.

Teisybė, tai buvo Galigantas, pabaisa su vyriais, kurią mačiau prieš spektaklį. Bet net neįsivaizdavau, kaip siaubingai jo krytis ir mirtis atrodys, žiūrint iš čia.

Mano širdis dunksėjo krūtinėje. Tai buvo nuostabu!

– Taip mirė Galigantas, – tarė Mama Žąsis, – tas žiaurusis milžinas. Po kiek laiko jo žmona danguje pasijuto vieniša ir, susiradusi kitą milžiną, ištekėjo. Džekas ir jo mama tapo turtingesni, negu galėjo svajoti, ir gyveno, kaip ir visi gerieji žmonės, ilgai ir laimingai.

– Ir mes visi žinome, kad taip gyvensite ir jūs – visi iki vieno.

Džekas nerūpestingai nusivalė rankas, tarytum milžinų žudymas būtų kasdienis darbas.

Raudonoji uždanga lėtai nusileido, o tada parapijos salėje kilo siaubingas triukšmas.

– Tai Velnias! – sukliko moters balsas salės gale. – Velnias pagrobė berniuką ir sumažino jį! Dieve padėk mums! Tai Velnias!

Atsisukusi pamačiau kažką plaikstantis tarpduryje. Tai buvo beprotė Megė. Ji rodė pirštu, baksnojo į sceną, o tada pakėlė rankas ir užsidengė veidą. Tą akimirką palubėj užsidegė šviesos.

Vikaras skubiai pribėgo prie jos.

– Ne! Ne! – sukliko ji. – Neimk senosios Megės! Palik ją ramybėje!

Jis kažkaip sugebėjo apkabinti ją per pečius ir švelniai, bet tvirtai nuvedė į virtuvę, kur dar kokią minutę buvo girdėti vargšelės verkšlenantis gergždžiantis balsas: „Velnias! Velnias! Velnias pagrobė Robiną!“

Visi nuščiuvo. Tėvai suskubo vestis nuščiuvusius vaikus link išėjimo.

Moteriškės iš Veteranų moterų klubo šiek tiek be tikslo pabruzdėjo, tada visos išskubėjo – tikriausiai liežuvauti, pamaniau, prisidengusios burnas rankomis.

Likau viena.

Niala kažkur išnyko, nors ir nemačiau, kad būtų išėjusi. Kadangi užkulisiuose girdėjosi tylus balsų murmesys, reikėjo manyti, kad Rupertas vis dar ant tiltelio virš savo lėlių scenos.

Kaip tik tada sumaniau pasinaudoti fizikos dėsniu. Kaip minėjau, Viktorijos laikų salės statytojai jos vidų pavertė idealiu garso reflektoriumi. Patalpa buvo apkalta didžiulėmis tamsiomis lakuotomis plokštėmis, kurios gaudė menkiausius garsus ir nuostabiai

juos fokusavo. Atsistojusi kambario centre supratau, kad savo aštria klausa galiu lengvai pagauti kiekvieną žodį. Vienas iš balsų, kuriuos išgirdau, buvo Ruperto.

– Kad tave velniai! – garsiai šnabždėjo. – Kad tave velniai, Niala!

Niala nieko neatsakė, nors man pasigirdo kūkčiojimas.

– Ką gi, teks viską nutraukti. Tas tai aišku.

Nutraukti – ką? Ar jinai jam pasakė apie nėštumą? O gal jis kalbėjo apie savo ginčą su Matu Vilmotu? Ar su Gordonu Inglbiu?

Man nespėjus daugiau išgirsti nė žodžio, atsidarė virtuvės durys ir į salę įėjo vikaras, viena ranka prilaikydamas beprotę Megę, o paskui jį sekė Sintija ir dvi Veteranų moterų klubo narės.

– Negali būti net kalbos, – kalbėjo Sintija, – net kalbos. Viskas tiesiog tvoskia dažų garais. Be to, mes neturime...

– Deja, teks man šį kartą tavęs nepaklausyti, brangioji. Šiai vargšei moteriai būtina kur nors pailsėti, negalima išsiųsti jos atgal į...

– Į lūšnelę miške? – paklausė Sintija, o jos skruostai skaisčiai nuraudo.

– Flavija, brangute, – pastebėjęs mane, kreipėsi vikaras, – gal tu galėtum nubėgti į vikariatą pirma? Durys nerakintos. Būk gerutė, nurink knygas nuo sofos mano studijoje... padėk jas nesvarbu kur. Mes irgi tuoj ateisime.

Staiga iš už užuolaidų pasirodė Niala.

– Minutėlę, vikare, – tarė ji, – eisiu su jumis.

Mačiau, kad ji tvardosi, bet sunkiai.

Vikariato studija atrodė taip, tarytum Čarlzas Kingslis ką tik padėjo rašiklį ir trumpam išėjo. Lentynos nuo grindų iki lubų buvo prigrūstos knygų, kurios, sprendžiant iš rimtuoliškų viršelių, galė-

jo būti tik bažnytinės tematikos. Vienintelį kambario langą beveik visą užstojo užgriozdintas, suverstas stalas, o ant nudėvėto turkiško kilimo keistu kampu pasvirusi stovėjo juoda arklio ašutų sofa, virtusi dulkėtų knygų Everestu.

Vos spėjau perkelti knygas ant grindų, kai pasirodė Niala su vikaru. Susirūpinę jie vedė Megę prie sofos. Ji atrodė apspangusi ir sugebėjo tik kažką neaiškaus sumurmėti, kol Niala padėjo jai atsilošti ir pataisė purvinus drabužius.

Netrukus tarpdurį užpildė apkūni daktaro Darbio figūra. Regis, kažkas nubėgo Aukštąja gatve į jo kabinetą ir pakvietė.

– Mm, – numykė šis ir pasidėjo juodą gydytojo lagaminėlį, atsegė sagtį ir ėmė kuistis viduje. Triukšmingai išsitraukė šiugždantį popierinį maišelį, išsiėmė skaidrų mėtinį ledinuką ir įsimetė į burną.

Sutvarkęs šį reikalą, pasilenkė iš arčiau apžiūrėti Megę.

– Mm, – pakartojo ir išsiėmė švirkštą.

Pripildė jį skaidraus skysčio iš buteliuko, atraitojo Megės rankovę ir įsmeigė adatą jai į ranką.

Megė neišleido nė garso, tik spoksojo į jį pritvoto arklio akimis.

Iš aukštos spintos kampe vikaras tarytum magas ištraukė pagalvę ir ryškiaspalvį apklotą.

– Popiečio miegelis, – jis nusišypsojo, švelniai ją užklodamas, ir Megė ėmė knarkti mums net nespėjus tyliai pasišalinti iš kambario.

– Vikare, – staiga kreipėsi Niala, – tikriausiai pamanysite, kad negražu iš mano pusės, bet noriu jūsų paprašyti didžiulės paslaugos.

– Prašyk į sveikatą, – tarė vikaras ir susirūpinęs žvilgtelėjo į Sintiją, kuri lūkuriavo koridoriaus gale.

– Būčiau amžinai jums dėkinga, jeigu leistumėt išsimaudyti karštoje vonioje. Jau taip ilgai nesimaudžiau, kad jaučiuosi kaip tie, kur gyvena po akmenimis.

– Aiškus daiktas, brangioji, – atsakė vikaras, – vonia antrame aukšte, koridoriaus gale. Ten rasi muilo ir rankšluosčių.

– Ir nekreipk dėmesio į laivelį, – šypsodamasis pridūrė, – jis mano.

Nialai kopiant laiptais, ant vaškuotų grindlenčių sucypė guminis bato kulnas ir Sintija prapuolė.

– Sintija pasisiūlė parvežti tave į Bukų giraitę, – tarė vikaras, atsigręždamas į mane, ir aš iškart supratau, kad meluoja. – Bet tu šįvakar grįši su šeima?

– Oi, žinoma, – patikinau, – jiems be galo patinka Džekas ir pupos stiebas.

Ne itin saugiai pririšę Gledis ant stogo, mes lėtai šliaužėme gatvele senu, dulkėtu „Oksfordu“. Sintija, kaip ir dauguma vikarų žmonų, laikėsi įsitvėrusi vairo, todėl vingiavo keliu tarp gyvatvorių tarsi dantytu pyrago kraštu.

Sėdėdama greta jos ant priekinės sėdynės gavau retą progą iš arti apžiūrėti jos atsikišusį viršutinį žandikaulį. Net užčiaupusi burną atrodė įspūdingai dantinga, todėl rimtai susimąsčiau, jog be reikalo maištauju prieš kabes.

– Vis kas nors atsitinka, ar ne? – staiga tarė ji, tebeliepsnojančiais dėl pažeminimo skruostais, – iš tavo paties namų būtinai ima ir išgrūda kas nors vargingesnis. Aišku, aš nieko prieš. Pirmiausia buvo čigonai. Po to per karą – pabėgėliai. Paskui pernai vėl pasirodė čigonai. Denvinas pats nuvažiavo pas juos į Kartuvių mišką ir asmeniškai kiekvieną iš jų pakvietė Šventosios Eucharistijos. Tiesą pasakius, nė vienas iš jų nė nepasirodė. Čigonai yra iš esmės laukiniai, o gal Romos katalikai. Nesakau, kad jie neturi sielų, be abejo, turi, bet toks jausmas, kad jų sielos daug įtartinesnės negu mūsų.

– Kažin, kaip Nialai sekasi maudynės? – linksmai paklausiau, mums jau važiuojant kaštainių alėja į Bukų giraitę.

Įsitvėrusi vairo, Sintija spoksojo tiesiai priešais save.

– Nesąmonė! – pareiškė teta Felicitė. – Važiuosime kaip šeima.

Mes visi sėdėjome svetainėje kiek tik įmanoma atokiau vienas nuo kito.

Tėvas sumurmėjo kažką apie pašto ženklų albumus, buvo matyti, kad Dafi jau sulaikė kvėpavimą, mėgindama suvaidinti, jog karščiuoja.

– Tau ir mergaitėms būtina dažniau kur nors išeiti, Havilandai. Visi išbalę kaip medūzos. Mokėsiu aš. Kai tik pavalgysime, iškviesiu Klarencą su mašina.

– Bet... – išspaudė Tėvas.

– Kad negirdėčiau jokių „bet“, Havilandai.

Lauke, terasos pakraštyje, Dogeris ravėjo piktžoles. Teta Felicitė griežtai pabeldė į lango stiklą, kad atkreiptų jo dėmesį.

– Taip, panele? – tarė jis, prieidamas prie pancūziškųjų durų, nusiėmęs šiaudinę skrybėlę.

– Paskambink Klarencui ir pasakyk, kad mums reikės taksi septyniems žmonėms po šešių trisdešimt.

– Po šešių trisdešimt, panele? – perklausė Dogeris, suraukęs kaktą.

– Na, taip, – tarė teta Felicitė, – jam teks važiuoti du kartus. Manau, kad judu su ponia Mulet nukabintumėt nosis, jeigu jūsų nesivežtume. Žinok, lėlių spektakliai skirti ne tik mėlyno kraujo personoms.

– Ačiū, panele, – tarė Dogeris.

Bandžiau sugauti jo žvilgsnį, bet Dogeris dingo.

DVYLIKTAS

Be dvidešimt septynios Klarencas sustojo prie numirėlių vartelių. Jis apėjo aplink taksi ir atidarė dureles tetai Felicitei, nusprendusiai būtinai sėdėti ant priekinės sėdynės su juo ir, kaip ji sakė, „atidžiai stebėti, kad kas nepasipainiotų ant kelio."

Ji buvo apsigobusi apsiaustu kaip operetės solistė, o po juo – plačiu raudono šilko kostiumu, lyg nukniauktu iš persų haremo. Jos skrybėlė atrodė kaip susmukęs juodas maišas su povo plunksna, banguojančia iš paskos tarytum dūmai iš „Skrajojančio škoto" traukinio; avėjo garstyčių geltonumo viduramžių šlepetes ilgomis užriestomis nosimis, panašiomis į maišelius glajaus puošmenoms daryti. Kai atvažiavome prie parapijos salės, Tėvas ir Filė išlipo iš taksi į kitą pusę nuo jos.

– Važiuok atvežti likusiųjų, Klarencai, – paliepė teta Felicitė, – ir nedykinėk.

Klarencas pakėlė pirštą prie kepurės snapelio ir perjungęs pavarą akiplėšiškai nurūko.

Parapijos salėje mums rezervuota visa pirmoji eilė. Teta Felicitė nepašykštėjo pinigų bilietams. Ji su Tėvu užėmė kėdes pačiame viduryje, o Filės ir Dafi vietos buvo jiems iš kairės. Aš sėdėjau Tėvo dešinėje, o Dogeris ir ponia Mulet (kai atvažiavo) greta mūsų.

Viskas buvo parengta. Pagrindinės šviesos jau buvo prigesę ir kėlė malonų jaudulį. Iš už kulisų atsklido muzikos nuotrupų, o lė-

lių scenos raudonosios velveto užuolaidos viliodamos kartkartėmis vilnijo.

Atrodė, kad susirinko visi Bišop Leisio gyventojai. Pamačiau, kad Matas Vilmotas sėdi prie sienos netoli nuo galo. Panelė Kūl įsikūrė eilėje už jo ir klausėsi kažką jai į ausį šnibždančios Sintijos Ričardson, o už jų sėdėjo panelė Mauntdžoi, velionio senojo Tėvo mokyklos direktoriaus daktaro Tviningo dukterėčia. Panelės Mauntdžoi dešinėje susiglaudę sėdėjo Dyteris Štrancas ir Sali Stro, sausumos mergaitė iš Karvelidės fermos. Pamojau ir jie abu išsišiepė.

– *Haroo, mon vieux* – Flavija!

Tai Maksimilianas Vaitas, mūsų miniatiūrinis kaimynas, pianistas, sulaukęs pasisekimo visame pasaulyje, po keletos gastrolių galiausiai apsistojęs mūsų kaime mokyti muzikos. Filė buvo viena iš jo mokinių, tačiau atsiprašiusi nutraukė mokslus, kai Maksas ėmė per daug įkyriai klausinėti apie jos „meilužius".

Maksas pamojo balta pirštine, aš taip pat pamojavau.

Apžiūrinėdama veidų eiles, staiga sustojau ties tamsiaplauke moterimi šalavijų žalumo megztiniu. Niekada jos nebuvau anksčiau mačiusi, tad pamaniau, kad Bišop Leisyje ji prašalaitė. Gal kokia giminaitė pas ką nors svečiuojasi.

Vyriškis greta jos pamatė, kad spoksau, ir maloniai nusišypsojo: inspektorius Hjuitas. Neseniai aš jam padėjau perduoti žudiką į teisingumo rankas.

Akimirksniu atsidūriau priešais juos, nedrąsiai mindžikuodama, nes jaučiau, jog tikriausiai trukdau.

– Koks netikėtumas, – tarė inspektorius.

Tai nebuvo itin originali pastaba, bet ji padėjo mandagiai išsklaidyti nejaukumą.

– Antigone, – kreipėsi jis į tamsiaplaukę moterį, – susipažink su Flavija de Liuka.

Buvau įsitikinusi, kad ji pasakys „Oi, vyras man pasakojo apie tave“ ir patenkinta šyptels, akivaizdžiai rodydama, kad tas pokalbis ją prajuokino.

– Kaip malonu susipažinti, Flavija, – tarė ji, ištiesdama patį dailiausią delną pasaulyje ir tvirtai spausdama man ranką, – ir malonu, kad tu, kaip ir aš, mėgsti marionetes.

Jei būtų paliepusi kaip šuniui: „atnešk!“, būčiau paklususi.

– Koks gražus jūsų vardas, – tesugebėjau išspausti.

– Tikrai? Mano tėvas buvo graikas, o mama italė. Ji mokė baleto, o jis prekiavo žuvimi, tad užaugau šokdama Bilingsgeito gatvėse.

Dėl juodų plaukų ir jūros žalumo akių ji atrodė kaip iš akies traukta Botičelio Flora, kurios veidu Bukų giraitėje buvo papuošta vieno veidrodėlio, kurį Tėvas padovanojo Harietai, antroji pusė.

Norėjau paklausti: „Kurioje tolimoje saloje jūsų šventykla? Galėčiau ten jus pagarbinti,“ bet tepatrypčiojau ir suvapėjau:

– Malonu susipažinti, ponia Hjuit. Tikiuosi, kad jums ir inspektoriui Hjuitui spektaklis patiks.

Kai grįžau į savo vietą, vikaras ryžtingai nužygiavo į salės priekį ir atsistojo priešais sceną. Lūkuriuodamas jis atlaidžiai šypsojosi, kol Dafi, ponia Mulet ir Dogeris susėdo į vietas.

– Ponios ir ponai, berniukai ir mergaitės, Šventojo Tankredo parapijiečiai ir kiti, dėkojame, kad apsilankėte. Šį vakarą turime garbės pasveikinti tarp mūsų įžymųjį lėlių artistą – jeigu jis man leis ištarti šį garsų vardą – Rupertas Porsonas.

(*Aplodismentai*)

– Nors ponas Porsonas, arba, jei galima, Rupertas, šiais laikais geriausiai žinomas dėl jo BBC televizijos spektaklių „Magiškoji ka-

ralystė", kurioje, kaip jūs visi tikriausiai žinote, gyvena voveriukas Snodis...

(*Aplodismentai*)

– ...girdėjau iš patikimų šaltinių, kad jis daug apkeliavo, demonstruodamas savo lėlių meną ir daugybę šios meistrystės atmainų, ir mažiausiai vieną kartą vaidino vienos karūnuotosios Europos galvos akivaizdoje.

(*Aplodismentai*)

– Bet prieš Džekui parduodant savo motinos karvę už saują pupų...

– Tššš! Neišduokite siužeto, vikare!

(*Tulis Stokeris, „Trylikos gaigalų" savininkas ir valdytojas, sutiktas juoko šūksniais, taip pat ir savo paties*)

– ...ir kol maestro parengs savo stebuklingąsias virveles, Šv. Tankredo Veteranų moterų klubas maloniai pristato jums muzikinę pramogą – paneles Padok: Laviniją ir Aureliją.

O Viešpatie! Pasigailėk! Pasigailėk mūsų!

Prieš dieninį spektaklį mums neteko jų klausytis tik todėl, kad jos buvo pernelyg užimtos Šv. Nikolajaus arbatinėje ir negalėjo dalyvauti.

Panelės Padok buvo mirtinai įsikibusios į Šv. Tankredo parapijos salės renginius. Ar Moterų lyga rengtų arbatėlę, ar altoriaus patarnautojai – visto lošimą labdarai, ar Veteranų moterų klubas pardavinėtų nereikalingus daiktus, ar zakristijos darbuotojai rengtų pavasario gėlių parodą, nesvarbu, panelės Padok grodavo žiemą vasarą, per lietų ir per giedrą.

Panelė Lavinija atsisėsdavo prie pianino, pasirausdavo savo rezginėje ir galiausiai ištraukdavo nuplyšusį natų lapą: „Paskutinysis Napoleono puolimas".

Palaukus visą amžinybę – jos metu atkišdavo veidą į priekį, nosimi beveik siekdama natų, – atsilošdavo, lyg žarsteklį ištiesusi nugarą, pakeldavo rankas virš klavišų, nuleisdavo jas, dar kartą pašnairuodavo į natas ir imdavo taršyti muziką tarsi lokys grizlis, draskantis lašišas „Pathe" kino kronikose.

Jai pabaigus, jos sesuo panelė Aurelija užimdavo jos vietą, baltais pirštinėtais pirštų galiukais paliesdavo dulkėtą pianino viršų ir imdavo liurlenti (kitaip nepavadinsi) „Bendemerio upelį".

Po to pirmininkas paskelbdavo, kad zakristijos darbuotojai vienbalsiai nubalsavo skirti panelėms Padok honorarą: „dėkingumo premiją", kaip jis visad sakydavo.

Ir štai jos pasirodė!

Panelė Lavinija, įsmeigusi akis į natas, skaitė „Paskutinįjį Napoleono puolimą", ir aš pirmąkart pastebėjau, kad skaitydama muziką ji judina lūpas. Kažin ką ji ten sako, pamaniau. Šis kūrinys juk be žodžių – gal vardina akordus? Ar meldžiasi?

Laimė, ji sugrojo šuoliuodama kiek greičiau nei paprastai, tai pasibaigė visai netrukus – bent jau palyginti greit. Pastebėjau, kad Filės žandikaulių raumenys trūkčioja, o Maksas atrodė taip, tarsi kramtytų nerūdijančio plieno ledinuką.

Atėjo panelės Aurelijos eilė. Panelė Lavinija padaužė klavišus, sugrodama pirmų kelių taktų įžangą, tada jos sesuo prisijungė:

Bendemerio upelio krante auga rožės,
Lakštingalos čiulba ten ištisą dieną.
Kai buvau mažas vaikas, tarytum svajonėj

(Panelės Aurelijos vaikystė, sprendžiant iš jos išvaizdos, tikriausiai prabėgo Jurgio Trečiojo laikais.)

Sėdėjau rožyne ir klausiau jų dainos.

Kai ji nutilo, šen bei ten pasigirdo mandagus plojimas, kelias akimirkas panelė Aurelija stovėjo, pakreipusi galvą, pirštais tikrindama dulkes ant pianino, laukdama, kad ją įtikintų pakartoti. Bet žiūrovai, pasimokę jos neskatinti, greitai nurimo kėdėse, o kai kurie iš mūsų sukryžiavo rankas.

Gęstant palubės šviesoms, paskutinį kartą atsisukau apžvelgti žiūrovų. Prie praėjimo kaip tik sėdosi pora pavėlavusiųjų. Pasibaisėjau pamačiusi, kad tai Gordonas ir Greisė Inglbiai, ji kaip visada apsirengusi klaikiais juodais drabužiais, o jis – užsidėjęs skrybėlę. Dėl Dievo meilės! Nė vienas neatrodė labai laimingas, čia atsidūręs.

Pirmiausia pajutau, kaip mano krūtinėje kyla ir ima viršų pyktis. Kodėl jų niekas neperspėjo? Kodėl niekas nepasirūpino, kad jie čia nesiartintų?

O aš kodėl?

Tarsi pamišusiai į galvą šovė mintis, ką kažkada sakė Dafi: konstitucinio monarcho pareiga yra įspėti ir patarti.

Jeigu Jo Karališkoji Didenybė Karalius Jurgis Šeštasis būtų tą vakarą buvęs su mumis, jo pareiga būtų nusivesti juos į šalį ir pasakyti apie tą lėlę mirusio vaiko veidu. Bet jo nebuvo.

Be to, per vėlu... Salėje tvyrojo tamsa. Atrodė, kad niekas, išskyrus mane, Inglbių nepastebėjo.

O tada prasidėjo spektaklis. Numanau, kad Rupertas dėl įkyruolių panelių Padok nusprendė išmesti Mocarto vaizdelį ir iškart imtis pagrindinio pasirodymo.

Raudono velveto užuolaidos prasivėrė lygiai taip pat, kaip popiet, ir pasirodė našlės trobelė. Įsižiebė prožektorius ir apšvietė Nialą Mamos Žąsies kostiumu. Ore nuskambėjo Grygo „Rytas“, nuo kurio man ėmė vaidentis tamsūs miškai ir lediniai fjordai.

– Kartą seniai seniai, kaimelyje netoliese, – pradėjo Niala, – gyveno našlė, kuri turėjo sūnų Džeką.

Ir scenoje pasirodė Džekas: tas Džekas, kurio veidas kaip Robino Inglbio.

Ir vėl kai kurie žiūrovai atpažino mirusio vaiko veidą ir garsiai įkvėpė oro. Nedrįsau atsisukti pasižiūrėti, bet apsimečiau, kad mano sijoną prižnybė suveriamasis kėdės mechanizmas, ir sugebėjau kėdėje pasikreipti tiek, kad pavyko vogčiomis žvilgtelti į Inglbius. Greisė spoksojo išplėtusi akis, bet nešūktelėjo; atrodė prišalusi vietoje. Gordonas laikė pastvėręs ją už rankos, bet ji nekreipė dėmesio.

Scenoje lėlė Džekas sušuko:

– Motin, tu namie? Noriu vakarienės.

– Džekas buvo baisus tinginys, – porino Mama Žąsis, – ir kadangi atsisakė dirbti, neilgai trukus, jo mamos menkos santaupos visiškai pasibaigė. Namie nebebuvo ką valgyti, nebeliko nė skatiko maistui nusipirkti.

Kai nutilo aikčiojimai ir murmesys, spektaklis tęsėsi toliau. Rupertas buvo puikios formos, o lėlės judėjo taip įtikinamai ir kalbėjo tokiais tikroviškais balsais, kad žiūrovai netrukus buvo pakerėti – kaip vikaras ir išpranašavo.

Žmonių veidai aplink mane, apšviesti spalvotų scenos lempų, atrodė tarsi Tulūzo-Lotreko paveiksle: raudoni, perkaitę ir pašėlusiai įsijautę, stebėdami mažuosius medinius aktorius. Teta Felicitė susijaudinusi kramtė mėtinuką virškinimui pagerinti, ir aš pastebėjau, kad net Tėvo veide pasirodė puslinksmė išraiška, nors negalėjau atspėti, ar ją sukėlė sesuo, ar lėlės.

Karvės ir pupų mainai, spyris į užpakalį sukėlė dar griausmingesnį juoką nei popietės spektaklyje.

Kai Džekui miegant ėmė augti pupos stiebas, visi išsižiojo (net Dafi), žiūrovai ėmė iš pasigėrėjimo baksnoti vieni kitus alkūnėmis. Džekui užsiropštus pupos stiebu į milžino karalystę, Rupertas jau buvo prisijaukinęs visą Bišop Leisį. Kažin kaip, pagalvojau, į jo sėkmę reagavo Matas Vilmotas? Juk akivaizdu, kad Rupertui geriausiai sekasi vaidinti (taip tariant) gyvai, be televizijos aparato, ir koks jis būtų nuostabus, kuris atskirtų jį nuo žiūrovų. Atsisukusi pamačiau, kad Matas dingęs, o vikaras užėmęs jo kėdę.

Dar keisčiau, kad nebebuvo ir Gordono Inglbio. Jo kėdė buvo tuščia, bet Greisė tebesėdėjo nejudėdama, tuščias akis įsmeigusi į sceną, kurioje milžino žmona kaip tik paslėpė Džeką savo didelėje akmeninėje krosnyje.

– Fi! Fai! Fo! Fam! – užriaumojo milžinas, užėjęs į virtuvę, – užuodžiu anglo kraują!

– Džekas iššoko iš krosnies... – tarė Mama Žąsis.

– Šeimininke! Šeimininke! – suriko žavioji lėlytė arfa, iš susijaudinimo timpčiodama savo pačios stygas. Šita dalis buvo mano mėgstamiausia.

– ...čiupo auksinę arfą ir paraitė kulnis, o milžinas nusivijo iš paskos!

Džekas puolė leistis pupos stiebu, o šio lapai bangavo aplink jį. Kai lapija galiausiai išretėjo, dekoracijos jau buvo pavirtusios jo motinos trobele. Nuostabus efektas, ir nors užmušk negalėjau suprasti, kaip Rupertas tai padarė. Reikės jo paklausti.

– Motin! Motin! Atnešk kirvį! – suklykė Džekas ir senutė atšlubčiojo iš daržo – oi, kaip lėtai! – nešina kirviu.

Džekas iš visų jėgų puolė kapoti pupos stiebą, kirvis skraidyte skraidė, skubiai ir pašėlusiai, o pupos stiebas vis bandė atsitraukti, tarytum niršiai švytinti geležtė jam keltų skausmą.

Ir tada, kaip praėjusį kartą, pupos stiebas susmuko ir šlumštelėjo ant žemės.

Džekas pažvelgė aukštyn, kai milžinas kaip griaustinis griuvo iš dangaus.

Kelias akimirkas monstras gulėjo, kraupiai trūkčiodamas. Iš jo burnos nutekėjo ryškiai raudono kraujo srovelė, nuo klaikios galvos ir pečių į sceną pasipylė žiežirbos, o nuo degančių plaukų ir ožio barzdelės ėmė kilti gailūs dūmų čiuptuvai ir ugnies liepsnelės. Tačiau nieko nematančios tuščios akys, kurios žvelgė į mane, buvo ne Galiganto, ano milžino su įtaisytais vyriais. Tai buvo stiklinės mirštančio Ruperto Porsono akys.

O tada užgeso šviesos.

Tryliktas

Staiga paskendę tamsoje, žiūrovai sutartinai įkvėpė ir sutartinai aiktelėjo.

Virtuvėje kažkas susiprotėjo įžiebti žibintuvėlį ir netrukus atsinešė jį į pagrindinę parapijos salės dalį tarytum lakstančią žaltvykslę.

Kaip mikliai vikaras sumojo nuleisti uždangą! Bent jau bandė tą padaryti, kai jį vietoje sustabdė garsus, įsakmus balsas:

– Ne! Ne! Pasitraukit. Nieko nelieskit.

Tai buvo Dogeris. Pašoko ant kojų ir užtvėrė vikarui kelią, ištiesęs rankas į šalis, atrodo, lygiai taip pat nustebęs savo drąsa, kaip ir mes. Spėjusi pašokti ir žengti vieną žingsnį į avansceną Niala iškart sustingo vietoje.

Visa tai vyko judančiame žibintuvėlio spindulyje, todėl atrodė tarsi klaiki drama oro antpuolio metu, apšviesta ieškančio prožektoriaus.

Salės gale tamsoje pasigirdo kitas balsas: inspektoriaus Hjuito.

– Niekas nejudėkit – prašau likti savo vietose. Nejudėkite, kol nepasakysiu.

Jis skubiai nuėjo į auditorijos priekį ir pradingo už kulisų, o tuo tarpu kažkas prie durų tuščiai junginėjo jungiklius, tačiau elektros lemputės sieninėse matinio stiklo žvakidėse neužsidegė.

Pasigirdo protesto skundų, bet konsteblis Linetas – šį vakarą be uniformos – atėjo prie priekinės eilės ir iškėlęs ranką aukštyn paprašė dėmesio. Jis atsinešė antrą žibintuvėlį, kuriuo iš apačios pašvietė į savo veidą, o šis atrodė klaikus kaip lavono.

– Prašau klausyti inspektoriaus, – liepė žiūrovams, – jis čia dabar vadovauja.

Pastebėjau, kad daktaras Darbis sausakimšu šoniniu praėjimu grūdasi link scenos.

Niala, kai ją pamačiau, atrodė suakmenėjusi, nevirptelėjo nė vienas jos raumenėlis. Jos aukštoji Mamos Žąsies skrybėlė buvo pakrypusi ir, jeigu situacija nebūtų buvusi tokia, greičiausiai būčiau nusikvatojusi iš šio vaizdelio.

Žinoma, pirmiausia norėjau pulti pas ją, bet pajutau mano ranką spaudžiantį Tėvo delną.

Kai Ruperto kūnas tvojosi ant scenos, ir Dafi, ir Filė pašoko ant kojų. Tėvas vis rodė joms, kad atsisėstų, bet jos buvo pernelyg susijaudinusios ir nekreipė dėmesio.

Inspektorius vėl išniro tarpduryje, scenos kairėje. Ten buvo du koridoriai – po vieną kiekvienoje pusėje – ir abu baigėsi išėjimais su keliais laipteliais į sceną. Kasmet per Šv. Tankredo Kalėdų karnavalus kaip tik šiuose aptvaruose išsirikiuodavo kikenančių angelų chorai.

– Konstebli Linetai, gal paskolintumėt žibintuvėlį?

Konsteblis Linetas padavė jam savo penkių baterijų „Ever Ready" žibintuvėlį, kuris atrodė kaip tik toks, kokius matydavome kino juostose, kai ko nors ieškodavo ūkanotuose kemsynuose. Tikriausiai atsinešė, ketindamas gatvelėse pasišviesti kelią namo po spektaklio, net nepagalvojęs, kad pravers.

– Prašau dėmesio, – tarė inspektorius Hjuitas, – dedame visas pastangas įjungti šviesas, bet gali būti, kad šiek tiek užtruksime,

kol pavyks. Gali būti, kad dėl saugumo prireiks kelis kartus srovę įjungti ir vėl išjungti. Prašau grįžti į savo vietas ir likti jose, kol galėsiu jums toliau pasakyti, ką daryti. Visiškai nėra ko nerimauti, todėl prašau laikytis rimties.

Išgirdau, kaip jis tyliai pasakė konstebliui Linetui:

– Uždenk sceną. Tiks tas plakatas nuo balkono.

Jis parodė platų medžiagos gabalą, ištemptą balkono priekyje virš paradinių durų: *„Šv. Tankredo moterų institutas“*, buvo parašyta ant jo, o šalia nupieštas raudonas ir baltas šv. Jurgio kryžius, *„Šimto metų jubiliejus 1850–1950.“*

– O kai tą padarysi, – pridūrė inspektorius, – paskambink Greivsui ir Vulmeriui. Perduok nuo manęs linkėjimų ir paprašyk, kad kuo greičiau atvažiuotų.

– Jie šį vakarą žaidžia kriketą, sere, – tarė konsteblis Linetas.

– Iš tikrųjų. Tokiu atveju, perduok jiems nuo manęs linkėjimų *ir* atsiprašymą. Vikaras tikriausiai leis tau pasinaudoti telefonu?

– O, varge! – tarė vikaras ir sumišęs apsižvalgė po salę, – mes jį, aišku, turime... žinote, Veteranų moterys ir Moterų institutas jį naudoja... bet, deja, buvome priversti jį laikyti užrakintoje spintelėje virtuvėje... nes tiek daug žmonių skambino tarpmiestinėmis linijomis savo draugams į Devoną – ir netgi vieną kartą į Škotiją.

– O raktas? – paklausė inspektorius Hjuitas.

– Padaviau jį ponui iš Londono, iškart prieš spektaklį – jis sakė, kad jis iš BBC, – turėjo skubiai paskambinti... sakė, kad atlygins man iš savo kišenės, kai tik centrinis operatorius paskambins ir pasakys, kiek kainavo. Keista, dabar jo čia nematyti.

– Tačiau juk dar yra vikariato telefonas, – pridūrė jis.

Impulsyviai vos nepasisiūliau išlaužti spyną, bet nespėjus ištarti nė žodžio, inspektorius Hjuitas papurtė galvą.

– Manau, pavyks nuimti dureles nuo vyrių, nepadarius žalos.

Jis pamojo pirštu Džordžui Karju, kaimo staliui, kuris žaibiškai pašoko nuo kėdės.

Išskyrus retksykiais užkulisiuose švysčiojantį žibintuvėlį, visą amžinybę sėdėjome tamsoje.

O tuomet staiga užsižiebė šviesos, nuo kurių visi pradėjo mirksėti, trintis akis ir kvailokai spoksoti vieni į kitus.

Štai ir Rupertas, kurio negyvas veidas, sustingęs nustebusia išraiška, tebebuvo scenos viduryje. Netrukus jie uždengs jo kūną plakatu, ir aš suvokiau, kad norėdama įsiminti šį vaizdą, jeigu jo prireiktų ateityje, turiu mintyse pasidaryti neištrinamų nuotraukų seriją. Turėjau tam visai mažai laiko.

Klik!

Akys: vyzdžiai smarkiai išsiplėtę, taip smarkiai, kad jeigu galėčiau prieiti arčiau, tikrai pamatyčiau savo atspindį jų gaubtuose paviršiuose, tokį aiškų, kaip Jano van Eiko atspindys miegamojo lange jo paveiksle, kuriame jis nutapė Arnolfinių vestuvių dieną.

Tačiau neilgai: Ruperto ragenos jau ėmė dengtis plėvele, o baltymai – prarasti žvilgesį.

Klik!

Kūnas nebetrūkčiojo. Oda įgavo melsvą pieno atspalvį. Burnos kamputis, rodėsi, nustojo kraujuoti, o tas truputis kraujo, kuris dar matėsi, atrodė trupučiuką tamsesnis ir tirštesnis, nors mano spalvų suvokimą galbūt iškreipė raudonos, žalios ir gintarinės rampos šviesos.

Klik!

Ant kaktos prie pat skalpo buvo tamsi šešiapensio dydžio ir formos dėmelė. Nors plaukai vis dar ruseno, skleisdami salėje aitrų kvapą, kokio galima tikėtis, kai deginama amino rūgštis keratinas

su siera, to nepakako, kad paaiškėtų, kodėl apie šviesas tebesikaupė ir sunkiai kabėjo dūmai. Mačiau, kad užuolaidos ir dekoracijos beveik nepažeistos, todėl užkulisiuose veikiausiai degė kažkas kitas. Sprendžiant iš degančios žolės kvapo, spėjau, jog tai drobė – galbūt ta dryžuota indiška medvilnė.

Klik!

Kai tik Rupertas nugriuvo žemėn, Niala pašoko ant kojų ir žengė link scenos, o paskui sustojo ir lūkuriavo. Keista, bet niekas, net ir aš, prie jos nepriėjo, o dabar, praėjus kelioms minutėms, ji lėtai žingsniavo link virtuvės, rankomis užsidengusi veidą. *Ar tai pavėluota reakcija?* Pagalvojau. *Ar kažkas daugiau?*

Konsteblis Linetas atbildėjo į auditorijos priekį, po pažastimi pasibrukęs susuktą plakatą, rankoje tebegniauždamas didelį lenktinį peilį, kuriuo nupjovė jo virves. Jiedu su vikaru mikliai ištempė audinį tarp dviejų paltų kabyklų ir uždengė nuo mūsų mirusįjį.

Na, aš *spėjau*, kad Rupertas miręs. Nors inspektorius Hjuitas tikriausiai patikrino, ar nėra gyvybės ženklų, kai pirmąkart nuėjo už kulisų, negirdėjau, kad jis reikalautų greitosios pagalbos. Kiek mačiau, niekas nebandė jo gaivinti. Tiesą sakant, neatrodė, kad kas labai skubėtų paliesti kūną. Nepasakytum, kad ir daktaras Darbis lėkte atlėkė į pagalbą.

Žinoma, viskas įvyko kur kas greičiau, nei aš užtrukau apie tai papasakoti: tiesą sakant, praėjo ne daugiau kaip penkios minutės.

O tada, kaip buvo įspėjęs inspektorius, šviesos vėl užgeso.

Iš pradžių atrodė, kad panirome į „pragarišką tamsą“, kaip sako Dafi, o ponia Mulet tai pavadintų „aklųjų švente“. Beje, ponia Mulet tebesėdėjo lygiai taip pat, kaip spektaklio pradžioje, tarsi pusiau besišypsanti vaško skulptūra. Spėjau, kad ji taip pat paikai šypsojosi ir tamsoje.

Tai buvo tokia tamsa, kuri iš pradžių tarytum paralyžiuoja visus pojūčius.

Bet tada imi pastebėti, kad ne viskas taip juoda kaip atrodo, ir ne taip tylu, kaip galėtum manyti. Pavyzdžiui, pro aptriušusias užuolaidas, kuriomis langai buvo temdomi nuo prieškario laikų, į vidų skverbėsi šviesos pluošteliai, ir nors lauke buvo nebe daug dienos šviesos, jos pakako, kad įžiūrėtum salėje stambesnius daiktus.

Už užuolaidų pasigirdo ryžtingi žingsniai ir plakatą, kuris buvo pakabintas priešais lėlių sceną, iš galo staiga apšvietė galingo žibintuvo geltonos šviesos pliūpsnis.

Prasidėjo kraupus šešėlių spektaklis. Pasirodė daktaro Darbio siluetas, kuris pasilenkė ir palietė kūną, be abejonės, ieškodamas gyvybės ženklų. Verčiau būtų nesivarginęs.

Šešėlis papurtė galvą ir žiūrovų salėje nuvilnijo garsus atodūsis. Man atrodė aišku, kad paskelbus Ruperto mirtį, inspektorius Hjuitas norės, kad niekas nieko neliestų, kol iš Hinlio atvažiuos detektyvas seržantas Vulmeris su savo plokštelių fotoaparatu.

Tuo tarpu teta Felicitė kuitėsi rankinuke, ieškodama saldainių. Girdėjosi, kaip ji įkvepia ir iškvepia pro nosį. Kairėje Dafi kažką kuždėjo Filei, bet Tėvas, kuris sėdėjo tarp mūsų, vis krenkštė, kaip visada, kai susierzina arba nerimauja, todėl negalėjau suprasti, ką ji sako.

Palaukus dar visą amžinybę, šviesos staiga vėl įsižiebė, ir vėl visi ėmė markstytis.

Ponia Mulet tapšnojosi akis nosinaite, o jos pečiai krūpčiojo, supratau, kad ji tyliai verkia. Dogeris irgi pastebėjo. Jis ištiesė jai ranką, kurią ši įsitvėrė nepakeldama akių, ir nuvedė ją į virtuvę.

Grįžo po minutėlės.

– Jai bus ramiau tarp puodų ir keptuvių, – sušnabždėjo man, sėsdamasis atgal į kėdę.

Ryškus šviesos blyksnis akimirką nudažė visą salę baltai, ir aš kartu su visais atsisukau ir pamačiau, kad atvažiavo detektyvas seržantas Vulmeris. Jis balkone pasistatė savo griozdišką kamerą ant trikojo ir ką tik mus visus įamžino juostoje. Kai blykstė iššovė antrą kartą, man pasirodė, kad šioje antroje nuotraukoje matysis tik aukštyn iškeltų išbalusių veidų jūra. Ko gero, kaip tik to jis ir norėjo.

– Labai prašau dėmesio, – išlindęs iš už juodų užuolaidų inspektorius Hjuitas stovėjo scenos viduryje, – apgailestaudamas pranešu, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, ir kad ponas Porsonas mirė.

Nors šis faktas buvo akivaizdus, jį patvirtinus, nuo žiūrovų pakilo garsų banga: aikčiojimų, šūksnių ir sujaudintų kuždesių mišinys. Inspektorius kantriai palaukė, kol visi nurims.

– Deja, turiu jūsų paprašyti dar kurį laiką pasilikti savo vietose, kol mums pavyks užsirašyti jūsų vardus ir adresus, taip pat – po trumpą paliudijimą. Šis procesas truputį užtruks, todėl labai apgailestauju. Kai jus apklaus, galėsite išeiti, nors mes galbūt po kiek laiko vėl norėsime su jumis pasikalbėti. Ačiū už dėmesį.

Jis pamojo kažkam už manęs, pamačiau, kad tai detektyvas seržantas Greivsas. Kažin, ar jis mane prisimena, pamaniau. Pirmąkart jį pamačiau Bukų giraitėje, kai policija tyrė, kaip galėjo numirti senas Tėvo mokyklos draugužis Horacijus Bonpenis. Kol jis ėjo į salės priekį, spoksojau tiesiai jam į veidą, ir galiausiai man buvo atlyginta: jis tik truputėlį, bet aiškiai man šyptelėjo.

– Mokyklinukai! – piktai prunkštelėjo teta Felicitė, – policijos verbuotojai Anglijoje juos iš lopšių vagia.

– Jis labai patyręs, – sukuždėjau, – jis jau detektyvas seržantas.

– Nesąmonė, – atsakė ši ir ėmė kuistis, ieškodama kito saldainio.

Kadangi lavonas jau buvo uždengtas, neliko ką veikti, tik stebėti žmones aplinkui.

Dyteris, kaip pastebėjau, įdėmiai žiūrėjo į Filę. Nors sėdėjo su Sali Stro – kurios veidas atrodė tarsi irzlus audros debesis – jis žvelgė į mano sesers profilį, tarytum jos plaukai būtų altorius iš kaltinio aukso.

Dafi irgi jį pastebėjo. Kai pamatė mano suglumusį veidą, pasilenkė priešais Tėvą prie manęs ir sukuždėjo:

– Frazė, kurios tu ieškai, yra „pagarbus susižavėjimas."

Tada atsilošė ir nustojo su manimi kalbėtis.

Tėvas nekreipė į mus dėmesio. Jis jau buvo paniręs į savo pasaulį: spalvoto rašalo ir perforacijų kiekio colyje pasaulį; albumų ir arabiškos gumos pasaulį; pasaulį, kuriame mūsų Maloningoji Didenybė Karalius Jurgis Šeštasis buvo tvirtai įsitaisęs tiek Didžiosios Britanijos soste, tiek pašto ženkluose; pasaulyje, kuriame nėra vietos liūdesiui – ir realybei.

Pagaliau prasidėjo apklausos. Inspektorius Hjuitas ir seržantas Vulmeris pasiskyrė vieną salės pusę, o seržantas Greivsas ir konsteblis Linetas rūpinosi kita.

Tai buvo ilgas ir varginantis procesas. Laukimo valandos, kaip sako, atbukino mus, o jeigu tiksliau – užpakalius. Net teta Felicitė neramiai muistėsi ant savo galingos sėdimosios.

– Galite atsistoti ir pasirąžyti, – po kurio laiko pasakė inspektorius Hjuitas, – bet prašau nepalikti savo vietų.

Mūsų eilė priėjo maždaug po valandos, bet atrodė, kad užtrukome amžinybę. Tėvas pirmasis nuėjo į kampą, kur buvo pastatytas paprastas medinis stalas ir pora kėdžių. Negirdėjau, ko klausė ins-

pektorius, nenugirdau, ką jis atsakinėjo, tik atrodė, kad daugiausia neigdamas purtė galvą.

Ne tiek daug laiko praėjo nuo tada, kai inspektorius Hjuitas apkaltino Tėvą nužudžius Horacijų Bonpenį, ir nors Tėvas niekada to nepasakė, jis vis dar šaltokai elgėsi šio konsteblio atžvilgiu. Netrukus jis grįžo, ir aš kantriai laukiau, kol teta Felicitė, Filė ir Dafi iš eilės nuėjo tyliai pasikalbėti su inspektorium.

Kai kiekviena grįždavo į savo vietą, bandžiau pagauti jų žvilgsnį, bent užuominą, ko jas klausinėjo, arba ką jos atsakinėjo, bet kur tau. Filė ir Dafi nutaisė tokią meilikaujančią, šventeivišką miną, tarsi priėmusios Šventąją Komuniją, nuleidusios akis ir sugniaužusios rankas ties juosmeniu, kupinos apsimestinio nuolankumo. Tėvas ir teta Felicitė irgi buvo neįskaitomi.

To nepasakytum apie Dogerį.

Nors jis ištvėrė inspektoriaus tardymą, pastebėjau, kad grįžo prie savo kėdės tarsi žengtų įtempta virve. Vienos akies kamputis ėmė trūkčioti, o veide atsirado tas įtemptas, tuščias žvilgsnis, koks visad pasirodo prieš jo priepuolius. Kad ir kas nutiko Dogeriui per karą, po to jis nebesugeba ištverti jokių susidūrimų su biurokratija.

Velniop padarinius! Atsikėliau nuo kėdės ir atsiklaupiau jam prie kojų. Nors inspektorius Hjuitas žvilgtelėjo į mano pusę, nebandė man sutrukdyti.

– Dogeri, – sukuždėjau, – ar matei, ką aš mačiau?

Kai greta jo pritūpiau ant kėdės, kurią paliko ponia Mulet, jis pažiūrėjo į mane tarsi pirmąkart gyvenime matytų, o tada, kaip perlų naras, lėtai kylantis į paviršių iš gelmių, sugrįžo į realybę ir labai lėtai linktelėjo galva.

– Taip, panele Flavija. Žmogžudystė – tai baisu, bet mes matėme žmogžudystę.

Kai atėjo mano eilė prie stalo, staiga išgirdau, kaip plaka mano širdis. Gaila, kad nesu Tibeto lama, galėčiau kontroliuoti jos skubančius vožtuvėlius.

Bet man nespėjus to apmąstyti, inspektorius Hjuitas pamojo prieiti. Laukdamas, kol aš atsisėsiu, jis kuitėsi popierių ir anketų krūvoje. Kokią sekundę pamąsčiau, iš kur tos anketos atsirado. *Tikriausiai atvežė Vulmeris ir Greivsas*, nutariau. Inspektorius tai tikrai nesinešiojo lagaminėlio prieš spektaklį.

Persikreipiau atgal ir pažiūrėjau į jo žmoną Antigonę. Taip, ji tebesėdėjo rami tarp kaimiečių, spinduliuodama grožiu, nepaisant padėties.

– Kokia graži, – sukuždėjau.

– Ačiū, – tarė jis, nepakeldamas galvos nuo popierių, bet iš jo burnos kampučių buvo matyti, kad patenkintas.

– Taigi: vardas ir adresas?

Vardas ir adresas? Ką jis čia žaidžia?

– Jūs gi viską žinote, – atsakiau.

– Aišku, žinau, – nusišypsojo, – bet tai neoficialios žinios, kol tu nieko nepasakei.

– Flavija de Liuka – Bukų giraitė, – atsakiau šaltoku tonu, o jis užsirašė.

– Ačiū, – padėkojo. – Gerai, Flavija, kada tu šįvakar atvykai?

– Po šešių keturiasdešimt, – atsakiau, – sekundės tikslumu. Su šeima. Taksi automobiliu. Klarenco Mandžio taksi automobiliu.

– O salėje tu praleidai visą vakarą?

– Tai žinoma. Dar priėjau su jumis pasikalbėti – ką, neprisimenat?

– Taip. Prašau atsakyti į klausimą.

– Taip.

Turiu prisipažinti, kad inspektorius mane kaip reikiant suerzino. Tikėjausi, kad leis man bendradarbiauti: pateikti jam siaubo, įvykusio šį vakarą (vos ne man ant kelių), detalų aprašymą su smulkmenomis, išdėstytomis kas minutę. O tapo akivaizdu, kad su manimi bus elgiamasi kaip su eiliniu išsižiojusiu žiūrovu.

– Ar susitikai arba kalbėjaisi su ponu Porsonu prieš spektaklį?

Kaip tai suprasti? Su ponu Porsonu pastarąsias tris dienas mačiausi ir kalbėjausi kelis kartus. Netgi važiavau su ponu Porsonu į Karvelidės fermą ir nugirdau, kaip jis vaidijosi Kartuvių miške su Gordonu Inglbiu. Ir tai dar ne viskas, ką aš žinojau apie Rupertą Porsoną. Toli gražu.

– Ne, – atsakiau.

Kaip jis man, taip aš jam.

– Aišku, – tarė jis, – na, ką gi. Tai ir viskas.

Taip mane ėmė ir sutriuškino.

– Gali sau eiti, – pasakė, žvilgteldamas į rankinį laikrodį, – tau, berods, seniai metas miegoti.

Koks įžūlumas! Metas miegoti! Jis gal pamiršo, su kuo kalba?

– Ar galiu paklausti?

– Gali, – atsakė jis, – nors gali būti, kad atsakyti negalėsiu.

– Ar Rupertą, tai yra, poną Porsoną, užmušė elektros srove?

Jis įdėmiai pažvelgė į mane, ir buvo matyti, kad atsakymą kaip reikiant apgalvojo.

– Tokia galimybė yra. Gero vakaro, Flavija.

Jis paprasčiausiai bandė manimi atsikratyti. Rupertą iškepė tarsi plekšnę, inspektorius tą suprato ne blogiau už mane.

Kai grįžau pas Tėvą į priekinę eilę, už lėlių scenos vis dar šaudė blykstės. Filės ir Dafi nebebuvo matyti.

– Mandis jau nuvežė jas namo, – tarė jis.

– Tuoj grįšiu, – pasakiau, eidama link „tuliko".

Dar niekas niekur per visą istoriją nėra sustabdęs moters, einančios link tuliko.

Paskutinę akimirką pakeičiau kryptį ir įsmukau į virtuvę, kur radau ponią Mulet bevadovaujančią paradui. Išvirusi didžiulį arbatos puodą, ji buvo pastačiusi garuojančius puodukus priešais Nialą ir seržantą Vulmerį, sėdinčius prie stalelio šone.

Niala pamatė mane pirmiau nei seržantas, ir jos akys akimirką blykstelėjo tarsi išgąsdinto žvėries. Ji man beveik nepastebimai papurtė galvą, bet buvo akivaizdu, ką nori pasakyti.

Suveikė belaidis moterų radijas. Atsainiai pasitryniau nosį, duodama jai suprasti, kad pranešimą gavau.

– Ačiū, panele Gilfoil, – tarė seržantas, – jūs labai padėjote.

Gilfoil? Tokia Nialos pavardė? Pirmąkart girdžiu.

Seržantas Vulmeris vienu mauku ištuštino savo puoduką, ir tai, regis, nesukėlė jokių nepageidaujamų padarinių.

– Aukščiausios klasės arbata, ponia Mulet, – pagyrė, užversdamas užrašų knygelę. Jis susirinko popierius, maloniai linktelėjo mano pusėn ir grįžo atgal į salę.

Šito žmogaus skrandis turbūt kaip laivo katilas, pamaniau.

– Tai kaip sakiau, brangioji, – tarė ponia Mulet, – nėra reikalo tau šiąnakt grįžti į Karvelidės fermą. Lietus pliaupte pliaupia – jau kokią valandą. Upė bus pavojingai ištvinusi – pereiti nesaugu. Be to, negi tu miegosi palapinėje šlapiuose laukuose, kai tokia padėtis, žinai, apie ką aš. Alfas atnešė skėtį, po kuriuo visi trys sutilpsim, reikės tik per gatvę pereiti. Mūsų Agnės kambaryje niekas nemiegojo nuo tada, kai ji išvažiavo iš namų mokytis Pitmano stenografijos, lapkričio tryliktą bus šešti metai. Mudu su Alfu jį laikome kaip

kokią šventyklą. Ten yra atskira viryklė ir žąsies pūkų čiužinys. Ir nesakyk ne, nes aš nesiklausau.

Nialos akys staiga prisipildė ašarų, ir nors tu man ką, niekaip nesupratau – tai sielvarto ar džiaugsmo ašaros.

Būčiau davusi ginėją, kad sužinočiau, ką Tėvas kalbėjosi su Dogeriu ant galinės taksi sėdynės, bet, tiesą sakant, paprasčiausiai užsnūdau. Radiatorius buvo atsuktas iki galo, kad apgintų nuo šalto naktinio lietaus vėsumos, o priekinio stiklo valytuvai tyliai švytavo tamsoje, buvo neįmanoma atsispirti miegui. Net pelėda nebūtų ištvėrusi neužmigus.

Kai Tėvas mane prižadino prie Bukų giraitės durų, nusvirduliavau į vidų, po to laiptais į lovą, taip pavargusi, kad net nesivarginau nusirengti.

Tikriausiai užmigau nė neužsimerkusi.

Keturioliktas

Saulės spinduliai auksu liejosi pro mano suveriamus langus; paukščiai kaštonuose plyšavo visa gerkle. Pirmoji mintis, kuri blykstelėjo galvoje, buvo Ruperto veidas: truputį praviromis lūpomis, nepadoriai iššieptais dantimis.

Atsiverčiau ant nugaros ir įsispoksojau į lubas. Pastebėjau, kad tuščias ekranas puikiai nuskaidrina mintis; padeda jas sufokusuoti.

Nutariau, kad miręs Rupertas stebėtinai priminė negyvą šunį, ant kurio kartą vos neužmyniau pievoje už „Trylikos gaigalų", rūku aptrauktos šuns akys spoksojo į niekur, o pageltusias iltis surakino sustingusi grimasa. (Nors, kalbant apie Rupertą, trūko musių, ir, tiesą sakant, jo dantys buvo visai nieko.)

Tas šuo man kažką priminė – bet ką?

Aišku! Matą[5] Vilmotą! „Trylika gaigalų"! Matas Vilmotas tikriausiai apsistojo „Trylikoje gaigalų"!

Jei galima tikėti ponia Mulet, lyti pradėjo netrukus po to, kai prasidėjo vakaro spektaklis. Matas ten buvo iki be dvidešimt septynios – tarkim, be penkiolikos – pati jį mačiau savo akimis. Kažin, ar per tokią liūtį jis būtų leidęsis į Londoną. Ne, jeigu jis būtų planavęs išvykti, būtų išvykęs dar prieš spektaklį. Akivaizdu, jis dar buvo nebaigęs reikalų su Rupertu.

[5] Matas – Mutt, angl. mišrūnas, šunėkas.

Reiškia: kaip tik šią akimirką jis valgo kiaušinienę su kumpiu „Trylikoje gaigalų“, vieninteléje Bišop Leisio smukléje.

Laimė, aš jau apsirengusi.

Man sėlinant rytiniais laiptais, name tvyrojo kapų tyla. Vakarykštis susijaudinimas visus išsekino, tad spėju, kad jie tebeknarkė savo kambariuose tarsi sveikstančių vampyrų gauja.

Slinkdama pro virtuvės duris laukan staiga sustojau. Ant medinio staliuko prie durų, įkištas tarp dviejų pilnų butelių, kuriuos auštant prie mūsų slenksčio vagonėliu atvežė pienininkas, kyšojo paketas.

Jis buvo violetinio spuogo spalvos, su atsikišusiais kraštеliais viršuje ir apačioje. Įvyniotas į skaidrų celofaną, kuris pernakt apsaugojo nuo lietaus. Ant dangtelio auksinėmis raidėmis buvo parašyta *„Ponių šokoladas – aukščiausios rūšies asorti – 2 lb. Kunigaikštienės rinkinys.“* Išilgai jis buvo apvyniotas išblukusios raudonos rožės spalvos kaspinu. Tarsi nuo Bepročio Skrybėliaus skrybėlės tebekabėjo etiketė: 10/6.

Šią dėžę jau buvau mačiusi. Tiesą sakant, vos prieš kelias dienas ją mačiau musių nutupėtoje vitrinoje, panelės Kūl saldainių parduotuvėje su pašto įstaiga Aukštojoje gatvėje, kur ji kankinosi nuo neatmenamų laikų – gal nuo karo, o gal dar seniau. Ir iškart supratau, kaip ji atsidūrė prie galinių durų Bukų giraitėje: tai Nedas Kroperis.

Nedas Kroperis gaudavo 7 svarus per savaitę už tai, kad dirbo namų ruošos darbus pas Tulį Stokerį „Trylikoje gaigalų“, ir be kita ko, jis buvo iki ausų įsimylėjęs mano sesę Ofeliją. Nors vakar į „Džeką ir pupos stiebą“ jis atlydėjo Tulio dukterį Merę, tai nesutrukdė vidurnaktį ant mūsų slenksčio palikti meilės ženklą, tarsi katinas atneštų pelę prie savo dievinamo šeimininko kojų.

Pamaniau, kad šitie seni šokoladukai, kad turbūt sprogte sprogsta nuo nesuskaičiuojamų, įdomių pelėsių rūšių, bet, deja, nebuvo laiko tyrinėti. Nenoromis grįžau į virtuvę ir įkišau dėžę į viršutinę šaldytuvo lentyną. Su File susitvarkysiu vėliau.

– Nedai!

Nusišypsojau jam ir pamojau kilniai išskėstais pirštais, taip, kaip moko karališkosios šeimos narius. Pasiraitojęs rankoves ir briliantinu lyg šlapią šieno kupetą išsitepęs plaukus, Nedas tupėjo aukštai ant stataus smailo „Trylikos gaigalų“ stogo, kulnais įsispyręs į kaminą, ir šepečiu tepė karštą dervą ant čerpių, kurios atrodė ten sudėtos nuo to laiko, kai karalius Alfredas pridegino pyragus.

– Lipk žemyn! – sušukau.

– Negaliu, Flavija. Virtuvėje teka vanduo. Tulis liepė sutvarkyti, kol nepasirodė inspektorius. Sakė, pasirodys anksti, „proto ribose“.

– Tulis sakė, jog bet kuriuo atveju galima tikėtis, kad anksti, – pridūrė jis, – nežinau kodėl.

– Reikia pasikalbėti, – ėmiau garsiai kuždėti lyg scenoje, – juk negaliu visko skelbti garsiai.

– Teks užlipti, – jis parodė kopėčias, atremtas į sieną, – žiūrėk, atsargiai.

Kopėčios buvo tokios senos kaip pati smuklė, bent mano manymu. Man belipant jos svyravo ir lingavo, baisiai girgždėdamos ir dejuodamos. Atrodė, lipau amžinybę, stengiausi nežiūrėti žemyn.

– Čia dėl vakar vakaro, ar ne? – paklausė Nedas, kai jau buvau beveik viršuje.

Kad jį kur dukart! Jei aš tokia nuspėjama, kad net toks Nedas mato kiaurai, tai galiu iškart palikti visus reikalus spręsti policijai.

– Ne, – tariau, – tiesą sakant, pone Visažini, nieko panašaus. Viena persona prašė perduoti tau padėką už tą mielą dovaną.

– Jai patiko? – paklausė Nedas, o jo veidą nušvietė klasikinė kaimo kvailelio šypsena. Nespėtum triskart apsisukti ir nusispjaut prieš vėją, kai Folkloro draugija pastatytų jį priešais kino kamerą.

– Ji būtų pati atėjusi, bet piktasis tėvas ją užrakino bokšte, kur maitina sąšlavomis ir šlykščiomis atliekomis nuo stalo.

– Oho! – nustebo Nedas, – vakar ji neatrodė labai išbadėjusi.

Jo veidas apsiniaukė, tarsi ką tik prisiminus, kas įvyko.

– Kaip liūdna dėl to lélininko, – pasakė, – man tai jo gaila.

– Gerai, kad tau gaila, Nedai. Žinai, jis gyvenime neturėjo daug draugų. Būtų gražu, jeigu pareikštum užuojautą ponui Vilmotui. Kažkas minėjo, kad jis čia apsistojęs.

Tai buvo melas, bet su gerais ketinimais.

– Tikrai? Nežinojau. Viskas, ką dabar žinau, tai „Stogas! Stogas! Stogas!“ – tarsi šuo lotų, ar ne? „Stogas! Stogas! Stogas!“

Papurčiau galvą ir ėmiau leistis klibančiomis kopėčiomis.

– Pasižiūrėk į save! – tarė Nedas, – visa išsismalavai.

– Kaip stogas, – atsakiau, apžiūrinėdama savo purvinas rankas ir suknelę. Nedas nusikvatojo, o aš apgailėtinai šyptelėjau.

Būčiau mielai sušėrusi jį kiaulėms.

– Žinok, nenusivalys. Ir būsi tokia smaluota, kol pasensi.

Kažin, iš kur Nedas išgirdo tokį kaimišką folklorą – tikriausiai, iš Tulio. Tiksliai žinojau, kad Maiklas Faradėjus 1820-aisiais susintetino tetrachloreteną, kaitindamas heksachloretaną ir vamzdžiu pašalindamas išsiskiriantį chlorą. Taip gaunamas tirpiklis kuo lengviausiai išvalytų nuo audinio dervą. Deja, kad ir kaip norėčiau, neturėjau laiko kartoti Faradėjaus išradimo. Vietoj jo teks pasitenkinti majonezu, kaip rekomenduoja „Liokajaus *Vade Mecum*“, ap-

tiktas Bukų giraitės podėlyje, kai ten šniukštinėjau vieną lietingą dieną.

– Gal Merė žinos. Ar ji kur nors netoli?

Nedrįsau įsibrauti ir klausinėti Tulio apie svečią, mokantį pinigus. Jei atvirai, aš jo bijojau, nors ir sunku būtų užtikrintai pasakyti, kodėl.

– Merė? Ji nunešė šios savaitės skalbinius į skalbyklą, o tada tikriausiai eis į bažnyčią.

Bažnyčia! Kad mane kur! Visai pamiršau apie bažnyčią. Tėvas pamėlynuos!

– Ačiū, Nedai, – sušukau, stverdama Gledis nuo dviračių stovo, – iki pasimatymo!

– Taip lengvai manęs nepaimsi, – Nedas nusijuokė ir tarsi Kalėdų Senis ėmėsi savo reikalų.

Kaip ir bijojau, Tėvas stovėjo prie paradinių durų ir rūsčiai žiūrėjo į laikrodį, kai aš prilėkusi sustojau.

– Atsiprašau! – pasakiau. Jis net nesivargino paklausti.

Nuskriejau pro atviras duris į vestibiulį. Dafi sėdėjo aukštai ant vakarinių laiptų pakopų, ant kelių pasidėjusi atverstą knygą. Filė dar nebuvo nusileidusi žemyn.

Aš puoliau rytiniais laiptais į savo miegamąjį, užsimečiau sekmadieninę suknelę tarsi persirenginėjimo artistė, skuduru pašveičiau veidą ir lygiai per dvi minutes – išskyrus trupučiuką dervos ant kasyčių galiukų – buvau pasirengusi rytinėms pamaldoms.

Kaip tik tada prisiminiau šokoladinius saldainius. Geriau juos pasiimti, kol ponia Mulet nepradėjo gaminti savo klaikių sekmadienio ledų. Jei nepasiimsiu, teks atsakyti į krūvą akiplėšiškų klausimų.

Nutipenau galiniais laiptais į virtuvę ir žvilgtelėjau iš už kampo. Viryklės gale kaip tik ėmė kunkuliuoti kažkas šlykštaus, bet žmonių nesimatė.

Pasiėmiau šokoladą iš šaldytuvo ir užlėkiau į antrą aukštą greičiau, nei spėtum pasakyti „Džekas ir pupos stiebas".

Kai praveriau laboratorijos duris, mano dėmesį patraukė blizgantis stiklinis indas, kuriame spindėjo pro langą užklydęs saulės spindulys. Tai buvo mielas prietaisas, vadinamas Kipo aparatu: vienas iš nuostabių Tarui de Liukai priklausiusių Viktorijos laikų stiklinių laboratorijos indų.

„Gražus daiktas amžinai neša džiaugsmą", kartą parašė poetas Kytsas – ar bent taip man sakė Dafi. Nebuvo nė menkiausios abejonės, kad Kytsas šią eilutę parašė, žiūrėdamas į Kipo aparatą: įtaisą, skirtą ištraukti dujas, gaunamas cheminės reakcijos metu.

Tai buvo paprasčiausi du skaidrūs stikliniai rutuliai, uždėti vienas ant kito, sujungti trumpu vamzdeliu, viršutinis rutulys su užkimštu stikliniu kakleliu viršuje, o iš apatinio kyšojo išleidimo vamzdelis stikliniu čiaupu.

Planas gimė akimirksniu: tai užtikrintas dieviškojo įkvėpimo ženklas. Tačiau dirbti turėjau vos kelias minutes, kol Tėvas neatlėkė ir neišsitempė manęs žemyn laiptais.

Pirmiausia iš stalčiaus išsitraukiau vieną seną Tėvo skustuvą, kurį buvau nukniaukusi ankstesniam eksperimentui. Atsargiai nuėmiau nuo šokolado dėžutės išblukusį kaspiną, apverčiau ir skrupulingai įpjoviau celofaną ties ta linija, kur buvo kaspinas. Prapjovusi dugną ir abu galus, praveriau įvyniojimo medžiagą tarsi austrės kriauklę. Uždėti ją atgal bus vaikų žaidimas.

Tai padariusi, atsargiai nukėliau dėžutės dangtį ir pažvelgiau vidun.

Nepriekaištinga! Saldainiai atrodė šviežutėliai. Maniau, kad jie galėjo nukentėti dėl ilgo stovėjimo, kad atidariusi dėžutę pamatysiu vaizdelį, kaip tada, kai kartą šventoriuje ponas Haskinsas, duobkasys, kasdamas naują kapą, netyčia įsilaužė į kitą, jau užimtą.

Bet tada pagalvojau, kad šokoladukai, kadangi jie buvo hermetiškai įpakuoti, jau nekalbant apie tai, kad, greičiausia, prifarširuoti konservantų, plika akimi žiūrint, galbūt atrodys švieži. Man nusišypsojo sėkmė.

Pasirinkau tokį metodą, kuris veikia normalioje temperatūroje. Nors buvo ir kitų procedūrų, kuriomis pavyktų gauti tą patį rezultatą, mano pasirinktoji buvo tokia: į apatinį Kipo aparato rutulį įdėjau paprasto geležies sulfido. Į viršutinį atsargiai įpyliau skiestos sieros rūgšties, naudodama stiklinį vamzdelį, kad skystis tekėtų tiesiai į tą indą, kur numatyta.

Stebėjau, kaip apatiniame inde prasidėjo reakcija: smagus cheminis sujudimas, vykstantis visada, kai irsta bet koks sieros turintis dalykas – kad ir žmogaus kūnas. Kai atrodė baigta, atidariau apatinę sklendę ir išleidau garus į guma užkimštą kolbą.

Toliau – mėgstamiausioji dalis: iš vieno dėdės Taro stalčiaus išsitraukiau didelį variu kaustytą švirkštą (dažnai spėliodavau, ar juo susileisdavo septynių procentų kokaino tirpalo kaip Šerlokas Holmsas), įsmeigiau adatą į guminį kamštelį, nuspaudžiau stūmoklį ir tada vėl ištraukiau.

Štai ir turėjau švirkštą, užtaisytą vandenilio sulfido garais. Liko vienas žingsnis.

Įsmeigiau adatą į guminį mėgintuvėlio kamštelį, ir, kiek galėdama, stipriai paspaudžiau stūmoklį abiem nykščiais. Kad dujos virstų skysčiu, užtenka tik keturiolikos atmosferų slėgio, tad kaip ir numačiau, pavyko iš pirmo karto.

Gavau mėgintuvėlį, pilną visiškai skaidraus suskystinto vandenilio sulfido. Beliko vėl ištraukti stūmoklį ir stebėti, kaip švirkšto stiklinė dalis prisipildo skysčio.

Į kiekvieną šokoladinį saldainį sušvirkščiau po lašelį ar du, injekcijos vietą paliesdama stikliniu vamzdeliu (kurį truputį pašildžiau Bunzeno degikliu), kad užglaistyčiau skylutes.

Taip tobulai atlikau procedūrą, kad mano šnerves pasiekė tik labai švelnus supuvusio kiaušinio dvelksmas. Saugiai uždarytas lipniuose saldainių viduriukuose vandenilio sulfidas liks izoliuotas, nematomas, nenumatytas, kol Filė...

– Flavija!

Tai tėvas šaukė iš vestibiulio.

– Ateinu! – sušukau, – po minutėlės būsiu!

Užvožiau dėžutės dangtį ir grąžinau celofaną į vietą, tik dviejose vietose ant dugno bakstelėjau klijų, kad prilipinčiau beveik nematomą įpjovą. Tada uždėjau kaspiną.

Lėtai nusileidusi lenktais laiptais, desperatiškai mėgindama apsimesti rami ir santūri, pamačiau, kad šeima, susispietusi į būrelį, laukia apačioje.

– Regis, čia tau, – atkišau dėžutę Filei, – kažkas paliko prie durų.

Ji raustelėjo.

– O aš turiu kai ką prisipažinti, – pridūriau.

Akimirksniu visi sužiuro į mane: Tėvas, teta Felicitė, Filė, Dafi, ir net Dogeris.

– Buvo kilusi pagunda pasilikti juos sau, – tariau, nuleidusi akis, – bet šiandien sekmadienis, taigi aš *tikrai* labai stengsiuosi būti geresnė.

Nekantriai ištiesusi rankas Filė čiupo jauką kaip ryklys plaukiko koją.

Penkioliktas

Tėvas ir teta Felicitė ėjo pirmi, o Dogeris, užsidėjęs juodą katiliuką, paskui mus, kaip visada, iškeliavome laukais vienas paskui kitą tarsi antys prie tvenkinio. Mus supantis žalias kaimas ryto šviesoje atrodė senas ir ramus tarsi Konsteblio drobė, ir nė truputėlio nebūčiau nustebusi, jei būtų paaiškėję, kad mes esame tik mažos figūrėlės kurio nors jo paveikslo fone, tarkime, „Šieno vežimo" arba „Dedhemo slėnio".

Diena buvo puiki. Žolėje tarsi deimantai ryškiai švytėjo rasos prizmės, nors žinojau, kad įdienojus saulė jas pavers garais.

Saulė pavers garais! Argi ne taip Visata ketina pasielgti su mumis visais? Ateis diena, kai saulė sprogs tarsi raudonas balionas, ir visi, kas žemėje, suanglės greičiau, nei blyksteli fotoaparatas. Argi ne taip parašyta Pradžios knygoje? *Nes dulkė esi ir dulke virsi.* Tai daugiau nei sena nyki teologija: tai tiksli mokslinė pastaba! Anglis yra didysis svieto lygintojas – giltinė.

Deimantai juk yra ne kas kita, kaip anglis, bet ta anglis išsidėsčiusi kristalo gardelėje, dėl kurios ji yra kiečiausias gamtoje žinomas mineralas. Tai va, kuo mes visi pavirsime. Buvau tuo įsitikinusi. Mums lemta tapti deimantais!

Kokį jaudulį kėlė mintis, kad po pasaulio pabaigos, tai, kas bus likę iš mūsų kūnų, pavirs akinančia deimantų dulkių pūga,

raudoname mirštančios saulės švytėjime skriejančia link amžinybės.

O Rupertui Porsonui šis procesas jau prasidėjo.

– Labai abejoju, Havilandai, – pasakė teta Felicitė, – kad jie surengs mišias. Turint galvoje, kas atsitiko, vargu ar pridera.

– Lise, anglikonų bažnyčia, – atsakė Tėvas, – kaip laikas ir traukinys – ji nieko nelaukia. Be to, tas vyrukas mirė parapijos salėje, o ne bažnyčios teritorijoje, kad jau taip.

– Galbūt, – šniurkšteldama atsakė ji, – bet vis tiek susinervinsiu, jei šitokį kelią nukėblinsim be reikalo.

Bet Tėvas buvo teisus. Kai priėjome prie akmeninės sienos, tarsi užveržtas diržas juosiančios šventoriaus pylimą, pamačiau gatvelės gale diskretiškai kyšančią inspektoriaus Hjuito mėlynojo „Voksholo" sedano nosį. Kai priėjome verandą ir užėjome į bažnyčią, paties inspektoriaus niekur nebuvo matyti.

Rytinės pamaldos vyko iškilmingai tarsi Mirusiųjų mišios. Tą tiksliai žinau, nes mes, de Liukos, esame Romos katalikai – tiesą sakant, tarsi tikrieji klubo nariai. Mums nemažai teko klauptis ir lankstytis. Bet reguliariai lankomės Šv. Tankredo bažnyčioje, nes ji netoliese, o vikaras yra vienas iš geriausių Tėvo draugų.

– Be to, – kaip sako Tėvas, – kiekvieno pareiga palaikyti vietinį verslą.

Šį rytą bažnyčia buvo sausakimša. Netgi balkone po varpine buvo prisigrūdę žmonių iš kaimo, kurie norėjo atsidurti kuo arčiau nusikaltimo vietos, nepasirodydami nepadorūs.

Nialos niekur nesimatė. Iškart tą pastebėjau. Nebuvo nei ponios Mulet, nei jos vyro Alfo. Jei gerai pažįstu ponią M., kaip tik šią akimirką ji bombarduoja Nialą dešrelėmis ir klausimais. Kaip sako Dafi, „vaišina ir kankina".

Sintija jau klūpėjo priekyje, viduryje, melsdamasi kažin kokiems dievams, kuriuos norėjo papirkti prieš mišias. Ji visad pirma atsiklaupdavo ir pirma vėl pašokdavo ant kojų. Kartais man atrodydavo, kad ji – Šv. Tankredo sielų ganytoja.

Šį kartą netgi laukiau pamokslo, nes jis bus apie tą, kurį asmeniškai pažinojau. Maniau, kad vikaras pasakys kalbą, įkvėptas Ruperto mirties, ir kalbės skoningai bet pamokomai. Spėjau, kad sakys „Gyvenimo viduryje mus supa mirtis".

Tačiau kai pagaliau vikaras užkopė į sakyklą, atrodė keistai prislėgtas, ir ne tik dėl to, kad Sintija baltu pirštinėtu pirštu braukė per medinį stovą, ant kurio mėtėsi giesmyno ir „Bendrosios maldų knygos" tomai. Tiesą sakant, vikaras apskritai apie tą klausimą net neužsiminė, kol baigė pamokslą.

– Atsižvelgdama į tragiškas praėjusio vakaro aplinkybes, – tarė jis tyliu ir rimtu balsu, – policija paprašė, kad parapijos salė būtų paskirta jiems, kol baigs ten dirbti. Todėl įprasti mūsų užkandžiai šį rytą bus patiekti vikariate. Kas norėtų, nuoširdžiai kviečiame prisijungti po pamaldų. O dabar, vardan Dievo Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios...

Tik tiek! Jokių kalbų apie „nepažįstamąjį tarp mūsų", kaip jis kalbėjo, kai Bukų giraitėje buvo nužudytas Horacijus Bonpenis. Jokių apmąstymų apie sielos nemirtingumą... Nieko.

Visiškai neįmanoma, bent jau Šv. Tankrede, iššauti iš bažnyčios į saulėkaitą tarsi kamštis iš butelio. Visada tenka stabtelti prie durų paspausti vikarui ranką, privalu pasakyti ką nors apie pamokslą, orą arba derlių.

Tėvas pasirinko pamokslą, o Dafi ir Filė abidvi kalbėjo apie orą – ot kiaulės! – Dafi pastebėjo, kad oras stebėtinai giedras, o Filė – kad šilta. Nelabai liko iš ko rinktis, o vikaras jau spaudė man ranką.

– Kaip sekasi Megei? – paklausiau. Tiesą sakant, iki tos akimirkos visai buvau pamiršusi apie beprotę Megę, ir klausimas paprasčiausiai šovė man į galvą.

Ar man tik pasirodė, ar vikaro veidas šiek tiek išblyško?

Jis skubiai apsidairė į kairę ir dešinę. Sintija lūkuriavo lauke tarp antkapių, jau nuėjusi pusę kelio į vikariatą.

– Deja, negaliu tau nieko sakyti, – tarė jis, – matai, ji buvo...

– Vikare! Žinot, turiu papriekaištauti!

Tai buvo Banis Spirlingas. Banis – iš tų senojo Moliuskų dvaro Spirlingų, kurie, kaip kartą sakė Tėvas, vaikydamiesi žirgus, nuėjo šuniui ant uodegos.

Kadangi Banio kūno sudėjimas primena didžiąją „D“, jo didžiulis pilvas tvirtai prispaudė vikarą prie gotiškųjų durų staktos. Numaniau, kad teta Felicitė ir Dogeris liko užtverti vestibiulyje, tarsi nuskendusio povandeninio laivo įgula, išsirikiavusi į eilę prie gelbėjimosi liuko.

Kol Banis vardijo savo priekaištus (kažką apie dešimtinę ir pasipiktinimo vertą paminkštintų klauptų būklę), pasinaudojau proga išnykti.

– Vaje, – pasakiau Tėvui, – atrodo, vikaras čia dar užgaiš. Bėgu pirma į vikariatą, padėsiu išdėliot puodukus ir lėkštutes.

Pasaulyje nėra tokio tėvo, kuris galėtų neleisti vaikui daryti gerų darbų, tad nudūmiau kaip kiškis.

– Sveika! – sušukau Sintijai pralėkdama.

Peršokau vartelius ir įlėkiau į vikariatą. Durys buvo praviros, išgirdau balsus, sklindančius iš virtuvės namo gale. Tai Moterų institutas, nutariau: turbūt kelios iš jų anksčiau ištrūko iš pamaldų užkaisti arbatinio.

Sustojau pasiklausyti blausiame koridoriuje. Turėjau mažai laiko, būtų nekas, jeigu pagautų šniukštinėjančią. Paskutinį kartą

apžvelgusi išblizgintą rudo linoleumo koridorių, įžengiau į vikaro studiją ir uždariau duris paskui save. Megė, žinoma, seniai buvo dingusi, bet ant ašutų sofos tebegulėjo sumaigytas apklotas, kuriuo ją vakar užklojo vikaras, tarytum Megė ką tik jį nusimetė, atsikėlė ir išėjo iš kambario, po savęs palikusi, gražiai tariant, miško kvapą: drėgnų lapų, juodos žemės ir nelabai gaivų savo kūno kvapą.

Bet nespėjau nė apsvarstyti, kai durys atsilapojo.

– Ką tu čia veiki?

Nereikia nė sakyti, kad tai buvo Sintija. Ji klastingai uždarė paskui save duris.

– Oi, sveika, ponia Ričardson, – tariau, – aš tik pasidomėjau, ar čia nėra Megės. Aišku, ko jai čia būti, bet man neramu dėl jos, matote, ir...

Kai trūksta žodžių, reikia dirbti rankomis. Iki šiol man visada pavykdavo taip išsisukti, tikėjausi, kad pavyks ir šįsyk.

Pačiupau sukuistą apklotą ir ėmiau jį lankstyti. Vos jį pakėliau, ant kilimo tylutėliai kažkas šleptelėjo.

– Pamaniau, padėsiu apsitvarkyti, o tada pažiūrėsiu, gal atsiras kokio darbo virtuvėje.

– Po šimts! – pasakiau, iš pirštų paleidusi vieną užkloto kampą, – oi, atsiprašau, ponia Ričardson, siaubas, kokia aš nevikri. Žinote, mus taip lepina Bukų giraitėje.

Nerangiai išskleidžiau apklotą ant grindų, atsitūpiau priešais ir ėmiau lankstyti iš naujo. Prisidengusi spalvotais vilnos kvadratais ir kūnu užstojusi Sintijai vaizdą, perbėgau pirštais kilimą.

Iškart jį pajutau: šaltą, plokščią, metalinį objektą. Nykščiu tarsi gnybtu suspaudžiau jį delne. Kol judinsiu rankas, viskas bus gerai. Taip dirba magai manipuliuotojai. O tą daiktą įsikišti į kišenę galėsiu ir vėliau.

– Nagi, duokš, – tarė Sintija.

Supanikavau! Vis dėlto ji mane pričiupo.

Kai ji žengė į kambarį, ėmiau pašėlusiai šokinėti, spardydamasi kojomis ir baksnodama orą alkūnėmis lyg ietimis.

– Oi! – tariau, – nuo to apkloto man visur niežti. Aš baisiai alergiška vilnai.

Ėmiau įnirtingai kasytis: rankas, dilbius, blauzdas... visur, kad tik nereiktų nustoti judinti rankų. Vos pasiekiau kaklą, kyštelėjau ranką pro suknelės iškirptę ir paleidau tą daiktą iš delno. Pajutau, kaip jis įkrito vidun ir užstrigo ties juosmeniu.

– Duokš, – pakartojo ji, čiupdama apklotą iš mano rankų.

Atsidusau su palengvėjimu, supratau, kad ji nepamatė, ką aš pasiėmiau. Ji norėjo apkloto, ir aš džiaugsmingai ištiesiau jį ir apsidrausdama dar kelis kartus pasikasiau lyg šuo.

– Einu, padėsiu virtuvėje, – tariau, slinkdama link durų.

– Flavija... – tarė Sintija, užstodama duris ir vienu greitu judesiu čiupdama mane už riešo.

Pažvelgiau į šviesiai mėlynas pavandenijusias akis, bet jos žvilgsnis nesuvirpėjo.

Bet tą akimirką koridoriuje pasigirdo juokas, nes iš bažnyčios atėjo pirmieji parapijiečiai.

– Vienas darbas, kurį mes, de Liukų mergaitės, *sugebame* nudirbti, – išsišiepiau jai į akis, apeidama ją ir išslysdama pro duris, – tai ruošti arbatą!

Net nesiruošiau virti arbatos, greičiau jau užsirašyčiau dirbti asilu anglių kasyklose.

Bet vis tiek nudrožiau koridoriumi tiesiai į virtuvę.

– Labas rytas, ponia Roberts! Labas rytas, panele Roper! Norėjau tik pažiūrėti, ar pakanka puodelių ir lėkštučių?

– Užtektinai, ačiū, brangute Flavija, – atsakė ponia Roberts. Ji šitą darbą dirba nuo priešistorinių laikų.

– Bet išeidama galėtum padėti kiaušinius į šaldytuvo apačią, – tarė panelė Roper. – Matyt kiaušinių pardavėja juos vakar paliko ant spintelės. Kai toks oras, viskas greitai genda, bent jau anksčiau tikrai taip nebūdavo. Ir kol tu dar čia, brangute, gali pripilti tą ąsotį limonado. Ponas Spirlingas mėgsta po pamaldų išgerti gerą stiklinę limonado, o jis taip dosniai aukoja, kai atnešam aukų padėklą, juk nesinorėtų, kad įtrauktų mus į juodąjį sąrašą, ar ne?

Kol nespėjo prigalvoti daugiau darbų, energingai puoliau pro duris. Vėliau, kai turės minutėlę – gal, kai plaus indus – ponia Roberts ir panelė Roper pastebės, kokia aš miela mergaitė – visai kitokia, nei mano seserys.

Lauke, šventoriuje, Tėvas tebestovėjo ant grįsto takelio ir kantriai klausėsi Banio Spirlingo, kuris jam pažodžiui kartojo viską, ką pasakė vikarui. Tėvas kartkartėmis linkčiojo, gal kad nenutirptų sprandas.

Nužengiau nuo tako į žolyną, apsimečiau apžiūrinėjanti užrašą ant nusenusio antkapio, kuris, tarsi pageltęs dantis, kyšojo iš žalių dantenų (*Hezekija Hafas, 1672–1746, Ilsisi rojuje*). Atsukusi nugarą visiems klaidžiojantiems plepiams išsitraukiau tą metalinį daiktą, kurį buvau įsimetusi užantin: kaip ir tikėjausi, tai buvo Nialos drugelio formos pudrinė iš oranžine emale inkrustuoto metalo. Ji gulėjo mano delne, švelniai švytėdama prieš šiltą saulę. Megė tikriausiai ją pametė, kai miegojo ant sofos vikaro studijoje.

Vėliau grąžinsiu ją Nialai, pamaniau, įsikišdama kišenėn. Apsidžiaugs ją atgavusi.

Grįžusi prie šeimynykščių pamačiau, kad Dafi sėdi ant akmeninės sienos šventoriaus priešakyje, įkišusi nosį į Roberto Bertono

„Melancholijos anatomiją“, kuria taip smarkiai domėjosi pastaruoju metu. Neįsivaizdavau, kaip ji įsigudrino tokią storą knygą įsinešti į bažnyčią ir iš jos, kol priėjau pakankamai arti ir pastebėjau dailiai iš folijos padarytą kryžių, kurį ji buvo priklijavusi ant juodo viršelio. Kokia apgavikė! Šaunuolė, Daf!

Filė stovėjo po ąžuolu ir kvatojosi, paskleidusi plaukus ir tarsi slėpdama veidą, kaip visad darydavo, norėdama atrodyti kaip Veronika Leik. Jos dėmesiu mėgavosi aukštas šviesiaplaukis Šiaurės dievaitis šiurkščiu vilnoniu kostiumu. Ne iškart pažinau, kad tai Dyteris Štrancas, ir nutirpusi supratau, kad Filė jį visiškai pavergė, nes šis nuo kiekvieno jos žodžio siūbavo lyg kamuoliukas ant guminės virvelės, linksėjo kaip nukvakęs genys ir kvailai šypsojosi.

Jie net nepastebėjo mano pasibjaurėjimo.

Teta Felicitė šnekino senyvą moterį su klausymo rageliu. Iš jų pokalbio atrodė, kad jos – senos draugės.

– Bet juk negali išriesti nugaros ir imti šnypšti! – kalbėjo senutė, kaip leteną išriesdama pirštus raudonais nagais, ir po šių žodžių jos abi ėmė nepadoriai kvatotis.

Tuo metu Dogeris kantriai sėdėjo ant suolelio po kukmedžiu, užmerkęs akis, truputį šypsodamasis, atsukęs veidą į vasarišką saulę, ir atrodė visiškai taip pat, kaip moderni vario skulptūra „Sekmadienis“.

Niekas nekreipė į mane nė menkiausio dėmesio. Pasijutau vieniša.

Suveriamosios durys parapijos salės verandoje buvo užtvertos virve, ant jos kabėjo skelbimas: „Užtverta policijos – eiti draudžiama“.

Ir nėjau: apėjau pastatą iš kitos pusės ir įsmukau pro vieną išėjimą.

Viduje buvo visiškai tamsu. Tolimajame koridoriaus gale žinojau esant duris į auditoriją. Dešinėje buvo laipteliai į sceną.

Girdėjau bosijančius vyrų balsus, bet nors įtempiau ausis iš visų jėgų, negalėjau suprasti, ką jie šneka. Tikriausiai žodžius sugėrė juodo velveto užuolaidos, juosiančios sceną.

Negalėdama suprasti to murmesio, be to, nenorėdama rizikuoti, kad mane sučiuptų besiklausančią, triukšmingai užkaukšėjau laiptais.

– Alio! – sušukau, – kas norėtų arbatos?

Šviesos telkinyje stovėjo inspektorius Hjuitas ir kalbėjosi su seržantais Vulmeriu ir Greivsu. Pamatęs mane, iškart nutraukė pokalbį ir atžingsniavo per sceną už lėlių teatro.

– Negalima čia vaikščioti. Nematei ženklų?

– Atsiprašau, – tariau, neatsakydama į jo klausimą, – atėjau pro galinį išėjimą.

– Gale nėra ženklų, seržante? – inspektorius paklausė Greivso.

– Atsiprašau, sere, – susigėdęs nusišypsojo seržantas, – einu pasirūpinti.

– Per vėlu, – tarė inspektorius, – žala jau padaryta.

Seržantas Greivsas liovėsi šypsotis ir suraukė kaktą.

– Atsiprašau, sere, – tarė jis, – kaltas.

– Ką gi, – tęsė inspektorius, – kadangi bemaž viską baigėme, jokia čia katastrofa. Bet kitąkart įsidėmėk.

– Taip, sere.

– Na, tai ką, – tarė inspektorius, atsigręždamas į mane, – ką čia veiki? Tik nepaistyk apie arbatą.

Jau praeityje teko pasimokyti, kad geriausia su inspektorium kalbėti nuoširdžiai – bent jau atsakinėjant į tiesioginius klausimus. Pati sau priminiau, kad visad galiu pasirodyti paslaugi, neatskleisdama visų kortų.

– Norėjau užsirašyti keletą faktų.

Tiesą sakant, dar nieko neužsirašiau, bet apie tai pagalvojusi supratau: gera mintis. Reikės šįvakar tuo užsiimti.

– Užsirašyti? Kurių galų tau prisireikė?

Kadangi nesugalvojau, ką atsakyti, nutylėjau. Juk negalėjau pareikšti, kad, Dogerio manymu, tai buvo žmogžudystė.

– Tai dabar, Flavija, deja, turėsiu tave iš čia išprašyti.

Jam bekalbant, desperatiškai apsižvalgiau, už ko galėčiau užsikabinti, – už bet ko!

Ir staiga pamačiau! Vos ne suklykiau iš džiaugsmo. Mano širdis šoktelėjo aukštyn, kalbėdama vos susilaikiau nenusijuokusi.

– Edgaras Alanas Po! – garsiai tariau. – „Pavogtas laiškas“.

Inspektorius nužvelgė mane lyg nevisprotę.

– Ar žinote tą apsakymą, inspektoriau? – paklausiau. Kūčių vakarą mums jį garsiai skaitė Dafi.

– O kas jo nežino? – tarė jis. – Dabar prašyčiau, būk gerutė...

– Tada prisimenate, kur laiškas buvo paslėptas: ant židinio, matomoje vietoje, pakabintas ant murzino mėlyno kaspino.

– Na, taip, – atlaidžiai šyptelėjo jis.

Parodžiau medinį lėlių scenos turėklą, kuris buvo vos per pėdą virš jo galvos.

– Ar srovė išjungta? – paklausiau.

– Mes ne idiotai, Flavija.

– Tuomet, – tariau, ištiesdama ranką aukštyn ir beveik paliesdama tai, ką rodžiau, – gal reikėtų perspėti vikarą, kad radome jo pamestą klešnės apsagą.

ŠEŠIOLIKTAS

Iš pradžių buvo sunku jį įžiūrėti. Juodas metalas ant juodai dažyto medžio beveik nesimatė. Jei nebūtų išmargintas juodai, nebūčiau pastebėjusi.

Juoda ant juodos juodame fone. Galėjau didžiuotis savimi.

Klešnės apsagas buvo užmautas ant medinio statramsčio tarytum ant blauzdos. Po juo buvo ištemptas elektros laidas, jungiantis virš scenos esančių jungiklių eilę ir spalvotas rampos šviesas apačioje. Net iš ten, kur stovėjau, buvo matyti varinės vielos blizgesys, kur nuo laido atkarpos buvo nulupta izoliacinė medžiaga.

– Viešpatie! – tarė inspektorius, – o kodėl tu manai, kad jis priklauso vikarui?

– Dėl kelių priežasčių, – ėmiau vardinti, skaičiuodama ant pirštų, – pirmiausia, ketvirtadienį po pietų girdėjau jį sakant, kad pametė klešnės apsagą. Antra, tiksliai žinau, kad vakar popiet prieš spektaklį čia jo nebuvo. Rupertas man leido čia apsižvalgyti prieš pat dieninį spektaklį. Ir, galiausiai, ant jo yra vikaro inicialai. Pažiūrėkit: jei truputį pritūptumėt ir pažvelgtumėt tam tikru kampu, pamatytumėt: D.R. – Denvinas Ričardsonas. Sintija išraižė juos adata, nes jis amžinai ką nors pameta.

– O tu įsitikinusi, kad sekmadienį popiet to apsago čia nebuvo?

– Neabejoju. Kaip tik tos turėklų vietos laikiausi įsikibusi, kai Rupertas nusivedė mane ant tiltelio parodyti, kaip veikia Galigantas.

– Atsiprašau? – sprendžiant iš inspektoriaus veido, tai jam buvo per daug sudėtinga.

– Galigantas. Tai to milžino vardas iš pasakos „Džekas ir pupos stiebas". Einam, parodysiu. Ar galima ten lipti? – paklausiau, mosteldama link tiltelio.

– Tai šiek tiek prieštarauja taisyklėms, bet lipk.

Užsiropščiau ant pakylos už lėlių scenos, o inspektorius užkopė įkandin.

Galigantas tvirtai tebestovėjo savo vietoje.

– Trečiojoje dalyje, kai Džekas kapoja pupos stiebą, Rupertas patraukia šitą geležinį svertą ir paleidžia milžiną. Matote, jis užtaisomas spyruokle.

Ilgokai užsitęsė tyla. Tada inspektorius išsiėmė užrašų knygelę ir atsuko rašiklio dangtelį.

– Na, gerai, Flavija, – atsiduso jis, – pasakok toliau.

– Kai Džekas nukerta pupos stiebą, milžinas turi nugriūti iš dangaus. Bet, aišku, nenugriuvo... o Rupertas nukrito vietoj jo.

– Išeitų, kad Rupertas negalėjo patraukti sverto. Tu tą nori pasakyti?

– Būtent! Jei būtų patraukęs, būtų įjungtas Galigantas. Bet, tiesa, jo neįjungė, nes ant sverto galo buvo prispaustas vikaro klešnės apsagas. Juoda ant juodos. Rupertas tikriausiai jo nepastebėjo.

– Viešpatie! – šūktelėjo inspektorius, supratęs, ką aš noriu pasakyti. – Vadinasi, tai nebuvo...

– Tragiškas nelaimingas atsitikimas? Ne, inspektoriau. Taip jo negalima pavadinti.

Jis tyliai švilptelėjo.

– Matote čia? Kažkas nuo šio kabelio nupjovė izoliaciją, – tęsiau, – iki pat plikos vielos, o tada ant viršaus užmovė apsagą, kad pridengtų. Kitu apsago galu prispaustas Galiganto svertas.

– Taip padaryta elektros jungtis, – tarė jis, – tyčinis trumpas sujungimas.

– Būtent taip, – sutikau. – Štai čia matyti anglies sankaupa, kur susidarė elektros lankas. Matote, mediena po juo truputį apsvilo?

Inspektorius Hjuitas pasilenkė pasižiūrėti iš arčiau, bet nieko neatsakė.

– Man atrodo, – pridūriau, – kad klešnės apsagas čia galėjo atsidurti tik kažkada po pirmojo spektaklio. Kitaip Galigantas nebūtų galėjęs nukristi.

– Flavija, – tarė inspektorius, – pažadėk man, kad su niekuo apie tai nekalbėsi. Nė žodžio. Supranti?

Akimirką spoksojau į jį taip, tarsi mane baisingai žeistų vien tokia mintis.

– Jį nutrenkė elektra, ar ne? – paklausiau.

Inspektorius linktelėjo.

– Daktaras Darbis mano, kad tai labiausiai tikėtina. Skrodimo rezultatus gausime dar šiandien.

Mes gausime skrodimo rezultatus? Ar inspektorius kalba ir apie mane? Ar jis mane laiko savo komandos nare? Reikia atsargiai rinktis žodžius.

– Niekam nė žodžio, – pasakiau. – Ranką ant širdies pridėjus ir...

– Ačiū, Flavija, – ryžtingai tarė, – užteks paprasčiausiai pažadėti. O dabar bėk iš čia, aš pats toliau viskuo užsiimsiu.

Bėgti iš čia? Nieko sau akiplėša! Koks įžūlumas!

Išeidama nesusilaikiau ir sublerbiau liežuviu.

Kaip ir įtariau, Filė po ąžuolais tebeflirtavo su Dyteriu.

Tėvas suglumusia veido išraiška stovėjo prie bažnyčios durų, tarsi neapsispręstų, ar bėgti gelbėti žmogaus, netyčiomis užėjusio į tigro narvą, nes sunkoka suprasti, kuriam iš dviejų narve esančių padarų gresia didesnis pavojus.

– File, – galiausiai pašaukė jis, – neturėtume versti ponios Mulet mūsų laukti.

Mano skrandis akimirksniu susitraukė.

Šiandien sekmadienis, ta savaitės diena, kai mus tarsi Strasbūro žąsinus jėga kemša nenusisekusiais ponios Mulet kulinariniais šedevrais, pavyzdžiui, kimštomis kiaulės kepenimis, kurias patiekia nepjaustytas ir bando įsiūlyti kaip netikrą Debingšyro pyragą.

– Tėve, – tarė Filė, čiupdama jautį už ragų, – norėčiau tave supažindinti su Dyteriu Štrancu.

Aiškus daiktas, Tėvas, kaip visi Bišop Leisio gyventojai, numanė, kad kažkur apylinkėje esama įdarbintų vokiečių karo belaisvių. Bet iki šios akimirkos jis dar nebuvo atsidūręs tokioje padėtyje, kai tenka šnekučiuotis su tuo, ką namuose, Bukų giraitės svetainėje, jis vadino priešu.

Jis ištiesė ranką.

– Malonu susipažinti, sere, – tarė Dyteris, ir buvo matyti, kad Tėvą nustebino tobula Dyterio anglų kalba.

Bet šiam nespėjus atsakyti, Filė iššovė dar vieną šūvį:

– Pakviečiau Dyterį arbatos, – tarė ji, – ir jis sutiko.

– Žinoma, su sąlyga, kad jūs neprieštarausite, sere, – pridūrė Dyteris.

Tėvas atrodė pasimetęs. Jis išsitraukė iš liemenės kišenės akinius ir ėmė blizginti juos nosinaite. Laimė, laiku įsiterpė teta Felicitė.

– Aišku, kad sutinka, – tarė ji, – Havilandas ne toks, kad griežtų dantį, ar ne, Havi?

Tarsi sapne Tėvas apsidairė aplink ir tarė, nesikreipdamas į niekā konkrečiai:

– Keistas oras.

Iškart pasinaudojau jo laikinu sumišimu.

– Keliaukit be manęs, – pasakiau, – užbėgsiu pasižiūrėti, kaip sekasi Nialai. Tuoj grįšiu namo.

Ir niekas nė piršteliu nebandė manęs sulaikyti.

Ponios Mulet trobelė glaudėsi pačiame Batsiuvių gatvelės gale; siauras, dulkėtas keliukas, kuris suko į pietus nuo Aukštosios gatvės ir baigėsi varteliais. Tai buvo jaukus namelis su piliarožėmis ir saulėje snaudžiančiu rudu katinu. Jos vyras Alfas sėdėjo ant suolelio kieme ir drožinėjo gluosninį švilpuką.

– Na na, – tarė, išvydęs mane prie vartų, – ir kam mes turime dėkoti už tokį stebuklingą, didžiulį malonumą?

– Labas rytas, pone Muletai, – pasisveikinau, nesunkiai nutaisiusi manieringiausią balsą, – tikiuosi, gerai laikotės?

– Pakenčiamai. Tai virškina, tai ne. Kartais pilve spardosi kaip kengūra – kitąkart dega kaip Roma.

– Kaip gaila, – tariau visiškai nuoširdžiai. Mes, de Liukos, esame ne vieninteliai, priversti kęsti ponios Mulet kulinarinius bandymus.

– Štai, – tarė Alfas, paduodamas man medinį švilpuką, – pūstelk. Pažiūrėsim, gal privilios kokį elfą.

Paėmiau laibą medžio gabalėlį ir pakėliau prie lūpų.

– Gal geriau nereikia, – tariau, – nenoriu prižadinti Nialos.

– Cha! – tarė jis, – nebijok. Ji dingo saulei nepatekėjus.

– Dingo?

Apstulbau. Kaip galėjo dingti?

– Kur? – paklausiau.

– Dievas žino, – gūžtelėjo jis, – gal atgal į Karvelidės fermą, o gal ne. Tik tiek ir žinau. Dabar prašom švilptelėti.

Pūstelėjau švilpuku ir pasigirdo aukštas, aštrus, veriamas cypimas.

– Nuostabus garsas, – pagyriau, grąžindama švilpuką.

– Pasilik, – tarė Alfas, – išdrožiau tau. Nujaučiau, kad netrukus pasirodysi.

– Nuostabu! – pasakiau. Žinojau, kad jis to tikisi.

Grįždama į Bukų giraitę mąsčiau, kaip mano gyvenimas primena tuos pulkus dvasininkų iš Antonio Trolopo knygų, kurie ištisas dienas zvimbia iš vienuolyno į kaimą, iš kaimo į vyskupo rūmus, tarsi juodi prisukami vabzdžiai, lakstantys pirmyn atgal po žalią labirintą. Per vieną privalomą sekmadienio popietės skaitymo pamoką buvau atsivertusi „Prižiūrėtoją“, o po kelių savaičių dar permečiau akimis „Barčesterio bokštus“.

Prisipažinsiu, nesu didelė Trolopo gerbėja, nes jo kūriniuose nėra mano amžiaus veikėjų. Dauguma jo sustabarėjusių šventikų, atvirai sakant, mane vimdo. Iš visų veikėjų labiausiai galėjau susitapatinti su ponia Prudi, vyskupo, panašaus į triušį, tirone žmona, žinančia, ko nori, ir kaip to pasiekti. Jei ponia Prudi būtų pasidomėjusi nuodais, gal būtų tapusi mano mėgstamiausia literatūros veikėja.

Nors Trolopas apie tai neužsiminė, aš nė kiek neabejojau, kad ponia Prudi užaugo namuose su dviem vyresniosiomis sesėmis, kurios elgėsi su ja kaip su šiukšle.

Kodėl Ofelija ir Dafnė taip niekina mane? Ar dėl to, kad manęs nekentė Harieta, kaip jos tvirtina? Ar kentėdama „skausmą dėl kūdikio“, pati nužengė nuo Tibeto kalnų į nebūtį?

Trumpai tariant, klausimas būtų: ar aš ją nužudžiau?

Ar Tėvas kaltina mane dėl jos mirties?

Kažkur išgaravo visas dienos skaistumas, paniurusi žingsniavau gatvelėmis. Net mintis apie Ruperto nužudymą ir visą tą kebeknę manęs nelinksmino.

Porą kartų pūstelėjau medinį švilpuką, bet jo balsas buvo lyg gegužiuko, gailiai besišaukiančio mamos, iškritusio iš lizdo. Įsigrūdau į kišenę ir klumpinau toliau.

Man reikia pabūti vienai – rekia laiko pagalvoti.

Pažiūrėjus nuo Mulfordo vartų, Bukų giraitė visad atrodė liūdnoka ir apleista, tarsi trūktų kažko gyvybiškai svarbaus. Bet dabar, einant po kaštonais, kažkas buvo ne taip. Iškart supratau, kas. Žvyruotame priekinio kiemo lankste stovėjo keli žmonės, ir vienas iš jų buvo Tėvas, kuris rodė į stogą. Pasileidau bėgte ir perskriejau pievelę kaip sprinteris, atkišusi krūtinę, kumščiais lyg stūmokliais mojuodama prie šonų.

Be reikalo varginausi. Priartėjusi pamačiau, kad tai tik teta Felicitė ir Dafi vienoje Tėvo pusėje, o Filė kitoje.

Jai iš dešinės stovėjo Dyteris. Sunku patikėti savo akimis!

Filės akys spindėjo, plaukai švytėjo prieš vasaros saulę, o šypsena buvo akinama ir tobula. Pilku sijonu ir prie jo derančiu kanarėlių geltonumo megztuku, kaklą apsivijusi dirbtinių Harietos perlų

eile, ji ne šiaip traukė dėmesį... ji buvo *gražuolė* – užsigeidžiau ją pasmaugti.

– Raskinas teigė, kad stačiakampiai lietaus latakai yra pasibjaurėtini, – dėstė Tėvas, – bet jis, žinoma, juokavo. Net geriausias britiškasis kalkakmenis tėra blanki parodija, palyginti su smulkiagrūdžiu marmuru, kokio gali rasti Graikijoje.

– Tikra teisybė, sere, – antrino Dyteris, – nors, ar tik ne jūsiškis Čarlzas Dikensas manė, kad graikai marmurą naudojo tik dėl to, kad prie jo gerai limpa dažai ir spalvos? Tačiau stilius ir medžiaga neturi reikšmės, jeigu latakas įtaisytas po portiku. Čia architektas taip pajuokavo, ar ne?

Tėvas akimirką susimąstė, trindamas rankas už nugaros, įsispoksojęs į namo fasadą.

– Vardan Jupiterio! – galiausiai tarė, – gal tu ir teisus.

– Ak, Flavija, – pastebėjusi mane, sujudo teta Felicitė, – prakeikimas: tik pagalvojau, o tu jau čia. Aš kaip tik ruošiuosi tapyti, o tu būsi padėjėja. Mėgstu darbuotis teptuku, bet negaliu pakęsti lipnių tūbelių ir purvinų skudurų.

Dafi pavartė akis ir lėtai atsitraukė nuo kvaištelėjusios senos tetos, matyt, bijodama, kad ir jos neįdarbintų. Suminkštinusi širdį uždaviau jai vieną klausimą. Kartais smalsumas nugali išdidumą.

– Ką *tas* čia veikia? – sušnabždėjau jai į ausį, nežymiai linkteldama galva į Dyterio pusę.

Aišku, ir taip žinojau, bet pasitaikė reta proga pakalbėt kaip sesė su sese be pagiežos.

– Teta Felicitė to reikalavo. Sakė, kad jis turėtų palydėti mus namo ir likti arbatos.

– Man atrodo, kad jinai jį įsižiūrėjo, – pridūrė šiurkščiai nusižvengdama.

Nors esu pratusi, kad Dafi persūdo, turiu prisipažinti, jog buvau šokiruota.

– Dėl Filės, – paaiškino ji.

Žinoma! Nieko keista, kad Tėvas paleido į darbą savo aprūdijusį žavesį! Viena dukra mažiau reikštų trečdaliu mažiau burnų, kurias jam tenka šerti. Aišku, Filė valgo ne tiek daug – visai nedaug – bet, pridėjus tai, kad tiek pat sumažėtų ir kasdienio nepaklusnumo dozės, su kuriomis jam tenka taikstytis, tikrai vertėjo stengtis iškišti ją Dyteriui.

Be to, pamaniau, kartu baigtųsi ir begalinės pinigų išlaidos, kai nuolatos tenka atnaujinti Bukų giraitės veidrodžių sidabrinį sluoksnį. Filė éste ėda veidrodžius.

– O jūsų tėvas... – kalbėjo Tėvas Dyteriui.

Taip ir žinojau! Jis jau tepa ratus!

– ...berods, kažką minėjote apie knygas?

– Jis leidėjas, sere, – atsakė Dyteris, – tas Štrancas iš „Štranco ir Markelio“. Gal apie juos negirdėjote, bet jie leidžia vokiečių kalba, leidimai...

– Na, taip! „Luxus Ausgaben Schtranz und Markel“. Jų Plinijus – tas su Diurerio graviūromis – įspūdingas.

– Eime, Flavija, – tarė teta Felicitė, – žinai, kaip sunku tapyti mūrus, kai jie atsiduria šešėlyje.

Iš tolo atrodžiau kaip skęstantis galeonas, kai basa bridau per seklų dekoratyvinio ežero vandenį link salos, kurioje stovi „kaprizas“, per petį persimetusi tetos Felicitės molbertą, po pažastimis pasikišusi po ištemptą drobę, kiekvienoje rankoje nešina dažų ir teptukų dėže. Teta Felicitė ėjo paskui ir nešė trikojį kėdutę. Apsivilkusi tvido kostiumėlį, užsidėjusi nuleipusią skrybėlę ir užsimetusi chalatą, ji man

priminė „Kaimo gyvenime“ matytas nuotraukas, kuriose Vinstonas Čerčilis mėgėjiškai žaidė dažais Čartvele. Trūko tik cigaro.

– Šimtą metų norėjau nutapyti pietinę pusę, kokia ji buvo mielojo dėdės Taro laikais, – sušuko ji, tarsi aš būčiau kitame pasaulio krašte.

– Tai ką, mieloji, – pareiškė, kai pagaliau sudėliojau tapymo reikmenis kaip ji pageidavo, – laikas tyliai pasikalbėti. Čia bent jau niekas mūsų neišgirs – išskyrus bites ir vandens žiurkes.

Apstulbusi pažvelgiau į ją.

– Tu tikriausiai manai, kad aš nieko nežinau apie tavo gyvenimą.

Tai vienas iš tokių pareiškimų, kokių aš esu pasimokiusi ypač pasisaugoti: iš jo gali sekti daugybė išvadų, todėl, kol nenustačiau, iš kur vėjas pučia, geriausia, kiek žinau, patylėti.

– Priešingai, – tęsė ji, – labai daug žinau apie tai, kaip tu, tikriausiai, jautiesi: vienatvė, izoliacija, vyresniosios seserys, užsisklendęs tėvas...

Jau norėjau paprieštarauti, bet staiga supratau, kaip šį besimezgantį pašnekesį pakreipti savo naudai.

– Taip, – pritariau, spoksodama į tolį virš vandens ir mirksėdama, lyg bandyčiau sulaikyti ašarą, – kartais *būna* sunku...

– Lygiai tą patį sakydavo tavo motina apie gyvenimą Bukų giraitėje. Atsimenu, kad būdama vaikas, ji čia atvažiuodavo vasaroti, kaip ir aš anksčiau.

Nelengva užduotis – įsivaizduoti tetą Felicitę vaikystėje.

– Oi, neapsimesk nustebinta, Flavija. Jaunystėje laksčiau po šią salą be priežiūros tarsi paunių princesė. Vadinausi „Mū-nū-tonova“. Iš podėlio nukniaukdavau dailių jautienos gabaliukų ir apsimesdavau, kad kepu šunieną virš trynimo lazdelėmis ir nuodėguliais užkurto laužo.

– Vėliau, nepaisydamos didelio amžiaus skirtumo, mes su Harieta buvome geriausios draugės. Vadindavomės „Vargšės benamės“. Ateidavome čia į salą ir kalbėdavomės. Kartą, kai buvome labai ilgai nesimačiusios, visą naktį prasėdėjome „kaprize“, apsivyniojusios antklodėmis, plepėjom, kol saulė patekėjo. Dėdė Taras pasiuntė Pierepointą, senąjį liokajų, atnešti mums „Plasmon“ sausainių ir jautienos sultinio drebučių. Matai, jis mus pastebėjo pro savo laboratorijos langus ir...

– Kaip ji atrodė, – įsiterpiau, – na, Harieta.

Teta Felicitė brūkštelėjo ant drobės tamsios spalvos brūkšnį, kuris, spėju, turėjo vaizduoti vieno iš kaštainių prie keliuko kamieną.

– Atrodė kaip tu, – atsakė, – tu kuo puikiausiai tai žinai.

Nurijau seilę.

– Tikrai?

– Tai aišku! Kaip tu gali to nežinoti?

Būčiau galėjusi jai pilnas ausis pripasakoti baisių istorijų, kurias man pasakojo Filė ir Dafi, bet nutariau to nedaryti.

Sučiauptos lūpos gelbsti laivus.

Kartą man taip pasakė Dogeris, kai uždaviau jam gan asmenišką klausimą apie Tėvą.

– Sučiauptos lūpos gelbsti laivus, – tuomet atsakė ir nusisukęs vėl ėmė skabyti nužydėjusius žiedus, o aš nebeišdrįsau paklausti, kas iš mūsų trijų turėtų užsičiaupti, o kas būtų laivai.

Tada sumurmėjau kažką neaiškaus, o dabar pasielgiau irgi taip pat.

– Vardan dangaus, vaike! Jei nori pamatyti savo motiną, užtenka pasižiūrėti į veidrodį. Jei nori žinoti, koks buvo jos charakteris, pažvelk į save. Tu tokia panaši, kad šiurpas krečia.

Na ką gi.

– Dėdė Taras mus pasikviesdavo į Bukų giraitę vasaroti, – tęsė ji, arba nepastebėjusi, arba nusprendusi ignoruoti, kaip man dega skruostai.

– Jam buvo šovusi keista mintis, kad moterų buvimas name suteikia jam tvirtumo kažkokiu neaiškiu cheminiu būdu – kažką ten apie ryšius ir nelauktą anglies molekulės dvejopą lytį. Pakvaišęs kaip kiškis per pavasarinę rują buvo Taras de Liuka, bet, nepaisant nieko, mielas senas džentelmenas.

– Harieta, suprantama, buvo jo numylėtinė; gal todėl, kad jai nepabosdavo sėdėti ant aukštos kėdės toje pradvisusioje laboratorijoje ir užsirašinėti, ką jis diktuoja. „Iš kojų verčianti mano asistentė", vadindavo jis ją. Tai buvo slaptas pokštas: kartą Harieta man sakė, kad taip jis užsimindavo apie nepavykusį įspūdingą eksperimentą, kuris būtų nušlavęs Bukų giraitę nuo žemėlapio, jau nekalbant apie Bišop Leisį ir dar toliau. Bet ji prisaikdino mane tylėti. Nežinau, kodėl tau pasakoju.

– Jis tyrinėjo azoto pentoksido pirminį skaidymąsi, – pasakiau, – šis darbas vėliau leido sukurti atominę bombą. Tarp jo popierių yra keli laiškai nuo profesoriaus Arenijaus iš Stokholmo, kur visai aiškiai parašyta, ką jie atrado.

– O tu, kaip sako, neši deglą toliau.

– Atsiprašau?

– Toliau šlovini garbingąją de Liukos pavardę, – tarė ji, – kur ji tave benuvestų.

Čia tai įdomi mintis; niekad nebuvau pagalvojusi, kad pavardė gali tapti kompasu.

– O kur tai galėtų nuvesti? – gudraudama paklausiau.

– Turi klausytis savo įkvėpimo. Tavo vidinė nuojauta turi tapti šiaurine žvaigžde.

– Stengiuosi, – atsakiau. Turbūt tetai Felicitei atrodžiau kaip kaimo kvailelė.

– Žinau, brangioji. Esu girdėjusi kelis pasakojimus apie tavo darbus. Pavyzdžiui, buvo tas siaubingas reikalas su Banpeniu, ar koks ten jo vardas.

– Bonpenis, – patikslinau, – Horacijus. Jis mirė ten, netoliese.

Virš ežero parodžiau į virtuvės daržo sieną.

Teta Felicitė nekreipdama dėmesio varė vagą toliau.

– Niekad neleisk, kad nemalonūs dalykai išmuštų iš vėžių. Noriu, kad tai įsidėmėtum. Nors kitiems tai gali būti nematoma, tavo pareiga bus tokia aiški, tarsi tai būtų balta linija, nubrėžta kelio viduryje. Turi ją sekti, Flavija.

– Net jeigu ji veda prie žmogžudystės? – paklausiau, staiga įsidrąsinusi.

Ištiesusi teptuką rankos atstumu, ji nupiešė tamsų medžio šešėlį.

– Net jeigu veda prie žmogžudystės.

Kurį laiką sėdėjome tylėdamos. Teta Felicitė baksnojo savo drobę, bet nieko labai jaudinamo ten nesukūrė, o tada vėl prabilo:

– Jeigu viską pamirštum, atsimink štai ką: išorinis kvėpavimas yra kaip karštis krosnyje. Juo galima iškepti pakenčiamų Bato bandelių. Bet vidinis kvėpavimas prilygsta vulkanui: jis gali pakeisti pasaulį.

Norėjau apkabinti šitą kvaištelėjusią seną tarką, persirengusią Džordžu Bernardu Šo, ir spausti, kol išspausiu sultis. Bet neapkabinau. Negalėjau.

Aš juk de Liuka.

– Ačiū, teta Felicite, – stodamasi tariau. – Jūs – jėga.

SEPTYNIOLIKTAS

Gėrėme arbatą bibliotekoje. Ponia Mulet užėjo ir išėjo, palikusi platų padėklą su „Jenny Lind“ tortu ir serbentų pyragėliais. Kai pašnibždomis paklausiau apie Nialą, ji gūžtelėjo pečiais ir suraukė kaktą, primindama man, kad yra darbe.

Filė grojo pianinu. Dyteris neištvėrė ilgiau kaip tris minutes, mandagiai nepaklausęs, kuri iš mūsų groja, ir Filė prisipažino nurausdama. Dabar, pakankamai maldauta ir įkalbinėta, ji kaip tik pradėjo skambinti antrąją Bethoveno „Pathetique“ sonatos dalį.

Tai buvo mielas kūrinys ir, muzikai tilstant ir vėl stiprėjant tarytum mano širdies ilgesys, prisiminiau, jog kaip tik šią muziką grojo Loris Lorencas „Mažosiose moteryse“, kai Džo, atsisakiusi už jo tekėti, nužingsniavo už lango, todėl pagalvojau, ar Filė ją pasirinko sąmoningai.

Tėvas svajingai mušė taktą smiliumi į savo lėkštutės šoną, kurią nuostabiai balansuodamas laikė rankose. Kartais pasitaikydavo, kad aš be jokios paaiškinamos priežasties pajusdavau jam didžiulę meilės – ar bent pagarbos potvynio bangą, ir kaip tik dabar taip nutiko.

Kampe Dafi lyg katė susirangė fotelyje, vis dar neišsivaduodama iš „Melancholijos anatomijos“, o teta Felicitė patenkinta sėdėjo prie lango su pora virbalų ir sieros geltonumo vilnos kamuoliu, rezgė kažką sudėtinga.

Staiga pastebėjau, kad Dyteris prikandęs lūpos kampą, o jo akies kamputyje kažkas sužvilgo. Jis vos neverkė, bet stengėsi to neparodyti.

Kokia žiauri ragana ta Filė, pasirinkusi tokią liūdną ir daug primenančią Bethoveno melodiją, kuri mūsų svečiui vokiečiui galėjo tik karčiai priminti paliktą tėvynę.

Bet tą akimirką Filė staiga liovėsi skambinusi ir atšoko nuo klaviatūros.

– Oi! – aiktelėjo, – atsiprašau! Nenorėjau...

Pamačiau, kad turbūt pirmąkart gyvenime ji tikrai susikrimto. Pripuolė prie Dyterio ir ištiesė nosinaitę, o šis, amžina jam garbė, ją paėmė.

– Ne. Čia aš turėčiau atsiprašyti, – tarė šluostydamasis akis, – paprasčiausiai...

– Dyteri, – staiga išsprūdo man iš burnos, – papasakok, kaip tapai karo belaisviu. Mirštu, kaip noriu išgirsti. Mat man be proto įdomu istorija.

Mirtinoje tyloje būtum išgirdęs smeigtuką, nukritusį Antarktidoje.

– Flavija! – galiausiai išspaudė Tėvas, tačiau jau buvo per vėlu, kad sukeltų norimą poveikį.

Bet Dyteris šypsojosi. Regis, jam palengvėjo, įveikus sentimentalumą.

– Tai žinoma! – tarė jis. – Penkerius metus laukiau, kol kas nors paklaus – bet niekas niekada neklausia. Jūs, anglai, tokie tobuli džentelmenai – net ir damos!

Teta Felicitė pažvelgė į jį pritariamai šypsodamasi.

– Bet, – pridūrė Dyteris, – turiu įspėti – istorija ilga. Ar tikrai norite išgirsti?

Dafi užvertė knygą ir pasidėjo į šalį.

– Dievinu ilgas istorijas, – tarė ji, – tiesą sakant, kuo ilgesnė, tuo geriau.

Dyteris atsistojo priešais židinį ant kilimo, pasirėmė alkūne ant atbrailos ir nutaisė miną. Galėtum beveik įsivaizduoti jį medžiotojų namelyje Juodajame miške.

– Ką gi, – pradėjo, – manau, galiu teigti, kad Anglijoje mane pašovė dėl seserų Brontė.

Pašovė? Čia tai naujiena! Nesitvėriau smalsumu.

Dafi akys iškart pavirto porcelianiniais durų bumbulais, ir net Tėvas ištiesino nugarą.

– Viešpatie! – sumurmėjo jis.

– Buvau išlepęs berniukas, – pradėjo Dyteris, – turiu prisipažinti. Buvau vienintelis vaikas, kurį pasiturinčiame ūkyje augino *Kinderpflegerin* – vaikų guvernantė.

– Kaip esu minėjęs, mano tėvas buvo leidėjas, o motina – archeologė. Nors jie mane mylėjo, manyčiau, abudu buvo taip užsiėmę, kad viskas, kas susiję su „berniuku“, buvo palikta Druzilai. Toks buvo guvernantės vardas – Druzila.

– Druzila buvo solidi angliškų romanų gerbėja. Rijo knygas tarsi banginis planktoną. Niekad nebūtum jos pamatęs be knygos rankoje – tiesą sakant, ji išmokė mane skaityti, kai dar nebuvau atpratęs čiulpti nykštį.

– Suprantama, Druzila buvo perskaičiusi visas seserų Brontė knygas: „Vėtrų kalną“, „Džeinę Eir“, „Širlę“, „Vaildfeldo namų gyventoją“ – mokėjo jas kone atmintinai.

– Manau, buvau ją šiek tiek įsimylėjęs, vyliausi priversiąs ją mane pamilti, jeigu anglų kalba garsiai skaitysiu iš jos mėgstamų knygų.

– Taip aš tapau anglofilu. Nuo tų laikų nieko taip nenorėjau, kaip skaityti anglų knygas: Dikensą, be abejo, ir Konan Doilį; Džeinę Ostin ir Tomą Hardį. Kai truputį paaugau, Druzila man per Kalėdas padovanojo „Berniuko knygos" ir „Draugužių" prenumeratą. Kai man suėjo dvylika, buvau tikresnis britas už daugelį Brikstono berniukų!

– Tada atsirado belaidis radijas. Pagal „Draugužių" straipsnius, padedamas mokyklos draugo, kuris gyveno kaimynystėje, jo vardas buvo Volfgangas Zanderis, sugebėjau susimontuoti paprastą vienos bangos belaidį imtuvą, kuriuo klausėmės BBC transliacijų.

– Mudu su Volfgangu buvom pakvaišę dėl elektros prietaisų. Pirmasis daiktas, kurį pasidarėme, buvo baterija maitinamas durų skambutis; kitas buvo telefonas tarp mano miegamojo ir jo, o laidą ištempėme virš stogų ir medžiuose.

– Mūsų šeimoms sumigus, tas medvilne dengtas laidas, ištemptas aukštai šakose, kiaurą naktį dūgzdavo nuo karštligiškų pokalbių. Galėjome ištisą naktį kalbėtis, aišku, apie radiją, bet taip pat ir apie angliškas knygas, mat Volfgangui irgi buvo įgėlęs angliškas – ypač Brontė – mašalas.

– Paauglių vaizduotė yra galinga jėga, man rodos, mudu su Volfgangu laikėme save Apskritojo stalo riteriais, kurie išjos iš savo teutoniškos tvirtovės ir išgelbės tas Brontė seseris: tris šviesiaplaukes, dailias merginas, kurių net vardai buvo kaip Perkūno dievo dukterų, kurias monstras laikė įkalinęs šiaurėje, šaltame akmeniniame bokšte.

– Be to, – pridūrė jis, – jaunoms, bejėgėms panelėms drėgno klimato krašte būdinga kažkas tokio, dėl ko kiekvienam vaikinui kyla noras jas pagrobti ir vesti.

Jis stabtelėjo, leisdamas savo žodžiams sukelti norimą poveikį, atidžiai pažvelgdamas tai į vieną, tai į kitą, taip jam besielgiant,

staiga priblokšta supratau, kad Dyteris įsivaizduoja, jog Filė, Dafi ir aš – tai jo atrastosios Brontė; o Bukų giraitė – tas šalto akmens bokštas. Mes jam esame Šarlotė, Emilija ir Ana!

Taip mes visos trys ir sėdėjome, išsižiojusios lyg šunys.

Man vis dar svaigo galva, kai Dyteris ėmė kalbėti toliau:

– Bet mes užaugame per greitai, – atsiduso jis, – ir per anksti mus užgriūva suaugusiųjų pasaulio džiaugsmai, o kartu ir vargai.

– Ateina amžius, kai berniukai atranda skraidymą, o man taip nutiko anksti. Tėvai užrašė mane į NSST – Nacionalsocialistų skraidymo tarnybą – ir kai buvau keturiolikos, staiga vienas atsidūriau prie „Šulgleiterio“ šturvalo ir kaip sakalas sklendžiau aukštai virš Vaserkupės kalvos Hesės Riono kalnuose.

– Iš oro tie kalnai, nors jų geologinė sandara visai kitokia, vietomis atrodo nepaprastai panašūs į Šiaurės Jorkšyro viržynus.

– Iš kur žinai? – įsiterpė Dafi.

– Dafne! – tarė Tėvas. Vien kritišku žvilgsniu dar pridūrė žodį „elgesys“.

– Ar dėl to, kad bombardavai Šefildą?

Po šio klausimo visi neteko amo. Drąsuolė! Net aš nepaklausčiau Dyterio apie jo aviacinius žygius virš Anglijos, nors neslėpsiu – tas pats klausimas man šovė į galvą prieš kelias minutes.

– Nes jeigu taip, – pridūrė Dafi, – turėtum taip ir pasakyti.

– Dar tik pradėjau apie tai pasakoti, – ramiai atsakė Dyteris.

Ir nė nemirktelėjęs tęsė toliau.

– Kai prasidėjo karas ir mane perkėlė į Liuftvafę, kuprinės dugne greta Lordo Bairono ir Šeli visada laikiau anglų „Everyman“ išleistus mažo formato „Džeinės Eir“ ir „Vėtrų kalno“ leidimus, suvyniotus į balto šilko piloto šaliką.

– Nusprendžiau, kai karas baigsis, stoti į universitetą – gal net į Oksfordą, nes kalbą jau mokėjau, studijuoti anglų literatūrą. Tikėjausi per pirmus metus išlaikyti dviejų skirtingų programų egzaminus, užimti pasiūlytą mokytojo vietą kurioje nors didelėje valstybinėje mokykloje ir baigti gyvenimą kaip garbus ir gerbiamas mokyklos direktorius, panašus į jūsų poną Čipsą.

– Sakydavau „viso gero, Herr Schtranz". Bet likimas turėjo man kitų planų. Atėjo įsakymas tuoj pat vykti į Prancūziją.

– Berods, mano tėvas Berlyne susitiko seną pažįstamą: kažką, kas užėmė aukštą postą ministerijoje ir galėjo suorganizuoti beveik viską, ko panorėtum. Tėvas norėjo tokio sūnaus, kuris skraidytų naikintuvu: tokio, kurio vardas būtų visose antraštėse, o ne tokio, kuris amžinai svaičioja, įsmeigęs nosį į knygą – ir dar anglišką knygą!

– Nespėjęs pasipriešinti buvau pasiųstas į žvalgybos grupę „Luftflotte III", kurios bazė buvo Prancūzijoje prie Lilio.

– Mums teko Messerschmitt Bf 110, dviejų variklių lėktuvas, pravardžiuojamas *Zerstörer.*

– *Griovikas,* – gaižiai įgėlė Dafi. Ji kartais būna atžaroka.

– Taip, – atsakė Dyteris. – Griovikas. Tačiau šie lėktuvai buvo specialiai pritaikyti žvalgybai. Mes neskraidinome bombų.

– Šnipinėjote, – patikslino Dafi.

Jos skruostai buvo šiek tiek įraudę, nors sunku pasakyti, iš pykčio ar susijaudinimo.

– Taip, šnipinėjome, jei nori taip vadinti, – sutiko Dyteris. – Karo metu abi pusės užsiiminėjo žvalgyba.

– Žinok, jis teisus, Dafne, – tarė Tėvas.

– Kaip jau sakiau, – tęsė Dyteris, žvilgtelėjęs į Dafi, – *Zerstörer* buvo dviejų variklių mašina, skirta dviejų žmonių įgulai: pilotui ir

antrajam nariui, kuris, atsižvelgiant į misiją, galėjo būti belaidžio radijo operatorius, navigatorius arba kulkosvaidininkas.

– Pirmą dieną fronte, kai ėjau į brifingo baraką, vienas oberfeldfebelis, skrydžių seržantas, apsiavęs piloto batais, sumušė kulnimis ir sušuko: „Herr Hauptmann! Hitklifai!“ Žinoma, tai buvo mano senas dražužis Volfgangas Zanderis.

– Skubiai apsidairiau, ar niekas jo neišgirdo, nes toks familiarumas tarp rangų netoleruojamas. Bet girdimumo ribose nieko nebuvo.

– Mes laimingi paspaudėme rankas. „Aš – tavo navigatorius“, juokdamasis tarė Volfgangas, „Ar jie tau to nesakė? Iš visų šalies navigatorių mano vieno vardą išrinko, kad galėtum neštis mane oran kariauti savo skardiniu drakonu!“

– Nors buvo nuostabu vėl susitikti, turėjome elgtis apdairiai. Situacija buvo sudėtinga. Mes sukūrėme visą paketą gudrybių – panašiai kaip įsimylėjėliai regentystės stiliaus romane.

– Eidavome prie lėktuvo, pirštais rodydami šen ir ten, landžiodavome po fiuzeliažu, tarsi diskutuotume apie kabelių įtempimą, bet plepėdavome, žinoma, beveik vien apie angliškus romanus. Jei kas prisiartindavo, skubiai šokdavome nuo Hardžio prie Hitlerio.

– Vienos tokios apžiūros metu gimė didysis sumanymas. Neatsimenu, kuris iš mūsų pirmas pakišo tą mintį, Volfgangas ar aš.

– Mes vaikščiojome aplink Kati uodegą – Kati buvo plonai užmaskuotas vardas, užrašytas ant mūsų lėktuvo nosies, kai staiga vienas iš mūsų, berods, Volfgangas... o gal ir aš... pasakė: „Kaip manai, ar šiandien Havorto durpyne žydi viržiai?“

– Kaip viskas paprasta. Per šias kelias akimirkas burtas, kaip sakė Julijus Cezaris, buvo mestas.

– O tada Likimas, tarsi būtų slapčia klausęsis, vėl įsikišo. Po dviejų dienų mums davė užduotį Pietų Jorkšyre: patikrinti geležinkelio manevravimo stotį ir dviračių gamyklą, kuri, kaip buvo manoma, gamino Rols-Roiso variklius. Tik nufotografuoti. „Vieni juokai", kaip sakydavo RAF[6] vaikinai. Ideali proga asmeniškai pristatyti dovanėlę nuo mūsų.

– Sąsiaurį perskridome ramiai, bent tą kartą nesusidūrėme su „Pikčiurnų" lėktuvais. Oras buvo nuostabus, o Kati varikliai murkė lyg pora patenkintų rubuilių kačių.

– Virš taikinio pasirodėme laiku, sekundės tikslumu, kaip jūs sakot, ir nufotografavome. *Trakšt! Trakšt! Trakšt!* Viskas baigta. Misija įvykdyta. Likusį ketvirtį valandos galėjome veikti ką panorėję.

– Havorto klebonija buvo mažiau nei už dešimt mylių į šiaurės vakarus, o skrendant mūsų greičiu, tai yra, tris šimtus mylių per valandą, tai buvo dviejų minučių atstumas.

– Tačiau bėda: mes buvome per aukštai. Nors fotografuodami nusileidome į septyniolikos tūkstančių pėdų aukštį, mūsų asmeninės misijos metu reikėjo skubiai prarasti dar daugiau aukščio. Meseršmitas su juodais kryžiais ant sparnų, tarsi sakalas neriantis žemyn virš tylaus Anglijos kaimo, kažin ar liktų nepastebėtas.

– Pastūmiau šturvalą į priekį ir mes ėmėme leistis sukučiu, ausis tarsi užkimšo šampano kamščiai. Po mumis bangavo violetinė viržių jūra.

– Tūkstančio pėdų aukštyje truktelėjau šturvalą ir nukritau beveik iki gyvatvorių aukščio.

– Pasiruošk! – sušukau Volfgangui.

[6] Royal Air Force – Karališkosios oro pajėgos.

Mes atskridome iš rytų ir staiga pamatėme jį ant kalvos: Havorto kaimą! Riaumodami lėkėme beveik liesdami laukus ir vos spėjome pakilti virš ūkininkų namų kaminų. Kai nusileidome prie Havorto kelio, stačios pagrindinės gatvės viršuje pirmąkart pastebėjau bažnyčią, o tada, šimtas jardų už jos ir šventoriaus, atpažinau Brontė klebonijos pavidalą. Atrodė taip, kaip visada įsivaizdavau: tamsiais dėmėtais akmenimis ir tuščiais langais.

– Dabar! – sušukau, ir Volfgangas išstūmė mūsų dovaną pro atvirą kabinos liuką į sūkuriuotą orą. Nors ir nemačiau, įsivaizdavau, kaip mūsų vainikas ore krenta lanku žemyn, besivartydamas, paskui save išskleidęs violetinį kaspiną. Vėliau kas nors jį suras tarp senų antkapių prie klebonijos durų ir perskaitys pranešimą: auksinės raidės tarsi dygiakrūmiai ant viržių spalvos šilko, „Visas pasaulis jus myli – ilsėkitės ramybėje“.

– Grįžti į kreiserinį aukštį buvo pernelyg rizikinga. Teks grįžti namo skutamuoju skridimu nuo taško iki taško, laikantis atvirų kaimo vietovių. Žinoma, taip sudeginsime daugiau degalų, bet mes abudu buvome jauni ir kvaili, mums jau pavyko tai, dėl ko atskridome. Žinojome, vos tik mus pastebės, visi pragaro šunys, ir „Uraganai“, ir „Pikčiurnos“, sės mums ant uodegos.

– Bet buvo tobula rugpjūčio diena. Jei truputį pasiseks ir vėjas pūs į uodegą, sakiau Volfgangui pakeliui į namus, gal net pavyks praskristi virš Tomo Hardžio namo, o Reichui tai nieko nekainuos.

– Ir tą akimirką nuo sprogstamųjų kulkų lietaus prieš mano akis subyrėjo kabinos stiklas. Į mus pataikė!

– Pikčiurna! – sušuko Volfgangas. Bet buvo per vėlu. Pro mus pranėrė juodas šešėlis, tada jis pakrypo ir apsisuko, raudonais, baltais ir mėlynais apskritimais, tarsi bepročio akimis blyksėdamas vasaros saulėje.

– Atsargiai! – sušukau – Jis apsisuko ir puls vėl!

– Tada pastebėjau, kad mūsų kairiojo borto variklio temperatūros matuoklis tarsi prilipęs prie skalės viršaus. Jis perkaito. Žvilgtelėjau į šoną ir, o siaube, pamačiau iš po gaubtuvo besiveržiančius juodus dūmus ir oranžines liepsnas. Pakreipiau propelerį, išjungiau vieną variklį.

– Tuo metu „Pikčiurna" jau vėl buvo už mūsų. Galinio vaizdo veidrodžio likučiuose mačiau jo sutrūkinėjusį atspindį, kuris švelniai sūpavosi į šonus, skrisdamas mūsų oro srovėje. Jis laikė mus savo taikiklyje.

– Bet jis sulaikė ugnį. Tai labai nervino.

– *Pirmyn*, pagalvojau. *Pribaik mus.* Jis žaidė su mumis tarsi terjeras su žiurke.

– Nežinau, kiek laiko tai truko. Kai netrukus mirsi, sunku spręsti, kaip bėga laikas.

– Kodėl jis nešauna? – sušukau Volfgangui, bet šis neatsakė. Prisegtas diržais per pečius aš negalėjau pasisukti sėdynėje, kad jį pamatyčiau.

– Tačiau net skrisdama vienu varikliu Kati nesunkiai laikėsi ore, ir tas britų skalikas vijosi vokišką zuikį žaliais laukais, atrodė, visą amžinybę.

– Dėl suskaldyto priekinio stiklo priešakinio vaizdo matomumas buvo nulinis, ir man teko staigiai laviruoti į šonus, kad pamatyčiau, kas yra priešais. Pavojinga situacija.

– O tada mirė antrasis variklis. *Pokšt*! Va taip! Per kelias sekundes teko priimti sprendimą. Po mano sparnais pralėkė miškingos kalvos medžiai. Miško pakraštyje buvo laukas su nuolydžiu. Reikės tūpti ten. Be ratų, pamaniau. Geriau leistis ant pilvo, taip greičiau sustosim.

– Dūžio garsas buvo stipresnis, nei kada nors būčiau įsivaizdavęs. Lėktuvas sukiojosi į šonus, o žemė draskė jo pilvą, čiuoždamas jis daužėsi, trankėsi, šokinėjo ir svirduliavo – tarsi tave gyvą įmestų į vandens malūno srovę.

– O po to stojo nežemiška tyla. Ne iškart supratau, kad stovime. Atsisegiau diržus, atverčiau priekinį kabinos dangtį, iššokau ant sparno, tada vėl atsigręžiau ir pasižiūrėjau į Volfgangą.

– Lipk lauk! – sušukau. – Greitai! Lipk lauk!

– Bet man niekas neatsakė.

– Po stikliniu gaubtu kraujo jūroje sėdėjo Volfgangas ir palaimingai šypsojosi. Negyvos, tarsi karštinės apimtos akys, spoksojo į žalius Anglijos laukus.

– Nušokau nuo sparno ir išsivėmiau į aukštą žolę.

– Mes nutūpėme tolimajame lauko gale. Tuomet iš už medžių, aukščiau, ant kalvos pasirodė du vyriškiai, vienas aukštas, kitas žemas, jie lėtai, apdariai slinko žemyn link manęs. Vienas nešėsi šautuvą, o kitas šakes.

– Stovėjau nejudėdamas. Kai jie prisiartino, pakėliau ranką į orą, lėtai išsitraukiau iš dėklo pistoletą ir numečiau jį į šoną, įsitikinęs, kad jie mato, ką darau. Tada pakėliau kitą ranką.

– Tu vokietis, – šūktelėjo artėdamas aukštas vyriškis.

– Taip, – atsišaukiau, – bet aš kalbu angliškai.

– Jie atrodė truputį nustebę.

– Gal jūs geriau iškvieskite policiją, – pasiūliau, galva pamodamas į sudaužytą Meseršmitą. – Ten mano žuvęs draugas.

– Aukštasis vyriškis atsargiai prislinko prie lėktuvo ir pažvelgė vidun. Kitas stovėjo nesitraukdamas, spoksodamas į mane taip, tarsi būčiau nutūpęs iš kitos planetos. Jis užsimojo šakėmis, lyg ketintų smeigti man į pilvą.

– Palik ją ramybėje, Rupertai, – pasakė vyriškis su šautuvu, – ją ką tik ištiko kraupi avarija.

– Antrajam vyriškiui nespėjus atsakyti, danguje pasigirdo aukštas spiegimas, pro šalį praskriejo „Pikčiurna" ir pievos gale pergalingai nėrė į viršų.

– Pažiūrėjau, kaip ji kopia stačiai aukštyn į mėlyną dangų ir pasakiau:

Jis kyla, apsigręžęs sviedžia grandinę garso sidabrinę.

– Tie du vyriškiai pažvelgė į mane, tarytum mane būtų staiga ištikęs šokas – galbūt taip ir buvo. Nes tik vėliau susivokiau, kad vargšas Volfgangas mirė.

– Džordžas Mereditas – pasakiau jiems, – Kylantis vieversys.

– Vėliau kaimo policijos nuovadoje mane aplankė „Pikčiurnos" pilotas. Jis priklausė eskadrilei, įsikūrusiai Katerike, ir po to, kai mechanikai kažką pareguliavo, nuskraidino savo lėktuvą patikrinti šturvalo. Jis nė neketino tą dieną veltis į kautynes, bent man taip sakė, bet virš Harvorto jo taikiklyje staiga pasirodėme mes, Volfgangas ir aš. Kaip dar jis galėjo pasielgti?

– Nieko sau susidūrimas. Nepasisekė vargšui vyrukui, – pasakė jis. – Žiauriai tave užjaučiu dėl draugo.

– Visa tai įvyko prieš šešerius metus, – atsiduso Dyteris, – tas aukštas vyriškis su šautuvu pievoje, kaip vėliau sužinojau, buvo Gordonas Inglbis. Kitas, vyriškis su šakėmis, kaip jau galbūt atspėjote, buvo Rupertas Porsonas.

AŠTUONIOLIKTAS

Rupertas Porsonas? Bet ar įmanoma, kad vyras su šakėmis būtų Rupertas?

Mano mintys sukosi tarsi spalvotas skardinis vilkelis.

Tikrai nenumaniau, kad Dyterio pasakojimas baigsis Inglbių fermos Iškilmių pievoje. Tačiau galutinai paaiškėjo viena: jeigu per karą Rupertas *iš tikrųjų* buvo Karvelidės fermoje prieš šešerius metus, tai bent iš dalies paaiškintų, kodėl Džeko lėlė buvo išdrožinėta pagal Robino Inglbio veidą.

Tėvas atsiduso.

– Gerai viską prisimenu, – tarė jis, – tavo lėktuvas nukrito Iškilmių pievoje, prie pat Kartuvių miško.

Dyteris linktelėjo.

– Mane trumpam išsiuntė į karo belaisvių stovyklą kartu su dar trisdešimt ar keturiasdešimt kitų Liuftvafės karininkų ir eilinių, ten mes leidom dienas kasdami griovius ir tverdami tvoras. Darbas buvo nepakeliamai sunkus, tačiau bent likau Anglijoje. Daugelis į nelaisvę patekusių vokiečių pilotų buvo išsiųsti į užsienio stovyklas Kanadoje, o ten maža vilties pasprukti.

– Kai man pasiūlė galimybę gyventi ir dirbti fermoje, griebiausi jos; nors tai nebuvo privaloma, daugelis mūsų sutiko. Tie, kurie nesutiko, vadino mus išdavikais, ir ne tik.

– Bet karas jau artėjo prie pabaigos, daug kas iš mūsų tą žinojo. Pamaniau, verčiau imtis grįsti sau kelią į Oksfordą, o ne palikti ateitį atsitiktinumams.

– Niekas taip nenustebo kaip aš, kai mane paskyrė į Inglbių fermą. Buvo smagu pagalvoti, kad Gordonas, kuris visai neseniai laikė į mane nutaikęs šautuvą, dabar kartu su Greise kepė man žuvį savo namo virtuvėje.

– Sakei, tai buvo prieš šešerius metus – 1944-aisiais? – paklausiau.

– Taip, – linktelėjo Dyteris,– rugsėjį.

Negalėjau susilaikyti. Nespėjusi prikąsti liežuvio, leptelėjau:

– Išeitų, buvai Karvelidės fermoje, kai Robiną rado pakartą Kartuvių miške.

– Flavija! – tarė Tėvas, garsiai padėdamas savo puodelį su lėkštute, – kad man *jokių* paskalų apie kitų sielvartą.

Dyterio veidas staiga paniuro, o akyse užsižiebė liepsna – ar tik ne iš pykčio?

– Tai aš, – tarė jis, – jį radau.

Tu jį radai? Pagalvojau. *Neįmanoma!* Ponia Mulet labai aiškiai pasakė, kad Robino kūną rado beprotė Megė.

Stojo nepaprastai ilga tyla, o tada Filė pašoko ant kojų ir pasisiūlė įpilti Dyteriui dar arbatos.

– Atsiprašau dėl sesutės, – nervingai nusijuokė, – ją, sakyčiau, nesveikai domina mirtis.

Aukščiausias balas, File, pagalvojau. Bet nors ji pataikė kaip plaktuku į vinį, nenujautė, kiek daug čia tiesos.

Likusi popietės dalis buvo nebeįdomi. Tėvas, turiu pripažinti, tiesiog kilniadvasiškai pamėgino nukreipti temą į orus ir linų derlių, o Dafi, pajutusi, kad tai nebeverta dėmesio, vėl įniko į savo knygą.

Vienas po kito atsiprašėme: Tėvas išėjo dėlioti savo pašto ženklų, teta Felicitė – pasnausti prieš vakarienę, o Dafi – į biblioteką. Po kiek laiko man atsibodo klausytis, kaip Filė Dyteriui pliurpia apie kaimo pokylius ir iškylas, sprukau į laboratoriją.

Pakramčiau pieštuko galą ir užrašiau:

Sekmadienis, liepos 23 d., 1950

KUR VISI DINGO? Degantis klausimas.

KUR NIALA? Praleidusi naktį ponios Mulet trobelėje, ji paprasčiausiai išgaruoja. (Ar inspektorius Hjuitas žino, kad ji dingo?)

KUR BEPROTĖ MEGĖ? Po to, kai pratrūko per popietės „Džeko ir pupos stiebo" dieninį spektaklį, ją nuveda pailsėti ant vikaro sofos. Po to ji dingsta.

KUR MATAS VILMOTAS? Atrodo, jis kažkur išsliūkino lemtingojo spektaklio metu.

KĄ RUPERTAS VEIKĖ KARVELIDĖS FERMOJE PRIEŠ 6 METUS? Kodėl, kai jiedu su Dyteriu susitiko fermoje penktadienį, nė vienas nepripažino esą pažįstami?

IR SVARBIAUSIA, KODĖL DYTERIS TVIRTINA, KAD TAI JIS RADO ROBINO INGLBIO KŪNĄ, PAKARTĄ KARTUVIŲ MIŠKE? Ponia Mulet sako, kad tai buvo beprotė Megė, o ponia M. retai klysta, kalbant apie kaimo gandus. KAM DYTERIUI MELUOTI APIE TOKĮ DALYKĄ?

Nuo ko pradėti? Jei tai būtų chemijos eksperimentas, procedūra būtų elementari: pradėčiau nuo tų medžiagų, kurios arčiausiai po ranka.

Ponia Mulet! Jei pasiseks, galbūt ji tebesikrapšto virtuvėje, prieš apiplėšdama podėlį ir išsitempdama eilinės dienos grobį pas Alfą. Nubėgau į laiptų viršų ir žvilgtelėjau pro baliustradą. Koridorius tuščias.

Nučiuožiau turėklais ir nuskuodžiau į virtuvę.

Dogeris pakėlė galvą nuo stalo, ant kurio klinikiniu tikslumu amputavo dviejų agurkų luobą.

– Ji išėjo, – pasakė, man nespėjus paklausti, – prieš gerą pusvalandį.

Tikras velnias tas Dogeris! Neįsivaizduoju, kaip jam pavyksta!

– Ar ką nors pasakė prieš išeidama? Tai yra, ką nors įdomaus?

Jei Dogeris buvo virtuvėje ir klausėsi, ponia M. niekaip nesusilaikytų neišpliurpusi, kaip ji priėmė Nialą (vargšę beglobę!), apkamšė ją jaukioje lovoje su karšto vandens šildytuvu ir skiesto šerio stikline ir taip toliau, ir būtų išsamiai papasakojusi, kaip ji miegojo, ką valgė pusryčių ir ką paliko lėkštėje nesuvalgiusi.

– Ne, – Dogeris paėmė dantytą duonos peilį ir pridėjo ašmenis prie šviežios duonos kepalo, – tik tiek, kad mėsa orkaitėje, o obuolių pyragas ir sutirštinta grietinė podėlyje.

Po velnių!

Ką gi, nieko nelieka, kaip ryte pradėti viską iš naujo. Nustatysiu žadintuvą saulei tekant, tada leisiuosi į Karvelidės fermą ir Kartuvių mišką. Mažai tikėtina, kad po tiek metų ten bus likę kokių nors įkalčių, bet penktadienio naktį Rupertas ir Niala stovyklavo Iškilmių pievos apačioje. Jei planą įvykdysiu tinkamai, nukeliausiu ten ir atgal, niekam Bukų giraitėje nespėjus suvokti, kad išėjau.

Dogeris atplėšė pavyzdinį vaškinio popieriaus kvadratą, suvyniojo sumuštinius su agurkais ir užlankstė kampučius, tarsi klotų lovą ligoninėje.

– Nusprendžiau šįvakar jų paruošti, – tarė, paduodamas man paketėlį, – žinojau, kad norėsi anksti ryte pasprukti.

Laukuose kabojo šlapio rūko užuolaidos. Ryto oras buvo drėgnas ir šaltas, giliai kvėpavau, stengdamasi išsibudinti, traukiau į šnerves ir plaučius sodrų juodžemio ir permirkusios žolės aromatą.

Atvažiavusi dviračiu į Šv. Tankredo šventorių, pamačiau, kad nebėra inspektoriaus „Voksholo", todėl pamaniau, jog nebebus ir Ruperto kūno. Aišku, niekas jo nebūtų palikęs susmukusio ant lėlių scenos nuo šeštadienio vakaro iki pirmadienio ryto, bet supratau, kad lavonas nebeguli parapijos salėje išvertęs akis, jo seilių srovelė dabar jau sustingusi į spjaudalų stalaktitą...

Jei būčiau maniusi, kad guli, gal ir susigundyčiau įsibrauti ir pasižiūrėti dar kartą.

Už bažnyčios nusiaviau batus, nusimoviau kojines ir nusivedžiau Gledis per gilesnį vandenį greta panirusių brastos akmenų. Nuo šeštadienio nakties lietaus sustiprėjusi srovė plakėsi apie jos stipinus ir padangas, švariai nuplaudama purvą ir molį, susikaupusį važiuojant į Bišop Leisį. Kol pasiekiau kitą krantą, Gledis tapo švarutėlė tarsi damos karieta.

Paskutinį kartą nuskalavau kojas, atsisėdau ant lipynės ir apsiaviau.

Čia, prie upės, matomumas buvo dar menkesnis nei kelyje. Medžiai ir gyvatvorės dunksojo lyg blyškūs šešėliai, važiavau žolėta pakele per pilką vatinį rūką, kuris susiurbė visus pasaulio garsus ir spalvas. Išskyrus prislopintą vandens gurgėjimą, viešpatavo tyla.

Iškilmių pievos pradžioje po gluosniais stovėjo apleistas Ruperto furgonas, o jo linksmas dažytas užrašas „Porsono lėlės" klaikiai nederėjo nei toje vietoje, nei tomis aplinkybėmis. Gyvybės – nė ženklo.

Rūpestingai paguldžiau Gledis ant žolės ir pirštų galiukais nutipenau prie furgono. Galbūt Niala parsirado ir miega viduje, nesi-

norėtų jos išgąsdinti. Tačiau priekinis stiklas nebuvo apgaravęs, iš to supratau, ką ir šiaip nujaučiau, kad atšalusio „Ostino" viduje niekas nekvėpuoja.

Pažvelgiau pro langus į vidų, bet nepamačiau nieko neįprasta. Nuėjau prie galinių durų ir pasukau rankeną. Užrakinta.

Vis platesniais ratais braidžiau po žolę, ieškodama laužavietės požymių, bet nieko neradau. Stovykla tebebuvo tokia, kaip ją palikau šeštadienį.

Kai pasiekiau fermos keliuko galą, stabtelėjau, nes virš kelio buvo ištempta virvė, o nuo jos kabėjo ženklas. Pralindau pro apačią ir perskaičiau, kas parašyta.

POLICIJOS TYRIMAS – VAIKŠČIOTI DRAUDŽIAMA – HINLIO POLICIJA

Vis dėlto inspektorius Hjuitas ir jo detektyvai čia *apsilankė.* Tačiau kabindami ženklą jie tikrai nepagalvojo, kad kas nors gali ateiti iš patvinusios upės pusės. Nors pažadėjo inspektoriui, seržantas Greivsas taip ir nepasimokė, kad žmonės kartais įsmunka pro užpakalines duris.

Ką gi. Kadangi čia šiaip ar taip nėra nieko įdomaus, keliausiu toliau. Nors neįžiūrėjau pro rūką, bet žinojau, kad Kartuvių miškas yra netoliese, Kartuvių kalvos viršuje. Tarp medžių viskas bus šlapia ir ištižę, bet galėčiau kirsti lažybų, kad policija ten dar neapsilankė.

Nutempiau Gledis po užtvara ir lėtai nustūmiau keliuku aukštyn, nes buvo gerokai per statu minti pedalus. Įpusėjusi iki viršūnės nugrūdau ją už gudobelių gyvatvorės ir kopiau toliau, iš visų pusių apsupta ūkanose vos įžiūrimų mėlynų linų.

Tuomet tiesiai prieš mane iš rūko staiga išniro tamsūs miško medžiai. Priėjau mišką nenujausdama, kaip jis arti.

Prie medžio buvo prikaltas sutrūnijęs medinis ženklas su raudonu užrašu: „NEITI – ĮSIBROV..."

Likusią ženklo dalį buvo sušaudę brakonieriai.

Kaip ir maniau, miškas buvo įmirkęs. Drebėjau nuo drėgmės ir šalčio, bet pasiryžau bristi gilyn į augmeniją. Nežengiau nė tuzino žingsnių tarp paparčių ir didžialapių, kai pasijutau iki kelių kiaurai permirkusi.

Pomiškyje kažkas trakštelėjo. Sustingau, per mano taką tyliais mostais praskriejo tamsi figūra: turbūt pelėda, supainiojusi sunkią ryto miglą su prieblandos medžioklės laiku. Nors ir išgąsdino, jos pasirodymas ir nuramino: tai reiškė, kad miške su manimi daugiau nieko nėra.

Stūmiausi pirmyn ir stengiausi eiti nežymiais takeliais, nes žinojau, kad bet kuris iš jų mane nuves į proskyną pačiame centre.

Tarp dviejų nusenusių, gumbuotų medžių kelią man užtvėrė apsamanoję pilkos medienos vartai, suklypę nuo puvinio. Beveik perkopiau šį griūvantį barjerą, kai supratau ir vėl atsidūrusi ant senųjų kartuvių pakopų. Kiek pasmerktų sielų kopė šiais laiptais mirti ant aukštos platformos? Gurktelėjau ir pažvelgiau aukštyn į statinio liekanas po atviru dangumi.

Mano riešą tarsi karštos geležies žiedas sugriebė diržinga ranka.

– Ką čia darai? Ko landžioji po tokią vietą?

Beprotė Megė.

Ji taip arti prikišo savo suodiną veidą prie manojo, kad įžiūrėjau rusvus pasmakrės šerius. *Miško ragana*, toptelėjo panikos akimirką, bet netrukus atgavau šaltą protą.

– Oi, labas, Mege, – ištariau ramiausiai, mėgindama sutramdyti besidaužančią širdį, – kaip gerai, kad tave radau. Kaip tu mane išgąsdinai.

Mano balsas drebėjo labiau nei tikėjausi.

– Pabaisos gyvena Kartuvių miške, – niūriai tarė Megė, – kitur nerasi tokių pabaisų kaip čia.

– Būtent, – sutikau, net neįsivaizduodama, apie ką ji kalba, – kaip gerai, kad tu su manimi. Dabar nebebijosiu.

– Velnio nebėra, – tarė Megė, trindama rankas. – Velnias mirė, kaip gerai.

Atsiminiau, kaip ją išgąsdino Ruperto „Džeko ir pupos stiebo“ spektaklis. Megei Rupertas buvo Velnias, kuris užmušė Robiną Inglbį, padarė jį maža medine lėle ir užkėlė ant scenos. Verčiau kalbėti apie tai užuolankomis.

– Ar maloniai pailsėjai vikariate, Mege? – paklausiau.

Ji nusispjovė ant ąžuolo kamieno, tarsi spjautų konkurentei raganai į akį.

– Ji mane išvarė, – pasakė, – atėmė senutės Megės apyrankę ir išvarė, va, ką ji padarė. „Purvina, purvina“.

– Ponia Ričardson? – paklausiau. – Vikaro žmona? Ji tave išvarė?

Megė klaikiai išsiviepė ir kone šuoliais pasileido bėgti pro medžius. Aš myniau jai ant kulnų per krūmynus ir paparčius, išvartas ir kimbančius dagius. Po penkių minučių praradusios kvapą mes grįžome iš kur pradėjusios, prie supuvusių kartuvių papėdės.

– Matai čia, – parodė ji, – jisai ten jį pagrobė.

– Ką pagrobė, Mege?

Ji kalbėjo apie Robiną Inglbį. Buvau tuo tikra.

– Velnias kaip tik čia pagrobė Robiną? – paklausiau.

– Pavertė jį į medį, štai ką, – atskleidė paslaptį, žvilgteldama per petį, – medį į medį.

– O tu jį iš tikrųjų matei? Na, Velnią.

Ar gali būti, kad Megė matė ką nors miške su Robinu? Juk vis dėlto ji gyveno lūšnelėje tarp medžių, ir atrodė mažai tikėtina, kad Kartuvių miško ribose galėtų nutikti kažkas tokio, kas praspūstų pro jos akis.

– Megė matė, – supratingai tarė ji.

– Kaip jis atrodė?

– Megė matė. Senutė Megė gana visko mato.

– O tu moki piešti? – paklausiau, staiga apimta įkvėpimo. Išsitraukiau iš kišenės užrašų knygelę ir padaviau jai trumpą storą pieštuką.

– Štai, – pasakiau, atversdama tuščią lapą, – nupiešk man Velnią. Nupiešk jį Kartuvių miške. Nupiešk, kaip Velnias pagrobė Robiną.

Megė išleido garsą, panašų į juoką pro ašaras. Tada atsitūpė, išlygino atverstą užrašų knygelę sau ant kelio ir pradėjo piešti.

Tikėjausi kažko vaikiško – gal kokių pakeverzotų lyg stagarai žmogeliukų – bet Megės suodinuose pirštuose pieštukas atgijo. Ant lapo lėtai pasirodė Kartuvių miško laukymė: medis čia, medis ten; tada supuvę kartuvių rąstai, kuriuos iškart atpažintum. Pradėjo pakraščiuose ir piešė link lapo vidurio.

Kartais pliaukšteldavo liežuviu, vertindama savo darbą, apversdavo pieštuką ir ištrindavo kokią liniją. Turiu pripažinti, kad piešė neblogai. Jos eskizas atrodė geriau, nei būčiau nupiešusi pati.

O tada ji nupiešė Robiną.

Vos drįsdama alsuoti stebėjau per jos petį. Po truputį prieš akis išniro mirusio berniuko kontūrai.

Jis visai taikiai kabėjo ore, pakreipęs galvą į vieną pusę, nutaisęs truputį nustebusią, patenkintą išraišką, tarsi būtų netyčia įžengęs į pilną angelų kambarį. Nepaisant miške apsiblaususios šviesos, jo tvarkingai perskirti plaukai sveikai ir dėl to truputį bauginamai

žvilgėjo Jis vilkėjo dryžuotą megztinį ir tamsias kelnes, kurių klešnes buvo nerūpestingai susikišęs į guminius botus. Tikriausiai mirė staiga, pamaniau.

Tik tada ji nupiešė kilpą, veržiančią jo kaklą: tamsus supintas daiktas buvo nukaręs nuo kartuvių į tuštumą po jomis. Piktais pieštuko brūkšniais ji nuspalvino virvę.

Giliai įkvėpiau. Megė pergalingai pažvelgė į mane, laukdama pritarimo.

– O dabar Velnią, – sukuždėjau, – nupiešk Velnią, Mege.

Ji pažiūrėjo man tiesiai į akis, mėgaudamasi dėmesiu. Burnos kampą iškreipė gudri šypsena.

– Prašau, Mege, nupiešk Velnią.

Neatitraukdama akių nuo manęs ji palaižė smilių ir nykštį, pabrėžtinai atvertė naują puslapį. Ji vėl ėmė piešti, ir jai bepiešiant, iš po jos pirštų galiukų vėl pasirodė Kartuvių miškas. Antrasis piešinys buvo tamsesnis už pirmąjį, nes Megė trynė pieštuko linijas ir tepė jas, kurdama vaizdą, kad proskynoje prieblanda. Tada atsirado kartuvės, šį kartą matomos truputį kitu kampu.

Kaip keista, pamaniau, *kad ji nepradėjo piešti nuo Velnio,* kaip būtų darę daugelis žmonių. Bet tik po to, kai pati buvo patenkinta nupiešta scena su medžiais ir krūmais, ji apmetė figūros, šio kūrinio esmės, štrichus.

Apylygiame ovale, kurį iki šiol buvo palikusi tuščią, ėmė ryškėti padrikas siluetas: pirmiausia rankos ir pečiai, tada keliai, kojos, rankos, delnai ir pėdos.

Jis dėvėjo juodą švarką ir stovėjo proskynoje ant vienos kojos, tarsi pagautas siautulingo šokio įkarštyje.

Jo kelnės kabojo pakabintos už petnešų ant žemai nukarusios šakos.

Piešdama veido bruožus Megė pridengė popierių kairiąja ranka. Pabaigusi šiurkščiai atkišo man, tarsi popierius būtų apkrėstas.

Ne iškart atpažinau veidą: pažinau, kad pavidalas proskynoje – Velnias – buvo vikaras Denvinas Ričardsonas.

Vikaras? Neapsakomas absurdas. Bet ar tikrai?

Vos prieš kelias minutes Megė man pasakė, kad Velnias mirė, o dabar nupaišė vikarą.

Kas vyksta toje vargšėje sumišusioje galvelėje?

– Ar tu įsitikinusi, Mege? – paklausiau, baksteldama užrašų knygelę, – tai tikrai Velnias?

– Tšššš! – tarė ji, pakreipdama galvą ir pridėdama pirštus man prie lūpų, – kažkas ateina!

Apsidairiau po proskyną, bet net pasitelkus mano aštrią klausą, atrodė visiškai tylu. Kai atsigręžiau, prie savo kojų pamačiau užrašų knygelę ir pieštuką, o Megė buvo dingusi tarp medžių. Vargu ar verta kviesti ją sugrįžti.

Kelias akimirkas pastovėjau nejudėdama, klausiausi ir lūkuriavau, nors ir nežinojau, ko.

Prisiminiau, kad miške viskas nuolat keičiasi. Kiekvieną minutę šešėliai pasislenka, kas valandą augalai juda pagal saulę. Vabzdžiai rausiasi žemėje, iškilnodami jos paviršių, iš pradžių mažais kalneliais, po to didesniais. Kas mėnesį lapai auga ir krenta, kasmet – medžiai. Dafi kartą sakė, kad negalima dukart įbristi į tą pačią upę, o miškai irgi yra tokie pat. Nuo tada, kai čia mirė Robinas Inglbis, atėjo ir praėjo penkios žiemos, ir čia nieko nebeliko.

Lėtai patraukiau pro griūvančias kartuves gilyn į mišką. Po kelių minučių išėjau laukan Iškilmių pievos viršuje.

Vos už dvidešimt jardų pievoje stovėjo „Ferguson“ traktorius, beveik nematomas pro rūką, o prie jo variklio krapštėsi žmogus žaliu kombinezonu ir guminiais botais. Turbūt Megė tai ir išgirdo.

– Alio! – sušukau. Kai brauniesi kur nors be leidimo, geriausia širdingai apsiskelbti. (Tai atrodė gera taisyklė visiems atvejams, nesvarbu, kad ką tik ją sugalvojau.)

Kai žmogus išsitiesė ir atsisuko, supratau, kad tai Sali Stro, Sausumos armijos mergina.

– Labas – tarė ji, šluostydamasi tepaluotas rankas į skudurą, – tu Flavija de Liuka, ar ne?

– Taip, – aš atkišau ranką, – o tu Sali. Mačiau tave turguje. Visad grožėjausi tavo strazdanomis ir raudonais plaukais.

Jei nori, kad pataikauti sektųsi kaip iš pypkės, geriausia drėbti iš peties.

Ji man plačiai, nuoširdžiai nusišypsojo ir taip paspaudė ranką, kad vos nesutraiškė pirštų.

– Gali vadinti mane Sal, – tarė ji, – kaip visi geriausi draugai.

Ji man truputį priminė aktorę Džois Grenfel: truputį vyriški judesiai, bet visais kitais atžvilgiais – moteris.

– Mano „Fergė“ nusprogo, – parodė į traktorių, – gal uždegimo ritė. Žinai, taip kartais atsitinka: perkaista ir atsidaro grandinė. Tada nieko nebelieka, tik laukti kol ta griuvena atvės.

Kadangi varikliai nėra mano stiprioji pusė, išmintingai linktelėjau ir likau užsičiaupus.

– Ką tu čia veiki taip toli?

– Paprasčiausiai klaidžioju, – atsakiau, – kartkartėmis mėgstu pabėgti. Einu pasivaikščioti ir panašiai.

– Kaip tau gera, – tarė ji, – aš tai niekad nepabėgu. Na, beveik niekad. Dyteris yra porą kartų nusivedęs mane į „Trylika gaigalų“

išgerti pintą per pusę, bet po to kilo toks bjaurus triukšmas. Žinai, karo belaisviams negalima. Bent jau buvo negalima per karą.

– Dyteris sakė, kad vakar tavo sesuo Ofelija pasikvietė jį arbatos, – atsargiai pridūrė. Iškart supratau, žvejoja informaciją.

– Taip, – tariau, nerūpestingai paspirdama grumstą, spoksodama į tolį ir apsimesdama, kad man nė kiek neįdomu. Draugė ar ne, jeigu nori iš manęs išgirsti paskalų, turės atsilyginti tuo pačiu.

– Mačiau tave lėlių spektaklyje, – pasakiau, – prie bažnyčios, šeštadienį vakare. Ot tai pritrenkė, ar ne? Na, dėl pono Porsono?

– Buvo baisu, – pasakė.

– Tu jį pažinojai?

Turbūt nesąžiningas klausimas, sviedžiau jį neperspėjusi: tiesiai iš giedro dangaus.

Sali išraiška iškart tapo atsargi, prieš atsakydama ji uždelsė truputį per ilgai.

– Aš, aš esu jį mačiusi, – akivaizdžiai sumelavo.

– Gal per *teliką*? – paklausiau, turbūt pernelyg nekaltai, – „Magiškoji karalystė“? Voveriukas Snodis?

Vos ištarusi supratau, kad nuėjau per toli.

– Na, gerai, – tarė, – ką čia rezgi? Nagi, pasakok.

Ji įsirėmė rankomis į klubus ir persmeigė mane įdėmiu žvilgsniu.

– Nežinau, apie ką tu čia, – atsakiau.

– Oi, tik neapsimetinėk. Nereikia. Už penkiasdešimt mylių aplinkui visi žino, kad Flavija de Liuka nevaikštinėja po miškus vien tam, kad parausvėtų skruostukai.

Kažin, ar tiesa? Penkiasdešimt mylių? Jos atsakymas truputį nustebino: maniau, kad apie šimtą.

– Gordonas tau kailį nudirtų, jeigu pagautų tame miške, – tarė, rodydama ženklą.

Nutaisiau kuo įtikinamesnį susigėdusį žvilgsnį, bet nutylėjau.

– Ką tu žinai apie visa tai? – paklausė Sali, modama ranka platų mostą, apimantį visą fermą. Buvo aišku, apie ką ji.

Giliai įkvėpiau. Teks ja pasitikėti.

– Žinau, kad Rupertas jau senokai čia vis atvažiuoja kanapių. Žinau, kad Gordonas jas augina lysvėje Kartuvių miške – netoli tos vietos, kur rado pakartą Robiną.

– Ir tu manai, kad mes su Dyteriu čia kažkaip įsipainioję?

– Nežinau, – atsakiau, – tikiuosi, kad ne.

– Aš irgi tikiuosi, – tarė Sali, – aš irgi.

Devynioliktas

– Rupertas mėgo... lakstyti paskui sijonus, – lėtai tarė Sali, tarsi nenorėdama žodžiais išreikšti minčių, – bet tu, manyčiau, pati supratai.

Linktelėjau, stengdamasi nepertraukti. Stebėdama inspektorių Hjuitą, supratau, kad tyla yra geriausias pokalbio siurblio variklis.

– Karvelidės fermoje jis lankėsi dažnai. Atsirasdavo ir vėl išnykdavo. Metų metus – gerokai anksčiau, nei prasidėjo karas. Ir žinok, Rupertas ne vienintelis toks. Gordonas turi ištisą nuolatinę kariauną tokių pat kaip jis. Duoda jiems šio bei to, kas padeda įveikti skausmą.

– Hašišas, – tariau. Negalėjau susilaikyti. – Gandža... Indiška kanapė, *cannabis.*

Ji pažiūrėjo į mane prisimerkusi ir kalbėjo toliau:

– Kai kurie, kaip Rupertas, atvažiuoja todėl, kad kadaise sirgo vaikų paralyžiumi – dabar jį vadina poliomielitu – o kiti, na, vienas Dievas težino.

– Mat Gordonas laiko save neva žolininku: jis padeda palengvinti kančias tiems, kam daktarai negali arba nenori padėti. Jis stengiasi neatkreipti į save dėmesio, bet taip juk ir reikia elgtis, ar ne? Išskyrus tave, nemanau, kad Bišop Leisyje kas nors numano, kad tie keliautojai, kurie kartais sustoja Karvelidės fer-

moje, nėra šiaip sau bastūnai – ar kokie žemdirbystės reikmenų pardavėjai.

– Esu čia jau aštuonerius metus, – tęsė Sali, – ir net nesivargink klausti: atsakymas ne – aš nesu iš Gordono rūkalių.

– Aš ir nemaniau, kad esi, – patikinau, truputį pataikaudama. Tai padėjo.

– Užaugau geruose namuose, – varė ji truputį žvaliau, – mano tėvai buvo, kaip senuose dviejų tomų romanuose sako, „neturtingi, bet garbingi." Mano mama visą laiką sirgo, bet niekad neišsidavė, kas jai yra. Net mano tėvas nežinojo. Tuo metu aš plušėjau mokykloje, įgijau šiokį tokį išsilavinimą, o tada prasidėjo karas.

– Žinoma, norėjau padėti apmokėti gydymo sąskaitas, todėl įstojau į Moterų sausumos armiją. Atrodo, paprasta, ar ne? Taip ir buvo – nieko sudėtinga. Buvau tik mergaitė iš Kento, kuri norėjo kovoti prieš Adolfą Hitlerį, ir kad mama pasveiktų.

– Mane paskyrė kartu su dar keturiasdešimt merginų į Sausumos armijos bendrabutį tarp šitos vietos ir Hinlio, ten pirmąkart pamačiau Rupertą. Tas tipas buvo bitė prie medaus, net nemanyk kitaip. Kiekvieną vasarą jis klajojo ir šen, ir ten su tuo savo lėlių teatriuku, grįždamas prie savo šaknų, kaip jis tai vadino, ir turbūt kaskart, kai jį susitikdavau, būdavo įsitaisęs naują asistentę. Ir ji visad būdavo kokia nors gražuolė, jei supranti, ką turiu omenyje.

– Netrukus po to, kai pradėjau dirbti Karvelidės fermoje, Rupertas pasirodė papildyti rūkalų atsargų. Iškart pažinau, kad tai tas pats šlubas tipelis, kuris mus savaitgaliais kalbindavo prie bendrabučio arba smuklėje.

– Iškart prisiekiau, kad su juo neprasidėsiu; tegul kitos mergaitės pirmiau aplaužo jam ragus. Bet tada...

Jos žvilgsnis nuklydo į anuos laikus.

Niala buvo teisi! Rupertas *iš tikro* nuėjo ieškoti Sali tą dieną, kai jie atvažiavo. Galvosūkio detalės ėmė gulti į savo vietas.

Rūkas šiek tiek išsisklaidė, bet vis tiek tebebuvo tirštokas, jis supo mudvi su Sali ūkanotu keistos ramios tylos kokonu. Net jeigu netyčia čia užklystum, nepamanytum, kad mes čia, Iškilmių pievos viršuje. Niekas negalėtų mūsų nugirsti, nebent iš apačios ateitų per visą pievos ilgį arba vogčiomis prišliaužtų iš miško link mūsų.

– Oi, Rupertas buvo tikras kerėtojas, tik pamanyk, – tęsė Sali, – savo kerais jis būtų galėjęs – ne, taip sakyti prie padorių žmonių negalima, ar ne? Jis būtų galėjęs paukščius kerais išvilioti iš medžių, o ypač vištas.

– Jis pradėdavo nuo Šekspyro, o paskui imdavosi to, ką girdėjęs miuzikluose. Jei „Romeo ir Džiuljeta" nepadėdavo, mėgindavo deklamuoti ne visai švankius dalykus.

– Ir jam tai pavykdavo, bent jau dažniausiai. Kol nepabandė su Gordono žmona.

Greisė Inglbi? Nejučiomis švilptelėjau.

– Tai, regis, buvo labai seniai, – tariau. Žinau, kad nuskambėjo beširdiškai, nors ir nenorėjau.

– Prieš daug metų, – tarė Sali, – prieš tai, kai mirė Robinas. Anksčiau, nei ji tapo kažkokia keista. Nors dabar nepagalvotum, kad ji buvo stulbinamo grožio.

– Ji atrodo labai liūdna, – pastebėjau.

– Liūdna? Liūdna – ne tas žodis, Flavija. Greičiau palūžusi. Tas mažas berniukas jai buvo viskas, ir tą dieną, kai jis mirė, jai saulė užgeso.

– Buvai čia tuomet? – švelniai paklausiau. – Tikriausiai buvo labai sunku.

Ji tęsė toliau, tarytum neišgirdusi.

– Gordonas ir Greisė buvo ne kartą pasakoję apie savo idilišką medaus mėnesį prie jūros, jis visuomet to troško: smėlio, kriauklelių, kibirėlio, kastuvėlio, smėlio pilių, ledų, persirengimo kabinų.

– Jis tai sapnuodavo. „Sapnavau, kad prasidėjo potvynis, Sali!" kartą pasakė man, „ir aš supausi ant vandens kaip rausvas balionas!" Vargšas vaikutis.

Ji nusišluostė ašarą šiurkščia kombinezono rankove.

– Dieve! Kodėl aš tau visa tai pasakoju? Turbūt proto netekau.

– Viskas gerai, – pasakiau, – pažadu neprasitarti. Aš patikimai saugau paslaptis.

Kaip geros valios gestą ranka parodžiau priesaikos ženklą, bet tų žodžių neištariau.

Metusi į mane trumpą ir keistai drovų žvilgsnį, Sali tęsė savo istoriją:

– Kažkaip jiems pavyko susitaupyti Robino gimtadieniui. Kadangi artėjo laikas nuimti derlių, Gordonas negalėjo ištrūkti, bet jie sutarė, kad Greisė kelioms dienoms nusiveš Robiną prie jūros. Tai buvo pirmas kartais, kai jiedu, motina su sūnumi, kur nors išvyko be Gordono, ir pirmosios atostogos Greisei nuo tada, kai ji buvo maža.

– Oras buvo karštas, nors ir rugpjūčio gale. Greisė išsinuomavo gultą paplūdimyje ir nusipirko žurnalą. Ji stebėjo, kaip Robinas pakrantėje su savo kibiriuku taškosi purvu. Žinojo, kad ten jam saugu. Buvo įspėjusi jį apie potvynių pavojų, o Robinas buvo labai klusnus mažas berniukas.

– Ji užsnūdo ir miegojo labai ilgai. Kol pabudusi pamatė, kokį kelią jau nukeliavo saulė, nesuvokė, kokia buvo išvargusi. Prasidėjo atoslūgis, o Robino niekur nesimatė. Ar jis nepaklausė perspėjimų

ir jį nuplukdė srovė? Juk kas nors būtų jį pamatęs. Kas nors tikrai būtų ją pažadinęs.

– Ar Greisė tau tai papasakojo? – paklausiau.

– Dieve mano, ne! Viskas paaiškėjo apklausos metu. Jiems teko viską krapštyti iš jos po trupinėlį. Jos nervai buvo klaikiai pakrikę.

– Pasak jos, per ilgai sugaišo lakstydama paplūdimiu pirmyn atgal šaukdama Robino vardą. Ji bėgo pakrante, tikėdamasi pastebėti jo raudoną maudymosi kostiumėlį; tikėjosi pamatyti jo veidą tarp vaikų, besitaškančių pakrantėje.

– Tada vėl bėgiojo po paplūdimį, klausinėdama besimaudančiųjų, ar nematė mažo berniuko šviesiais plaukais. Aišku, tai buvo beviltiška. Pajūryje turbūt buvo keli tuzinai vaikų, atitinkančių Robino apibūdinimą.

– O tada nuo saulės apspangusiomis akimis pamatė žmonių minią, susirinkusią pavėsyje po promenada. Ji prapliupo raudoti ir nuėjo link jų, žinodama, ką ten ras: Robinas nuskendo, o žmonių būrelis susirinko pažiopsoti. Iš anksto ėmė jų nekęsti.

– Bet kai priartėjo, pasigirdo juoko banga, ji prasibrovė į minios vidurį, nepaisydama, ką kas pagalvos.

– Tai buvo Džudės ir Pančo spektaklis. Ir ten ji pamatė Robiną, sėdintį ant smėlio, ašarotu nuo juoko veidu. Griebė jį, apkabino, nedrįsdama ištarti nė žodžio. Juk vis dėlto pati buvo kalta: užmigo, o Robiną Džudės ir Pančo pokštai priviliojo kaip bet kurį vaiką.

– Nešėsi jį paplūdimiu ir nupirko ledų, ir ne vieną porciją. Tada jie kartu parbėgo atgal prie palapinės pasižiūrėti kito vaidinimo, ir jinai kartu su juo kvatojo ir šaukė „Ne! Ne!“, kai Jančas čiupo policininko lazdą, norėdamas trenkti Džudei per galvą.

– Jie juokėsi kartu su visa minia, kai Pančas pergudravo koriką Džeką Kečą ir privertė jį patį įkišti galvą į kilpą ir...

Tradicinių Pančo ir Džudės spektaklių buvau mačiusi beveik kasmet per bažnyčios piknikus, todėl puikiai žinojau siužetą.

– *Aš nemoku užsinerti kilpos,* – pacitavau garsiuosius Pančo žodžius. – *Turėsi man parodyti, o tada aš iškart taip ir padarysiu.*

– „Nemoku užsinerti kilpos", – lyg aidas pakartojo Sali, – „Turėsi man parodyti." Vėliau Greisė taip ir pasakė prisiekusiųjų akivaizdoje, kai prasidėjo apklausa dėl Robino mirties, ir tai tikriausiai buvo paskutiniai jos žodžiai, ištarti esant sveiko proto.

– Dar blogiau buvo tai, kad apklausos metu ji tuos žodžius ištarė tokiu klaikiu, plonu, drebančiu balsu, kuriuo lėlininkai vyrai vaidina Pančą: *Aš nemoku užsinerti kilpos. Turėsi man parodyti.*

– Tai buvo šiurpu. Koroneris pareikalavo stiklinės vandens, o kažkuris prisiekusysis neišlaikė ir nusijuokė. Greisė visiškai palūžo. Gydytojas pareikalavo atleisti ją nuo tolesnės apklausos.

– Teko iš gabaliukų rinkti, kas dar nutiko tą baisią dieną paplūdimyje ir vėliau fermoje: kiekvienas iš mūsų žinojo po trupinį. Aš mačiau, kaip Robinas tampėsi virvagalį kurį rado mašinų pašiūrėje. Vėliau Gordonas matė jį žaidžiantį kaubojų Iškilmių pievos pakraštyje. O Dyteris jį rado bekabantį Kartuvių miške.

– Dyteris? Aš maniau, kad beprotė Megė, – išsprūdo man, nespėjus susilaikyti.

Sali iškart nukreipė žvilgsnį, supratau, kad tai buvo vienas iš tų atvejų, kada reikėjo užsičiaupti ir palaukti.

Staiga ji, regis, priėmė sprendimą.

– Privalai atsiminti, – tarė ji, – kad buvo ką tik pasibaigęs karas. Jei Bišop Leisyje būtų sužinoję, kad pakartą miške Robino kūną rado vokiečių karo belaisvis, tai... pati pagalvok.

– Tikriausiai būtų buvę kaip toje scenoje iš „Frankenšteino": įsiutę kaimiečiai su deglais ir taip toliau.

– Būtent, – pritarė ji, – be to, policija manė, kad Megė *iš tikro* ten buvo anksčiau negu Dyteris, tik niekam nepasakė.

– Iš kur tu žinai? – paklausiau. – Na, ką manė policija?

Pati to nejausdama, Sali staiga ėmė purenti plaukus.

– Buvo toks vienas jaunas policijos konsteblis, – tarė ji, – kurio vardo negaliu minėti, jis kartais vakarais vesdavosi mane pažiūrėti, kaip virš Gudžerio kalvos teka mėnulis.

– Supratau, – tariau, nes taip ir buvo, – jie nenorėjo kviestis Megės į apklausą.

– Keista, ar ne, – pasakė ji, – kad teisėsauga turi tokią silpnybę? Ne, tuo metu, kai Robinas dingo, kažkas ją matė kaime, todėl ji nebuvo įtariama. Buvo nuspręsta, kad dėl jos... nes ji buvo... na, nevyniojant žodžių į vatą, buvo nutarta Megės verčiau nepainioti, taip jie ir padarė.

– Tai vis dėlto *Dyteris* rado kūną.

– Taip. Jis man papasakojo tą patį vakarą. Tebebuvo sukrėstas – buvo sunku suprasti: pasakojo, kaip parlėkė įsibėgėjęs iš Kartuvių miško, rėkdamas iki užkimimo... šokinėjo per tvoras, čiuožė per purvą... įbėgo į kiemą, pažiūrėjo į tuščius langus. Jie buvo tarsi negyvėlio akys, jis vis kartojo, tarsi Brontė klebonijos langai. Bet kaip ir sakiau, Dyteris buvo paklaikęs. Pats nežinojo, ką kalba.

Pajutau, kaip kažkas neaiškiai krustelėjo pilve, pamaniau, kad tai ponios Mulet „Jenny Lind“ tortas.

– O kur tuo metu buvo Rupertas?

– Keista, kad klausi. Panašu, kad niekas neatsimena. Rupertas atvažiuodavo ir išvažiuodavo bet kada, dažniausiai naktį. Bėgant laikui, jis atrodė vis labiau priklausomas nuo to, ką gaudavo iš Gordono, ir jo vizitai vis dažnėjo. Jeigu nebuvo čia, kai mirė Robinas, tai buvo kur nors netoliese.

– Galiu kirsti, kad visur buvo pilna policijos.

– Aišku, buvo! Iš pradžių jie nežinojo, ar tai buvo nelaimingas atsitikimas, ar Robiną kas nužudė.

– Nužudė? – tokia mintis man dar nebuvo toptelėjusi, – kas po galais žudytų mažą berniuką?

– Taip yra buvę, – liūdnai atsakė Sali. – Vaikus žudo be jokios rimtos priežasties.

– O Robiną?

– Galiausiai jie nusprendė, kad nėra pagrįstų įrodymų. Išskyrus Gordoną, Dyterį ir mane – ir, žinoma, beprotę Megę – po Kartuvių mišką niekas nevaikščiojo. Robino pėdsakai, vedantys aukštyn per Iškilmių pievą ir aplink senąjį ešafotą rodė, kad jis ten nuėjo vienas.

– Ir suvaidino kartuvių sceną iš Pančo ir Džudės, – pasakiau, – apsimesdamas pirmiausia Panču, o paskui koriku.

– Taip. Jie taip nutarė.

– Ir vis dėlto, – tariau, – policija turbūt kaip reikiant iššukavo mišką.

– Vos ne iki šaknų, – prisiminė ji, – matavimo juostelės, gipso atliejos, maišeliai su visokiais daiktais.

– Argi ne keista, – tariau, – kad nepastebėjo lysvės su kanapėmis? Sunku patikėti, kad inspektorius Hjuitas būtų pražiopsojęs.

– Tai turbūt įvyko dar prieš jo laikus, – tarė Sali. – Jei atmintis man nemeluoja, tyrimui vadovavo inspektorius Galis.

Aha! Tai *štai* kas toks nusprendė nutylėti apie Megę. Jeigu ir nelabai akylas tas žmogus, matyt, turėjo bent krislelį širdies.

– Ir kuo baigėsi? – paklausiau. – Na, tyrimas.

Žinojau, kad galėsiu vėliau pasiskaityti apie tai bibliotekos laikraščių archyve, bet norėjau išgirsti, kaip Sali visa tai apibūdins. Juk ji galų gale buvo čia, vietoje.

– Koroneris pasakė prisiekusiesiems, kad jie privalo priimti vieną iš trijų verdiktų: mirtis dėl neteisėto nužudymo, mirtis dėl nelaimingo atsitikimo arba atviras verdiktas.

– Ir?

– Jie nusprendė, kad tai „mirtis dėl nelaimingo atsitikimo“, nors prasimurkdė kaip pekloj, kol pavyko susitarti.

Staiga ir aš, ir Sali pastebėjome, kad rūkas sklaidosi. Nors švelni migla tebekabėjo medžių viršūnėse miške virš mūsų, priešais mus nuslopusioje saulės šviesoje atsivėrė upės ir ištisos nuožulnios Iškilmių pievos vaizdas, panašus į ranka nuspalvintą aviacinę nuotrauką.

Iš fermos būtume aiškiai matomos.

Netarusi daugiau nė žodžio Sali užsiropštė ant traktoriaus sėdynės ir pasuko starterį. Variklis iškart užsivedė, suriaumojo ir pritilo iki tolygaus tiksinčio dūzgesio.

– Per daug išplepėjau, – tarė ji man, – nežinau, ką sau galvojau. Žiūrėk, laikykis pažado, Flavija. Aš stebėsiu, kad laikytumeisi.

Mūsų žvilgsniai susitiko, pamačiau jos akyse tarytum maldavimą.

– Žinok, man kiltų daug bėdų, – tarė ji.

Linktelėjau galva, bet nepasakiau taip. Jei pasiseks, gal įsprausiu paskutinį klausimą.

– Kaip *tu* manai, kas atsitiko Robinui ir Rupertui?

Atmetusi galvą Sali sukando dantis, atleido sankabą ir trūkčiodama nuvažiavo per lauką, o iš po traktoriaus padangų pasipylę juodo purvo grumstai krito ant žemės kaip pašauti paukščiai.

DVIDEŠIMTAS

Išsitraukiau Gledis iš už gyvatvorės, kur buvau ją palikusi, išsiėmiau iš jos bagažinės sumuštinius su agurkais ir atsisėdau ant apžėlusio skardžio užkąsti ir pamąstyti apie mirusiuosius.

Išsitraukusi iš kišenės užrašų knygutę atsiverčiau Megės piešinį: Robinas kabėjo pakartas ant gumbuotų senųjų kartuvių rąstų. Jo veido išraiška buvo lyg ramiai miegančio vaiko, o lūpų kampučiuose matėsi nežymi šypsena.

Kažkas mano galvoje trakštelėjo, supratau, kad nebegaliu atidėlioti: teks apsilankyti kaimo bibliotekoje – ar bent jau garaže, atskirame pastate, kuriame buvo laikomi seni laikraščių numeriai.

Garažas su duobe buvo seniai nebeveikiančios mašinų remonto dirbtuvės, kurios, apsuptos piktžolių, stovėjo Karvių gatvelėje, trumpame apleistame kelelyje nuo Bišop Leisio Aukštosios gatvės link upės. Staiga prisiminiau, kaip neseniai buvau patekusi į nelaisvę tame supelijusiame mauzoliejuje ir mane nukrėtė šiurpas.

Viena pusė (tylesnysis vidinis balsas) kalbėjo: *Pasiduok. Nesikišk. Eik namo ir leisk laiką su šeima.* Bet kita pusė buvo atkaklesnė: *biblioteka uždaryta iki ketvirtadienio,* tarsi kuždėjo ji. *Tavęs niekas nepastebės.*

– Bet spyna, – garsiai tariau, – ten užrakinta.

Nuo kada tave stabdo užrakintos durys? – atsakė balsas.

Kaip jau sakiau, garažą buvo lengva pasiekti nuo upės kranto. Grįžau į aną krantą brastos akmenimis už bažnyčios (policijos mašinų vis dar nė ženklo) ir nuėjau senuoju laivavilkių taku, kuriuo greitai pasiekiau Karvių gatvelę, nerizikuodama, kad mane pastebės.

Nieko nesimatė, kai mėgindama eiti nerūpestingai taku pasiekiau įėjimą.

Paklebenau duris, bet, kaip ir tikėjausi, šios buvo užrakintos. Tiesą sakant, buvo neseniai įtaisyta nauja spyna – Jeilio dizaino, o lange padėtas ranka rašytas skelbimas. „Įeiti draudžiama, nebent kartu su bibliotekininke," parašyta jame. Pamaniau, kad ir ženklas, ir spyna čia įtaisyti po mano nesenų išdaigų.

Nors Dogeris buvo surengęs man kelias pamokas apie spynų įsilaužimo meną, Jeilio gudrybėms reikėjo specialių įrankių, kurių neturėjau pasiėmusi.

Durų vyriai buvo iš vidaus, tad jokių galimybių ištraukti jų šerdis. Net jeigu tai būtų įmanoma, beprotiška bandyti tokį dalyką, kai tave lengvai gali pastebėti bet kas, einantis Aukštąja gatve keliuko gale.

Apėjau pastatą iš kitos pusės. Aukštoje žolėje, tiesiai po langu, gulėjo didžiulis metalo laužo gabalas, kuris atrodė taip, tarsi geriausias savo gyvenimo dienas būtų praleidęs kaip „Daimlerio" variklis. Pasilypėjau ant jo ir žvilgtelėjau pro purviną langą.

Laikraščiai gulėjo sukrauti savo mediniuose gultuose kaip visą amžinybę, o griuvėsiai, likę po paskutiniojo mano vizito, buvo pašalinti iš pastato vidaus.

Kai pasistiebiau, paslydo koja ir vos neįgriuvau žemyn galva pro langą. Kai suspaudžiau palangę, bandydama atgauti pusiausvyrą,

po mano pirštų galiukais kažkas subyrėjo ir ant žemės pasipylė mažyčių grūdelių srovė.

Trūnėsiai, pamaniau. *Bet palauk! Minutėlę – medžio trūnėsiai nebūna pilki. Čia sutrūnijęs glaistas!*

Nušokau žemėn ir po kelių sekundžių grįžau prie lango, rankoje nešina atviru veržliarakčiu iš Gledis įrankių rinkinio. Kai ėmiau krapštyti prie stiklo kraštų, prireikė stulbinamai mažai pastangų, kad kieti glaisto pakraščiai imtų lūžinėti. Vieni niekai.

Kai ištrupinau visus lango pakraščius, tvirtai prispaudžiau burną prie stiklo ir iš visų jėgų įsisiurbiau, kad susidarytų vakuumas. Tada lėtai atlošiau galvą.

Pavyko! Kai stiklas ištrūko iš rėmo ir atsirėmė į mane, pačiupau jį už šiurkščių kraštų ir atsargiai nukėliau ant žemės. Greičiau, nei užtrukau čia papasakoti, įlindau pro rėmą ir nušokau ant grindų.

Nors sudužę stiklai, likę čia po mano ankstesniojo išvadavimo, buvo iššluoti, vis tiek ši vieta kėlė virpulį. Negaišdama laiko susiradau 1945-ųjų antrosios pusės „Hinlio kronikos" numerius.

Nors ant Robino antkapio nebuvo iškalta tikslių datų, Sali pasakojimas rodė, kad jis mirė kažkada po to, kai tais metais buvo nuimtas derlius. „Hinlio kronika" buvo ir tebeleidžiama penktadieniais, kas savaitę. Todėl tarp liepos pabaigos ir metų galo buvo išleista tik pora tuzinų numerių. Tačiau žinojau, kad tikriausiai rasiu tą istoriją ankstesniame numeryje nei vėlesniuose. Taip ir buvo: penktadienis, rugsėjo 7 d., 1945.

> Bišop Leisio Ligonių salėje šiandien bus surengta apklausa dėl penkerių metų amžiaus Robino Inglbio mirties, kurio kūnas buvo rastas pirmadienį Kartuvių miške, netoli šio kaimo. Inspektorius Džozija Galis iš Hinlio policijos kol kas atsisakė

komentuoti, tačiau primygtinai prašo visuomenės narių, kas gali turėti informacijos apie šio vaiko mirtį, nedelsiant susisiekti su policijos vadovybe, paskambinus į Hinlį numeriu 5272.

Tiesiai po šiuo tekstu buvo atspausdintas pranešimas:

Lankytojai informuojami, kad pašto biuras ir saldainių parduotuvė, esanti Aukštojoje gatvėje, Bišop Leisyje, šiandien (penktadienį, 7 d.) bus uždaryti nuo vidurdienio. Abi įstaigos bus kaip visada atidarytos šeštadienį ryte. Dėkojame, kad lankotės. Leticija Kūl, valdytoja.

Panelė Kūl yra kaimo pašto viršininkė ir saldumynų tiekėja, ir aš galėjau sugalvoti tik vieną priežastį, kodėl ji galėjo uždaryti parduotuvę penktadienį.

Nekantraudama atsiverčiau kitos savaitės – rugsėjo 14-osios numerį.

Apklausa, surengta ištirti penkerių metų Robino Inglbio iš Karvelidės fermos prie Bišop Leisio mirtį praėjusį penktadienį buvo užbaigta 3:15 po pietų po keturiasdešimt minučių svarstymo. Koroneris užfiksavo verdiktą - mirtis dėl nelaimingo atsitikimo - ir išreiškė užuojautą gedintiems tėvams.

Ir viskas. Akivaizdu, kad kaimas nenorėjo sukelti Robino tėvams daugiau sielvarto, jeigu klaikus aprašymas būtų pasirodęs laikraštyje.

Skubiai peržvelgiau likusius laikraščius ir neradau nieko, išskyrus trumpą laidotuvių aprašymą, kuriose karstą nešė Gordonas Inglbis, Bartramas Tenisonas (Robino senelis, kuris atvyko iš Londono), Dyteris Štrancas ir Klarencas Mandis, taksi savininkas. Ruperto vardas nepaminėtas.

Sudėjau laikraščius atgal į jų lopšį ir beveik nesusižeidusi, tik nusibalnojusi kelį, išsispraudžiau atgal pro langą.

Prakeiksmas! Ėmė lyti. Saulę užtraukė debesis juodu pakraščiu, oras staiga atvėso.

Nubėgau per apžėlusį sklypą prie upės, kur sunkūs lietaus lašai jau mušė vandenyje mažyčius tobulos formos kraterius. Nusikabarojau nuo skardžio ir plikomis rankomis iškabinau didelį lipnaus molio – toks buvo visas skardis – gabalą.

Tada sugrįžau prie garažo ir nudrėbiau purvą į krūvą ant palangės. Stengdamasi neišsitepti drabužių, pradėjau saujomis jį minkyti tarp delnų, ir sukūriau ilgų ištįsusių pilkų gyvačių šeimyną. Tada vėl užsiropščiau ant surūdijusio variklio, pačiupau lango stiklą už kraštų ir atsargiai įstačiau jį atgal į vietą. Vietoj glaistymo peilio pirštu prispaudžiau molį prie stiklo kraštų iš visų pusių, kol bent iš pažiūros viskas atrodė sandaru ir tvaru.

Nenumaniau, kiek laiko jis laikysis. Jei nenuplaus lietus, gal amžinybę. Tik neprireiks: pamaniau, kad pasitaikius pirmai progai, aš jį pakeisiu, nukniaukusi iš Bukų giraitės tikro glaisto ir tinkamą peilį, nes Dogeris nuolat jais taiso klibančius trūnijančio šiltnamio stiklus.

„Išprotėjęs glaisto meistras vėl siautėja“, – kuždėsis kaimiečiai.

Skubiai nubėgau prie upės ir nusiploviau nuo rankų prilipusį molį, atrodžiau, nors ir kiaurai peršlapusi, beveik padoriai.

Pakėliau Gledis nuo žolės ir laiminga nužingsniavau Karvių gatvele link Aukštosios gatvės, nors prie žaizdos dėk.

Panelės Kūl saldainių parduotuvė, kurioje buvo įrengtas ir kaimo pašto biuras, buvo siaura Jurgio laikų atgyvena, suspausta tarp arbatinės ir laidojimo namų iš rytų ir žuvies parduotuvės iš vakarų.

Musių nutupėtoje vitrinoje buvo negausiai pamėtyta išblukusių šokolado dėžučių, ant kurių viršelių buvo pripaišyta begėdiškai besišypsančių putlių damų dryžuotomis kojinėmis ir plunksnomis, pusiau apsižergusių griozdiškus triračius.

Kaip tik čia Nedas pirko tuos šokoladinius saldainius, kuriuos paliko ant mūsų slenksčio. Buvau tuo tikra, nes kaip tik dešinėje matėsi tamsi stačiakampė dėmė, kur dėžutė gulėjo nuo tų laikų, kai pro šalį Aukštąja gatve dardėjo arklių tempiami šarabanai.

Kokią akimirką paspėliojau, ar Filė jau paragavo mano rankų darbo, bet iškart tą mintį nuvijau. Šie malonumai palauks.

Varpelis virš galvos suskambo, pranešdamas, kad įėjau, ir panelė Kūl pakėlė galvą iš už pašto biuro stalo.

– Flavija, brangute! – tarė ji. – Koks malonus siurprizas. Ką tu, visa šlapia! Vos prieš dešimt minučių galvojau apie tave, o tu ėmei ir pasirodei. Tiesą sakant, galvojau apie tavo tėvą, bet juk tas pats, ar ne? Turiu juostą pašto ženklų, kurie galbūt jį sudomins: keturi Jurgiai su papildoma perforacija tiesiai jam per veidą. Kažin, ar tai normalu, ar ne? Kaip nepagarbu. Panelė Reinolds iš Žemės namų nusipirko juos praėjusį penktadienį, o šeštadienį grąžino.

„Juose per daug skylių!" pasakė ji. „Nenoriu, kad mano laiškus Hanai..." (tai jos dukterėčia Šropšyre, brangute) „...sulaikytų už Pašto įstatymo pažeidimą."

Ji padavė man skaidrų voką.

– Ačiū, panele Kūl, – padėkojau. – Manau, Tėvas apsidžiaugs, turėdamas juos savo kolekcijoje, žinau, jis norėtų, jog padėkočiau jums už geranoriškumą.

– Kokia tu gera mergaitė, Flavija, – nuraudo ji. – Jis turbūt labai tavimi didžiuojasi.

– Taip, – patikinau. – Didžiuojasi. Labai.

Tiesą sakant, tokia mintis man net į galvą nebuvo atėjusi.

– Brangute, negalima taip stoviniuoti šlapiais drabužiais. Eik į mano kambariuką namo gale ir viską nusirenk. Padžiausiu virtuvėje, kad išdžiūtų. Ant mano lovos rasi daigstytą antklodę – susisupk, galėsim jaukiai paplepėti.

Po penkių minučių sugrįžome į parduotuvę, aš apsivyniojusi tarsi juodakojų genties indėnas, o panelė Kūl su mažyčiais akinukais atrodė panaši į prekeivę iš „Hudson's Bay" prekybos posto.

Ji ėjo į kitą parduotuvės galą prie aukšto stiklainio su šantros lazdelėmis.

– Kiek norėtum šiandien, brangute?

– Nė vienos, ačiū, panele Kūl. Šį rytą truputį skubėjau, išeidama iš namų pamiršau piniginę.

– Vis tiek vieną pasiimk, – pasiūlė, atkišusi stiklainį, – manau, aš irgi vieną suvalgysiu. Šantros lazdeles juk reikia dalintis su draugais, ar ne?

Čia ji mirtinai klysta: šantros lazdeles reikia kimšti iki apsirijimo vienumoje, ir geriausia užsirakinus, bet neišdrįsau taip pasakyti. Pernelyg stengiausi paspęsti spąstus.

Kelias minutes sėdėjome draugiškai tylėdamos, čiulpdamos saldainius. Pro langą į parduotuvę smelkėsi pilka, pavandenijusi šviesa, iš vidaus apšviesdama stiklainių su saldainiais eiles, suteikdama jiems blyškų nesveiką blizgesį. *Tikriausiai atrodome,* pamaniau, *panašios į porą alchemikių, planuojančių kitą ataką prieš cheminius elementus.*

– Ar Robinas Inglbis mėgo šantros lazdeles, panele Kūl?

– Ojej, koks keistas klausimas! Kaip tu čia taip sugalvojai?

– Ai, nežinau, – nerūpestingai atsakiau, braukydama pirštu stiklinės vitrinos kraštą, – gal dėl to, kad pamačiau vargšo Robino vei-

dą ant tos lėlės bažnyčios salėje. Tai bent sukrėtimas. Nuo to laiko negaliu nustoti apie jį galvojusi.

Tas tai teisybė.

– Ak, vargšelė! – tarė ji. – Manau, visi apie tai galvoja, bet niekas nenorėjo nieko sakyti. Tai beveik... koks čia žodis? *Nepadoru.* Ir tas vargšas žmogus! Kokia tragedija. Po to, kas įvyko, nė bluosto nesudėjau. Bet turbūt jis mus visus kaip reikiant pribloškė, ar ne?

– Jūs buvote prisiekusiųjų komisijoje per apklausą dėl Robino, ar ne?

Jau visai neblogai man išeina. Jī bematant subliūško.

– Na... na taip, buvau. Bet iš kur tu tai žinai?

– Manau, gal Tėvas kada paminėjo. Jis jus labai gerbia, panele Kūl. Bet jūs, aišku, pati tą žinote.

– Ta pagarba tikrai abipusė, galiu užtikrinti, – tarė ji. – Taip, buvau prisiekusiųjų narė. Kodėl klausi?

– Na, tiesą sakant, aš dėl to susiginčijau su savo sese Ofelija. Ji sakė, kad vienu metu manyta, jog Robiną nužudė. O aš nesutikau. Juk tai buvo nelaimingas atsitikimas, ar ne?

– Tikrai nežinau, ar turiu teisę apie tai kalbėti, brangute, – tarė ji, – bet tai buvo prieš daug metų, ar ne? Manau, galiu tau pasakyti – bet tik tarp mūsų, draugių, kad policija iš tikro svarstė tokią galimybę. Bet nieko nebuvo. Jokių įrodymų. Tas berniukas nuėjo į mišką vienas ir pasikorė vienas. Nelaimingas atsitikimas. Taip ir pasakėme, skelbdami verdiktą – mirtis dėl nelaimingo atsitikimo, kaip jie tai vadina.

– Bet iš kur žinojote, kad jis buvo vienas? Turbūt jūs baisiai protinga, kad šitą išsiaiškinote!

– Nagi dėl jo pėdsakų, mieloji! Dėl jo pėdų! Niekur prie to seno ešafoto nebuvo jokių kitų pėdų. Jis vienas išėjo į mišką.

Mano žvilgsnis nukrypo į parduotuvės langą. Liūtis jau ėmė silpti.

– O tada lijo? – paklausiau, staiga apimta įkvėpimo, – prieš jį surandant?

– Tiesą sakant, lijo, – atsakė ji, – kaip iš sumauto kibiro.

– Ak, – tariau bejausmiu balsu. – Ar ponas Matas Vilmotas buvo užėjęs pasiimti pašto? Tikriausiai būtų siųsta pagal pareikalavimą.

Iškart supratau nuėjusi per toli.

– Atleisk, brangute, – tarė panelė Kūl, nepastebimai šniurkšteldama, – mes neturime teisės teikti tokios informacijos.

– Jis BBC prodiuseris, – tariau, nutaisydama kuo įtikinamiausią nusivylimo išraišką, – tiesą sakant, ganėtinai garsus. Jis atsakingas – ar bent jau buvo atsakingas – už vargšo pono Porsono televizijos programą „Magiškoji karalystė“. Tikėjausi gauti autografą.

– Jeigu jis užeis, pasakysiu, kad tu klausei, – suminkštėjo panelė Kūl, – manau, kad dar neturėjau garbės susipažinti su tuo džentelmenu.

– Oi, ačiū, panele Kūl, – suveblenau, – man baisiai svarbu į savo nedidelę kolekciją įtraukti bent kelias BBC asmenybes.

Kartais nekenčiu pati savęs. Bet tik kartais.

– Ką gi, atrodo, lietus nurimo, – tariau, – man jau laikas keliauti. Manau, drabužiai pradžiūvo, kad galėčiau grįžti namo, nenoriu, kad Tėvas nerimautų. Dabar jis ir šiaip labai užsiėmęs.

Puikiai jaučiau, kad visas Bišop Leisis žino apie Tėvo finansinius sunkumus. Pavėluotos apmokėti sąskaitos kaime – tai tarsi signalinės raketos naktį. Kad išlaikyčiau geras manieras, galiu šiek tiek ir pasiteisinti.

– Kokia tu rūpestinga mergaitė, Flavija, – tarė ji, – imk dar šantros.

Po kelių minučių apsirengusi išėjau pro duris. Lauke pasirodė saulė, o dangų juosė tobula vaivorykštė.

– Ačiū už malonų pokalbį, panele Kūl, ir už šantrą. Kitą kartą aš vaišinu – būtinai.

– Saugiai parvažiuok namo, brangute, – atsakė ji, – saugokis balų. Ir niekam nieko nepasakok – na, apie pašto ženklus. Tų, kurie su defektais, neturėtume palikti apyvartoje.

Aš jai pabrėžtinai mirktelėjau kaip suokalbininkei ir pamojau ranka.

Ji neatsakė į mano klausimą, ar Robinas mėgo šantros lazdeles, bet tai juk neturi reikšmės, ar ne?

DVIDEŠIMT PIRMAS

Smarkiai papurčiau Gledis ir nuo jos rėmo, tarsi nuo gauruoto šuns, pasipylė lietaus lašai. Jau norėjau pasukti namo, kai mano žvilgsnis užkliuvo už kažko laidotuvių biuro lange: kažkas vos vos krustelėjo. Nors veikė toje pačioje vietoje nuo Jurgio Trečiojo laikų, tyki ir nepastebima Soubelo ir sūnų parduotuvė Aukštojoje gatvėje atrodė tarsi lauktų autobuso. Tiesą sakant, buvo visai neįprasta matyti ką nors ten užeinant ar išeinant.

Prislinkau pasižiūrėti iš arčiau, apsimečiau susidomėjusi nekrologų kortelėmis juodais kraštais, kurios buvo išdėstytos vitrinoje. Nors mirusiųjų pavardės (*Denisonas Čatfyldas, Arturas Bronson-Vilousas, Margareta Beatričė Pedl*) buvo man nežinomos, įdėmiai skaičiau užrašus, po kiekvieno gailiai papurtydama galvą.

Varinėdama akis iš kairės į dešinę, tarsi skaityčiau, kas smulkiu raštu parašyta kortelėse, ir tuo pat metu fokusuodama akis kiaurai į blausų parduotuvės vidų, pamačiau kažką viduje mojuojant rankomis ir kalbant. Žvilgsnis užkliuvo už geltono šilko marškinių ir violetinės kaklaskarės: tai Matas Vilmotas!

Protui nespėjus paspausti stabdžių, įsiveržiau į parduotuvę.

– Oi, sveiki, pone Soubelai, – tariau, – tikiuosi, nesutrukdžiau. Norėjau tik užsukti pasakyti jums, kad tas mūsų nedidelis cheminis bandymas galų gale pavyko visai sėkmingai.

Deja, čia truputį padailinau faktus. Iš tikro buvo taip, kad vieną sekmadienį po rytinių pamaldų pasičiupau jį Šv. Tankredo šventoriuje (kaip konservantų ekspertą, kaip jam ir priklauso), klausinėdama, ar įmanoma nebrangiai gaminti patikimą balzamavimo skystį, jeigu surinktume, išmirkytume, išvirtume ir distiliuotume skruzdžių rūgštį iš daugybės raudonųjų skruzdėlių (*formica rufa*).

Jis pasitrynė pirštais pailgą žandikaulį, pasikasė galvą ir ilgokai spoksojo aukštyn į kukmedžių šakas, o tada prisipažino niekad apie tai nesusimąstęs.

– Čia toks dalykas, apie kurį reiktų pasiskaityti, panele Flavija, – tąsyk pasakė.

Bet žinojau, kad jis tikrai to nepadarys, ir buvau teisi. Senuosius amatininkus kartais labai sunku prakalbinti apie jų amato gudrybes.

Dabar jis stovėjo šešėlyje greta tamsia medžiaga apkaltų durų, vedančių į kokį nors neabejotinai šiurpų galinį kambarį: duočiau ginėją, kad jį pamatyčiau.

– Flavija.

Jis linktelėjo, kaip man pasirodė, truputį apdairiai.

– Deja, turiu atsiprašyti, – tarė jis, – mes čia aptarinėjame tokį, sakyčiau...

– Na, na, – įsiterpė Matas Vilmotas, – ar tik čia ne apsukrioji jaunoji Ruperto protežė, panelė...

– De Liuka, – prisistačiau.

– Taip, be abejo, de Liuka, – jis globėjiškai nusišypsojo, tarsi ir šiaip žinojo; tarsi tiktai erzino.

Turiu pripažinti, kaip ir Ruperto, šio vyriškio balsas buvo nuostabiai profesionalus: sodrūs, malonaus skambesio žodžiai liejosi taip, tarsi gerklose būtų įtaisyti mediniai vargonai. BBC, regis, juos veisia kokioje nors slaptoje fermoje.

– Kaip vieną iš jaunųjų Ruperto protežė, taip sakant, – tarė Matas, – galbūt tave paguos žinia, kad Tetulė – šitaip mes, savi, vadiname Britų transliavimo korporaciją[7] – organizuoja tokias laidotuves, kokių nusipelnė viena iš ryškiausių jos žvaigždžių. Dar ne Vestminsterio abatijoje, supranti, bet geriausias, kokias įmanoma. Kai ponas Soubelas grąžins... ee... palaikus į Londoną, galima pradėti viešai gedėti: pašarvoti viešam lankymui, nešti gėles, kokia nors raudonskruostė dešimties vaikų motina iš Veston-super-Marės galės klūpoti prie karsto kartu su ašarojančiais vaikais, ir viską stebės televizijos kameros. Netgi tokia įžymybė, pats generalinis direktorius, pasiūlė, kad labiau geltų širdį, pastatyti voveriuką Snodį, kad budėtų karsto kojūgalyje, užmautas ant tuščios pirštinės.

– Jis čia? – paklausiau, mosteldama į galinį kambarį. – Rupertas vis dar čia?

– Jis gerose rankose, – linktelėjo Matas Vilmotas, ir ponas Soubelas šyptelėjo ir kukliai linktelėjęs padėkojo.

Dar niekad nieko taip nenorėjau gyvenime, kaip tą akimirką paprašyti pasižiūrėti į lavoną, bet šį kartą mano šiaip jau miklus protas sutriko. Nepavyko sugalvoti nė vienos įtikinamos priežasties žvilgtelėti į Ruperto palaikus – kaip juos pavadino Matas Vilmotas – kaip nepavyko sugalvoti ir neįtikinamos.

– Kaip laikosi Niala? – paklausiau, aklai taikydama bet kur.

Matas susiraukė.

– Niala? Ji kažkur išsinešdino, – tarė jis, – atrodo, niekas nežino, kur.

– Gal ji užsisakė kambarį „Trylikoje gaigalų“, – pakišau mintį, – gal ji norėjo karštos vonios.

Tikėjausi, kad Matas griebs jauką, ir jis griebė.

[7] British Broadcasting Corporation – BBC.

– „Trylikoje gaigalų“ jos nėra, – atsakė, – nuo tada, kai atvažiavau, pats ten įkūriau štabą.

Štai! Kaip ir įtariau, Matas Vilmotas *iš tikro* buvo taip netoli nuo Šv. Tankredo, kad gali nueiti pėsčiomis, prieš Ruperto nužudymą, jo metu, o gal net ir po jo.

– Ką gi, – tariau, – atsiprašau, kad sutrukdžiau.

Man nespėjus išeiti pro duris, jiedu tarėsi toliau.

Kaip vasarą dažnai būna, dangus greitai pragiedrėjo. Tamsūs debesys nuslinko į rytus, o paukščiai ėmė čiulbėti kaip pašėlę. Važiuodama gatvelėmis link Bukų giraitės, nors tebebuvo gana anksti, šildė saulutė ir buvo gaivus oras, pajutau, kad žiovauju lyg katė. Matyt todėl, kad kėliausi prieš aušrą; o gal todėl, kad vakar vakare per ilgai nėjau miegoti.

Nors ir kaip būtų, staiga pasijutau išsekusi. Dafi kažkada sakė, kad toks Samuelis Pepys amžinai rašydavo dienoraštyje, kad eina į lovą, o Tėvas visad aiškino, kaip stebėtinai gali atgaivinti trumpas pogulis. Šį kartą ėmiau suprasti, kaip jie jaučiasi.

Bet kaip nepastebimai prasmukti į namus? Ponia Mulet virtuvę saugo tarsi liūtašunis kinų imperatoriaus kapą, bet jeigu eisiu pro paradines duris, rizikuoju, kad mane užklups teta Felicitė ir likusią dienos dalį skirs nepageidaujamų darbų.

Karietinė buvo vienintelis pastatas, kur galima lengvai užeiti ir išeiti, ir niekas nepastebės, netrukdys.

Pastačiau Gledis už vieno iš didžiųjų kaštonų, išsirikiavusių prie įvažiavimo kelio, ir vogčiomis nusėlinau aplink namą.

Tolimajame karietinės gale, anksčiau buvusiame nedideliame aptvare, buvo durys. Perlipau tvorą, pakėliau plieninį skląstį ir be triukšmo įlindau vidun.

Nors buvau apspangusi nuo dienos šviesos, karietinėje vis tiek įžiūrėjau Harietos senovinio Rols-Roiso „Fantomo“ tamsų, dunksantį pavidalą prieblandoje silpnai žvilgančiu nikelio radiatoriumi. Pro mažus, dulkėtus langus galėjo įsiskverbti tik išsklaidyta silpna šviesa, todėl žinojau, kad reikia žiūrėti, kur einu.

Kartais ateidavau čia pamąstyti. Įlipdavau į šiuos ratuotus rūmus ir ramiausiai juose sėdėdavau ant kreminės odos, apsimesdama, kad esu Harieta, tuoj įjungsiu bėgį ir išvažiuosiu ieškoti geresnio gyvenimo.

Įsikibau durų rankenos ir tyliai ją pasukau. Jei Dogeris netoliese, žinojau, kad jis budriai reaguoja į menkiausią garsą – atbėgs pažiūrėti, kas plėšikauja karietinėje. *Dieve, palaimink gerąjį Rols-Roiso laivą ir visus, kas juo plaukia*, pagalvojau, kai sunkiosios durys prasivėrė tylutėliai, ir aš užsiropščiau ant vairuotojo sėdynės.

Įkvėpiau prabangaus automobilio kvapo, kaip kadaise turbūt įkvėpdavo Harieta, ir ruošiausi susirangyti. Jeigu pasiseks, beveik aklinoje tamsoje užmigsiu greičiau nei per minutę. Vėliau bus pakankamai laiko galvoti apie žmogžudystes.

Kai pasimėgaudama pasirąžiau, pirštais kažką paliečiau: sprendžiant iš pojūčio, tai buvo žmogaus kojos oda. Man nespėjus suklikti, kažkas tvirtai ranka užspaudė man burną.

– Nė krust, – į ausį sušnypštė balsas.

Ėmiau vartyti akis tarsi arklys skerdykloje. Net prietemoje įžiūrėjau veidą to, kas mane užspaudė.

Tai buvo Niala.

Pirmiausia panorau nukąsti jai pirštą: bijau fizinio suvaržymo, o mano refleksai kartais būna greitesni už mąstymą.

– Nė garso! – sušnabždėjo ji, purtydama mane, – reikia tavo pagalbos.

Velnias! Ji pasakė moterų slaptažodį – magiškus žodžius, pasakytus istorijos priešaušryje, kai pirmapradėje pelkėje buvo duotas pažadas. Esu jos valioje. Iškart atsipalaidavau ir linktelėjau galva. Ji patraukė ranką.

– Ar policija manęs ieško? – paklausė.

– Aš – aš nemanau. Nežinau, – atsakiau. – Nepasakyčiau, kad jie man viską pasakotų.

Tebebuvau truputį įsižeidusi, kad mane pagriebė ir purtė.

– Oi, baik, Flavija, – tarė ji, – ko čia dabar pyksti. Man reikia sužinoti. Ar jie manęs ieško?

– Nemačiau policijos nuo šeštadienio vakaro, nuo tada, kai Rupertą... kai Rupertą...

Nors tas žodis manęs ir negąsdina, negalėjau prisiversti jį ištarti Nialai į akis.

– Nužudė, – tarė ji, nukrisdama į savo kėdę. – Ir aš nemačiau. Inspektorius niekaip negalėjo nustoti manęs klausinėjęs. Koks siaubas.

– Nužudė? – purkštelėjau taip, tarsi nebūčiau apie tai pagalvojusi. – Kodėl tu manai, kad Rupertą nužudė?

– Visi taip mano: policija, o dabar ir tu. Ką tik pasakei „nuo tada, kai Rupertą..." Tai kažką reiškia, ar ne? Nužudė... užmušė, koks skirtumas? Tikrai nesiruošei sakyti „nuo tada, kai Rupertas numirė", ir neapsimesk. Aš ne kvailė, Flavija, todėl prašau, nustok elgtis taip, tarsi aš tokia būčiau.

– Gal tai buvo nelaimingas atsitikimas, – pasakiau, bandydama išlošti laiko.

– Ar policija būtų pusę nakties tardžiusi žiūrovus, jeigu jie būtų manę, kad tai nelaimingas atsitikimas?

Tai jau taip.

– O dar blogiau, – tęsė ji, – kad jiems atrodo, jog tai mano darbas.

– Numanau, kodėl, – pasakiau.

– Ką? O tu kieno pusėje, ką? Pasakiau, kad reikia pagalbos, o tu staiga kaltini mane nužudymu!

– Nekaltinu aš tavęs nužudymu, – atrėžiau, – tik sakau tai, kas akivaizdu.

– O kas akivaizdu?

Ji širdo vis labiau.

– O tas, – atsakiau, giliai įkvėpdama, – kad tu slapstaisi, ir kad Rupertas tave mušdavo, ir kad buvo Kita Moteris, ir kad tu nėščia.

Na, įbridau ten, kur man gerokai per gilu, kur nieko neišmanau, bet nusprendžiau kapanotis tarsi šuo, nustumtas nuo liepto galo. Nepaisant nieko, mano žodžiai įspūdingai paveikė Nialą. Akimirką pamaniau, kad ji tėkš man antausį.

– O ką, taip akivaizdu? – ištarė virpančiomis lūpomis.

– Man akivaizdu, – atsakiau, – nežinau, kaip kitiems.

– Manai, aš tai padariau? Na, nužudžiau Rupertą?

– Nežinau, – atsakiau, – nebūčiau maniusi, kad tu galėtum taip pasielgti, bet, kita vertus, aš gi ne Spilsberis.

Nors Seras Bernardas meistriškai gaudė nusikaltėlius, įskaitant du didžiuosius nuodytojus, daktarą Kripeną ir majorą Armstrongą, nors ir labai keista, jis nusižudė dujomis savo laboratorijoje. Tačiau, pagalvojau, jeigu Spilsberis būtų gyvas, pats pirmas būtų pareiškęs, kad Niala turėjo ir priemonių, ir motyvų, ir galimybių.

– Baik paistyti, – neišlaikė ji, – kaip *tu* manai, ar aš nužudžiau Rupertą?

– O tu nužudei? – atšoviau.

– Negaliu atsakyti, – tarė ji, – ir neklausk manęs.

Toks moteriškas fechtavimasis man ne naujiena: vienuolika metų praleidusi po vienu stogu su File ir Dafi tapau visai atspari išsisukinėjimams ir atsikalbinėjimams.

– Na, gerai, – neatstojau, – bet jeigu ne tu, tai kas tada nužudė?

Jau buvau apsipratusi blausioje karietinės šviesoje, mačiau, kaip Nialos akys išsiplėtė tarsi švytintys dvyniai mėnuliai.

Stojo ilgoka, nemaloni tyla.

– Jeigu ne tu, – galiausiai tariau, – tai kodėl čia slapstaisi?

– Aš nesislapstau! Man reikėjo pasprukti. Sakiau. Policija, Muletai...

– Dėl Muletų aš suprantu, – pasakiau, – mieliau praleisčiau visą rytą dantisto kėdėje, negu valandą klausyčiausi ponios Mulet tarškėjimo.

– Negalima taip kalbėti, – tarė Niala, – jie abu labai malonūs, ypač Alfas. Jis toks mielas senas džentelmenas – primena mano senelį. Bet man reikėjo kur nors pabėgti pagalvoti ir suimti save į rankas. Neįsivaizduoji, koks jausmas, tarsi byrėtum į gabalus.

– Įsivaizduoju. Geriau, nei galėtum pamanyti. Dažnokai pati čia ateinu, kai noriu pabūti viena.

– Turbūt tą ir pajutau. Iškart pagalvojau apie Bukų giraitę. Niekas nesugalvotų manęs čia ieškoti. O rasti ją iš tikro buvo nesunku.

– Verčiau keliauk atgal, – pasakiau, – kol jie nepastebėjo, kad dingai. Inspektoriaus nebuvo prie bažnyčios, kai ėjau pro šalį. Tikriausiai jie vakare ilgokai užtruko. Kadangi jis tave jau apklausė, kodėl negalėtum pasivaikščioti po apylinkes, ar ne?

– Taip, – nedrąsiai ištarė ji.

– Be to, – pridūriau, vėl atgaudama įprastą linksmumą, – niekas, išskyrus mane, nežino tave čia buvus.

Niala įkišo ranką į Rols-Roiso durų šoninę kišenę ir kažką ištraukė. Betraukiant pasigirdo vaškinio popieriaus šnaresys. Kai ant kelių pasidėjusi išvyniojo, negalėjau nepastebėti, kad popierius sulankstytas skustuvo aštrumo klostėmis.

– Niekas nežino, – tarė, paduodama man sumuštinį su agurkais, – išskyrus tave ir dar vieną žmogų. Imk, suvalgyk. Turbūt išalkai.

DVIDEŠIMT ANTRAS

— Pirmyn! Pirmyn! – urzgė Dogeris, o jo rankos virpėjo tarsi du paskutiniai rudeniniai lapai. Jis nepastebėjo manęs, stovinčios šiltnamio tarpduryje.

Beveik stačiu kampu atlenkęs vieną kišeninio peilio geležtę jis negrabiai mėgino ją pagaląsti galąstuvu. Ašmenys lyg pakvaišę šokinėjo nuo juodo paviršiaus tai šen, tai ten, keldami klaikų čerškėjimą.

Vargšas Dogeris. Tokie epizodai jį užklupdavo neįspėję, o juos sukelti galėjo bet kas: ištartas žodis, kvapas, atsklidusios melodijos nuotrupa. Jis buvo savo sutrūkinėjusios atminties įkaitas.

Lėtai atsitraukiau, kol atsidūriau už daržo tvoros. Tada ėmiau tyliai švilpauti, palaipsniui vis garsiau. Skambės taip, tarsi paprasčiausiai ateinu per pievelę link virtuvės daržo. Nuėjusi pusę kelio prie šiltnamio, uždainavau stovyklos laužo dainelę, kurią išmokau, prieš pat mane ekskomunikuojant iš mergaičių skaučių:

Linksmasis bastūnas stovyklavo prie ežero,
Pavėsyje po eukalipto medžiu,
Belaukdamas, kol katilas užvirs, dainavo jis:
„Kas keliaus su manim ir su bastūno maišu?“

Atlošusi pečius užėjau į šiltnamį.

– Sveiks, bičiuli! – tariau nuoširdžiai išsišiepusi lyg Australijoj.

– MakKorkedeilai? Čia tu? – šūktelėjo Dogeris plonu ir silpnu balsu tarytum senos arfos stygos. – Benetas su tavimi? Ar jau galit kalbėti?

Jis klausėsi pakreipęs galvą, alkūne prisidengęs akis, aklai spoksančias į ryškiai plieskiantį šiltnamio stiklą.

Pasijutau lyg užklydusi į šventovę, ant sprando man pasišiaušė gyvaplaukiai.

– Čia aš, Dogeri, Flavija, – išspaudžiau.

Jis sumišęs suraukė antakius.

– Flavija?

Mano vardas nuskambėjo iš jo gerklės tarsi kuždesys iš apleisto šulinio.

Pamačiau, kad jis įnirtingai stengiasi sugrįžti iš kažko, jį apsėdusio, jo akyse iš gelmių į paviršių atsargiai ėmė grįžti šviesa, tarsi auksinės žuvelės dekoratyviniame tvenkinyje.

– Panele Flavija?

– Atsiprašau, – pasakiau, imdama peilį iš jo drebančių rankų, – ar aš jį sulaužiau? Vakar pasiskolinau atsipjauti špagato ir galbūt užkirtau geležtę. Jei taip, nupirksiu tau naują.

Gryni paistalai – to daikto aš net nepaliečiau, bet esu pasimokiusi, kad tam tikromis aplinkybėmis sumeluoti ne tik galima, bet netgi labai mandagu. Paėmusi peilį jam iš rankų atlenkiau iki galo ir ėmiau tolygiai ratu trinti ant akmens paviršiaus.

– Ne, viskas gerai, – tariau. – Kaip gerai! O tai būčiau prisidirbusi, sugadindama tavo geriausią peilį, ar ne?

Apvertusi tuščią kibirą, atsisėdau ir mudu truputį patylėjome.

– Koks tu geras, kad susiprotėjai pamaitinti Nialą, – tariau po kiek laiko.

– Jai trūksta draugų, – tarė jis, – ji...

– Nėščia, – leptelėjau.

– Taip.

– O iš kur supratai? Juk jinai tau nesakė?

– Išsiskiria pernelyg daug seilių, – tarė Dogeris, – ir dar telangiektazija.

– Teke – kas?

– Telangiektazija, – tarė jis mechanišku balsu, tarsi skaitytų iš nematomos knygos, – plonytės venos apie burną, nosį ir smakrą. Retas, bet žinomas reiškinys ankstyvo nėštumo metu.

– Tu mane stebini, Dogeri, – pasakiau, – iš kur, po galais, žinai tokių dalykų?

– Jie plaukioja man galvoje, – tyliai atsakė, – tarsi kamščiai jūroje. Manau, esu skaitęs knygų. Esu turėjęs daug laisvo laiko.

– Ak! – tariau. Šimtą metų negirdėjau jo tiek daug kalbančio.

Bet negalima atvirai diskutuoti apie Dogerio nelaisvę, supratau, kad laikas keisti temą.

– Kaip manai, tai jos darbas? – paklausiau, – na, Ruperto nužudymas?

Dogeris suraukė antakius, tarsi galvojimas reikalautų didžiulių pastangų.

– Policija manys, kad taip, – tarė lėtai linkteldamas. – Taip, policija taip ir pagalvos. Jie greitai čia pasirodys.

Paaiškėjo, kad jis buvo teisus.

– Visiems žinomas faktas, – paskelbė teta Felicitė, – kad Juodąją mirtį į Angliją atnešė teisininkai. Šekspyras sakė, kad reikėjo juos visus pakarti, o turint galvoje modernią sanitarijos reformą, mes dabar žinome, kad jis buvo teisus. Šitaip negalima, Havilandai!

Ji sukišo krūvą dokumentų į dulkėtą skrybėlės dėžę ir užvožė dangtį.

– Visiška gėda, – pridūrė, – šitoks apsileidimas. Jeigu niekas nepasikeis, netrukus neturėsi pasirinkimo, tik parduoti Bukų giraitę ir kraustytis į butą be karšto vandens Batersyje.

– Sveiki visi, – tariau, užeidama į biblioteką, mažiau nei per pusvalandį antrą kartą apsimesdama nepastebinti, kas vyksta.

– O, Flavija, – tarė Tėvas, – man atrodo, kad poniai Mulet virtuvėje praverstų pora rankų.

– Žinoma, – atsakiau, – o tada galėsiu važiuoti į pokylį?

Tėvas suglumo. Jis visiškai nesuprato mano sąmojo.

– Flavija! – tarė teta Felicitė. – Vaikams negalima šitaip kalbėti su tėvais. O aš maniau, kad tu jau išaugai iš akiplėšų amžiaus. Havilandai, nesuprantu, kodėl tu nuolaidžiauji mergaitėms.

Tėvas nuėjo prie lango ir pažvelgė link tvenkinio su „kaprizu“. Kaip įprasta, rado paguodą bent žvilgsniu pabėgdamas nuo nemalonios situacijos.

Staiga jis atsigręžė į tetą.

– Po velnių, Lise, – nusikeikė tokiu stipriu balsu, kad turbūt pats nustebo, – joms irgi ne pyragai. Ne... joms irgi ne visada lengva.

Turbūt man „stalčius atsidarė“, kai jis užsičiaupė.

Mano mielasis Tėvas! Panorau jį apkabinti ir gal būčiau apkabinusi, jeigu nors vienas iš mudviejų nebūtų toks, koks yra.

Teta Felicitė vėl ėmė kuistis popieriuose.

– Įstatyminis palikimas... asmeninis kilnojamasis turtas, – šniurkštelėjo ji, – kada visa tai baigsis?

– Flavija, – kreipėsi Filė, kai ėjau pro praviras svetainės duris, – minutėlę?

Atrodė įtartinai mandagi. Kažin ką sumanė.

Kai užėjau, Dafi, stovėjusi prie durų, tyliai jas užvėrė man už nugaros.

– Mes tavęs laukėme, – tarė Filė, – prašau atsisėsti.

– Geriau pastovėsiu, – atsakiau. Jos abi stovėjo, tad jeigu reiktų sprukti, tokia padėtis būtų mano nenaudai.

– Kaip nori, – tarė Filė, sėsdamasi prie stalelio ir užsidėdama akinius. Dafi stovėjo, nugara prispaudusi duris.

– Deja, turime tau blogą žinią, – pranešė Filė, sukinėdama rankose akinius kaip teisėjas Londono baudžiamųjų bylų teisme.

Nieko neatsakiau.

– Kol tu basteisi po laukus, mes surengėme posėdį ir visi kartu nusprendėme, kad tau teks išvykti.

– Trumpiau, išbalsavome tave iš šeimos, – tarė Dafi, – vienbalsiai.

– Vienbalsiai? – paklausiau, – čia vėl koks kvailas judviejų...

– Dogeris, žinoma, maldavo pasigailėti, bet jo prašymą atmetė teta Felicitė, kurios balsas tokiais klausimais lemiamas. Jis norėjo, kad leistume tau pasilikti iki savaitės pabaigos, bet, deja, to leisti negalime. Nuspręsta, kad tau teks išvykti iki saulei nusileidžiant.

– Bet...

– Tėvas davė nurodymą ponui Pringlui, savo advokatui, parašyti Atšaukimo paktą, kuris, be abejo, reiškia, kad tu būsi grąžinta į Netekėjusių motinų namus, ir jiems neliks pasirinkimo, kaip tik tave priimti atgal.

– Dėl to pakto, supranti, – tarė Dafi, – tai pagal jų konstituciją. Jie negali pasakyti ne. Negali atsisakyti.

Sugniaužiau kumščius pajutusi, kaip akyse tvenkiasi ašaros. Neverta laukti ko nors protingo.

Šiurkščiai nustūmiau Dafi nuo durų.

– Tuos šokoladukus jau suvalgei? – paklausiau Filės.

Mano balso grubumas ją truputį nustebino.

– Na ne... – tarė ji.

– Geriau nevalgyk, – sviedžiau, – gal jie *nuodingi.*

Po galais! Išsidaviau. Šitiek darbo laboratorijoje nuėjo veltui!

Flavija, pamaniau, *kartais tu bukesnė už žaibo trenktą driežą.*

Supykusi ant savęs už tai, kad supykau, iš principo išžirgliojau iš kambario, ir niekas nebandė manęs sulaikyti.

Giliai įkvėpiau, atlošiau pečius ir atidariau virtuvės duris.

– Flavija, – pašaukė ponia Mulet, – būk gerutė, atnešk stiklinę šerio iš podėlio. Taip keistai jaučiuosi. Tik žiūrėk, ne per daug, kad pasigerčiau.

Visu ūgiu sudribusi kėdėje prie lango, kulnimis atsirėmusi į plyteles, ji vėdavosi nedidele keptuve.

Padariau kaip paprašyta, o ji žaibiškai išmaukė gėrimą.

– Kas yra, ponia M.? – paklausiau. – Kas nutiko?

– Policija, brangute. Jie taip mane išgąsdino, ėmė ir atvažiavo pasiimti tos jaunos moters.

– Kokios jaunos moters? Nialos?

Ji niūriai linktelėjo ir pamojavo tuščia stikline. Įpyliau dar.

– Ji tokia miela. Niekam nieko nepadarė. Pasibeldė į virtuvės duris padėkoti man ir, aišku, Alfui, kad priėmėme nakvynės. Sakė keliausianti toliau – tik nenorėjo, kad pamanytume ją esant nedėkingą. Nespėjo nė tų žodžių ištarti, kai tas inspektorius, kaip ten jį...

– Hjuitas, – tariau.

– Hjuitas. Tas pats – tai jis... Išdygo tarpduryje už jos. Mat jis pamatė ją beeinančią nuo karietinės, žinai.

– O tada?

– Jis paklausė, ar negalėtų truputį pasikalbėti lauke. Nespėjau nė susigaudyti, jau ta vargšė mergaitė išvažiavo automobiliu su juo. Teko skuosti aplink namą, kad spėčiau pamatyti. Tai kaip reikiant pridusau.

Vėl pripyliau stiklinaitę.

– Neturėčiau daugiau, brangute, – subruzdo ji, – bet vargšė mano širdis nepratusi prie tokių skandalų.

– Jūs jau geriau atrodote, ponia M., – paguodžiau, – gal galėčiau kuo padėti?

– Kaip tik ruošiausi visa tai kepti, – tarė ji, rodydama tešlos pripildytų skardų rikiuotę ant stalo ir atsidususi stojosi į kojas. – Atidaryk orkaitę – būk gera mergaitė.

Ir taip visą gyvenimą aukoju, laikydama „Agos“ orkaitės duris, kol ponia M. kemša krūvas kepinių į jos pravirus nasrus. Miltono „Prarastojo rojaus“ Pragaras – juokas, palyginti su mano katorga.

– Pyragai buvo išsibaigę, – tarė ji, – to panelės Ofelijos vaikino skrandis, sakytum, bedugnis, kai įsisuka į skanėstus.

Panelės Ofelijos vaikino? Jau net šitaip? Ar klajodama po kaimą praleidau kokią sensacingą piršlybų sceną?

– Dyterio? – paklausiau.

– Net jeigu jis ir vokietis, – linktelėjo, – jis daug rafinuotesnis už tą gaidžiuką, kuris vis palieka niekam tikusių dovanų ant virtuvės slenksčio.

Vargšas Nedas! Pamaniau. Net ponia Mulet prieš jį nusistačiusi.

– Visai netyčia nugirdau, ką jis kalbėjo, kai valiau dulkes koridoriuje – apie Hitklifą ir visa kita. Atsimenu tą kartą, kai su savo drauge ponia Voler autobusu važiavau į Hinlį pažiūrėti jo kine. Tasai Hitklifas, taigi jis laikė savo žmoną paslėpęs palėpėje lyg kokią

seną spintą! Nereik stebėtis, kad ji pakvaišo. Aš irgi nukvakčiau jos vietoj! Na, ko čia dabar juokiesi, panele?

– Nuo minties, – atsakiau, – kaip Dyteris galėtų lyjant ir žaibuojant klampoti per Iškilmių pievą ir neštis gražiąją Ofeliją.

– Gal ir galėtų, – tarė ji, – bet kokį triukšmą sukeltų Sali Stro, o gal, kaip kalba, ir pati senoji ponia.

– Senoji ponia? Greisė Inglbi? Negi jūs apie Greisę Inglbi?

Ponia Mulet staiga nuraudo kaip puodas verdančių burokų.

– Per daug išplepėjau, – sutrikusi tarė, – matai, nuo šerio. Alfas visad sako, kad šeris nutrenkia sargybą, turinčią prižiūrėti mano liežuvį. Na, kad daugiau nė žodžio. Žygiuok sau, brangute. Ir žiūrėk man – aš tau nieko nesakiau.

Ot tai tau! Pamaniau. *Ot tai, ot tai, ot tai, ot tai tau!*

DVIDEŠIMT TREČIAS

Besikrapštant su nuodais kažkodėl labai prašvieséja protas. Kai menkiausias rankos kryptelėjimas gali būti mirtinas, privalai tarsi uždegamąjį stiklą sutelkti dėmesį į eksperimentą. Ir kaip tik tada atsakymai į pusiau suformuluotus klausimus patys ima suktis galvoje tarsi bitės, grįžtančios namo į avilį.

Į švariai išplautą kolbą įpylusi gerą šlaką sieros rūgšties ir šiek tiek pašildžiusi, atsargiai įdėjau skaidrių drebučių gumulėlį ir baimingai, pagarbiai stebėjau, kaip šis lėtai tirpsta, virpėdamas ir raitydamasis rūgšties vonioje, lyg mažytis permatomas kalmaras.

Šiuos drebučius vandeniu ir alkoholiu išskyriau iš Karolinos jazmino (*Gelsemium sempervirens*), kurį savo džiaugsmui radau šiltnamio kampe, palaimingai skleidžiantį žiedus, panašius į miniatiūrinius trimitus, nulipdytus iš šviežio sviesto.

Dogeris minėjo, kad šis augalas kilęs iš Amerikos, o į Anglijos šiltnamius jį parvežė keliautojai; šį konkretų egzempliorių parvežė mano motina Harieta.

Paklausiau, ar galėčiau jo gauti savo laboratorijai, ir Dogeris mielai sutiko.

Šaknyse buvo puikaus alkaloido, vadinamo gelseminu, kuris augalo viduje tūnojo nepastebėtas nuo pat Pasaulio sukūrimo dienos, kol 1870-aisiais jį išgavo Filadelfijos gyventojas žavia Vorm-

lio[8] pavarde, davęs šio kartaus nuodo triušiui, o šis persivertė atbulomis kūliais ir per dvidešimt minučių nugaišo.

Gelseminas – toks žudikas, su kuriuo labai smagu bendrauti.

O dabar – magija!

Į gautą skystį peilio galiuku įmerkiau mažą dozę $K_2Cr_2O_7$, kitaip tariant, kalio dichromato, nuo kurio raudonos druskos skystis, pro langines apšviestas atsitiktinio saulės spindulio, nusidažė tamsiu vyšnios raudonumo atspalviu tarsi anglies monoksido aukos kraujas.

Bet tai dar tik pradžia! Dar ne viskas.

Vyšnios ryškumas jau bluko, tirpalas įgavo įspūdingą violetinę senos mėlynės spalvą. Sulaikiau kvapą ir – *taip*! – štai ji, paskutinioji geltona ir žalia fazė.

Gelseminas yra vienas iš chemijos chameleonų, jis nuostabiai nesivaržydamas keičia spalvą, jo buvusio atspalvio nelieka nė pėdsako.

Žmonės irgi tokie būna.

Pavyzdžiui, Niala.

Viena vertus, ji buvo keliaujančio lėlininko belaisvė; jauna moteris, neturinti šeimos, išskyrus kūdikį, kurį dabar nešioja; jauna moteris, kuri leidosi mušama neįgalaus meilužio; jauna moteris, likusi be pinigų ir be realių paramos šaltinių. Ir vis dėlto nesugebėjau jos kaip reikiant užjausti, nors tai sudėtinga, net pati negaliu iki galo suprasti, kodėl.

Ar todėl, kad paspruko, kaip sakoma, iš nusikaltimo vietos ir pasislėpė senojoje Bukų giraitės karietinėje? Galiu suprasti, kad norėjo pabūti viena, bet kažin, ar tai buvo tinkamiausias momentas.

Įdomu, kur ji dabar? Gal inspektorius Hjuitas ją areštavo ir nutempė į kamerą Hinlyje?

[8] Worm – kirminas.

Ant popieriaus gabalėlio parašiau *Niala.*

Kitas reikalas – Matas Vilmotas: įspūdingas veikėjas, tarsi nužengęs iš Orsono Velso filmo. Nevyniojant į vatą: Matas atvažiavo – Rupertas mirė; Matas prapuolė po to, kai susiriejo su Rupertu, o po to atsirado, kai ėmė organizuoti jo kūno pargabenimą į Londoną viešoms laidotuvėms.

Gal Matas – samdomas žudikas, kurį atsiuntė BBC? Gal Ruperto kivirčas su paslaptinguoju Toniu išvedė „Tetulę" (ir jos generalinį direktorių) iš kantrybės? Gal netikėta Ruperto mirtis kaimiškoje lėlių scenoje – iš tikro ne kas kita, kaip aršaus ginčo dėl sutarties padarinys?

O kaip Greisė Inglbi? Nuoširdžiai kalbant, nuo tos niūrios moterėlės mane šiurpas krato. Jos altorius mirusiam vaikui, pastatytas apleistoje karvelidėje, bet ką pašiurpintų, o dabar ponia Mulet užsiminė, kad fermerio žmona su Dyteriu bendrauja ne vien kaip šeimininkė.

O Dyteris! Kad ir koks jis dievaitis iš Šiaurės ir anglų literatūros entuziastas, panašu, kad su tais, kas jį paėmė į nelaisvę, susimokęs augino ir aprūpino kanapėmis, kaip minėjo Sali Stro, „ištisą nuolatinę kariauną kitų". Kažin, kas jie tokie?

Rupertas, tiesa, buvo vienas iš pagrindinių klientų ir lankėsi Inglbių fermoje daugybę metų reguliariai lyg tramvajus. Jis mėgo lakstyti paskui sijonus – tas neabejotina (vėlgi, pasak Sali). Kam jis užkliuvo? Kas galėjo taip trokšti jo mirties, kad imtų ir užlenktų jį?

Kalbant apie Sali, ja domėjosi ir Rupertas, ir Dyteris. Galbūt įsimylėjęs konkurentas išgrūdo Rupertą į amžinybę?

Sali atrodė svarbiausia: ji daug metų praleido Inglbių fermoje. Akivaizdu, kad buvo įsimylėjusi Dyterį, nors visiškai neaišku, ar jos aistra sulaukė tokio pat atsako.

O dar Gordonas Inglbis. Gordonas, šventasis drobiniu apdaru, gelbėjęs kenčiančiuosius nuo skausmo, kurių nenorėjo gelbėti jokie daktarai; Gordonas, smulkus daržininkas; Gordonas, mirusio vaiko, rasto miške, tėvas.

Jau nekalbant apie beprotę Megę, buvusią Kartuvių miške, kai mirė Robinas, ar bent jau netrukus po to.

O Sintija – mieloji Sintija Ričardson, vikaro žmona, kurios vienintelė aistra yra neapykanta nuodėmėms. Pora pasileidusių lėlininkų, staiga pasirodę ir pasiūlę surengti spektaklį jos vyro parapijos salėje, tikriausiai nudegino jos sielą tarsi ugnies ežeras iš Apsireiškimo knygos.

Nepaisant visko, Sintijos siela visai nėra krikščioniškojo dosnumo šaltinis. Ką Megė pasakė, kai paklausiau apie pogulį vikariate? Kad Sintija atėmė iš jos apyrankę ir išvijo todėl, kad ši esanti purvina. Be abejo, ji kalbėjo apie Nialos drugelio formos pudrinę, bet jeigu taip, kodėl radau ją sujauktame apklote studijoje? Gal Sintija atėmė pudrinę iš Megės, o tada, kai ją užklupo koks kaimietis, kurių tuzinai nuolat malasi vikariate, paslėpė, kad vėliau galėtų pasiimti ir naudotis?

Atrodė mažai tikėtina: jeigu yra nors viena nuodėmė, kuria Sintijos Ričardson neapkaltinsi, tai – tuštybė. Užtenka į ją pasižiūrėti, kad suprastum: šio pablyškusio šeško veido niekad nėra palietę dažai; joks papuošalas niekad nekabėjo ant jos prakaulaus kaklo ir nepuošė jos riešų, panašių į degtukus. Mandagiai tariant, ta moteris beskonė tarsi pudingas.

Pasiaštrinau pieštuką ir įtraukiau į sąrašą dar šešis vardus: *Matas Vilmotas, Greisė Inglbi, Dyteris Štrancas, Sali Stro, beprotė Megė (Dafi kartą minėjo, kad Megės pavardė yra Grosvenor, bet aš nepatikėjau)... ir Sintija Ričardson.*

Nubrėžiau liniją ir po ja didžiosiomis raidėmis parašiau: ROMANAI – PATIKRINTI!!!

Nors šiek tiek įsivaizdavau, kas vyksta tarp dviejų žmonių, rezgančių meilės romaną, mechaninių smulkmenų tiksliai neišmaniau. Kartą, kai Tėvas išvyko į kelių dienų pašto ženklų parodą Glazge, Dafi užsispyrusi garsiai mums skaitė „Ponią Bovari" kiekvieną kart, kai valgėme, ryte, per pietus ir vakare, įskaitant arbatos gėrimą, ir baigė skaityti trečiąją dieną, kaip tik Tėvui įžengiant pro duris.

Tuo metu aš vos nemiriau iš nuobodulio, nors paskui ta knyga man tapo viena iš mėgstamiausių, nes jos paskutiniuose skyriuose yra turbūt puikiausias ir labiausiai jaudinamas literatūrinis mirties nuo arseno aprašymas. Ypač gardžiavausi, kaip nunuodyta Ema „atsikėlė tarsi galvanizuotas lavonas". Bet dabar supratau, kad buvau taip pasidavusi jauduliui dėl vargšės ponios Bovari savižudybės, jog nesugebėjau suprasti poros romanų niuansų. Sugebėjau prisiminti tik tiek, kad likusi viena su Rudolfu prie lelijų tvenkinio, apsupta plūdenų ir straksinčių varlių, Ema Bovari – ašarodama, slėpdama veidą ir drebėdama – „atsidavė jam".

Kad ir ką tai reikštų. Paklausiu Dogerio.

– Dogeri, – pagaliau radau jį ilgu kauptuku kapojantį piktžoles virtuvės darže, – ar esi skaitęs „Ponią Bovari"?

Dogeris nustojo darbuotis ir iš kombinezono kišenės pakaklėje išsitraukė nosinaitę. Prieš atsakydamas, kruopščiai nusišluostė veidą.

– Prancūziškas romanas, ar ne? – paklausė.

– Floberas.

– Ak, – tarė Dogeris ir įsikišo nosinę atgal į kišenę, – tas, kuriame baisiai nelaiminga asmenybė nusinuodija arseniku.

– Arseniku iš mėlyno buteliuko! – išpyškinau, iš jaudulio strak-sėdama nuo kojos ant kojos.

– Taip, – atsakė Dogeris, – iš mėlyno stiklainio. Bet jis mėlynas ne dėl to, kad būtų pavojus jo turiniui suirti ar oksiduotis, bet dėl to...

– Kad jo nesupainiotų su buteliuku, kuriame yra nekenksminga medžiaga.

– Būtent, – tarė Dogeris.

– Ema Bovari išgėrė nuodų dėl kelių nesėkmingų romanų, – tariau.

Dogeris ėmė stropiai kauptuku gramdyti purvo grumstą nuo bato pado.

– Ji užmezgė romaną su vyriškiu, vardu Rudolfas, – priminiau, – o paskui su kitu, Leonu. Bet ne tuo pačiu metu, žinoma.

– Žinoma, – tarė Dogeris ir vėl nutilo.

– Kas būna, kai užmezgi romaną, jeigu tiksliau? – paklausiau, tikėdamasi, kad iš mano žodžių galima spręsti ar bent įtarti, kad atsakymą aš jau žinau.

Kurį laiką maniau, kad sugebėsiu laukti ilgiau nei jis, nors širdyje žinojau, kad tokios varžybos su Dogeriu – kvailas užsiėmimas.

– Ką turėjo mintyse Floberas, – galiausiai įsidrąsinau, – sakydamas, kad ponia Bovari atsidavė Rudolfui?

– Jis norėjo pasakyti, – tarė Dogeris, – kad jie tapo geriausiais draugais. Pačiais geriausiais draugais.

– Ak! – tariau, – taip ir maniau.

– Dogeri! Tuoj pat ateik čia, kol aš nesusižalojau vidaus organų! – pro antrojo aukšto langą sutrimitavo tetos Felicitės balsas.

– Ateinu, panele Felicite, – atsiliepė jis, o tada patylomis pasakė:

– Panelei Felicitei reikia padėti nešti bagažą.

– Bagažą? – paklausiau. – Ji išvažiuoja?

Dogeris linktelėjo, apsimesdamas, kad jam nerūpi.

– Sūris! – suklikau. Tai – slapta malda, kurios prasmę žino tik Dievas ir aš.

Teta Felicitė jau leidosi vakariniais laiptais, apsivilkusi drobinį kostiumą, primenantį Afriką, o ne Hampstedo tyrus. Klarenco Mandžio taksi stovėjo prie durų, o Dogeris kartu su Bertu krovė vidun tetos Felicitės krovinius.

– Mes jūsų pasiilgsime, teta Fy, – tarė Filė.

Teta Fy? Berods, kol manęs nebuvo, Filė mėgino įsiteikti Tėvo seseriai, tikriausiai, tikėdamasi paveldėti de Liukų šeimos brangenybes: tą klaikią kolekciją blizgučių, kuriuos mano senelis de Liuka (iš Tėvo ir tetos Felicitės pusės) vis bruko mano senelei, o ši, vos gavusi kurį nors jų, pakėlusi nykščiu ir smiliumi mesdavo į kartoninę dėžę taip atsainiai, tarsi tai būtų žaltys, ir daugiau į juos nė nepažvelgdavo.

Kai paskutinįkart nuvykome pas tetą Felicitę į Hampstedą privalomos arbatėlės, Filė visą dieną sugaišo besiseilėdama dėl šito šlamšto.

– Kaip romantiška! – dūsavo ji, kai teta Felicitė nelabai noriai, kaip man pasirodė, paskolino jai rausvo stiklo karulį, kuris pritiktų karvei prie tešmens. – Pasipuošiu juo per Rozalindos Norton debiuto balių, visų akys bus įsmeigtos tik į mane. Vargšė Rozalinda, ji visad taip klaikiai prakaituoja!

– Apgailestauju, kad taip išėjo, Havilandai, – užbaubė teta Felicitė nuo laiptų aikštelės, – bet tu kaip reikiant susimovei. Visi karaliaus žirgai ir visa karaliaus armija nebesurinktų tavo sąskaitų į vieną daiktą. Žinoma, mielai tave išgelbėčiau nuo tavo ekscesų, jei

nebūčiau tiek daug investavusi į konsolidacijos popierius. Tau nieko kita nelieka, tik parduoti tuos absurdiškus pašto ženklus.

Tėvas taip tyliai atslinko į vestibiulį, kad net nepastebėjau. Stovėjo, laikydamasis Dafi rankos, nuleidęs akis, tarsi atidžiai studijuotų baltas ir juodas grindų plyteles.

– Ačiū, kad atvažiavai, Felicite, – tyliai padėkojo nepakeldamas akių, – labai malonu iš tavo pusės.

Užsinorėjau tėkšti jai antausį!

Jau net žengiau pusę žingsnio, bet man ant peties nusileido tvirta ranka – sustojau vietoje. Tai buvo Dogeris.

– Dar ką nors padaryti, panele Felicite? – paklausė jis.

– Ne, ačiū, Dogeri, – tarė ši, dviem pirštais kuisdamasi ridikiulyje. Iš jo gelmių lyg gandras, traukiantis varlę iš tvenkinio, išlupo kažką panašaus į šilingą ir atsidususi ištiesė jam.

– Ačiū, panele, – tarė jis, lengvai – net nepažvelgęs į jį – įsikišdamas tą įžeidimą kišenėn, tarsi taip darytų kasdien.

Ir tada teta Felicitė dingo. Dar po akimirkos Tėvas žengė į didžiosios salės prieblandą, Dafi ir Filė nusekė įkandin, o Dogeris, netaręs nė žodžio, išnyko mažajame koridoriuje po laiptais.

Tai buvo tarsi jaudinantis momentas Vestendo vaidinime prieš pat nuleidžiant uždangą: momentas, kai visi antraeiliai veikėjai išnyksta už kulisų, palikdami heroję scenos centre ištarti didingus paskutinius pjesės žodžius nuščiuvusioje salėje, laukiančioje jos žodžių.

– Kad tave velniai! – pasakiau ir išlėkiau įkvėpti gryno oro.

De Liukų bėda yra ta, nusprendžiau, *kad mus persekioja praeitis, tai panašu, kaip kitus žmones apninka utėlės.* Bukų giraitėje de Liukos gyveno nuo tų laikų, kai karalius Haroldas Hastingso mūšio metu akimi pagavo strėlę, ir daugelis jų buvo nelaimingi dėl kokių nors

komplikuotų priežasčių. Atrodo, kad vos gimus, mūsų gyslomis jau teka didybės ir niūrumo srautai, ir niekada neaišku, kurią akimirką kas paims viršų.

Viena vertus, žinojau, kad niekada nebūčiau tokia kaip teta Felicitė, bet, kita vertus, ar kada nors tapsiu tokia kaip Harieta? Praėjus aštuoneriems metams po jos mirties Harieta tebebuvo tokia pat mano dalis kaip kojų nagai, nors tai, regis, ne pats geriausias apibūdinimas.

Skaičiau jos knygas, važinėjausi jos dviračiu, sėdėjau jos Rols-Roise; Tėvas kartą išsiblaškęs pavadino mane jos vardu. Netgi teta Felicitė, trumpam nustojusi elgtis kaip baidyklė, prasitarė, kokia aš panaši į Harietą.

Kažin, ar tai buvo jos komplimentas? Ar perspėjimas?

Didžiumą laiko jaučiausi kaip apsišaukėlė; kaip laumių apkeistoji; pašukinė peleninė kaliausė vietoj auksaplaukės mergaitės, kurią Likimas pagrobė ir nutėškė nuo kalno be galo tolimoje šalyje. Atrodė, visi pradžiugtų, jeigu Harieta sugrįžtų į gyvenimą, o aš išnykčiau.

Šios ir panašios mintys sukosi mano galvoje tarsi lapai malūno vandenyje, kai ėjau dulkėtu keliu link kaimo. Net nepastebėjusi praėjau drožinėtuosius Mulfordo vartų grifus, žyminčius įėjimą į Bukų giraitę, o iš ten jau matėsi Bišop Leisis.

Kai prislėgta (na, tiek to, pripažįstu: įsiutau ant tetos Felicitės, kad elgėsi su Dogeriu kaip su mulkiu!) gūrinau keliu, įsikišau ranką kišenėn ir mano pirštai palietė apskritą, metalinį daiktelį: tai, ko anksčiau ten nebuvo, – monetą.

– Labas! – tariau. – Kas čia dabar?

Išsitraukiau apžiūrėti. Vos pamačiusi supratau, koks tai daiktas ir kaip atsidūrė mano kišenėje. Apverčiau ir prisimerkusi apžiūrėjau antrąją pusę.

Taip, jokios abejonės – visiškai jokios abejonės.

DVIDEŠIMT KETVIRTAS

Kai pažvelgiau į jį iš kitos Aukštosios gatvės pusės, Šv. Nikolajaus arbatinė atrodė tarsi Senosios Anglijos atvirukas. Jos antrojo aukšto kambariuose pusapvaliais langeliais anksčiau gyveno pono Soubelo seneliai, tais laikais, kai pirmajame aukšte buvo karstų ir baldų dirbtuvės.

Soubelo stalai, indaujos ir komodos kadaise garsėjo visoje apylinkėje dėl aršaus juodo švytėjimo ir dėl įmantrių sidabro rankenų bei stalčių rankenėlių blizgesio, bet dabar jie prarado populiarumą, dažnai jų pasitaikydavo per turto išpardavimus, kur paniurę ir vieniši rymodavo prie kelio, kol baigiantis dienai juos išardytus išparduodavo po svarą ar du.

– Taip elgiasi tikri sukčiai, jie tą medieną panaudoja, kad Vulvorto spintas paverstų antikvariniais baldais, – kartą man pasakė Dafi.

Pastebėjau, kad laidojimo namų lange kyšo kartoninis laikrodis, pakabintas ant juodos „V“ formos virvelės. Minučių rodyklė rodė dvylika, o valandų rodyklės nebuvo. Matyt, ponas Soubelas išėjęs į „Trylika gaigalų“ išgerti popiečio pintos.

Perėjusi gatvę atidariau arbatinės duris ir užėjau vidun. Dešinėje buvo statūs mediniai laiptai su mėlynais dažais nupiešta ranka, rodančia aukštyn: *Arbatinė antrame aukšte.* Greta laiptų blausus

siauras praėjimas vedė į tamsą pastato gale. Ant sienos buvo nupiešta dar viena paslaugi ranka, šįkart raudona, ir užrašas *Džentelmenų ir damų tualetai*, taktiškai rodanti kryptį.

Žinojau, kad arbatinė ir laidojimo namai naudojasi bendru tualetu. Vieną rudens popietę Filė užsispyrusi atitempė mus čia arbatos, buvau priblokšta, pamačiusi, kaip trys moterys juodais drabužiais ir juodais vualiais laimingos sau čiauška prie tualeto durų tarsi būrelis kapliadančių varnų, o paskui vėl nutaisė liūdnas fizionomijas ir sugrįžo į pono Soubelo patalpas. Nekrintančios į akį durys, už kurių jos tada išnyko, vedė tiesiai į laidojimo namų kambarius.

Aš teisi!

Taktiškas užrašas „Soubelas ir sūnūs“, aukso raidėmis išraitytas ant tamsaus lako, turbūt buvo skirtas priminti gedintiesiems, kad nenuklystų į arbatinės koridorių po to, kai „nusimuiluos rankas“, kaip pasakytų ponia Mulet.

Juodos plokštinės durys begarsiais vyriais atsivėrė.

Atsidūriau tamsioje Viktorijos laikų svetainėje, išklijuotoje gėlėtais juodos ir geltono kremo spalvos apmušalais. Trijuose kambario šonuose stovėjo išstypusios medinės kėdės ir mažas apskritas stalelis su dirbtine muilinės gubojos šakele. Patalpoje kvepėjo dulkėmis ir valikliais.

Tolimoji kambario siena buvo plika, išskyrus tamsią įrémintą Milė „Viešpaties angelo“ reprodukciją: leidžiantis saulei lauke stovi vyras ir moteris, tikri flamandų valstiečiai. Didžiulės darbininkės moters rankos ties krūtine sunertos maldai. Vyriškis nusiėmęs skrybėlę, kurią varžydamasis laiko priešais save. Greta pasidėjęs šakes, įsmeigęs jas į purią žemę. Virš jų tarsi maitvanagiai renkasi varnos, pora stovi nuleidusi akis. Tarp jų ant žemės pustuštis pintas krepšys.

Maksas Vaitas kažkada man sakė, kad kai Milė paveikslo originalą rodė Amerikoje, reprodukcijas iš pradžių pirko vangiai, kol kažkas sumanė pavadinimą pakeisti iš „Viešpaties angelo“ į „Kūdikio laidotuves“.

Spėjau, kad po šia reprodukcija paprastai laikomi karstai. Kadangi vieta tuščia, akivaizdu, kad Ruperto kūnas, jeigu jis dar čia, bus kitame kambaryje.

Dešinėje buvo „L“ formos sienelė. Turbūt už jos bus kitos durys.

Žvilgtelėjau už šios laikinos sienos ir pamačiau, kad šis kambarys – kone pirmojo kambario dvynys. Vienintelis skirtumas, kurį įžiūrėjau, juodos ir rausvo kremo spalvos apmušalai, o ant tolimosios sienos kabanti reprodukcija buvo Holmano Hanto „Pasaulio šviesa“, kurioje Jėzus stovi prie durų tarytum Diogenas, pasišviečiantis skardiniu žibintu rankoje, ieškantis doro žmogaus.

Po tamsiais rėmais ant medinių ožių stovėjo karstas.

Pirštų galiukais prisėlinau prie jo, įtempusi ausis, gaudydama menkiausius garsus.

Perbraukiau pirštais iki blizgesio nupoliruotą medieną, kaip kas nors glostytų pianino dangtį, prieš atidengdamas klavišus. Pakišau nykščius po sujungimo linija ir pajutau, kad truputį pakilo.

Man pasisekė! Dangtis neprisuktas. Pakėliau jį ir pažvelgiau vidun.

Karste tarsi lėlė dėžutėje gulėjo Rupertas. Kai jis buvo gyvas, dėl savo ryškios asmenybės atrodė žymiai didesnis, jau buvau pamiršusi, koks jis iš tikrųjų mažas.

Ar pamečiau nuovoką iš išgąsčio? Deja, ne. Nuo tos dienos, kai Bukų giraitės virtuvės darže radau lavoną, mane traukė mirtis, ypač susijusi su cheminiais puvimo procesais.

Tiesą sakant, jau pradėjau rašyti užrašus išsamiai knygai, kurią pavadinsiu *De Liuka apie puvimą*, kurioje žingsnis po žingsnio aprašysiu žmogaus lavono irimą.

Koks jaudulys ima pagalvojus, kad praėjus kelioms minutėms nuo mirties, kūno organai, pritrūkę deguonies, ima virškinti patys save! Amoniako lygis pakyla ir, padedant bakterijoms, ima gamintis metanas (labiau žinomas kaip pelkių dujos), taip pat vandenilio sulfidas, anglies dioksidas ir merkaptanas, įdomus sieros alkoholis, kurio struktūroje deguonies vietą užima siera – štai iš kur tas šleikštus kvapas.

Kaip keista, pamaniau, kad mes, žmonės, per milijonus metų išropojome iš pelkių, tačiau, praėjus kelioms minutėms po mirties, imame čiuožti nuo šio skardžio atgal.

Mano aštri uoslė nurodė, kad ponas Soubelas Rupertui panaudojo formalino pagrindo balzamavimo skystį (labiausiai tikėtinas atrodė dviejų procentų formaldehido tirpalas su švelniu, sprendžiant iš kvapo, chloroformo dvelksmu), iš truputį pažaliavusio Ruperto nosies galiuko galėjau spręsti, kad laidojimo namų darbuotojas pagailėjo ingredientų. Teliko viltis, kad BBC viešųjų laidotuvių metu karstas bus uždarytas.

Verčiau paskubėsiu, pamaniau. Bet kurią akimirką gali užeiti ponas Soubelas.

Išblyškusios Ruperto rankos buvo sunertos ant pilvo, dešinioji – viršuje. Įsikibau jo pirštų (jausmas toks, tarytum iš šaldiklio keltum sukabintas dešreles) ir patraukiau aukštyn. Mano nuostabai, kairioji ranka pakilo kartu, iškart pamačiau, kad jos gudriai sutvirtintos viena su kita. Pakreipiau ledines rankas ir pasilenkusi geriau apžiūrėjau po jomis, pamačiau tai, ko ieškojau: nuo kairiojo nykščio pagrindo iki smiliaus ir viduriniojo piršto galiukų vedė pajuodavęs griovelis.

Nepaisant pono Soubelo balzamavimo pastangų, Rupertas vis dar skleidė svilėsių kvapą. Neliko jokių abejonių: nudegimas ant kairiosios rankos delno buvo tiksliai tokio pat pločio kaip Galiganto valdymo svertas.

Sugirgždėjo grindlentė. Kai užvožiau karsto dangtį, prasivėrė durys ir į kambarį įėjo ponas Soubelas. Negirdėjau, kaip jis atėjo.

Kadangi tebebuvau susilenkusi bežiūrinėdama apdegusius Ruperto pirštus, lėtai išsitiesiau.

– Amen, – tariau, pabrėžtinai žegnodamasi.

– Kas čia, po galais..? – nustebo ponas Soubelas.

– Oi, sveiki, ponas Soubelai, – tariau pagarbiai nuščiuvusiu balsu. – Užsukau pareikšti pagarbą. Čia nieko nebuvo, pamaniau, kad derėtų tyliai pasimelsti.

– Žinote, ponas Porsonas Bišop Leisyje neturėjo draugų, – pridūriau, išsitraukdama iš kišenės nosinaitę ir šluostydamasi įsivaizduojamą ašarą, – atrodė taip gaila, ir, pamaniau, kad niekam nepakenks, jeigu aš... atsiprašau, jei...

– Ką jau, ką jau, – tarė šis, – mirtis ištinka mus visus, žinia, ir jaunus, ir senus...

Jis man grasina, ar mano vaizduotė perkaito?

– Ir nors jos tikimės, – tęsė toliau, – galiausiai tai visada didelis sukrėtimas.

Rupertą tai tikrai ištiko – bet ar šis žmogus juokauja?

Panašu, kad ne, nes ištįsusiame veide liko profesionali rafinuota išraiška.

– O dabar prašau man atleisti, – tarė jis, – turiu jį parengti į paskutinę kelionę.

Paskutinę kelionę? Iš kur jie traukia tas banalybes? Gal yra išleistas koks nors laidojimo verslo žodynėlis?

Nusišypsojau jam taip, tarsi man tebūtų dešimt metų, ir dėdamasi sumišusi išėjau.

Varpelis virš Šv. Nikolajaus arbatinės durų nerūpestingai suskambo, kai įėjau. Ši įstaiga, randama truputį palypėjus į antrąjį aukštą, priklausė ne kam kitam, o panelei Lavinijai ir panelei Aurelijai, Padok seserims: toms pačioms senienoms, kurios įspūdingai Ruperto mirčiai suteikė muzikinę įžangą.

Panelė Lavinija atrodė įsivėlusi į mirtinas kautynes su dideliu sidabriniu virduliu, stovinčiu nišoje, tolimajame kambario gale. Nepaisant paprastos paskirties – užvirti vandenį, šis keistas Hyto Robinsono prietaisas atrodė kaip išsipūtęs aštuonkojis su vamzdeliais, vožtuvais ir monometrais, jis spjaudėsi karštu vandeniu, gurguliuodamas ir šnypšdamas, tarsi į kampą įvarytas drakonas.

– Deja, arbatos nebus, – pareiškė ji per petį. Dar nematė, kas užėjo į krautuvę.

– Gal galiu padėti, panele Padok? – džiugiai pasisiūliau.

Ji klyktelėjo, netyčia pataikiusi ranka į garų srovę, o porcelianinis puodelis tėškėsi ant žemės, kur subiro į šimtą baltų šukių.

– Oi, mažoji de Liukų mergytė, – tarė, apsisukdama, – dievulėliau! Kaip tu mane išgąsdinai. Nesitikėjau išgirsti tavo balsą.

Kadangi pastebėjau ją nusideginus ranką, susilaikiau nepasakius ko nors nemalonaus.

– Gal padėčiau? – pakartojau.

– O varge, – baisiausiai susijaudino, – Petras visada užsiožiuoja, kai nėra Aurelijos. Ji žymiai geriau su juo susitvarko nei aš.

– Petras? – paklausiau.

– Virdulys, – tarė, šluostydamasi raudonas šlapias rankas pašluoste, – Petras Didysis.

– Tuoj, – pasakiau, – aš tik...

Netarusi nė žodžio paėmiau nuo vieno apskrito stalo dubenį su citrinų riekelėmis ir išspaudžiau jas visas į vandenį su ledukais ąsotyje. Tada čiupau švarią baltą stalo servetėlę, pamerkiau, kad visa sušlaptų, išgręžiau ir apvyniojau panelės Padok ranką. Ji krūptelėjo, kai paliečiau, o paskui apsiramino.

– Galima? – paklausiau, išsegdama iš jos atvarto segę su opalu, susegiau ja laikinojo tvarsčio galus.

– Oi! Jau geriau, – tarė ji, skausmingai šypsodamasi, – iš kur tokių gudrybių išmokai?

– Iš skaučių, – sumelavau.

Patirtis mane pamokė, kad atsakymas, kokio tikimasi, kartais geriau už tikrą tiesą. Iš tikro šią priemonę gana skausmingai atradau vienoje ponios Mulet namų patarimų knygoje, kai perkaitęs mėgintuvėlis nusvilino vos ne visus mano dviejų pirštų raumenis.

– Panelė Kūl visada tave taip giria, – tarė ji, – pasakysiu, kad ji „pataikė į dešimtuką“, kaip sakydavo tie mieli bombonešių berniukai iš RAF.

Kukliai nusišypsojau.

– Man nesunku, panele Padok, paprasčiausiai pasisekė, kad laiku čia pasirodžiau. Matote, buvau šalia, pas poną Soubelą, truputį pasimelsti prie pono Porsono karsto. Juk tikriausiai nepakenks, kaip jums atrodo?

Supratau, kad persistengiu, tarsi sviestą tepčiau sviestu, bet ką padarysi, taip reikia.

– Ne, ką tu, brangute, – tarė ji, – manau, ponas Porsonas nebūtų prieš.

O kad ji žinotų!

– Taip liūdna.

Pritildžiau balsą iki suokalbininkių kuždesio ir paliečiau jos nesužeistą ranką.

– Bet turiu pasakyti, panele Padok, jog nepaisant šeštadienio vakaro tragedijos, man ir mano šeimai labai patiko „Paskutinysis Napoleono puolimas“ ir „Bendermerio upelis“. Tėvas sako, kad šiais laikais tokią muziką nedažnai išgirsi.

– Ką tu, ačiū, brangute, – liūdnai sumurmėjo ji, – taip maloniai kalbi. Aišku, laimė, kad mes nė nematėm, kas atsitiko ponui Porsonui, nes turėjom daug darbų virtuvėje. Kadangi mums priklauso vienintelė Bišop Leisio arbatinė, mums keliami ir tam tikri reikalavimai. Žinoma, mes tuo nesipiktiname...

– Ne, be abejo ne, – pasakiau, – bet tikriausiai daugybė žmonių vis siūlosi jums padėti.

Ji kiauktelėjo:

– Padėti? Dauguma žmonių nė nežino, ką šis žodis reiškia. Ne, mudvi su Aurelija virtuvėje likome vienos nuo pradžių iki galo. Išpilstėme du šimtus šešiasdešimt tris puodelius arbatos, bet, žinoma, skaičiuojant ir tuos, kuriuos patiekėme, kai jau vadovavo policija.

– Ir niekas nepasisiūlė padėti? – nepatikliai pažvelgiau į ją.

– Niekas. Kaip sakiau, visą tą laiką aš ir Aurelija virtuvėje triūsėme vienos. O kai Aurelija nunešė puodelį arbatos tam lėlininkui, likau visiškai viena.

Mano ausys pakilo tarsi vėliava ant stiebo.

– Ji nunešė puodelį arbatos Rupertui?

– Na, bandė, bet durys buvo užrakintos.

– Durys į sceną? Priešais virtuvę?

– Ne, ne... pro tas nenorėjo eiti. Juk būtų reikėję praeiti tiesiai pro tą Mamą Žąsį, tą prožektoriaus apšviestą moterį, kuri sekė pasaką scenoje. Ne, Aurelija nešė arbatą ratu aplink pastatą iki kitų durų.

– Iki tų, kur priešingame koridoriuje?

– Na, taip. Juk ten kitų ir nėra, ar ne, brangute? Bet kaip sakiau, jos buvo užrakintos.

– Per lėlių spektaklį.

– Na, taip. Keista, ar ne? Prieš pradėdamas ponas Porsonas paklausė mūsų, ar galėtume per spektaklį atnešti puodelį geros arbatos. „Tiesiog padėkit ant staliuko už scenos", pasakė jis, „aš susirasiu. Žinot, su lėlėmis sausas darbas", ir mirktelėjo mums. Tai kodėl, po galais, jis užrakino duris?

Jai toliau kalbant, pajutau, kad faktai rikiuojasi mano galvoje.

– Būtent taip Aurelija ir pasakė, kai grįžo visą kelią atgal, tebelaikydama arbatos puodelį. „Kas jį apsėdo, kad užsirakino duris?"

– Gal ne jis užrakino, – tariau, staiga apimta įkvėpimo, – gal kas nors kitas. Nežinote, kas turi raktą?

– Scenos durys turi du raktus, brangute. Bet kuriuo iš jų galima atrakinti abejas duris scenos šonuose. Vikaras vieną laiko savo raktų ryšulyje, o jo dublikatą – ant vinies studijoje vikariate. Viskas dėl to, kad kartą jis išvažiavo į Braitoną pažiūrėti „B" ir „Z" kriketo varžybų – „Bažnyčios seniūnai" prieš „Zakristijonus" – ir kartu pasiėmė Tomą Stodartą. Žinai, Tomas – spynų meistras, todėl kai jie abu išvažiavo, niekas negalėjo nei įeiti į sceną, nei išeiti be kopėčių. Nepatikėsi, kokia sumaištis kilo per Mažosios teatro grupės „Karaliaus Lyro" spektaklį!

– Ir ten daugiau nieko nebuvo?

– Nieko, brangute. Mes su Aurelija visą laiką buvome virtuvėje. Duris laikėme pusiau praviras, kad šviesa iš virtuvės nesklistų į neapšviestą salę.

– Koridoriuje nieko nebuvo?

– Ne, žinoma, ne. Juk reikėtų pereiti tiesiai per virtuvės durų apšviestą plotą, taip sakant, tiesiai mums po nosimi. Kai tik užkaitėme vandenį, mes su Aurelija stovėjome prie pat durų tarpo, kad bent galėtume klausytis lėlių spektaklio. „Fi! Fai! Fo! Fam." Oi! Net oda pašiurpo, vos pagalvojus apie tai!

Stovėjau nejudėdama ir net nekvėpavau, nekrustelėjo nė raumenėlis. Laikiau užčiaupusi burną, kad tyla užsitęstų.

– Tiktai... – tarė ji, ir jos žvilgsnis nuklydo, – man pasirodė...

– Taip?

– Pasirodė, kad išgirdau kažką žengiant žingsnį. Ką tik buvau žvilgtelėjusi į sieninį laikrodį, akys buvo truputį apspangę nuo viryklės lempos. Pažiūrėjau lauk ir pamačiau...

– Gal atsimenate, kiek buvo valandų?

– Dvidešimt penkios po septintos. Turėjome paruošti arbatą aštuntai valandai, o tie dideli elektriniai virduliai baisiai ilgai kaista, kol užverda. Kaip keista, kad tu klausi. Tas mielas jaunas policininkas – kuo jis vardu? Tas vaikinukas šviesiais plaukais su duobutėmis skruostuose ir meilia šypsena?

– Detektyvas seržantas Greivsas, – atsakiau.

– Taip, tas pats: detektyvas seržantas Greivsas. Keista, ar ne? Jis man uždavė tą patį klausimą, ir aš jam atsakiau tą patį, ką pasakysiu ir tau.

– Ir ką gi?

– Tai buvo vikaro žmona – Sintija Ričardson.

DVIDEŠIMT PENKTAS

Sintija, keršytoja graužiko snukeliu! Kaip aš nesusiprotėjau! Sintija, kuri lyg Erodas nenoromis dalijo gerus darbus Šv. Tankredo parapijoje. Nesunku įsivaizduoti, kad ji nusprendė pati nubausti Rupertą, liūdnai pagarsėjusį mergišių. Parapijos salė buvo jos karalystės dalis; atsarginis raktas nuo scenos durų kabojo ant vinies jos vyro studijoje.

Vis dar neaišku, kaip jai į rankas pakliuvo vikaro pamestas klešnės apsagas, bet galbūt ji vikariate buvo nuo pat pradžių?

Juk pats vikaras prisipažino, kad išsiblaškymas jau tapo bėda. Todėl buvo išgraviruoti inicialai. Galbūt praėjusį ketvirtadienį jis išvažiavo iš namų be savo apsago ir be jo susidraskė kelnių apačią.

Smulkmenos nesvarbu. Buvau įsitikinusi: vikariate vyksta kur kas daugiau dalykų, nei atrodo, ir nors ir kas tai būtų (nuogas vyriškis šoka miškuose ir taip toliau), tikėtina, kad su viskuo yra susijusi Sintija.

– Ką mąstai, brangute? – mano mintis pertraukė panelės Padok balsas, – staiga taip nutilai!

Man reikėjo laiko viską išsiaiškinti ir tuoj pat. Kažin, ar dar pasitaikys proga ištirti, kiek panelė Padok žino apie šį kaimą.

– Aš – aš staiga prastokai pasijutau, – tariau, griebdamasi stalo krašto ir tūpdamasi ant kėdės vieline atkalte, – gal kad pamačiau

jūsų nudegintą ranką, panele Padok. Gal pavėluota reakcija. Lengvas sukrėtimas.

Gal ir nekęsdavau savęs, tokios apgavikės, bet dabar negalėjau atsiminti nė vieno tokio atvejo. Juk Likimas mane įstūmė į šią painiavą, po galais, tegul Likimas ir prisiima visą kaltę.

– Oi tu, vargšele, – subruzdo panelė Padok, – sėdėk ir nekrutėk, aš tuoj atnešiu puodelį geros arbatos ir bandelę. Juk mėgsti bandeles, ar ne?

– L-labai mėgstu bandeles, – atsakiau, staiga prisiminusi, kad šoko ištikti žmonės dažniausiai dreba ir krūpčioja. Kol ji grįžo su bandelėmis, mano dantys barškėjo tarsi akmenukai, kratomi stiklainyje.

Ji patraukė vazą su pakalnutėmis (*Convallaria majalis*), nutraukė krakmolytą lininę staltiesę nuo stalo ir apgaubė mano pečius. Kai į šnerves padvelkė saldus gėlių aromatas, pasimėgaudama prisiminiau, jog šis augalas savyje slepia raganos vertą šiupinį glikozidų, veikiančių širdį, įskaitant konvalatoksiną ir gliukokonvalozidą, ir kad net vanduo, kur šios gėlės buvo pamerktos, yra nuodingas. Mūsų protėviai jas vadino mergelės ašaromis arba kopėčiomis į dangų, ir ne veltui!

– Tik neperšalk, – susirūpinusi kudakavo panelė Padok, pildama man puodelį arbatos iš griozdiško virdulio.

– Atrodo, Petras Didysis jau elgiasi padoriai, – nepamiršusi sudrebėti linktelėjau spindinčio virdulio pusėn.

– Jis kartais labai išdykęs, – nusišypsojo, – manyčiau, dėl to, kad rusiškas.

– O jis tikrai rusiškas? – paklausiau, pumpuodama toliau.

– Nuo savo garbingųjų galvų, – tarė ji, rodydama dvigalvį juodą erelį, veikiantį kaip karšto vandens čiaupas, – iki karališkai

apvalaus dugno. Jis buvo pagamintas brolių Martiniukų, garsiųjų Odesos sidabro kalikų, dirbtuvėse, ir sakoma, kad kadaise juo buvo gaminama arbata carui Nikolajui ir jo nelaimingosioms dukroms. Kai po revoliucijos miestą okupavo raudonieji, jauniausiasis Martiniukas, Vladimiras, kuriam tuo metu tebuvo šešiolika, suvyniojo Petrą į vilko kailį, pririšo karutyje ir pabėgo su juo pėsčiomis – įsivaizduoji, pėsčiomis! – į Nyderlandus, o ten įkūrė dirbtuves vienoje akmenimis grįstoje Amsterdamo gatvėje ir pasikeitė pavardę į Van den Marten.

– Petras, – tarė ji, atsargiai, bet meiliai, tapšnodama virdulį, – buvo vienintelis jam likęs turtas, išskyrus, žinoma, karutį. Jis planavo susikrauti turtus, gamindamas daugybę kopijų ir pardavinėdamas olandų aristokratams, kurie, sakoma, buvo pakvaišę dėl rusiškos arbatos.

– O jie buvo pakvaišę? – paklausiau.

– Nežinau, – atsakė ji, – ir Vladimiras nesužinojo. Jis mirė nuo gripo per didžiąją 1918-ųjų epidemiją, palikdamas dirbtuves ir visa, kas buvo jose, savo nuomininkei Margrietai van Rijn. Margrieta ištekėjo už fermos darbininko iš Bišop Leisio, Arturo Elkinso, kuris kovėsi Flandrijoje, ir šis ją parsivežė į Angliją netrukus po to, kai baigėsi Didysis karas.

– Arturas žuvo 1924-aisiais, kai ant jo užgriuvo fabriko kaminas, o Margrieta mirė nuo šoko tai sužinojusi. Po jos mirties mudvi su seserimi sužinojome, kad ji mums užrašė Petrą Didįjį – nebeliko nieko kita, kaip atidaryti Šv. Nikolajaus arbatinę. Tai įvyko prieš dvidešimt penkerius metus ir, kaip matai, mes vis dar čia.

– Žinok, jis tikras karštakošis, senasis virdulys, – tęsė ji ir pakėlė ranką, lyg norėtų paglostyti jo sidabrinį paviršių, bet apsigalvojo. – Teisybė, jis baisus senas apsimetėlis. Oi, jis spjaudosi verdančiu

vandeniu ir kartais išmuša saugiklius, bet giliai viduje slypi jo auksinė širdis – ar bent jau sidabrinė.

– Jis toks didingas,– tariau.

– Ir jis pats tai žino! Ot tai tau, kalbu apie jį kaip apie kokį katiną. Kai Greisė dar buvo pas mus, vadindavo jį „Tironu". Įsivaizduoji! „Tironas reikalauja jį nušveisti", sakydavo ji. „Tironas nori, kad nuvalytume jo elektros kontaktus".

– Greisė? – paklausiau.

– Greisė Tenison, arba Inglbi, kaip ji dabar vadinasi.

– Čia dirbo Greisė Inglbi?

– O taip! Kol neišėjo ir neištekėjo už Gordono, buvo geriausia mūsų padavėja. Pažiūrėjus nepagalvotum, bet buvo stipri kaip jautis. Tokioms smulkioms merginoms tai nebūdinga.

– Ji nė truputėlio nesibaimino Petro nuotaikų. Kad ir kaip jis kibirkščiuotų ir šnypštų, Greisė niekad nebijojo atsiraitoti rankoves ir pasirausti jo viduriuose.

– Panašu, kad labai sumani, – tariau.

– Ji tokia ir buvo, – nusijuokė panelė Padok, – ir ne tik. Ir nieko keista! Vienas klientas mums kartą pasakė (man atrodo, jis buvo RAF eskadrilės vadas), suprantama, slaptai, kad Greisės intelekto koeficientas pats aukščiausias, kokį jam kada nors teko regėti tarp „dailiosios lyties atstovių", kaip jis apibūdino: jeigu Ypatingųjų operacijų darbuotojai nebūtų išsiuntę jos dirbti itin slapto darbo, tai galbūt visą karą ji būtų įrenginėjusi belaidžius aparatus „Pikčiurnose".

– Itin slaptas darbas? – aiktelėjau. Net juokinga pagalvoti, kad Greisė Inglbi galėtų veikti ką nors kita, o ne keliaklupsčiauti savo karvelių bokšte, tarsi belaisvė mergelė, belaukianti, kol ją išvaduos Seras Lancelotas.

– Aiškus daiktas, ji apie tai nė žodžio neprasitartų, – panelė Padok nuleido balsą kaip daugelis žmonių, kai kalba apie karą, – žinai, juk draudžiama. Bet, kita vertus, pastaruoju metu retai kada matomės. Po tos tragedijos su jos mažyliu...

– Robinu, – tariau.

– Taip. Nuo tada ji atsiskyrė. Deja, ji visai nebe ta linksmuolė mergina, kuri pastatydavo Petrą Didįjį į vietą.

– O Gordonas irgi buvo Ypatingųjų operacijų narys? – paklausiau.

– Gordonas? – nusijuokė ji. – Viešpatie, ne. Gordonas „gimė fermeriu ir fermeriu mirs“, kaip rašė Šekspyras, o gal Haris Lauderis ar Džordžas Formbis, ar kažkas iš jų? Mano atmintis kirvarpų išėsta, laikui bėgant ir tavo tokia bus.

Nežinojau, ką atsakyti, iškart pajutau, kad ji pamanė mane įžeidusi.

– Bet dar daug vandens nutekės, brangute. Ne, aš įsitikinusi, kad *tavo* atmintis dar bus tvirta, kai mes visi jau gulėsime kapuose, ir kai juos išasfaltuos boulingo rūmų stovėjimo aikštelėms.

– Gal buvot neseniai susitikusi ponią Inglbi? – paklausiau.

– Po šeštadienio vakaro parapijos salėje – ne. Žinoma, nepasitaikė progos paplepėti, nes buvau susirūpinusi mūsų muzikiniu vakaru. O likusi vakaro dalis buvo tikras košmaras: tas vargšas žmogus numirė – o dar ta lėlė su išdrožtu Robino veidu? Nežinau, ką Gordonas sau galvojo atsivedęs ten Greisę, kai ji tokia trapi. Bet iš kur jis galėjo žinoti, ar ne?

– Ne, – atsakiau, – nemanau, kad žinojo.

Kai išsiruošiau į Bukų giraitę, buvo gerokai po pietų. Laimė, panelė Padok suvyniojo į popierių porą bandelių su sviestu ir atkakliai

įbruko man į kišenę. Pasinėrusi į apmąstymus kramsnojau bandeles ir myniau pedalus.

Aukštosios gatvės gale kelias šiek tiek sukosi į pietvakarius, vingiavo Šv. Tankredo šventoriaus pietiniu pakraščiu.

Jei nebūčiau žvilgtelėjusi į dešinę, gal nebūčiau pastebėjusi: „Ostino“ furgonas su paauksuotu užrašu „Porsono lėlės“ stovėjo šalia parapijos salės.

Gledis padangos čiuožtelėjo dulkėse, kai nuspaudžiau rankinį stabdį ir įsukau į šventorių.

Kai privažiavau, Niala krovė niekniekius į furgono vidų.

– Tu jį užvedei! – sušukau.

Ji pažvelgė į mane taip, kaip žiūrėtum į šuns kaką savo košėje, ir toliau krovėsi daiktus.

– Tai aš, Flavija, – tariau, – ar jau mane pamiršai?

– Nešdinkis, tu, maža išdavike, – atšovė ji, – atstok nuo manęs.

Akimirką pamaniau, kad esu Bukų giraitėje ir kalbuosi su File. Tūkstantį kartų esu iškentusi, kai mane pasiunčia, ir nieko – išgyvenau. Nusprendžiau nepasiduoti.

– Kodėl? Ką aš padariau?

– Oi, tik neapsimesk, Flavija. Kuo puikiausiai žinai. Pranešei policijai, kad aš Bukų giraitėje. Jie manė, kad aš slapstausi arba kad pabėgau, sakyk kaip nori.

– Nieko panašaus nepadariau! – užprotestavau. – Nuo tada, kai susitikom karietinėje, akyse nemačiau nė vieno policininko.

– Bet tu vienintelė žinojai, kad aš ten.

Kaip visada, kai pykstu, mano protas veikė aiškiai kaip krištolas.

– Aš žinojau, Dogeris žinojo ir ponia Mulet žinojo, o tai jau trys.

– Netikiu, kad Dogeris galėtų mane įskųsti.

– Ir tik ne ponia Mulet, – tariau.

Viešpatie! Nejaugi aš ginu ponią Mulet?

– Ji gal ir liežuvautoja, bet tikrai nėra bloga, – tariau, – ji niekad tavęs neįduotų. Inspektorius Hjuitas atvažiavo į Bukų giraitę – gal norėdamas užduoti man dar kelis klausimus apie šeštadienio vakarą – ir netyčia pastebėjo tave, einančią iš karietinės į virtuvę. Štai ir viskas. Aš tuo įsitikinusi.

Mačiau, kad Niala galvoja apie tai. Nieko taip nenorėjau, kaip suimti ją už pečių ir gerai papurtyti, bet turėjau nepamiršti fakto, kad jos emocijas kursto hormonų audra: smarkūs vandenilio, azoto, deguonies, anglies ir sieros debesys, kurie jungiasi ir vėl skirstosi, šokdami amžinąjį gyvybės šokį.

Net panorau jai atleisti.

– Štai, – tariau, išsitraukdama drugelio formos pudrinę iš kišenės ir ištiesdama jai, – man atrodo, čia tavo.

Pasijutau labai savimi patenkinta, tikėjausi padėkų ir pagyrų bangos. Bet nieko panašaus neįvyko.

– Ačiū, – tarė Niala ir įsidėjo į kišenę.

Ačiū? Tik *ačiū*? Koks įžūlumas! Aš jai parodysiu: apsimesiu, kad neįsižeidžiau; apsimesiu, kad man nerūpi.

– Matau, – atsainiai tariau, – krauniesi furgoną, o tai reiškia, kad Bertas Arčeris jį sutaisė ir tu netrukus išvažiuosi. Kadangi inspektoriaus Hjuito niekur nematyti, regis, tavęs niekas čia nebelaiko.

– Nebelaiko? – pakartojo ji ir nusispjovė ant žemės. – Nebelaiko? Vikaras man už spektaklį davė keturis svarus, šešis šilingus ir aštuonis pensus. Berto Arčerio sąskaita – septyni svarai dešimt. Tik todėl, kad vikaras mane užtarė, jis leido man nuvažiuoti į Overtoną ir užstatyti, ką pavyks. Jeigu tai vadinasi laisve, tada aš laisva.

Mažajai turtuolei panaitei, gyvenančiai Bekingemo rūmų dydžio dvare, viskas sumautai paprasta ir lengva visažinės mina užsiiminėti dedukcija. Galvok ką nori, tik, po galais, nekalbėk globėjos tonu!

– Gerai, – tariau, – aš ir nenorėjau. Štai, imk, prašau.

Pasirausiau kišenėje ir ištraukiau monetą, kurią teta Felicitė įbruko Dogeriui, palaikiusi šilingu. Dogeris savo ruožtu kyštelėjo ją man į kišenę, turbūt manydamas, kad netrukus panelės Kūl parduotuvėje už ją prisipirksiu šantros lazdelių.

Padaviau ją Nialai, kuri netikėdama pažvelgė į ją.

– Keturi pensai! – tarė ji. – Sumauti keturi pensai!

Ji prapliupo ašaroti ir nusviedė juos tarp antkapių.

– Taip, tai *tik* keturi pensai, – tariau, – bet tai keturi pensai Didžiojo ketvirtadienio pinigais. Šias monetas gamina Karališkoji pinigų kalykla, jas Suverenas dalija...

– Velniop tą Suvereną! – sušuko ji, – ir velniop Karališkąją kalyklą!

– Didįjį ketvirtadienį. Jos gana retos. Jei gerai atsimenu, Bertas Arčeris kolekcionuoja monetas, manau, paaiškės, kad Didžiojo ketvirtadienio keturpensio užteks sumokėti už furgoną.

Sukaupusi visą teisuolės orumą, čiupau Gledis už rankenų ir pasukau namo. Kai prie bažnyčios kampo pažvelgiau atgal, Niala ropojo keturpėsčia ir rausėsi šventoriaus žolėse, ir buvo sunku pasakyti, ar ašaros, kurias ji šluostėsi, buvo iš pykčio, ar iš laimės.

Dvidešimt šeštas

– Na gerai, Dogeri, – tariau, – taip nieko nebus.

Radau jį liokajaus podėlyje šveičiantį Tėvo batus.

Dogerio pareigos Bukų giraitėje tiesiogiai priklausė nuo jo kintamų sugebėjimų, ir jis dalyvavo kasdienėje veikloje daugiau arba mažiau, visai kaip tie spalvoti rutuliukai Galilėjaus termometre, kurie stikliniame vamzdelyje plaukioja įvairiame aukštyje, žiūrint, kokia temperatūra. Jis šveitė batus, tai buvo geras ženklas. Tai aiškiai rodė, kad jis vėl iš daržininko pakilo į liokajaus pareigas.

Jis pakėlė galvą nuo savo darbo.

– Nebus? – paklausė.

– Jeigu galėtum, prašyčiau grįžti mintimis į šeštadienio vakarą parapijos salėje. Tu sėdi greta manęs ir žiūri „Džeką ir pupos stiebą“, kai staiga kažkas bloga atsitinka užkulisiuose. Rupertas nugriūva negyvas, o po kelių minučių tu man sakai, kad, deja, mes matėme žmogžudystę. Iš kur žinojai? Kaip supratai, kad tai nebuvo nelaimingas atsitikimas?

Šis klausimas graužė mano pasąmonę tarytum žiurkė virvę, bet iki šios akimirkos galutinai to nesuvokiau.

Prieš atsakydamas Dogeris papūtė į Tėvo uniforminio aulinio pusbačio priekį ir paskutinį kartą meiliai brūkštelėjo jo veidrodinį juodą paviršių rankove.

– Tam prieštaravo aplinkybės, – tarė jis. – Ponas Porsonas buvo perfekcionistas. Jis pats gaminosi visą įrangą. Lėlininkas dirba tamsoje. Jis negali sau leisti suklysti. Atspuręs elektros laidas – tai neįmanoma.

– Jis nebuvo atspuręs, – tariau, – pastebėjau jį, kai buvau už scenos su inspektorium Hjuitu. Izoliacinė medžiaga buvo nulupta.

– Nustebčiau, jei būtų kitaip, – pastebėjo.

– Sveikinu padarius puikią išvadą, – tariau, – nors man tokia neatėjo į galvą.

Ir tikrai neatėjo, nes moteriškas protas veikia visiškai kitaip.

Pažvelgus iš oro, vyriškas protas turbūt atrodo tarsi kanalai, kai kur Europoje kuriais idėjas tempia sunkiasvoriai arkliai, žingsniuojantys gerai pramintais laivavilkių takais. Nekyla jokių abejonių, kad jie, nekreipdami dėmesio į vėjus ir orus, pasieks tikslą, eidami paprastomis tarpusavyje sujungtomis linijomis.

O moteriškas protas, kiek galiu spręsti iš savo riboto patyrimo, panašesnis į didžiulę knibždančią pelkę, bet tokią, kuri akimirksniu pajunta, jeigu kažkas nepažįstamas – net jei už kelių mylių – bent kojos pirštą kyšteli į jos vandenis. Kalbėdami apie šį reiškinį žmonės, kurių dauguma visiškai to neišmano, vadina „moteriška intuicija“.

Nors priėjau beveik prie tos pačios išvados kaip Dogeris, ją pasiekiau visai kitu keliu.

Pirmiausia, nors buvo akivaizdu, kad Rupertą nužudė už tai, ką jis padarė moteriai, manau, nuo pat jo mirties akimirkos žinojau, kad jį nužudė ne Niala.

– Kai tik jis nugriuvo ant scenos, – tariau, – Niala pašoko ant kojų ir puolė link jo. Pirmas automatinis jos impulsas buvo padėti.

Dogeris pasitrynė smakrą ir linktelėjo.

– Bet ji prisivertė sustoti, – tęsiau, – vos pamatė dūmus ir kibirkštis. Ji iškart suprato, kad palietus bet kurią jo kūno dalį, ją gali ištikti staigi mirtis. Ją ir jos kūdikį.

– Taip, – tarė Dogeris, – aš irgi tai pastebėjau.

– Vadinasi, Niala ne žudikė.

– Manau, gali ramiai išbraukti ją iš savo sąrašo, – tarė Dogeris.

Tik nuvažiavusi pusę kelio į Karvelidės fermą, pajutau, kokia esu nuvargusi. Atsikėliau prieš saulei tekant ir nuo tada išvien laksčiau. Bet laikas tapo gyvybiškai svarbus: jeigu nenusigausiu ten anksčiau už inspektorių Hjuitą, visas siaubingas smulkmenas sužinosiu tik perskaičiusi apie jas „Pasaulio naujienose".

Užuot perbridusi upę už bažnyčios, šįsyk nutariau važiuoti aplink Hinlio keliu ir prisiartinti prie fermos iš vakarų. Laimėsiu aukščio pranašumą ir galėsiu apžvelgti teritoriją, kartu likdama Kartuvių miško priedangoje. Dabar, kai kilpa ėmė veržtis, kaip sakoma, būtų gerai nepakliūti į šaltakraujo žudiko pasalą.

Užvažiavusi iki pusės Kartuvių kalvos kalkėtu keliu, jaučiausi taip, tarsi kraujas pavirto į purvą, o batai – švininiai. Kitu atveju būčiau nušliaužusi į tylius brūzgynus pasnausti, deja, šįkart nelemta. Laiko liko vis mažiau ir, kaip mėgo sakyti Tėvas, „nuovargiu teisinasi tik stuobriai."

Klausiausi, kaip vėjas dūsauja ir šnabžda Kartuvių miško medžių viršūnėse ir vyliausi, kad beprotė Megė iššoks ir nukreips mane nuo užduoties. Bet nelemta: išskyrus geltonąją startą, uoliai tarsi batsiuvys kalenusią toli miške, daugiau jokių gyvybės ženklų.

Kai pasiekiau kalvos viršūnę, pamačiau Iškilmių pievą, besidriekiančią nuo manęs iki upės tarsi elektrinės mėlynos spalvos antklodė. Kai prasidėjo karas, Gordonas buvo priverstas auginti linus,

taip man sakė ponia Mulet, Jo Didenybės vyriausybės įsakymu, nes jai reikėjo lininės drobės parašiutų gamybai. Bet Britanijos mūšis įvyko prieš daug metų, taigi nebereikėjo tiek parašiutų.

Ir vis dėlto, prisidengęs karinės būtinybės skraiste, Gordonas sugebėjo išlaikyti savo slaptąją kanapių plantaciją, paslėptą tarp Kartuvių miško medžių, kur apie jos egzistavimą žinojo tik saujelė žmonių. Kažin kuris iš jų – jeigu tai kažkas iš jų – turėjo pakankamai žinių apie elektrą, kad galėtų nutrenkti Rupertą Porsoną, ir tuo pat metu taip aistringai jo nekentė, kad norėtų pribaigti?

Akis užkliuvo už šviesos blyksnio: atspindys šalia kelio. Iškart pamačiau, kad tai vienas iš beprotės Megės šalikelės papuošalų iš šlamšto, virvele pakabinto ant gervuogės krūmo. Tai tebuvo rantytas chromo apdailos gabalėlis, dėl duobėto kelio atskilęs nuo kokio nors pravažiuojančio automobilio radiatoriaus. Po juo kabėjo ir tingiai prieš saulę sukiojosi (tas ir užkliuvo man už akių) mažas nelygus sidabrinis diskas, kuris, sprendžiant iš raudonų dėmių, kadaise buvo pusės pintos dažų skardinės dangtelis.

Nors ir labai keista, jis man priminė prieš metus patirtą įvykį, kai Tėvas mane, Ofeliją ir Dafnę nusivežė į Londoną Bromptono koplyčioje sudalyvauti vidurnakčio mišiose. Per Ostijos pakylėjimą, kai kunigas iškėlė apskritą baltą paplotėlį (kuris, kai kurių įsitikinimu, yra Kristaus kūnas) ir laikė virš galvos pernelyg ilgai, akimirką šis atspindėjo žvakių liepsneles, spalvotus presbiterijos atspindžius ir sušvito tokia nežemiška vaivorykštės šviesa, kuri neatrodė nei apčiuopiama, nei garų pavidalo. Tai buvo tarsi ženklas, jog tuoj įvyks kažkas stebuklinga.

O dabar Kartuvių miško pakraštyje mano galvoje tarsi koks krumpliaratis tepaluotais dantukais viskas stojo į savo vietas, kone girdimai traškėdamas.

Bažnyčia. *Trakšt!* Vikaras. *Trakšt!* Kabantis skritulys. *Trakšt!* Klešnės apsagas. *Trakšt!* Dažų skardinės dangtelis. *Trakšt!* Megė. *Trakšt!*

Ir išvydau akinamą viziją: praėjusį ketvirtadienį vikaras buvo čia, Karvelidės fermoje. Kaip tik čia jo kelnių klešnė įstrigo dviračio grandinėje ir apsagas nukrito. Jis vis dėlto *buvo* jį užsisegęs! Ir čia, kalkėtose dulkėse, jis pargriuvo. Baltos dėmės ant juodos sutanos – šio kelio dulkės.

Beprotė Megė, amžinoji šarka, rado pamestą apsagą – kaip surasdavo visus blizgančius metalinius daiktus, numestus Kartuvių miško apylinkėse, Megė ją pakėlė ir atsinešė į vikariatą.

Ji mane išvarė. Atėmė senutės Megės apyrankę ir išvarė ją. Purvina, purvina!

Mano galvoje nuaidėjo Megės žodžiai. Ji kalbėjo apie vikaro žmoną.

Tai Sintija Ričardson atėmė klešnės apsagą – Megės „apyrankę“ ir išgrūdo ją iš vikariato.

O nuo vikariato – vienas žingsnis, tik strykt pastrykt iki parapijos salės, o ten tas daiktas atsidūrė užkulisiuose, Ruperto lėlių teatre, ir tapo nužudymo įrankiu.

Tikriausiai taip ir nutiko. Tuo buvau tikra: tiek pat, kiek tuo, kad mano vardas – Flavija de Liuka. Nebesitvėriau kailyje papasakoti inspektoriui Hjuitui!

Apačioje, tolumoje, tolimajame mėlynų linų jūros krante, pilkas „Ferguson“ traktorius lėtai šliaužė greta akmeninės sienos, paskui save vilkdamas plokščią priekabą. Kai saulėje blykstelėjo šviesūs plaukai, supratau, kad vyriškis, einantis pėsčiomis ir kraunantis akmenis sienai taisyti, yra Dyteris, ir jokių abejonių, kad žmogus su kombinezonu, sėdintis už traktoriaus vairo, – Sali. Net jei jie būtų

atkreipę dėmesį – kurio jie nekreipė – buvo per toli, kad pastebėtų mane, sėlinančią link ūkininko namo.

Kai sliūkinau per kiemą, namas buvo tarsi paskendęs šešėlyje: seni akmenys ant senų akmenų, o akli langai lyg negyvos akys (kaip sakė Sali) aklai spokso į niekur. Kažin, už kurio nykaus stiklo, spėliojau aš, buvo Robino miegamasis? Kuriame tuščiame lange buvo įrėmintas jo vienišas veidukas prieš tą neįsivaizduojamą pirmadienį 1945-ųjų rugsėjį, kai jo trumpas gyvenimas staiga baigėsi kilpoje?

Simboliškai stuktelėjau į duris ir, kaip pridera, palaukiau trisdešimt sekundžių. Kai praėjo tiek laiko, pasukau rankeną ir užėjau vidun.

– Ponia Inglbi? – pašaukiau. – Ponia Inglbi? Tai aš, Flavija. Atėjau paklausti, gal turite didelių kiaušinių.

Nemaniau, kad kas atsilieps, ir buvau teisi. Gordonas Inglbis yra pernelyg darbštus, kad maklinėtų po namus, kai dar likę nors kiek dienos šviesos, o Greisė – na, Greisė arba karvelidės bokšte, arba klaidžioja kalvomis. Smalsioji ponia Mulet kartą manęs paklausė, ar klajodama po grafystę niekad nesusidūriau su ja.

– Ji keistuolė, toji Greisė Inglbi, – tuomet pasakė ji, – mano draugė Edita – tai Edita Krouli, brangute, ji buvo Edita Fišer prieš ištekėdama už Džeko, kartą ėjo pas savo chiropraktiką. Žemajame Stouvelyje, nes, matai, nespėjo į autubusą, ir ji pamatė Greisę Inglbi, išeinančią iš miškelio prie Bobų gatvelės, kuri toliau eina galai žino kur.

– „Greise!“ sušuko jinai jai, „Ėėė-hėė, Greise Inglbi!“ Bet Greisė nuvinguriavo pro vartelius – taip ji ir pasakė: „nuvinguriavo pro vartelius“, gali įsivaizduoti, o kol ji ten nusigavo, Greisė jau buvo dingusi. „Dingo kaip šuns kvapas gruodį“. Taip ir pasakė.

Kalbant apie kaimo paskalas, ponia M. neklysta tarsi popiežius Pijus IX.

Lėtai judėjau koridoriumi, beveik užtikrinta, kad viduje aš viena. Koridoriaus gale greta apskrito lango tiksėjo antikvarinis laikrodis – vienintelis garsas apmirusiame name.

Kyštelėjau nosį į kiekvieną kambarį: svetainė, drabužinė, virtuvė, podėlis...

Šalia laikrodžio buvo du laipteliai į kvadratinę laiptinės aikštelę. Pažvelgusi už kampo pamačiau, kad siauri laiptai veda į antrąjį aukštą.

Po laiptais buvo įtaisytas sandėliukas, jo kreivokos durys iš skėstadygių suleistų lentų puikavosi nuostabia rankena, balto ir žalio porceliano, kuris galėjo būti tik „Wedgwood" firmos. Vėliau ten kaip reikiant pasikuisiu.

Man kopiant, kiekvienas laiptelis skleidė vis kitokį medinį girgždesį: tarsi laužtuvu atidarytum vis kito seno karsto dangtį, pamaniau, maloniai suvirpėdama.

Raminkis, Flave, senute. Neįsijausk.

Laiptų viršuje buvo antra nedidelė aikštelė, o iš jos stačiu kampu į šoną vedė dar trys laipteliai į antrojo aukšto koridorių.

Aišku, kad čia visi kambariai bus miegamieji, ir buvau teisi: žvilgtelėjusi į du pirmuosius, išvydau šaltus, spartietiškus kambarėlius su vienvietėmis lovomis, prausyklėmis, drabužių spintomis ir nieko daugiau.

Didysis miegamasis namo priešakyje buvo Gordono ir Greisės – neabejotina. Išskyrus dvigubą spintelę ir dvivietę lovą, užtiestą apdriskusia dygsniuota antklode, šis kambarys buvo toks pat šaltas ir sterilus kaip kiti.

Greitai iššniukštinėjau spintelės stalčius: jo pusėje buvo puskojinės, apatiniai, rankinis laikrodis be dirželio ir taukuota, nučiupi-

nėta kortų malka su škotų Grėjų herbais; jos pusėje – apatinukai, kelnaitės, butelis receptinių migdomųjų ampulių (pastebėjau, kad tai mano senas draugas chloralio hidratas: $C_2H_3Cl_3O_2$ – stiprus migdomasis vaistas, kurį, pakišę su alkoholiu, Amerikos banditai vadina „Mikiu Finu". Anglijoje kaimo gydytojai jo išrašo nervingoms namų šeimininkėms ir vadina „šitas padės užmigti.").

Negalėjau susilaikyti nešyptelėjusi, kai prisiminiau tą kartą, kai vien iš alkoholio, unitazų ploviklio ir butelio chloro baliklio susintetinau šios medžiagos partiją ir, prifarširavusi obuolį, sušėriau jį Fibei Sniegei, daug premijų laimėjusiai mūsų kaimyno Makso Vaito kiaulei. Fibė parpė penkias dienas ir septyniolika valandų, kurį laiką ji tapo „Keistąja miegančia kiaule", aštuntuoju britų žemdirbystės stebuklu. Maksas ją maloningai paskolino Šv. Tankredo bažnyčios piknikui, kur buvo galima už šešiapensį pasižiūrėti, kaip Fibė knarkia vežimo gale po užrašu „Miegančioji gražuolė". Galiausiai choristų kamžų fondui ji padėjo surinkti beveik penkis svarus.

Atsidususi grįžau prie darbo.

Greisės stalčiaus dugne, pakišta po nešvaria linine nosinaite, gulėjo nučiupinėta Biblija. Atsiverčiau viršelį ir perskaičiau priešlapio žodžius: *Prašome grąžinti į Šv. Tankredą, Bišop Leisio parapijos bažnyčią.*

Kai dėjau ją atgal į stalčių, ant grindų nuplazdėjo iškritęs popieriaus lapelis. Pakėliau jį nagų galiukais, stengdamasi nepalikti ant jo savo pirštų atspaudų.

Žodžiai, parašyti violetiniu rašalu: *Greise – prašau, paskambink, jei dar kuo nors galiu paguosti.* O pasirašo *Denvinas.*

Denvinas Ričardsonas – vikaras. Kurį beprotė Megė matė nuogą šokantį Kartuvių miške.

Įsidėjau įrodymą į kišenę.

Liko tiktai mažas miegamasis namo gale. Robino miegamasis. Tikriausiai. Perėjau tyliąją laiptinę ir sustojau priešais uždaras duris. Tik dabar pradėjau nuogąstauti. Kas bus, jeigu Gordonas arba Greisė staiga įsiverš į namą ir atlėks laiptais? Kaip sugebėsiu paaiškinti, kodėl įsibroviau į miegamuosius?

Pridėjau ausį prie tamsios durų plokštės ir įsiklausiau. Nė garso.

Kaip įtariau, tai buvo Robino kambarys, bet kambarys mažo berniuko, mirusio prieš penkerius metus: graudžiai maža lovytė, sulankstytos antklodės, tuščia rūbų spinta, linoleumas ant grindų. Jokių relikvijų, jokių žvakių, jokių įrėmintų mirusiojo nuotraukų, kuriose jis suptųsi ant arkliuko arba užsikabinęs kojomis kabėtų ant obels šakos. Kaip karčiai nusivyliau!

Toks plikas ir paprastas kaip van Gogo „Miegamasis Arlese", tik be šilumos; šaltas ir bejausmis kambarys lyg mėnulis žiemą.

Greitai apsižvalgius, nebeliko ką tyrinėti, tad išėjau iš kambario, pagarbiai – beveik švelniai – uždarydama duris.

O tada išgirdau žingsnį apačioje.

Ką daryti? Smegenyse ėmė suktis variantai. Galėčiau verkdama nulėkti laiptais žemyn, apsimesti, kad pasiklydau ir praradau nuovoką kaip lunatikė. Galėčiau tvirtinti, kad mane ištiko nervų išsekimas, todėl nežinau kur esu; kad iš fermos kiemo pamačiau veidą antrojo aukšto lange, mojantį man ilgu pirštu: kad pamaniau, jog tai Greisė Inglbi, ištikta bėdos.

Nors ir kokie įdomūs šie pramanai, visi baigtųsi nekaip, o jeigu yra bent vienas dalykas, kurio šiuo metu man tikrai nereikia, tai gyvenimo komplikacijos. Ne, pamaniau, nusėlinsiu laiptais žemyn ir iš visos širdies tikėsiuos, kad manęs nepagaus.

Bet idėja mirė vos užgimusi. Kai tik žengiau, viršutinis laiptelis kraupiai sugirgždėjo.

Laiptų apačioje pasigirdo plasnojimas, tarsi name būtų įstrigęs didelis paukštis. Lėtai, bet tolygiai, nulipau likusiais laiptais. Apačioje iškišau galvą iš už kampo ir man sustingo kraujas gyslose.

Koridoriaus galą apšvietė ryškus saulės spindulys. Jame pro atviras duris išbėgo mažas berniukas guminiais botais, jūreivio kostiumu.

DVIDEŠIMT SEPTINTAS

Buvau tikra.

Visą tą laiką jis buvo sandėliuke po laiptais. Stovėjau sustingusi greta atvirų jo durų, svarsčiau: ką daryti? Tikrai žinojau, jog kai išeisiu iš šio namo, vargu ar kada nors dar čia įsmuksiu. Geriausia greitai apsižvalgyti už tų keistos formos durų, o tada leistis gaudyti šmėklą jūreivio kostiumu.

Tamsiame sandėliuke prie plikos lemputės karojo virvelės gabalas. Truktelėjau ją ir patalpą nušvietė menka šviesa. Tuščia.

Tuščia, tai yra, išskyrus porą vaikiškų guminių botų, labai panašių į tuos, kuriais ką tik tarpduryje mačiau apsiavusią figūrą.

Pagrindinis skirtumas – ši „Dunlop“ botų pora, aplipusi vis dar šlapiu moliu, prikibusiu po šio ryto lietaus.

Arba nuo kapo.

Išlėkusi pro atviras paradines duris, spėjau pastebėti mėlynąjį jūreivio kostiumėlį, išnykstantį už mašinų pašiūrės. Žinojau, kad toliau už šių surūdijusių cinkuotų sienų yra klaidus ūkinių pastatų labirintas: raizginys iš susmukusių pašiūrių, bet kurioje iš jų lengvai rastum tuziną slaptaviečių.

Nušuoliavau pavymui tarsi šuo, užuodęs pėdsaką. Man net galvon nešovė išsigąsti. Bet tuomet staiga sustojau. Už mašinų pašiūrės į dešinę vedė siaura gatvelė. Gal bėglys nėrė ten, kad sumėtytų pė-

das? Nuslinkau siauru praėjimu, stengdamasi iš abiejų pusių neliesti apleistų sienų. Užtektų nors truputį įsidrėksti šiuo kaip skustuvas aštriu suplėšytos skardos kraštu, ir beveik garantuotai susirgčiau stablige, o tada atsidurčiau ligoninės palatoje išsirietusi, putojančia burna, kankinama kaulus laužančių traukulių.

Kaip džiaugtųsi Dafi ir Filė!

– Taip ir sakiau, kad nieko gero iš jos nebus! – Dafi pareikštų Tėvui. – Be reikalo jai leidai lakstyti palaidai.

Todėl siauruoju praėjimu slinkau lėtai kaip krabas. Kai galiausiai pasiekiau galą, pamačiau, kad kairėje man kelią užstojo apdaužytų degalų statinių krūva; dešinėje buvo dilgėlėmis apžėlęs kiaulių aptvaras.

Slinkdama atgal Mirties tuneliu, kuris, rodės, susiaurėjo man begrįžtant, sustojau pasiklausyti, bet, išskyrus toli kudkuduojančias vištas, girdėjau tik savo pačios kvėpavimą.

Tyliai sėlinau pirštų galiukais tarp apgriuvusių pašiūrių, atidžiai stebėdama periferinį regėjimo lauką, turėdama galvoje, kad iš tamsaus tarpdurio bet kada ant manęs gali kas nors iššokti.

Tik tuomet pastebėjau ant žemės pėdsakus: tai buvo mažos pėdelės, kurias galėjo palikti tik vaikiško guminio „Dunlop“ boto padas vafliniu raštu.

„Įjungiau“ visus jutimus ir budriai nusekiau pėdsakais.

Jie nuvedė mane tolyn pro mašinų pašiūrę; pro surūdijusį senutėlio traktoriaus korpusą, keistai pasvirusį į šoną dėl trūkstamo galinio rato. Atrodė, kad jis pusiau įklimpęs smėlyje, lyg kokia senovinė jūros išmesta mašina.

Dar pabėgėjau į kairę ir atsidūriau prie karvelių gūžtos, kuri iškilo virš manęs kaip pilis iš pasakų, o vėlyva dienos šviesa beveik auksu nuspalvino keršas plytas.

Nors čia jau lankiausi, tuomet atėjau kitu keliu, dabar lėtai sėlinau aplink, prie aplūžusių medinių durų, o mano šnervės prisipildė aštraus balandžių mėšlo kvapo.

Akimirką pamaniau klydusi: gal berniukas jūreivio kostiumu nuskuodė tiesiai pro bokštą ir dabar bus toli nubėgęs laukais. Bet pėdsakai žemėje rodė ką kita: jie vedė tiesiai į karvelidę.

Kažkas brūkštelėjo man per koją, vos nesustojo širdis.

– Jaau! – tarė balsas.

Tai buvo Takė, balsingoji Inglbių katė.

Pridėjau pirštą prie lūpų, kad ši nutiltų, o tada prisiminiau, kad katės nesupranta ženklų kalbos. O gal supranta, nes nebeišleisdama nė garso ji pritūpė prie žemės ir nutykino į karvelidės prieblandą.

Neryžtingai nusekiau iš paskos.

Viduje viskas buvo taip, kaip prisiminiau: pro senovinio mūro plyšius plieskė daugybė šviesos spindulių; oras buvo klaustrofobiškas, pilnas dulkių. Tačiau šį kartą iš viršutiniojo kambario nesklido pamėkliška rauda. Patalpoje buvo tylu tarsi kriptoje po pačios Mirties pilimi.

Padėjau koją ant pastolių ir įsižiūrėjau, kur jie dingsta tamsoje man virš galvos. Sena mediena grėsmingai sukrankė, stabtelėjau. Kad ir kas ten tūno prietemoje virš manęs, dabar jau žino, kad užspeičiau jį į kampą.

– Alio! – sušukau, drąsindama save ir norėdama ką nors prisišaukti, – alio! Tai aš – Flavija! Ar viršuje kas nors yra?

Vienintelis garsas iš viršaus buvo bičių dūzgimas aplink viršutinius karvelių gūžtos langus, groteskiškai sustiprintas tuščiavidurės bokšto struktūros.

– Neišsigąskit, – sušukau, – aš ateinu.

Po truputėlį, po vieną žingsniuką, rizikuodama ėmiau kopti. Vėl pasijutau kaip Džekas, lipantis į pupos stiebą; colis po colio vilkausi aukštyn susidurti su kažkokia nežinoma pabaisa. Senoji mediena baisiai girgždėjo, žinojau, kad bet kada gali subyrėti, nutėkšdama mane į tikrą mirtį ant grindinio apačioje, panašiai kaip milžinas – ir Rupertas – nugriuvo ant lėlių scenos.

Atrodė, lipu visą amžinybę. Sustojau pasiklausyti: vis dar jokių garsų, išskyrus bites.

Lipau ir lipau, atsargiai keldama kojas nuo vienos pakopos ant kitos, spausdama skersinius jau imančiais tirpti pirštais.

Kai pagaliau mano akys pasiekė skliautuotos angos viršų, atsivėrė viršutinio kambario vaizdas. Prie Robino Inglbio altoriaus buvo susikūprinęs pavidalas: tas pats, kuris pabėgo iš ūkininko namo.

Atsiklaupusi, nusisukusi nuo manęs mažoji šmėkla vilkėjo baltą ir mėlyną jūreivio kostiumėlį su atversta apykakle ir trumpomis kelnėmis; jos guminių „Dunlop“ botų padai vafliniu raštu buvo atkišti man į veidą. Būčiau galėjusi juos pasiekti ranka ir paliesti.

Mano keliai ėmė smarkiai tirtėti ir linkti – galėjai nukristi į akmeninę bedugnę.

– Gelbėkit, – išlemenau nežinia iš kokios reptilinės smegenų dalies ištrauktą senovinį žodį.

Ranka siektelėjo, baltais pirštais sugriebė manuosius ir su nežmoniška jėga užtempė į saugią vietą. Po akimirkos saugi, bet tebevirpėdama, tupėjau akis į akį su šmėkla.

Nors baltasis jūreivio kostiumas su švarkeliu, papuoštu karūnomis ir inkarais, ir „Dunlop“ botai neabejotinai priklausė mirusiajam Robinui Inglbiui, iškreiptas ir išsekęs veidas, kuris spoksojo į mane iš po kaspinuotos „HMS Hood“ skrybėlės, buvo jo miniatiūrinės motinos Greisės.

– Jūs, – tariau, negalėdama susilaikyti, – tai jūs.

Jos veidas atrodė liūdnas ir staiga labai labai susenęs. Buvo sunku patikėti, kad šioje moteryje būtų likęs bent vienas atomas iš Greisės Tenison, tos laimingos, draugiškos merginos, kuri kadaise linksmai užkariavo Petro Didžiojo, Šv. Nikolajaus arbatinės sidabrinio virdulio, elektrinius vidurius.

– Robino nebėra, – tarė ji atsikosėdama, – Velnias jį pasiėmė.

Velnias jį pasiėmė! Beveik tuos pačius žodžius beprotė Megė ištarė Kartuvių miške.

– O kas tas Velnias, ponia Inglbi? Kurį laiką maniau, kad tai Rupertas, bet tai ne jis. Tai jūs, ar ne?

– Rupertas jau negyvas, – pasakė, pirštais liesdama smilkinius, lyg būtų apsvaigusi.

– Taip, – atsakiau, – Rupertas negyvas. Jis buvo tas, kuris rodė Pančą ir Džiudę prie jūros, ar ne? Jūs buvote susitarę ten susitikti, ir Robinas pamatė jus kartu. Bijojote, kad jis pasakys Gordonui.

Ji nutaisė gudroką šypseną.

– Prie jūros? – kikendama ir kosėdama tarė ji. – Ne, ne – ne prie jūros. Čia... karvelių gūžtoje.

Jau kurį laiką įtariau, kad vienintelio žmogaus pėdsakai – tie patys, kuriuos rado prieš penkerius metus, vedančius per Iškilmių pievą į Kartuvių mišką, buvo Greisės Inglbi, kai ji rankose nešėsi negyvą Robiną.

Kad paliktų vien jo pėdsakus, ji apsiavė savo vaiko guminiais botais. Juk jie buvo tokio pat dydžio kaip jos pačios. Tarsi norėtų tai įrodyti, jais tebeavėjo.

Praėjus penkeriems metams po jo mirties, ji vis dar rengėsi Robino drabužiais, desperatiškai mėgindama magiškai susigrąžinti sūnų iš anapus. Arba atgailaudama už tai, ką padarė.

– Jūs nunešėte jį į mišką ir pakorėte ant medžio. Bet Robinas mirė *čia*, ar ne? Todėl jo altorių pasidarėte čia, o ne jo miegamajame.

Kaip dalykiškai tai skambėjo, šis košmariškas pokalbis su išprotėjusia moterimi! Žinojau, kad jeigu kada nors pavyks saugiai grįžti namo į Bukų giraitę, turėsiu ilgai maudytis karštoje, garuojančioje vonioje.

– Sakiau jam, kad neliptų, – suirzo ji, – „Eik atgal namo, Robinai“, šaukiau jam, „Čia lipti negalima“. Bet jis neklausė. Maži berniukai kartais tokie būna. Nepaklusnūs.

Ji vėl atsikosėjo ir gailiai papurtė galvą.

– „Man neišeina tas fokusas su virve!“ atsiliepė jis. Visą dieną žaidė kaubojų su virve, kurią rado pašiūrėje.

Kaip Sali ir sakė. Matyt, Greisė sako tiesą.

– Užlipo čia, mums nespėjus jo sustabdyti. Rupertas įsiuto. Jis griebė Robiną, norėdamas papurtyti, bet jo geležinis įtvaras paslydo ant plytų. Robinas...

Dabar jos skruostais tyliai riedėjo ašaros.

– Nukrito, – tariau. Nebuvo ko leistis į smulkmenas.

– Nukrito, – pakartojo ji, taip ištempdama šį žodį, kad jis ataidėjo nuo plytų ir groteskiškai pakibo apskritoje patalpoje: garsas, kurio niekada nepamiršiu.

Tuo metu man šovė mintis.

– Ar tai Rupertas sugalvojo tą istoriją apie Pančą ir Džudę? Kad Robinas vaidino sceną su Panču ir koriku?

– Kur tu ją girdėjai? – paklausė, staiga atgaudama protą ir gudrumą. Prisiminiau beprotės Megės šypseną Kartuvių miške; šios dvi moterys atrodė turinčios daug bendra.

– Jūsų parodymai prisiekusiesiems per apklausą, – atsakiau. – Tai vieša informacija.

Nemačiau būtinybės pridurti, kad girdėjau tai iš Sali.

– Jis mane privertė, – tarė ji, šluostydamasi ašaras jūreivio kostiumėlio rankove, ir aš pirmąkart suvokiau, kokia ji panaši į Robiną. Kartą pastebėtas panašumas buvo išties klaikus.

– Rupertas sakė, kad niekas niekada nesužinos. Robino sprandas lūžo nukritus, ir jeigu mes... jei aš...

Jos visas kūnas sudrebėjo.

– Jeigu būčiau nedariusi, kaip jis liepė, jis būtų pasakęs Gordonui, kas vyko tarp mūsų. Tai mane jis būtų nubaudęs. Žinok, kumščių jis nevaldo.

Kaip ir Rupertas. Mačiau mėlynes ant Nialos rankos. Du karštakošiai vyrai. Užuot susikovę tarpusavyje, bokso kriaušėmis pavertė savo moteris.

– Argi neturėjote su kuo pasikalbėti? Sakykime, su vikaru?

Nuo to ją tarsi priepuolis ištiko, taip ją užpuolė kosulys. Palaukiau, kol nustos.

– Vikaras, – tarė ji, gaudydama kvapą, – jis vienintelis man padėjo ištverti pastaruosius penkerius metus.

– Jis žinojo apie Robiną?

Sunku patikėti!

– Dvasininko lūpos užčiauptos, – tarė ji. – Jis niekad nė žodžio neprasitarė. Stengėsi bent kartą per savaitę užeiti į Karvelidės fermą, kad galėčiau išsikalbėti. Tas žmogus – šventasis. Jo žmona manė, kad jis...

– Įsimylėjęs jus.

Ji linktelėjo, stipriai užmerkdama akis, tarsi perverta skausmo.

– Ar gerai jaučiatės? – paklausiau.

– Palauk kelias minutes, – tarė ji, – tuoj praeis.

Jos kūnas tiesiog man prieš akis ėmė smukti, griūti link angos į tuštumą.

Griebiau jos ranką, o tuo metu stiklinis buteliukas, sugniaužtas jos kumštyje, nukrito ant mūrinių grindų ir nuriedėjo dzingtelėdamas į kampą, iš kurio pro angą išplasnojo balandis.

Nutempiau Greisę į celės vidurį ir šokau paskui buteliuką, kuris sustojo atsirėmęs į sudžiūvusio mėšlo krūvą.

Etiketėje buvo viskas, ką reikėjo žinoti: *kalcio cianidas*, skelbė užrašas. *Nuodai.*

Žiurkių nuodai! Juos įprasta naudoti fermose, ypač ten, kur į vištides įsimeta graužikų. Ant dugno tebebuvo viena balta tabletė. Nuėmiau kamštelį ir pauosčiau. Nieko.

Greisė gulėjo išsitiesusi ant grindų, trūkčiodama, judindama galūnes.

Suklupau ir pauosčiau jos lūpas. Karčiųjų migdolų kvapas.

Žinojau, kad kalcio cianido tabletės, vos tik sudrėkę nuo seilių, gerklėje ir skrandyje paskleis vandenilio cianidą, nuodingas dujas, kurios gali nugalabyti per penkias minutes.

Nėra ko gaišti. Jos gyvybė – mano rankose. Vos nesupanikavau nuo tos minties, bet susilaikiau.

Atidžiai apsidairiau, įsidėmėdama visas smulkmenas. Išskyrus žvakę, altorių, Robino nuotrauką ir žaislinę valtelę, celėje nebuvo nieko, tik akmenys.

Na, ne visai taip. Ant sienos kabojo senovinė paukščių girdyklė: apversta stiklinė kolba su vamzdeliu, iš kurio gravitacijos veikiamas kanalas papildydavo lėkštę, skirtą turkštis balandžiams. Sprendžiant iš vandens skaidrumo, berods Greisė jį neseniai pripildė.

Stikliniu čiaupu buvo galima tą kanalą užsukti. Pasukau jį ir atsargiai ištraukiau pilną lėkštę iš spyruoklinių laikiklių.

Ant grindų gulinti Greisė ėmė siaubingai dejuoti turbūt nesiorientavo, kad aš čia.

Atsargiai žengdama nuslinkau į tą vietą, iš kurios išskrido balandis. Atsargiai panaršiau tarp šiaudų ir netrukus sulaukiau atlygio. Kiaušinis. Net, du maži kiaušinukai!

Švelniai padėjau juos greta lėkštės, paėmiau valtelę. Nuo jos skardinio kilio dugno styrojo švininis svarelis. Velnias!

Įgrūdau jį į tarpą tarp dviejų palangės plytų ir patraukiau iš visų jėgų – tada dar kartą. Trečią kartą svoris nutrūko.

Iš aštraus apatinio kilio krašto pasidariusi peilį, išsikišau pro angą ant plačios lentynos, kuri ištisus amžius tarnavo kaip paukščių lakta.

Po manimi buvo matyti tuščias fermos kiemas. Neverta gaišti laiko, šaukiantis pagalbos.

Pagramdžiau aštriu kiliu karnizą, surinkau, ko man reikėjo, o tada pirštu sukrapščiau viską į lėkštę su vandeniu.

Liko vienas žingsnis.

Nors dėl kiaušinių mažumo darbuotis buvo keblu, po vieną atsargiai juos perskėliau, kaip mane mokė ponia Mulet: taukštelėjau per vidurį, tada dviem lukšto puselėmis tarsi kiaušinių laikikliais liejau trynį iš vieno į kitą, kol visi baltymų likučiai ištekėjo į paruoštą vandens lėkštę.

Paėmiau tuščią stiklinį buteliuką nuo tablečių ir tarsi grūstuvėliu maišiau, tryniau ir makalavau, kol išėjo gal pusė arbatinio puodelio pilkšvo varšką primenančio dumblo, truputėlį nuspalvinto gelsvai.

Kad nė viena iš mūsų jo neišverstų – Greisė vos spardėsi, o jos veidas rausvėjo nuo deguonies trūkumo – atsisėdau šalia ant grindų sukryžiavusi kojas ir prisitraukiau jos galvą ant kelių, veidu aukštyn. Ji buvo per silpna priešintis.

Tada čiupau ją už nosies nykščiu ir smiliumi ir pražiodžiau burną, tikėdamasi, kad apimta traukulių man neįkąs.

Ji iškart užsičiaupė. Nebus taip lengva, kaip maniau.

Suspaudžiau jos nosį truputį stipriau. Dabar, jeigu norės šiek tiek įkvėpti, turės kvėpuoti burna. Nekenčiau savęs už tai, kad taip su ja elgiuosi.

Kurį laiką ji priešinosi, išvertusi akis, o tada staiga pravėrė burną, įkvėpė oro gurkšnį – ir vėl užsičiaupė.

Lėtai ir švelniai, kaip tik sugebėjau, pasilenkiau ir pakėliau pilną lėkštę, laukdama tinkamo momento.

Jis atėjo greičiau, nei tikėjausi. Greisė aikteldama išsižiojo ir jai vėl siurbiant orą, suverčiau lėkštės turinį į burną, tada užčiaupiau ją, dilbiu prispausdama smakrą. Tuščia lėkštė tarškėdama nukrito ant grindų.

Greisė priešinosi, tai buvo matyti. Kažkuri jos dalis žūtbūt užsispyrė mirti, todėl košę ji laikė burnoje ir atsisakė ryti.

Mažuoju dešinės rankos pirštu ėmiau baksnoti jai gerklę, tarsi jūros paukštis, besikapstantis po smėlį.

Tikriausiai atrodėme kaip graikų imtynininkai: jos galva tvirtai suimta mano delnais, aš pasilenkusi virš jos, drebėdama nuo fizinių pastangų ją sulaikyti, kad neišspjautų vimdančio mišinio.

O tada išgirdau kaip ji, prieš pat suglebdama, nurijo. Daugiau nebesipriešino. Atsargiai pravėriau jos burną. Išskyrus nemaloniai suspindusius kelis košės trupinius, burna buvo tuščia.

Nulėkiau prie lango ir persisvėriau į saulės šviesą.

Širdis nustėro. Fermos kieme tebebuvo tuščia.

Tuomet staiga nuo keliuko pasigirdo burzgesys ir po sekundės pasirodė pilkoji „Fergė“, už kurios vairo kratėsi Sali, o Dyteris maskatavo ilgomis kojomis, nukoręs jas per priekabos bortus.

– Sali! Dyteri! – sušukau.

Iš pradžių jie nežinojo, iš kur sklinda mano balsas. Sumišę dairėsi po kiemą.

– Viršuje – karvelidėje!

Pasirausiau kišenėje, sužvejojau Alfo gluosninį švilpuką ir papūčiau lyg išprotėjęs policininkas.

Pagaliau jie mane pastebėjo. Sali pamojavo.

– Tai Greisė! – surikau. – Ji išgėrė nuodų! Paskambinkit daktarui Darbiui ir pasakykit, kad tuoj pat atvažiuotų.

Dyteris jau skuodė į namą, lėkė visu greičiu, turbūt panašiai kadaise lėkdavo į savo Meseršmitą.

– Ir pasakyk jam, kad būtinai įsimestų į krepšį amilo nitrito ir natrio tiosulfato! – sušukau, nepaisydama poros išdavikių ašarų. – Jam jų prireiks!

DVIDEŠIMT AŠTUNTAS

– Balandžių mėšlas? – gal trečią kartą pakartojo inspektorius Hjuitas. – Bandai man pasakyti, kad priešnuodį sumaišei iš *balandžių mėšlo*?

Mes sėdėjome vikaro studijoje ir gręžėme vienas kitą žvilgsniais.

– Taip, – atsakiau, – neturėjau iš ko rinktis. Balandžių mėšle, jį palikus lauke prieš saulę, yra nepaprastai daug $NaNO_3$ – natrio nitrato, todėl man teko jį gramdyti nuo laktos lauke, o ne naudoti senesnį, susikaupusį patalpoje. Natrio nitratas yra priešnuodis apsinuodijus cianidu. Iš balandžio kiaušinių baltymų padariau suspensiją. Tikiuosi, ji gyva.

– Viskas gerai, – tarė inspektorius, – nors mes konsultuojamės, ar nereikėtų tavęs patraukti atsakomybėn už tai, kad be licencijos vertiesi medicina.

Įsmeigiau į jį akis, tikrindama, ar jis mane erzina, bet atrodė, kad ne.

– Bet, – užprotestavau, – daktaras Darbis sakė, kad geriau ir pats nebūtų padaręs.

– Čia tai dar švelniai pasakyta, – atsakė inspektorius, nusukdamas akis nuo manęs ir žvelgdamas pro langą.

Supratau, kad nugalėjau.

Inspektorius Hjuitas sustabdė mane, kai važiavau atgal į Bukų giraitę ir paprašė paaiškinti, ką veikiau Karvelidės fermoje.

Skubiai sukūrusi istoriją apie tai, kad atėjau parnešti kiaušinių poniai Mulet, kuri norėjo kepti angelų pyragą*, atrodė, išsisukau. Bent jau kol kas.

Inspektorius užtikrino mane, kad Greisė Inglbi išgyveno; kad ją išvežė į ligoninę Hinlyje.

Jis nepasakė, kad mano priešnuodis išgelbėjo jai gyvybę. Manau, tą faktą tik laikas įrodys.

Vikaras užleido savo stalą ir kėdę inspektoriui Hjuitui ir tarsi juodas gandras stypsojo kampe, linine nosine trindamasis akinius.

Detektyvas seržantas Vulmeris stovėjo prie lango, apsimesdamas, kad blizgina savo brangiosios kameros anastigmatinį objektyvą, o detektyvas seržantas Greivsas kilstelėjo akis nuo savo užrašų tik tiek, kiek užtruko man plačiai nusišypsoti. Norėčiau tikėti, kad vos pastebimas galvos krustelėjimas drauge su šypsena buvo pripažinimo ženklas.

Ir nors jie dar nežinojo vienas apie kitą, mėgdavau manyti, kad seržantas Greivsas vieną dieną ves mano niekingą seserį Ofeliją ir išsiveš ją į vijokliais apaugusią trobelę pakankamu atstumu nuo Bukų giraitės, kad galėčiau kada panorėjusi užsukti papliurpti apie žmogžudystes.

Bet dabar teko atsižvelgti į Dyterį. Gyvenimas darėsi toks komplikuotas.

– Paprasčiausiai pradėk nuo pradžių, – tarė inspektorius Hjuitas, staiga pabudęs iš apmąstymų, – noriu užtikrinti, kad nieko nepraleidome.

* Purus, minkštas britiškas pyragas, kurį kepant naudojami suplakti kiaušinių bal-tymai.

Ar išgirdau sarkazmo gaidelę? Tikiuosi, ne, nes man jis iš tiesų patiko, nors kartais mąstė lėtokai.

– Ponia Inglbi – Greisė – užmezgė romaną su Rupertu Porsonu. Rupertas daugybę metų lankėsi Karvelidės fermoje, nes... Gordonas jam tiekė marichuaną. Matote, ji malšino jo poliomielito skausmus.

Jis turbūt pajuto mano abejonę.

– Neverta jaudintis, kad jį išduodi, – tarė, – ponas Inglbis mums buvo visiškai atviras. Aš tik noriu išgirsti tavo versiją.

– Rupertas ir Greisė prieš keletą metų susitarė susitikti prie jūros, – tariau. – Robinas juos ten pamatė. Vėliau jis vėl juos užklupo karvelidėje. Rupertas jį bandė pagriebti ar panašiai, bet Robinas nukrito į centrinę šachtą ir nusilaužė sprandą. Tai nelaimingas atsitikimas, bet vis tiek: Robinas mirė. Rupertas pakišo mintį, kad sutemus Greisė neneštų jo kūną į Kartuvių mišką ir pakartų ant medžio. Keli žmonės buvo matę Robiną, žaidžiantį su virve.

– Ir būtent Rupertas sugalvojo tą istoriją, kad Robinas vaidino sceną tarp Pančo ir Džeko Kečo, kurią buvo matęs per lėlių spektaklį prie jūros. Pančo ir koriko istoriją žino visi Anglijos vaikai. Niekas neabejotų, kad Robinas netyčia pasikorė. Tai pakankamai keista, kad atrodytų tiesa. Kaip garsus lėlininkas Rupertas negalėjo leisti, kad jo vardas būtų kaip nors susietas su vaiko mirtimi. Jam reikėjo išnykti iš Robino mirties scenos. Niekas, išskyrus Greisę, nežinojo, kad tą dieną jis buvo fermoje.

– Todėl jis pagrasino. Pasakė, kad jeigu ši nedarys kaip liepta, jis išpliurps viską Gordonui – atsiprašau, norėjau pasakyti, kad informuos Gordoną apie romaną, kurį užmezgė su jo žmona. Taigi Greisė būtų praradusi ir sūnų, ir vyrą. Ji ir šiaip kraustėsi iš proto sielvartaudama ir bijodama, tad tikriausiai nebuvo sunku ja manipuliuoti.

– Kadangi ji tokia maža, jai pavyko apsiauti guminius Robino botus ir nunešti kūnelį į Kartuvių mišką. Pagal jos sudėjimą ji stebėtinai stipri. Tą sužinojau, kai užtempė mane į tą kambarį karvelidėje. Pakorusi Robino kūną ant medžio, apavė jį botais ir grįžo namo aplinkiniu keliu basa.

Inspektorius Hjuitas linktelėjo ir kažką mikroskopiškai smulkiai užsirašė.

– Beprotė Megė rado kabantį kūną ir pamanė, kad tai Velnio darbas. Jau daviau jums lapą iš mano užrašų knygelės, matėte jos piešinį. Pasirodo, ji neblogai piešia, ar ne?

– Mmm, – numykė inspektorius. Šį blogą įprotį jis baigia perimti iš daktaro Darbio, su kuriuo per daug bendrauja.

– Todėl ir bijojo jį paliesti ar kam nors pasakyti. Robino kūnas kabojo Kartuvių miške, kol jį rado Dyteris.

– Šeštadienį bažnyčios salėje, kai Megė pamatė lėlę Džeką Ruperto veidu, pamanė, kad Velnias atgaivino mirusį berniuką, sumažino ir privertė dirbti scenoje. Megė praradusi laiko pojūtį. Galite spręsti iš jos piešinio: Robiną, kabantį medyje, ji regėjo prieš penkerius metus. Vikarą, nusirengusį miške, ji matė šį ketvirtadienį.

Vikaras išraudo kaip burokas ir užkišo pirštą už sutanos pakaklinės.

– Taip, na... matote...

– Oi, žinojau, kad pargriuvote, vikare, – tariau. – Iškart supratau pamačiusi jus kapinėse tą dieną, kai susipažinote su Rupertu ir Niala, atsimenate? Jūsų kelnių klešnė buvo suplėšyta, jūs buvote išsiterliojęs Karvelidės fermos kalkėmis ir pametęs klešnės apsagą.

– Tikrai taip, – tarė vikaras. – Mano klešnės įsipainiojo į tą nelemtą grandinę ir nuskridau į griovį.

– O tai paaiškina, kodėl nuėjote tarp medžių į Kartuvių mišką – nusirengti drabužių ir pamėginti juos išvalyti. Bijojote, ką pasakys Sintija – atsiprašau, tai yra, ponia Ričardson. Taip ir pasakėte šventoriuje. Kažką tokio, kad Sintija pasikvies jus ant kilimo.

Vikaras nutylėjo, nemanau, kad esu kada nors juo taip gėrėjusis, kaip tą akimirką.

– Kadangi nuo tada, kai prieš penkerius metus mirė Robinas, jūs lankėtės Karvelidės fermoje bent kartą per savaitę, Sintijai – tai yra, poniai Ričardson – kažkaip pasivaideno, kad susitikinėjate su Greise Inglbi ne šiaip sau. Todėl pastaruoju metu ten lankėtės paslapčia.

– Tiesą sakant, neturiu teisės apie tai kalbėti, – tarė vikaras, – kai nešioji šuns antkaklį, tai greitai prarandi polinkį plepėti. Bet ją gindamas turiu pastebėti, kad Sintija labai lojali. Jos gyvenimas ne visada lengvas.

– Greisės Inglbi – irgi ne, – pasakiau.

– Ne, Greisės irgi ne.

– Bet kuriuo atveju, – tęsiau, – Megė gyvena senoje lūšnelėje, kažkur Kartuvių miško gilumoje. Ji retai kada pražiopso, kas ten vyksta.

Ar kur nors kitur, norėjau pridurti. Man ką tik šovė mintis, kad tikriausiai Megę Rupertas ir Niala girdėjo slankiojant aplink jų palapinę šventoriuje.

– Ji matė, kaip nusimovėte kelnes prie senųjų kartuvių, toje pačioje vietoje, kur pamatė pakartą Robiną. Todėl ir nupiešė jus piešinyje.

– Aišku, – tarė vikaras, – bent jau *manau,* kad aišku.

– Megė rado jūsų klešnės apsagą ant kelio ir ketino panaudoti kokioje nors savo kabančioje skulptūroje, bet atpažino, kad tai jūsų ir...

– Ant jo yra mano inicialai, – tarė vikaras, – Sintija išraižė.

– Megė nemoka skaityti, – pasakiau, – bet ji labai pastabi. Pažiūrėkit, koks detalus jos piešinys. Ji net prisiminė, kad jūsų atvarte yra Anglijos Bažnyčios smeigtukas.

– O dangau, – nustebo vikaras, apeidamas ir pasižiūrėdamas inspektoriui Hjuitui per petį, – tikrai.

– Norėdama grąžinti klešnės apsagą ir ieškodama jūsų šeštadienio popietę ji atėjo čia ir atsitiktinai užėjo į parapijos salę per Ruperto spektaklį. Pamačiusi ant scenos sumažintą Robiną, kaip reikiant pakvaišo. Jūs su Niala nutempėte ją į vikariatą ir paguldėte ant sofos studijoje. Tada iš kišenės jai iškrito ir apsagas, ir Nialos pudrinė. Pudrinę radau ant grindų už sofos kitą dieną. Klešnės apsago neradau, nes Greisė Inglbi jį buvo pakėlusi dieną prieš tai.

– Palauk, – tarė inspektorius, – niekas nesako, kad matė ponią Inglbi kur nors prie vikariato ar prie parapijos salės šeštadienį popiet.

– Jie ir nematė, – atsakiau, – bet jie *sakė*, kad buvo užėjusi kiaušinių pardavėja.

Jeigu inspektorius Hjuitas būtų iš tų žmonių, kuriems nustebus atvėpsta žandikaulis, tikrai būtų išsižiojęs lyg chimera.

– Viešpatie, – kategoriškai tarė jis, – kas tau pasakė?

– Ponia Roberts ir panelė Roper, – atsakiau, – jos vakar po mišių buvo vikariato virtuvėje. Maniau, kad jūs jas apklausėte.

– Manau, kad taip, – tarė inspektorius Hjuitas, kilsteldamas antakį seržantui Greivsui, kuris pervertė savo užrašų knygutės lapus.

– Taip, sere, – atsakė seržantas Greivsas, – jos abi paliudijo, bet nieko nepasakė apie kiaušinių pardavėjas.

– Ta kiaušinių pardavėja, žinoma, buvo Greisė Inglbi, – paslaugiai paaiškinau, – ji atėjo iš Karvelidės fermos gerokai popiet ir atnešė į vikariatą kiaušinių. Ten nieko nebuvo. Kažkodėl ji užėjo

į vikaro studiją. Nežinau, gal išgirdo, kaip knarkia Megė. Bet ant grindų ji rado klešnės apsagą, kurį pakėlė ir įsidėjo į kišenę.

– Kodėl tu taip įsitikinus? – paklausė inspektorius Hjuitas.

– Nesu įsitikinusi, – atsakiau, – bet *tikrai* žinau, nes vikaras man pats sakė, kad ketvirtadienį pametė klešnės apsagą...

Vikaras pritariamai linktelėjo.

– ...ant kelio prie Kartuvių kalvos... ir kad jūs ir aš, inspektoriau, radome jį sekmadienio rytą, užmautą ant turėklo lėlių teatre. Visa kita – tik spėjimai.

Inspektorius pasikasė nosį, užsirašė dar kažką ir pažvelgė į mane taip, tarsi jį apgaudinėčiau.

– Ką gi, mes tvarkingai grįžtame prie Ruperto Porsono, – tarė jis.

– Taip, – atsakiau, – mes tvarkingai grįžtame prie Ruperto Porsono.

– Apie kurį tu ketini mus apšviesti.

Nekreipdama dėmesio į pašaipą, tęsiau:

– Greisė Rupertą pažinojo daug metų. Gal net anksčiau, nei susipažino su Gordonu. Gal net kažkada su juo keliavo kaip asistentė.

Iš staiga sustingusios inspektoriaus Hjuito veido išraiškos supratau, kad pataikiau kaip pirštu į akį. *Bravo, Flavija!* Pamaniau. *Išeik prieš visą klasę!*

Kartais sugebėdavau nustebinti net pati save.

– Jei taip ir nebuvo, – pridūriau, – tai ji tikrai lankėsi kai kuriuose spektakliuose, kuriuos jis rengdavo apylinkėse. Ypač daug dėmesio ji skirdavo elektros įrangai. Kadangi Rupertas pats gaminosi visą apšvietimo aparatūrą, nepatikėčiau, kad jis būtų praleidęs progą pasirodyti prieš kolegę elektrikę. Jis juk puikavosi savo sugebėjimais.

– Greisė tikriausiai pasiėmė raktus iš vikariato ir nedelsdama nuėjo per šventorių į parapijos salę. Tuo metu popietinis spektaklis jau buvo pasibaigęs; žiūrovai išėjo, kaip ir Rupertas. Beveik jokių šansų, kad ją kas pamatys. Net jeigu būtų pastebėję, niekas nebūtų kreipęs nė trupučio dėmesio, ar ne? Juk ji – tik kiaušinių pardavėja. Be to, jiedu su vyru yra Šv. Tankredo parapijiečiai, todėl niekas nė neatsisuktų, ją pamatęs.

– Ji nuėjo į salę, pasuko koridoriumi į kairę, užrakino paskui save duris ir užkopė porą laiptelių į sceną.

– Užlipo ant lėlių scenos tiltelio ir klešnės apsagu kaip obliumi nudrėskė nuo laido izoliaciją. Tada užmovė apsagą ant medinio scenos rėmo, vienoje pusėje prispaudė pliką elektros laidą, o kitoje – metalinį svertą, kuriuo įjungiamas Galigantas. Ir pasaka baigta! Štai ir viskas. Jei atidžiau apžiūrėjote tą apsagą, tikriausiai aptikote ties viduriu nedidelį nubrozdinimą ir nežymių vario pėdsakų.

– Š-tikro! – išsprūdo seržantui Vulmeriui, ir inspektorius griežtai žvilgtelėjo į jį.

– Priešingai, nei dauguma kitų įtariamųjų – išskyrus, žinoma, Dyterį, kuris būdamas vaikas Vokietijoje gaminosi belaidžius aparatus, Greisė Inglbi turėjo būtiną elektrikės išsilavinimą. Prieš karą, prieš ištekėdama už Gordono, ji dirbo fabrike ir „Pikčiurnose" įrenginėjo radijo aparatus. Girdėjau, kad jos intelekto koeficientas beveik lygus psalmių skaičiui giesmyne.

– Po velnių! – sušuko inspektorius Hjuitas, pašokdamas ant kojų. – Atsiprašau, vikare. Bet kodėl mes šitų dalykų nesužinojome, seržante?

Jis žvilgsniu varstė tai vieną pavaldinį, tai kitą, susierzinęs dėl abiejų.

– Su visa derama pagarba, sere, – surizikavo seržantas Vulmeris, – gal todėl, kad mes nesame panelė de Liuka.

Drąsiai pasakyta, bet neapdairiai. Jeigu tiesa, ką esu mačiusi kino filmuose, tai po tokios replikos seržantas galėjo dar saulei nenusileidus keliauti remontuoti kelių. Po kankinamos pauzės inspektorius tarė:

– Be abejo, jūs teisus, seržante. Mes neturime tokių teisių kaip ji užeiti į Bišop Leisio namus prie židinio, ar ne? Šioje srityje galėtume ir pasistengti. Pasižymėkite tai.

Nenuostabu, kad pavaldiniai jį dievina!

– Taip, sere, – tarė seržantas Greivsas, kažką keverzodamas užrašų knygelėje.

– Tada, – tęsiau aš, – paspendusi spąstus, Greisė išėjo pro koridoriaus duris scenos dešinėje ir jas taip pat užrakino – turbūt, kad niekas nepatektų už kulisų ir nesužinotų, ką ji padarė. Aišku, niekas ir negalėtų, bet manau, kad ją labai slėgė įtampa. Ji labai seniai planavo atkeršyti Rupertui. Ir tik tada, kai pamatė ant grindų vikaro kelnių apsagą, suprato, kaip tiksliai galima viską atlikti. Kaip jau sakiau, ji labai protinga moteris.

– Bet, – tarė inspektorius Hjuitas, – jeigu abejos durys buvo užrakintos, kaip Porsonas užlipo ant scenos prieš spektaklį? Jis negalėjo ten pats užsirakinti, nes neturėjo rakto.

– Jis užlipo tais laipteliais scenos priekyje, – atsakiau, – jie nėra tokie statūs kaip tie, kurie koridoriuose, ir jų tik viena eilė. Siaurais laiptais Rupertui sunku laipioti dėl kojos įtvaro, todėl jis ėjo trumpiausiu keliu. Pastebėjau taip besielgiantį ketvirtadienį, kai jis bandė salės akustines savybes.

– Visai geniali teorija, – pastebėjo inspektorius Hjuitas, – bet ji ne viską paaiškina. Pavyzdžiui, kaip įtariamoji žmogžudė žinojo, kad tokiu prastu skardos gabalėliu galima Porsoną nužudyti?

– Nes Porsonas visada remdavosi į geležinio vamzdyno rėmus, kai valdydavo savo lėles. Kadangi užkulisiuose pakabinta tiek daug apšvietimo įrengimų, tie rėmai turėjo būti įžeminti per maitinimo laidus. Kai tik Rupertas palietė Galiganto svertą su įtampa, kadangi jo apatinė kūno dalis buvo tvirtai prispausta prie rėmo, o dešinioji koja suspausta geležiniu įtvaru, srovė turėjo šauti tiesiai per jo ranką ir per...

– Širdį, – tarė inspektorius. – Taip, suprantu.

– Panašiai kaip šventasis Lorencas, – tariau, – kurį, kaip žinote, mirtinai iškepė ant grotų.

– Ačiū, Flavija, – tarė inspektorius Hjuitas, – manau, savo mintį išreiškei aiškiai.

– Taip, – atsakiau, ganėtinai patenkinta savimi, – ir aš taip manau. Ar daugiau nieko nebereikės?

Seržantas Greivsas šypsojosi palinkęs virš savo užrašų knygutės tarsi Skrudžas virš sąskaitų knygų. Inspektorius Hjuitas suraukė kaktą, nutaisydamas pažįstamą išraišką: suerzintas smalsumas, sutvardytas dėl daug metų trukusių mokymų ir stipraus pareigos jausmo.

– Manau, kad taip, išskyrus gal dar vieną kitą klausimą.

Nusišypsojau jam plačia, pergalinga šypsena: daug dantų ir plonos lūpos. Beveik nekenčiau savęs už tai.

– Taip, inspektoriau?

Jis nuėjo prie lango, sunėręs rankas už nugaros, kaip jau buvau keletą kartų jį mačiusi elgiantis. Galiausiai jis atsisuko:

– Gal aš ir bukokas, – tarė jis.

Jeigu laukia, kad jam prieštaraučiau, telaukia, kol karvės pareis iš ganyklų, apsivilkusios violetinėmis pižamomis.

– Tavo pastabos dėl Ruperto Porsono mirties labai daug nušvietė. Bet nors ir kaip stengiuosi, niekaip nesugebu suprasti tavo samprotavimo dėl Robino Inglbio mirties.

– Botai, taip... galbūt. Pripažįstu, kad įmanoma, bet toli gražu neužtikrinta. Nekoks įrodymas, kalbant apie teismą. Tai yra, *jeigu* bylą atnaujins. Bet reikės kur kas daugiau nei vien poros vaikiškų botų, jeigu norime įtikinti Šviesybes.

Jis kalbėjo beveik maldaujamu tonu. Aš buvau nusprendusi, kad tam tikras pastabas amžinai pasiliksiu užrakintas smegenyse: rinktinius dedukcijos grynuolius, kuriuos pasiliksiu savo asmeniniam malonumui. Juk vis dėlto inspektorius savo žinioje turi kur kas daugiau resursų nei aš.

Bet tada pagalvojau apie jo gražuolę žmoną Antigonę. Ką ji pagalvos apie mane sužinojusi, kad aš jam sukliudžiau? Viena aišku: sužlugdyčiau bet kokią viltį kada nors gurkšnoti arbatą jųdviejų skoningai dekoruoto namo sodelyje.

– Na gerai, – nenoriai ištariau, – yra dar keletas dalykų. Pirmiausia štai kas: kai Dyteris parbėgo į fermos kiemą, ką tik radęs mirusio Robino kūną, kabantį Kartuvių miške, namo langai buvo tušti. Niekas nelaukė jo atbėgančio, kaip būtų galima tikėtis. Juk dingusio vaiko motina tikrai būtų paklaikusi, laukdama nors menkiausių žinių? Bet Greisė Inglbi nestovėjo sargyboje prie lango. O kodėl ne? Priežastis paprasta: ji jau žinojo, kad Robinas negyvas.

Kažkur už manęs vikaras aiktelėjo.

– Suprantu, – linktelėjo inspektorius Hjuitas, – geniali teorija... tikrai geniali. Bet vis dar kažin ar pakankamas įrodymas byloje.

– Tikrai taip, – atsakiau, – bet tai dar ne viskas.

Apžvelgiau juos visus vieną po kito: vikarą, inspektorių Hjuitą ir seržantą Greivsą, kurie nekantriai atkišę veidus gaudė kiekvieną mano žodį. Netgi nerangusis seržantas Vulmeris ėmė lėčiau zulinti savo sudėtingąjį objektyvą.

– Robino Inglbio plaukai visad styrojo kaip šieno kupeta, – pasakiau jiems, – galbūt tiktų žodis „pasišiaušę“. Tai matyti jo nuotraukose. Tačiau kai jį rado kabantį ant senųjų kartuvių rąstų, jo plaukai buvo tvarkingai sušukuoti, tarsi būtų ką tik nulipęs nuo kirpėjo kėdės. Megė tai tobulai pavaizdavo savo piešinyje. Matote?

Visi susibūrė pasižiūrėti į mano užrašų knygelės puslapį, buvo girdėti, kaip įkvepia oro.

– Šitaip pasielgtų tiktai motina, – tariau. – Ji negalėjo susilaikyti. Greisė Inglbi norėjo, kad jos sūnus atrodytų prideramai, kai jį ras pakartą Kartuvių miške.

– Viešpatie! – tarė inspektorius Hjuitas.

DVIDEŠIMT DEVINTAS

– Viešpatie, – sušuko Tėvas. – Čia Transliacijų rūmai. Jie įrengė kameras Portlendo gatvėje.

Jis kažkelintą kartą pašoko nuo kėdės ir nuskubėjo per svetainę pasukioti televizijos imtuvo rankenėlių.

– Prašau tylos, Havilandai, – tarė teta Felicitė, – jeigu juos domintų tavo komentarai, BBC būtų ką nors atsiuntusi tavęs pasiimti.

Teta Felicitė, vos spėjusi grįžti namo į Hampstedą, parskubėjo atgal į Bukų giraitę, nes į galvą šovė idėja. Ji išsinuomojo televizorių („pragaištingos išlaidos“, paskubėjo atkreipti dėmesį), todėl dabar mėgavosi nepaprastai išaugusiomis diktatorės galiomis.

Vakar nuo ankstyvo ryto darbininkai ant Bukų giraitės tvirtovės montavo imtuvo anteną.

– Turi būti pakankamai aukšta, kad pagautų signalą iš naujojo transliacijos bokšto Saton Koldfylde, – pareiškė teta Felicitė tokiu balsu, tarsi pati būtų išradusi televiziją. – Aš norėjau, kad visi kartu važiuotume į Londoną ir nueitume į Porsono laidotuves, – tęsė ji, – bet kai ledi Burvaš prasitarė, kad Sitvelai žiūrės per teliką...

– Ne, ne, neprotestuok, Havilandai. Tai gera mokomoji priemonė. Tai darau tik dėl mergaičių.

Tuomet keletas raumeningų darbininkų, apsirengusių kombinezonais, atitempė aparatą iš baldų pervežimo furgono į svetainę. Ten

jis dabar ir tupėjo, savo vienintele pilka akimi spoksodamas tarsi mirksintis Ciklopas į susirinkusiuosius jo grėsmingame švytėjime.

Dafi ir Filė sėdėjo susispaudusios ant gilios sofos, apsimesdamos, kad joms nuobodu, nes Tėvas pasikvietė vikarą ir liepė joms kalbėti padoriai.

Ponia Mulet kaip soste sėdėjo patogioje kėdėje aukštu įgaubtu atlošu, o Dogeris, kuris nemėgo sėdėti Tėvo akivaizdoje, tylėdamas stovėjo už jos.

– Kažin, ar Portlendo gatvėje yra televizorių, – tingiai paklausė Filė, – ar galbūt jie spokso pro langus?

Iškart supratau, kad taip ji bando paerzinti Tėvą, apie kurio panieką televizijai sklido legendos.

– Televizija yra žaislas, – atsakydavo, kai maldaudavome įrengti imtuvą, – jei Dievas būtų norėjęs, kad paveikslus siųstų per orą, niekad nebūtų mums davęs kino.

– Ir Nacionalinės galerijos, – rūgščiai pridurdavo.

Bet šį kartą jis pralaimėjo.

– Juk tai istorija, Havilandai, – garsiai tuomet pareiškė teta Felicitė, – nejaugi galėtum atimti iš savo dukterų galimybę stebėti, kaip Henrikas penktasis kreipėsi į savo vyrus Krispino dieną?

Ji atsistojo atitinkama poza svetainės viduryje.

Istorijos šios geri žmonės mokys sūnus;
Ir nepraeis nė vienas Krispino Krispijonas,
Nuo šiandien iki pat pasaulio pabaigos,
Neprisiminus tą dieną apie mus;
Mūsų keletas, laimingas keletas, būrelis brolių...

– Nesąmonė! – tarė Tėvas, bet teta Felicitė tarsi Henrikas penktasis nesumišusi tęsė:

Nes šiandien tas, kas kraują lies su manimi,
Bus mano brolis; kad ir koks jis buvo žemas,
Šiandieną padėtis jo taps kilminga:
O ponai Anglijos, kurie drybso lovoj,
Prakeiks jie save patys, kad nebuvo čia,
Ir negalės vadintis vyrais, kai prabils bet kas,
Kas mūsų pusėj kovėsi Šv. Krispino dieną.

[V. Šekspyras, Henrikas V]

– Visa tai labai teisinga ir gerai, bet 1415-aisiais nebuvo televizijos, – niūrokai atsakė Tėvas, visai nesupratęs, ką ji norėjo pasakyti.

Ir tuomet nutiko kai kas nepaprasta. Vakar vienas iš mechanikų, kuris buvo svetainėje ir atidžiai stebėjo imtuvą, ėmė pro langą šaukti nurodymus savo partneriui pievelėje, muštruojančio seržanto balsu juos perdavinėjančiam žmogui ant stogo.

– Stok, Hari! Atgal... atgal... atgal. Ne... pametei. Atgal į kitą pusę...

Kaip tik tą akimirką Tėvas užėjo į kambarį, manau, planuodamas apiberti įžeidimais visą operaciją, kai jo akis užkliuvo už kažko, kas sumirgėjo ekrane.

– Stok! – sušuko jis, ir šį žodį mechanikai perdavė tarsi tilstantį aidą pro langą ir ant įtvirtinimų.

– Dėl Jurgio, – tarė jis, – tai 1856-ųjų britų Gviana. Truputį atgal! – sušuko jis, mojuodamas rankomis, kad būtų aiškiau.

Ir vėl jo instrukcijas perdavė aukštyn tarsi žodinė kibirų brigada, ir vaizdas truputį išryškėjo.

– Taip ir maniau, – tarė jis. – Bet kur jį pažinčiau. Tuoj jį parduos aukcione. Pagarsinkit.

Taip lėmė Likimas, kad tą akimirką BBC transliavo programą pašto ženklų kolekcionieriams, Tėvas akimirksniu prisitraukė kėdę,

užsidėjo ant nosies galiuko akinius vieliniais rėmeliais ir atsisakė pajudėti iš vietos.

– Tylos, Felicite! – amtelėjo jis, kai ši pabandė įsikišti, – tai didžiausios svarbos reikalas.

Taip Tėvas leido Vienaakei Pabaisai tupėti jo svetainėje.

Bent jau kol kas. O dabar, artėjant Ruperto pakasynų (žodis, kuriuo išgirdau Dafi puikuojantis prieš ponią Mulet) valandai, Dogeris nuslinko į fojė įleisti vikarą, o šis, įėjęs į kambarį, nors ir nevadovavo laidotuvėms, vis tiek jautė profesinę pareigą kiekvienam iš mūsų paspausti ranką.

– Varge, varge, – tarė jis, – tik pamanyk, tas vargšelis gavo galą kaip tik čia, Bišop Leisyje.

Vos jis spėjo atsisėsti ant sofos, kai durų skambutis suskambo vėl, ir po kelių sekundžių Dogeris grįžo su netikėtu svečiu.

– Ponas Dyteris Štrancas, – paskelbė jis prie durų, be pastangų prisiimdamas liokajaus vaidmenį.

Filė pašoko ant kojų ir perskrido svetainę pasisveikinti su Dyteriu, ištiesusi rankas delnais žemyn, tarsi vaikščiotų per miegus.

Ji tiesiog spinduliavo, ta lapė! Meldžiausi, kad užkliūtų už kilimo.

– Dogeri, prašau užtraukti užuolaidas, – tarė Tėvas, ir kai Dogeris pakluso, iš kambario pasitraukė šviesa, mes likome kartu sėdėti prietemoje.

Mažojo ekrano vaizde, kaip jau sakiau, plūduriavo šlapias Portlendo gatvės šaligatvis priešais Transliacijų namus, o pritilęs ir rimtas BBC pranešėjo balsas ėmė pasakoti (tai galbūt buvo Ričardas Dimblbis, o gal kažkas, kas kalbėjo panašiu balsu):

– O dabar iš visų Karalystės kampučių renkasi vaikai. Juos čia šiandien atveda motinos ir tėvai, žindyvės, auklės, o kai kuriuos, drįstu manyti, jų seneliai.

– Čia, Portlendo gatvėje, jie jau kelias valandas stovi lietuje, jauni ir seni, kiekvienas kantriai laukdamas savo eilės paskutinį kartą liūdnai atsisveikinti su žmogumi, užbūrusiu jų širdis; atiduoti pagarbą Rupertui Porsonui, genijui, kuris kiekvieną popietę ketvirtą valandą juos pagrobdavo iš kasdienybės ir tarsi kerėtojas fleitininkas nusivesdavo į Magiškąją karalystę...

Genijus? Na čia jau truputį per stipriai pasakyta. Rupertas buvo talentingas artistas; be jokios abejonės. Bet genijus? Jis buvo nenaudėlis, mergišius, sužvėrėjęs mušeika.

Bet ar dėl to jis netenka teisės būti genijumi? Manau, kad ne. Smegenys neturi nieko bendra su morale. Pavyzdžiui, aš pati: apie mane dažnai manoma, kad aš stebėtinai protinga, tačiau mano smegenys nuolatos energingai kuria naujus įdomius metodus, kaip mano priešams sukelti staigią, dusinančią, kankinamą, skausmingą mirtį.

Esu tvirtai įsitikinusi, kad nuodai šiame pasaulyje pirmiausia egzistuoja tam, kad juos atrastų – ir gerai panaudotų – tie iš mūsų, kam užtenka proto, bet nebūtinai fizinės jėgos, kad...

Nuodai! Visiškai pamiršau apie tuos užnuodytus šokoladukus!

Ar Filė juos suvalgė? Atrodė mažai tikėtina; jei būtų suvalgiusi, nesiutintų manęs taip ramiai sėdėdama, kol Dyteris, tarsi arklininkas, besigrožintis savo kumele per aptvaro tvorą, gėrėjosi jos pranašumais.

Šiaip ar taip, vandenilio sulfido, kurio aš suleidau į saldainius, nepakaktų ką nors nužudyti. Patekęs į kūną – jeigu kam nors užtektų kvailumo jį praryti – jis oksiduotųsi į vandenilio sulfatą ir tokios formos galiausiai pasišalintų su šlapimu.

Argi nusikaltimas tai, ką aš padariau? Į dirbtinio skonio saldainius krauna pilnus laivus dimetilo sulfido ir dar nieko, kiek žinau, už tai nepakorė.

Kai akys priprato prie svetainės prietemos, pavyko skubiai apžvelgti televizoriaus ekrano nušviestus veidus. Ponia Mulet? Ne, Filė nešvaistytų savo šokoladukų poniai Mulet. Neverta net svarstyti ir apie Tėvą su Dogeriu, kaip ir apie vikarą.

Buvo menka tikimybė, kad juos sušlamštė teta Felicitė, bet tokiu atveju jos įsiūčio pilnas trimitavimas net Sabu dramblį išbaidytų sprukti laukais.

Vadinasi, šokoladukai tikriausiai tebėra Filės kambaryje. Jei prietemoje pavyktų išsėlinti nepastebėtai...

– Flavija, – tarė Tėvas, pamodamas link mažojo ekrano, – žinau, kad būtent tau tikriausiai ypač sunku. Jeigu nori, gali eiti.

Išsigelbėjimas! Bėgu prie užnuodytųjų saldainių!

Bet pala: jeigu dabar išsliūkinsiu, ką apie mane pagalvos Dyteris? Dėl kitų man nusispjaut... Na, gal išskyrus vikarą. Bet kad žmogus, kurį iš tikrųjų numušė liepsnojančiame lėktuve, pamanytų, kad aš silpna...

– Ačiū, Tėve, – tariau, – manau, kaip nors iškentėsiu.

Numaniau, kad kaip tik tokio atsakymo, nenukabinant nosies, jis iš manęs ir tikėjosi, ir buvau teisi. Pasakęs, kas tėvams priklauso, jis vėl įsitaisė kėdėje ir atsiduso.

Nuo kėdės kampe atsklido varlės kvarkimas, iškart supratau, kad tai Dafi.

Televizijos kameros ėmė rodyti Transliacijų namų vidų, didelę studiją, iki lubų prikrautą gėlių, o tarp gėlių gulėjo Rupertas – ar bent jo karstas: tas puošnus baldas žvilgančiu paviršiumi atspindėjo televizijos šviesas ir greta esančius gedėtojus, o jo sidabruotos rankenos tviskėjo prietemoje.

Dabar kita kamera ėmė rodyti mažą mergaitę, besiartinančią prie karsto... abejodama... nedrąsiai – ją į priekį baksnodama stūmė

susidrovėjusi motina. Vaikas nusišluostė ašarą ir prie turėklų priešais karstą padėjo laukinių gėlių vainiką.

Vietoj šios scenos ekrane pasirodė suaugusi raudanti moteris.

Tuomet į priekį išėjo vyriškis juodais laidotuvių drabužiais. Jis nuo gėlių sienos nuskynė tris rožes ir švelniai vieną įteikė vaikui, antrą – motinai, o trečią – raudančiai moteriai. Viską atlikęs išsitraukė didelę baltą nosinę, nusisuko nuo kameros ir sielvarto kupinas smarkiai išsišnypštė nosį.

Tai buvo Matas Vilmotas! Jis viską režisavo! Kaip ir sakė! Matas Vilmotas: pasaulio akyse jis atrodė palūžęs.

Net nacionalinio gedulo metu Matas buvo šalia ir organizavo atmintinas akimirkas – nepamirštamus vaizdus, privalomus tokiai mirčiai. Vos nepašokau ir neėmiau ploti. Žinojau, kad žmonės, kurie matė tokį jo atsidavimą, tiek asmeniškai, tiek televizoriaus ekrane, kalbės apie tai iki tų laikų, kai bedančiai sėdės kieme ant medinio suolelio prie savo trobelės ir lauks, kada nustos plakti širdis.

– Matas Vilmotas, – tęsė Dimblbio balsas, – Ruperto Porsono „Magiškosios karalystės" prodiuseris. Girdėjome, kad jis buvo priblokštas, išgirdęs naujieną apie lėlininko mirtį; kad jį teko skubiai vežti į ligoninę dėl širdies sutrikimo, bet nepaisydamas to – ir nepaklusęs gydytojo nurodymui – jis užsispyrė šiandien čia dalyvauti ir atiduoti pagarbą savo velioniui kolegai... nors iš patikimų šaltinių žinome, kad greitoji pagalba yra netoliese, pasiruošusi, jeigu jos prireiktų...

Įsiterpė vaizdas iš kameros, kurios dar nebuvome matę. Filmuodama iš aukštai, tarytum iš rotondos, ji leidosi į studiją vis žemyn, tarsi vaizdas būtų matomas pro besileidžiančio angelo akis, vis artėdama prie karsto, kol jo pačiame kojūgalyje sustojo prie įspūdingos figūros, kuri galėjo būti tiktai voveriukas Snodis.

Turbūt užmauta ant medinio stulpo rankinė lėlė odinėmis ausytėmis, atsikišusiais dantimis ir klaustuku išriesta pūkuota uodega buvo nutaisyta taip, kad liūdnai žvelgtų į savo šeimininko karstą, pagarbiai sukryžiavusi voveriškas letenėles, voverės galvą palenkusi taip, lyg nuolankiai melstųsi.

Kartais taip būdavo – ir dabar pasitaikė kaip tik toks kartas – kai suvokdavau viską, tarsi staiga būtų akinamai blykstelėjusi naujienų fotografo kamera. Mirtis yra ne kas kita, kaip paprasčiausias maskaradas – o tuo labiau toks pat yra ir Gyvenimas! – ir juos abu kažkas meistriškai organizuoja: koks nors dangiškasis Matas Vilmotas.

Mes esame lėlės, mes visi, kuriuos scenoje paleido veikti Dievas – ar Likimas – ar Chemija, vadink kaip nori, ir čia mus tarsi pirštines ant rankų užsitempia ir mumis manipuliuoja pasaulio Rupertai Porsonai ir Matai Vilmotai. Arba Ofelijos ir Dafnės de Liukos.

Norėjau sušukti!

Kaip norėjau, kad čia būtų Niala, kad galėčiau savo atradimą pasidalinti su ja. Juk niekas kitas to nenusipelnė labiau už ją.

Bet dabar, kiek aš žinau, ji tikriausiai jau vairuoja nusenusį „Ostino“ furgoną pašlaitėmis į kokį nors Velso kalną link kokio nors Velso kaimo, kur, padedama kokios nors skubiai paruoštos tikros Mamos Žąsies, ji išsipakuos medines dėžes ir vėliau vakare pakels uždangą priešais spoksančius kaimiečius kokioje nors Šv. Deivido salėje ir ims demonstruoti asmeninę „Džeko ir pupos stiebo“ viziją.

Kai nebėra Ruperto, kas iš mūsų bus Galigantas? – spėliojau aš. Kas iš mūsų dabar bus pabaisa, netikėtai griūvanti iš dangaus į kitų gyvenimus?

– Nuoširdžios užuojautos tebeplūsta iš visur, nuo Lends Endo iki Džono O'Grouto[10], – kalbėjo pranešėjas, – ir iš užsienio.

Jis stabtelėjo ir truputį atsiduso, tarsi jį užvaldė šio momento jausmai.

– Čia, Londone, nepaisant liūties, eilė vis ilgėja, ji jau tęsiasi iki Visų mirusiųjų bažnyčios ir tolyn link Langemo rūmų. Virš Transliacijų rūmų durų į gedinčiųjų minias apačioje žvelgia Prospero ir Arielio statulos, jos stebi, tarsi irgi sielvartautų kartu.

– Iškart po šiandienos ceremonijos Transliacijų rūmuose, – narsiai tęsė jis, – Ruperto Porsono karstas bus išvežtas į Vaterlo stotį, o iš ten – į laidojimo vietą Brukvudo kapinėse Suryje.

Dabar jau net Filė suprato, kad užteks.

– Gana šito sentimentalaus šlamšto! – pareiškė, žygiuodama per kambarį, ji išjungė jungiklį. Televizijos aparato vaizdas susitraukė į mažytį šviesos tašką ir išnyko.

– Atitrauk užuolaidas, Dafi, – paliepė ji, ir Dafi pašoko vykdyti komandos. – Kaip pavargau nuo šito – nuo visko. Verčiau įsileiskime šviesos.

Suprantama, iš tikrųjų ji tenorėjo geriau įsižiūrėti į Dyterį. Dėl tuštybės nenešiodama akinių, Filė tikriausiai vietoj Ruperto laidotuvių matė tik ratilus, kokie būna plaunant indus plautuvėje. O kokia prasmė leisti tavimi žavėtis ištroškusiam gerbėjui, jeigu net neįžiūrėti to susižavėjimo?

Pastebėjau, kad Tėvas nuleido negirdom, kad šitaip staiga buvo nutraukta pirmoji mūsų televizijos laida, nes jau nugrimzdo į savo apmąstymus.

[10] „Land's End to John O'Groats" – toliausiai pietvakariuose ir toliausiai šiaurės rytuose esantys Anglijos salos taškai, tarp kurių yra kelionės pėsčiomis (arba dviračiu) maršrutas ir jo galus žymintys ženklastulpiai.

Dogeris ir ponia Mulet taktiškai išėjo užsiimti savo pareigomis,o teta Felicitė liko viena silpnai protestuoti.

– Iš tikro, Ofelija, – pasipūtė ji, – kokia tu nedėkinga. Norėjau iš arčiau pasižiūrėti į karsto rankenas. Mano namų tvarkytojos sūnus Arnoldas dirba BBC studijos dekoruotoju, šįkart buvo paprašyta būtent jo paslaugų. Jam davė ginėją, kad paieškotų fotogeniškų detalių.

– Atsiprašau, teta Felicite, – silpnai paprieštaravo Filė, – bet per laidotuves man taip klaikiai šiurpsta oda – net per televiziją. Paprasčiausiai negaliu pakęsti į jas žiūrėti.

Akimirką ore dvelktelėjo šaltukas, reiškęs, kad tetos Felicitės taip lengvai nesuminkštinsi.

– Žinau, – linksmai pridūrė Filė, – leiskite man visus pavaišinti šokoladu.

Mano vaizduotėje iškart suplasnojo Viktorijos laikų pragaro vizijos: olos, liepsnos, degančios duobės, paklydusios sielos išsirikiavę tarsi gedėtojai prie Transliacijų rūmų – laukia, kol keršto angelas svies jas į ugnį ir išlydytą sierą.

O juk siera – tai tas pats elementas (cheminis simbolis S), kurio dioksido aš prikimšau į saldainius. Atsikandus, jie... na, geriau apie tai negalvoti.

Filė jau ėjo link vikaro, nuplėšdama celofaną nuo dėžutės su persenusiais šokoladukais, kuriuos ant slenksčio paliko Nedas; tos pačios dėžutės, prie kurios aš taip meiliai prikišau nagus.

– Vikare? Teta Felicite? – tarė ji, nuimdama dangtelį ir atkišdama dėžę per rankos ilgį. – Pasivaišinkit šokoladu. Tie su migdolais – ypač puikūs.

Negalėjau to leisti, bet ką daryti? Aišku, Filė anksčiau mano leptelėtą perspėjimą palaikė tik kvailu blefu.

Vikaras ištiesė ranką link saldainio, o jo pirštai pakibo virš šokoladukų tarsi virš būrimo lentos planšetės, tarsi kokia nematoma dvasia galėtų jį nukreipti prie skaniausio saldumyno.

– Aš užsisakiau migdolinius! – sušukau, – tu pažadėjai, File!

Mečiausi pirmyn, griebiau šokoladuką vikarui iš pirštų ir tą pačią akimirką įsigudrinau užkliūti už kilimo krašto ir, mojuodama rankomis, išmušti dėžę Filei iš rankų.

– Bjaurybė! – sušuko Filė, – tu maža šlykšti bjaurybė!

Kaip senais gerais laikais!

Nespėjus jai susiprotėti, užmyniau ant dėžės ir nerangiai, makaluodamasi – nuostabi choreografija – mėgindama atgauti pusiausvyrą, sutryniau visą lipnią masę į Aksminsterio kilimą.

Pastebėjau, kaip Dyteris plačiai išsišiepė, tarsi visa tai būtų labai smagu. Filė irgi pastebėjo, buvo matyti, kad ji, nors persiplėšk, neapsisprendžia, ar vaidinti kunigaikštienę, ar pliaukštelėti man per veidą.

Tuo tarpu vandenilio sulfido garai, kuriuos išlaisvinau trypdama šokoladukus, ėmėsi mirtino darbo. Kambarys staiga prisipildė supuvusių kiaušinių kvapo – oi, kokia smarvė! Dvokė taip, tarsi sergantis brontozauras būtų pagadinęs orą, atsimenu, kad akimirką susimąsčiau, ar svetainė kada nors dar bus tokia, kokia buvo.

Visa tai įvyko greičiau, nei užtrunka apie tai papasakoti, ir mano žaibiškus apmąstymus nutraukė Tėvo balsas.

– Flavija, – tarė jis tuo žemu, bejausmiu tonu, kuriuo paprastai išreiškia įsiūtį, – drožk į savo kambarį. Tuoj pat.

Jis parodė drebančiu pirštu.

Nebuvo prasmės ginčytis. Susikūprinusi nupėdinau link durų taip, tarsi brisčiau per gilų sniegą.

Išskyrus Tėvą, visi apsimetė, kad nieko neįvyko. Dyteris čiupinėjosi apykaklę, atsisėdusi greta jo ant sofos Filė tvarkėsi sijoną, o Dafi jau siekė savo „Karaliaus Saliamono kasyklų" tomelio užlankstytais kampais. Net teta Filė nuožmiai spoksojo į palaidą siūlą ant savo tvido švarko rankovės, o link prancūziškų stiklinių durų nuslinkęs vikaras apsimesdamas tyrinėjo tvenkinį ir „kaprizą".

Perėjusi pusę kambario, sustojau ir grįžau atgal. Vos nepamiršau. Pasirausiau kišenėje ir ištraukiau panelės Kūl voką su per daug perforuotais pašto ženklais, įteikiau jį Tėvui.

– Čia tau. Tikiuosi, patiks, – tariau.

Net nepažiūrėjęs Tėvas paėmė voką man iš rankos, teberodė virpančiu pirštu. Nusliūkinau per kambarį.

– Jei manęs kam nors reikės, – tariau, – būsiu viršuje, verksiu įsilindusi į spintą.

PADĖKA

Argi yra geresnė vieta prisipažinti už detektyvinio romano pabaigą? Pasak didžiojo Eriko Partridžo (Eric Partridge), angliški žodžiai „žinios“ (angl. knowledge) ir „padėka“ (angl. acknowledgment) yra kilę iš vidurio Anglijos veiksmažodžio knawlechen, kuris reiškia ne tik „žinias“, bet ir „išpažintį“ arba „prisipažinimą“. Tad verčiau jau iškart prisipažinsiu, kad man padėjo nemažai nusikaltimo bendrininkų.

Pirmieji ir svarbiausi suokalbininkai yra mano redaktoriai: Billas Massey‘us iš „Orion Books“, Kate Miciak iš „Random House Publishing Group“ ir Kristin Cochrane iš „Doubleday Canada“. Amžinai jiems lieku skolingas už tai, kad nuo pat pradžių tvirtai tikėjo Flavija. Billas, Kate ir Kristin tapo mano šeimos nariais.

Vėlgi neišmatuojamai prisidėjo mano mielieji draugai daktaras Johnas ir Janet Harlandai. Nuo genialių idėjų iki gyvų diskusijų, kartu bevalgant, jie visada buvo patys geriausi kantrūs draugai.

Natalie Braine, Helen Richardson ir Juliet Ewers iš „Orion Books“ Londone visada sugebėjo dirbti stebuklingai draugiškai ir efektyviai.

Mano literatūros agentė Denise Bukowski kruopščiai dirbo, pranešdama pasauliui apie Flaviją. O „Bukowski Agency“ darbuotojai Jericho Buendia, Davidas Whiteside‘as ir Susan Morris suteikė

man galimybę nesirūpinti tūkstančiais smulkių mažmožių.

Esu nepaprastai daug skolingas Nicole iš „Apple", kurios burtų lazdelė pavertė tai, kas galėjo tapti tragedija, į tobulą pagalbos internetu triumfą. Ačiū dar kartą, Nicole!

Niujorko „Random House" darbuotojai Kate Miciak, Nita Taublib, Loyale Coles, Randallas Kleinas, Gina Wachtel, Theresa Zoro, Gina Centrello ir Alison Masciovecchio mane pasitiko taip nuoširdžiai, kad niekada nepamiršiu. Kiekvienas rašytojas svajoja, kad jų atstovė spaudai būtų Susan Corcoran. Taip pat ačiū mano teksto redaktorei Connie Munro.

Ačiū ir Amerikos knygų pardavėjų asociacijai („American Booksellers Association"), kad pakvietė mane į savo Nepriklausomųjų priešpiečius per Amerikos knygų mugę (Book Expo America – BEA). Man pasisekė, kad buvau pasodintas prie stalo su Stanley Hadsellu iš „Market Block Books" Trojoje, Niujorko valstijoje, kuris yra tikras nepriklausomo knygų pardavėjo įsikūnijimas. Būtume kalbėjęsi per naktį.

Ann Kingman ir Michael'ui Kindnessui iš „Books on the Nightstand" už tai, kad ištikimai tikėjo nuo pradžių. Kai netikėtai susidūriau su Michael'u per BEA, sužinojau, kad, nepaisant to, jog gyvena mažiausios apylinkės mažiausiame miestelyje mažiausioje valstijoje, jis yra vienas iš didžiausių Flavijos gerbėjų.

Hiustone „Murder By the Book" darbuotojai Davidas Thompsonas ir McKenna Jordan, Brenda Jordan, Michelle McNamara ir Kathryn Priest man iškart padėjo suprasti, kodėl tiek daug žmonių taip smarkiai myli Teksasą. Dabar ir aš jį myliu.

Sarah Borders ir Jennifer Schwartz iš Hiustono viešosios bibliotekos dirbo visą parą, organizuodamos klausimų ir atsakymų vakarą.

Ypač dėkoju Jonathan'ui Topper iš „Topper Stamps and Postal History" Hjustone, kuris skyrė laiko ir paįvairino vakarą, nepaprastai įdomiai demonstruodamas Juoduosius pensus.

Ir John'ui Demers iš „Delicious Mischief", sugebėjusiam interviu, panašų į bėgimą su kliūtimis, paversti grynu malonumu.

Vėlgi Hiustone „Random House" atstovės Liz Sullivan ir Gianna LaMorte padėjo man jaustis kaip namie.

Nuoširdžiai dėkingas legendai tarp knygų pardavinėtojų – Barbarai Peters iš „The Poisoned Pen" Skotsdeile, Arizonoje, už tokį svetingą priėmimą. Nors ji ir jaunesnė už mane, Barbara vis tiek yra kadaise mano prarastoji dvynė.

Patrickas Millikenas, Johnas Goodwinas ir Willas Hanisko, irgi iš „The Poisoned Pen", maloniai leido pažvelgti į energingai dirbančios knygų parduotuvės užkulisius ir vaišino mane užkandžiais.

Taip pat ačiū Lesai Holstine ir Cathy Johnson už išskirtinį vakarą, kurį mes laimingi kalbėjomis apie viską pasaulyje.

Kimas Garza iš Tempe viešosios bibliotekos surengė nuostabią gyvos diskusijos popietę. Tebesinešioju atmintyje visus tuos laimingus veidus. Ačiū, Tempe!

Vestminsteryje, Merilendo valstijoje, Lori Zook, Cheryl Kelly, Judy Pohlhaus, Camille Marchi, Ginny Mortorff, Wanda Rawlings, Pam Kaufman, Stacey Carlini ir Sherry Drechsler vaišino mane gaiviaisiais gėrimais, pyragais ir „JuJubes" saldainiais (o kai pradėjome dalintis prisiminimais apie kadaise vykusias kino popietes, išmokė, kaip teisingai tarti: „DŽIU-džiu-beis", o ne „DŽIU-džiubs").

Tuo tarpu mano atstovė spaudai Sharon Klein iš „Doubleday Canada" dirbo energingai tarsi generatorius. Taip pat turiu pripažinti, kad gėriuosi „Doubleday Canada" skaitmenos komanda:

Heather Sanderson, Sharmila Mohammed ir Martha Leonard, kurios suteikė Flavijos gerbėjų klubui gyvybės, o lankytojams – jaukų prieglobstį.

Nepaisydami smarkiausios metų pūgos, Bryce'as Zornas ir Curtis Westonas iš „Chapters" Kelounoje, Britų Kolumbijoje, sugebėjo surinkti pilną salę per pirmosios šios serijos knygos „Saldumas pyrago dugne" pristatymą Kanadoje. Taip pat ačiū Paului Hasselbackui, kuris saugiai parvežė mane namo per plikledį ir vėjo suneštas pusnis.

Trish Kells iš „Random House Canada", surengusi neužmirštamą knygų vakarą Vankuveryje, taip pat dirbo mano vairuotoja ir juokėsi iš mano pokštų, nepaisydama lietaus.

Deb McVitie iš „32 Books" Šiaurės Vankuveryje buvo mano pirmojo knygos skaitymo užsienyje ir autografų dalijimo vakaro žavioji organizatorė. Kartu skaičiusios Hannah Holborn ir Andrea Gunraj padėjo tą vakarą paversti nepamirštamu. Jei iš Hannah ir Andrea galima spręsti, kokie yra mūsų pradedantieji jaunieji rašytojai, neverta nerimauti dėl ateities.

Ir, galiausiai, dėkoju savo žmonai Shirley, kurios meilė, draugija ir kantrus palaikymas suteikė man prabangą rašyti. Amadėjus ir Cleo irgi daug padėjo.

Bradley, C. Alan
Br31 Koriko maišo virvė: [romanas] / Alan Bradley; iš anglų kalbos vertė Lina Krutulytė. – Vilnius: Vaga, 2011. – 320 p.
ISBN 978-5-415-02197-0

Lietuvos skaitytojų jau pamėgta knygos „Saldumas pyrago dugne“ veikėja Flavija De Liuka sugrįžta ir, pasitelkusi visas savo žinias, sumanumą bei intuiciją, įmena suktą detektyvinę mįslę.

UDK 821.111(73)-31

Alan Bradley

KORIKO MAIŠO VIRVĖ

Projekto vadovė Agnė Puzauskaitė
Viršelio dailininkė Agnė Kananaitienė
Maketavo Ernestas Vinickas

Leidykla VAGA, Gedimino pr. 50, LT-01110 Vilnius
El. p. info@vaga.lt; www.vaga.lt
tel. +370 5 249 8121; faks. +370 5 249 8122

Spausdino UAB BALTO print / Logotipas, Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Tiražas 2000 egz.

Detektyvų autorių asociacijos apdovanojimas
Debut Dagger

Agatha Award

Arthur Ellis Award

Barry Award

„Kvepia Agata Kristi ir Adamsų šeimynėle!“
The Globe and Mail

„Žavinga ir taip išradinga!“
People Magazine

Alano Bredlio (A
mas pyrago du
smalsi Flavija de
skaitytojų dėme
užsienio kalbas.

Neapsakomas nuotykių troškulys ir skaitymo malonumas tęsiasi!

Antrojoje trilogijos knygoje „Koriko maišo virvė“ gabioji mergaitė įsilieja į klajojančio lėlių teatro trupę ir tampa mįslingos žmogžudystės, įvykdytos tiesiai priešais žiūrovų akis, liudininke. Painioje istorijoje ir vėl šmėžuoja keistoji Flavijos šeimynėlė: nepakenčiamos seserys, įkyri tetulė, plepė virėja ir patikimasis Dogeris; slaptojoje chemijos laboratorijoje vėl vyksta magiški atradimai, o pakeliui atsiranda daug naujų įtartinų veikėjų – kvapą gniaužiantiems nuotykiams neliksite abejingi ir kartu su Flavija vyniosite paslapčių siūlų kamuolį iki paskutiniojo knygos puslapio.

Kodėl lėlių teatre surežisuota mirtis?
Kas užmezgė kartuvių virvę?
Ką matė beprotė Megė?

ISBN 978-5-415-02197-0

www.vaga.lt